T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KONYA KARATAY MEDRESESİ ÇİNİ ESERLER MÜZESİ'NDEKİ KÜTAHYA SERAMİKLERİ

AYŞE SANEM İNAN

SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

EKİM 2019

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

KONYA KARATAY MEDRESESİ ÇİNİ ESERLER MÜZESİ'NDEKİ KÜTAHYA SERAMİKLERİ

Ayşe Sanem İNAN

YÜKSEK LİSANS TEZİ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

EKİM 2019

Ayşe Sanem İNAN tarafından hazırlanan "Konya Karatay Medresesi Çini Eserler Müzesi'ndeki Kütahya Seramikleri" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ /~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Sanat Tarihi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Gül TUNÇEL
Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Başkan : Prof. Dr. Nermin ŞAMAN DOĞAN
Sanat Tarihi, Hacettepe Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Üye : Doç. Dr. Murat ÇERKEZ
Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Tez Savunma Tarihi: .07/10/2019

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Prof. Dr. Figen ZAİF
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ayşe Sanem İnan
07.10.2019

KONYA KARATAY MEDRESESI ÇINI ESERLER MÜZESI'NDEKI KÜTAHYA SERAMIKLERI
(Yüksek Lisans Tezi)

Ayşe Sanem İnan

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Ekim 2019

ÖZET

"Konya Karatay Medresesi Çini Eserler Müzesi'ndeki Kütahya Seramikleri" başlıklı çalışmamızda, Geç Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde Kütahya'da üretilmiş 79 adet seramik eser ele alınmıştır. Bu çalışma ile sözü edilen eserlerin tüm yönleriyle incelenmesi ve gelişim süreçlerinin ortaya konulması hedeflenmiş; ayrıca yapılacak karşılaştırma ve değerlendirmeler ışığında, dönemin seramik sanatı içerisindeki yerlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Tezin kapsamına dahil edilen 79 adet seramik eser; vazo, tabak, sürahi, kase, kavanoz, kavanoz, kapağı, askı süsü, mumluk , fincan, matara, pabuç, aplik, lamba askısı, kaide, ibrik, lamba, su bardağı, saksı, kandil, meyvelik, darbuka ve küp türlerinden oluşmaktadır. Bu eserler; malzeme, yapım tekniği, süsleme tekniği, form, renk, motif ve kompozisyon açısından ayrıntılarıyla ele alındığında, üretildiği döneme ait Kütahya seramiklerinin üslup özelliklerine dair önemli bilgiler vermektedir. Birbirleri ve çağdaşı örneklerle karşılaştırılan bu eserlerin, malzeme, yapım ve süsleme tekniği bakımından paralellik gösterdiği; ayırt edici yanlarının daha çok form ve süsleme özelliklerinden kaynaklandığı görülmüştür. Bu nedenle, Kütahya'da üretilen seramiklerin dönemsel benzerlik veya farklılıkları, daha ziyade eserlerin form ve süslemelerinden yola çıkılarak yapılan değerlendirme ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Halkın gündelik gereksinimlerine yönelik üretim yapan Kütahya'da, bu anlayışın doğal sonucu olarak İznik'te görülmeyen yepyeni tür ve formların ortaya çıktığı, çalışmaya konu olan eserlerden izlenebilmektedir. Bu eserlerin bezemeleri incelendiğinde; bir yandan İznik'te de görülen geleneksel veya Uzak doğu etkili motiflerin kullanıldığı; öte yandan Kütahya'ya özgü yepyeni renk veya desenlerin ortaya çıktığı dikkati çeker.

Bilim Kodu : 116407
Anahtar Kelimeler : Kütahya, Seramik, Osmanlı, Konya Karatay Medresesi Çini Eserler Müzesi.
Sayfa Adedi : 308
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Gül Tunçel

KÜTAHYA CERAMİCS İN THE KONYA KARATAY MADRASAH TİLE WORKS MUSEUM

(M.S. Thesis)

Ayşe Sanem İNAN

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
October 2019

ABSTRACT

In our study titled “Kütahya Ceramics in the Konya Karatay Madrasah Tile Works Museum”we have considered 79 pieces of ceramics produced in Kütahya during the late Ottoman and Republican periods. With this study, it is aimed to examine all aspects of Kütahya ceramics and reveal the development process of these works. Moreover, in the light of comparison and evaluations, it is aimed to find out the position of this period in the art of ceramic. 79 types of ceramics are included in the scope of the thesis; such as pieces like, vase, bowl, jug, jar, jar lid, hanger ornament, candle holder, cup, ewer, oil lamp, sconce, shoe, flasks, candlestick base, lamp hanger, flower pot, water glass, lamp, fruit plate, darbuka and cruse. These works shown in the catalogue are introduced as in details of the features of Kütahya ceramics within the material, construction technique, ornament technique, shape, color, motif and composition and is giving us important knowledge about the stylistic features of Kütahya ceramics. These works, which belong to the same period are compared with each other and have common features in terms of material, construction and decoration technique. it has been observed that the distinguishing features are mostly due to their form and ornamentation.Therefore, the periodical similarities or differences of ceramics produced in Kütahya have been handled by the evaluation of the forms and decorations of the works.Kütahya produces objects for the daily needs of the people and consequently, you can see that very new forms have appeared. In our study you can see the types of pots which are not produced in İznik. When the ornamental features of these works are examined; On the one hand, the traditional motifs seen in Iznik and also Far Eastern motifs are used and on the other hand it is seen that new colors or patterns specific to Kütahya has appeared.

Science Code	:	116407
Key Words	:	Kütahya, Ceramic, Ottoman, Konya Karatay Madrasah Tile Works Museum.
Page Number	:	308
Supervisor	:	Prof. Dr. Gül Tunçel

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada öncelikle tezimin her aşamasında değerli bilgileriyle bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Gül Tunçel'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, müzedeki çalışmalarım sırasında yardımlarını esirgemeyen Karatay Medresesi Çini Eserler Müzesi çalışanı Müze Araştırmacısı Mehmet Ali Çelebi'ye, fotoğraf çekimi ve düzenlemesindeki yardımları için arkadaşım İffet Özalp'e, çalışma boyunca manevi desteğini eksik etmeyen eşim Emre İnan'a ve beni bugünlere getiren annem Lütfiye Ersönmez'e teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv

ABSTRACT v

TEŞEKKÜR vi

İÇİNDEKİLER vii

RESİMLERİN LİSTESİ xv

KISALTMALAR xxiii

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

KARATAY MEDRESESİ ÇİNİ ESERLER MÜZESİNE GENEL BİR BAKI

1. KARATAY MEDRESESİ ÇİNİ ESERLER MÜZESİNE GENEL BİR BAKIŞ 7

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DÖNEMİ SERAMİK SANATINA KISA BİR BAKIŞ

2. OSMANLI DÖNEMİ SERAMİK SANATINA KISA BİR BAKIŞ 11

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KATALOG

3. KATALOG 23

3.1. Vazolar 23

3.2. Tabaklar 66

3.3. Sürahiler 104

3.4. Kaseler 123

3.5. Kavanozlar 143

Sayfa

3.6. Kavanoz Kapakları 151
3.7. Askı Süsleri 155
3.8. Mumluklar 159
3.9. Fincan 163
3.10. Matara 166
3.11. Pabuç 168
3.12. Aplik 170
3.13. Lamba Askısı 173
3.14. Kaide 175
3.15. İbrik 177
3.16. Lamba 179
3.17. Bardak 181
3.18. Saksı 183
3.19. Kandil 185
3.20. Meyvelik 187
3.21. Darbuka 190
3.22. Küp 192

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

4. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME 195
4.1. Malzeme 195
4.1.1. Hamur 196
4.1.2. Boya 196
4.1.3. Sır 197
4.2. Teknik 198

Sayfa

4.2.1. Yapım Tekniği 198
4.2.2. Süsleme Tekniği 199
4.3. Eser Türleri 200
4.3.1. Vazolar 200
4.3.1.1. Form 200
4.3.1.1.1. Karşılaştırma örnekleri 201
4.3.1.2. Süsleme 204
4.3.1.2.1. Bitkisel süsleme 204
4.3.1.2.2. Geometrik süsleme 208
4.3.1.2.3. Nesneli süsleme 210
4.3.1.2.4. Karşılaştırma örnekleri 210
4.3.2. Tabaklar 216
4.3.2.1. Form 216
4.3.2.1.1. Karşılaştırma örnekleri 216
4.3.2.2. Süsleme 218
4.3.2.2.1. Bitkisel süsleme 218
4.3.2.2.2. Geometrik süsleme 222
4.3.2.2.3. Nesneli süsleme 223
4.3.2.2.4. Figürlü süsleme 223
4.3.2.2.5. Yazı 224
4.3.2.2.6. Karşılaştırma örnekleri 224
4.3.3. Sürahiler 230
4.3.3.1. Form 230
4.3.3.1.1. Karşılaştırma örnekleri 230
4.3.3.2. Süsleme 233
4.3.3.2.1. Bitkisel süsleme 233

Sayfa

4.3.3.2.2. Geometrik süsleme 235
4.3.3.2.3. Karşılaştırma örnekleri 237
4.3.4. Kaseler 237
4.3.4.1. Form 237
4.3.4.1.1. Karşılaştırma örnekleri 238
4.3.4.2. Süsleme 239
4.3.4.2.1. Bitkisel süsleme 240
4.3.4.2.2. Geometrik süsleme 241
4.3.4.2.3. Karşılaştırma örnekleri 242
4.3.5. Kavanozlar 243
4.3.5.1. Form 243
4.3.5.1.1. Karşılaştırma örnekleri 243
4.3.5.2. Süsleme 244
4.3.5.2.1. Bitkisel süsleme 244
4.3.5.2.2. Geometrik süsleme 246
4.3.5.2.3. Nesneli süsleme 246
4.3.5.2.4. Karşılaştırma örnekleri 246
4.3.6. Kavanoz Kapakları 247
4.3.6.1. Form 247
4.3.6.1.1. Karşılaştırma örnekleri 248
4.3.6.2. Süsleme 248
4.3.6.2.1. Bitkisel süsleme 249
4.3.6.2.2. Karşılaştırma örnekleri 249
4.3.7. Askı Süsleri 249
4.3.7.1. Form 249
4.3.7.1.1. Karşılaştırma örnekleri 250

Sayfa

4.3.7.2. Süsleme 250
4.3.7.2.1. Bitkisel süsleme 251
4.3.7.2.2. Geometrik süsleme 251
4.3.7.2.3. Karşılaştırma örnekleri 252
4.3.8. Mumluklar 253
4.3.8.1. Form 253
4.3.8.1.1. Karşılaştırma örnekleri 253
4.3.8.2. Süsleme 253
4.3.8.2.1. Bitkisel süsleme 253
4.3.8.2.2. Geometrik süsleme 253
4.3.8.2.3. Karşılaştırma örnekleri 254
4.3.9. Fincan 254
4.3.9.1. Form 254
4.3.9.1.1. Karşılaştırma örnekleri 254
4.3.9.2. Süsleme 255
4.3.9.2.1. Geometrik süsleme 255
4.3.10. Matara 255
4.3.10.1. Form 255
4.3.10.1.1. Karşılaştırma örnekleri 256
4.3.10.2. Süsleme 256
4.3.10.2.1. Bitkisel süsleme 257
4.3.10.2.2. Geometrik süsleme 257
4.3.10.2.3. Karşılaştırma örnekleri 257
4.3.11. Pabuç 258
4.3.11.1. Form 258
4.3.11.2. Süsleme 258

Sayfa

4.3.11.2.1. Bitkisel süsleme....258
4.3.11.2.2. Geometrik süsleme....258
4.3.11.2.3. Nesneli süsleme....258
4.3.12. Aplik....259
4.3.12.1. Form....259
4.3.12.1.1. Karşılaştırma örnekleri....259
4.3.12.2. Süsleme....259
4.3.12.2.1. Bitkisel süsleme....259
4.3.12.2.2. Geometrik süsleme....260
4.3.12.2.3. Karşılaştırma örnekleri....260
4.3.13. Lamba Askısı....260
4.3.13.1. Form....260
4.3.13.1.1. Karşılaştırma örnekleri....261
4.3.13.2. Süsleme....261
4.3.13.2.1. Bitkisel süsleme....261
4.3.14. Kaide....262
4.3.14.1. Form....262
4.3.14.2. Süsleme....262
4.3.14.2.1. Bitkisel süsleme....262
4.3.14.2.2. Geometrik süsleme....263
4.3.15. İbrik....263
4.3.15.1. Form....263
4.3.15.1.1. Karşılaştırma örnekleri....264
4.3.15.2. Süsleme....264
4.3.15.2.1. Bitkisel süsleme....264
4.3.15.2.2. Geometrik süsleme....265

Sayfa

4.3.16. Lamba 265
4.3.16.1. Form 265
4.3.16.2. Süsleme 265
4.3.16.2.1. Bitkisel süsleme 265
4.3.16.2.2. Geometrik süsleme 266
4.3.17. Bardak 266
4.3.17.1. Form 266
4.3.17.1.1. Karşılaştırma örnekleri 267
4.3.17.2. Süsleme 267
4.3.17.2.1. Bitkisel süsleme 267
4.3.17.2.2. Karşılaştırma Örnekleri 267
4.3.18. Saksı 268
4.3.18.1. Form 268
4.3.18.1.1. Karşılaştırma örnekleri 268
4.3.18.2. Süsleme 268
4.3.18.2.1. Bitkisel süsleme 269
4.3.18.2.2. Geometrik süsleme 269
4.3.18.2.3. Karşılaştırma örnekleri 269
4.3.19. Kandil 269
4.3.19.1. Form 269
4.3.19.2. Süsleme 270
4.3.19.2.1. Geometrik süsleme 270
4.3.19.2.2. Karşılaştırma örnekleri 270
4.3.20. Meyvelik 270
4.3.20.1. Form 270
4.3.20.1.1. Karşılaştırma örnekleri 271

Sayfa

4.3.20.2. Süsleme 271
4.3.20.2.1. Bitkisel süsleme 272
4.3.20.2.2. Geometrik süsleme 272
4.3.20.2.3. Nesneli süsleme 273
4.3.21. Darbuka 273
4.3.21.1.1. Karşılaştırma örnekleri 273
4.3.21.2. Süsleme 274
4.3.21.2.1. Bitkisel süsleme 274
4.3.21.2.2. Geometrik süsleme 275
4.3.22. Küp 275
4.3.22.1. Form 275
4.3.22.2. Süsleme 275
4.3.22.2.1. Bitkisel süsleme 275
4.3.22.2.2. Geometrik süsleme 276
4.4. Usta ve Kalfa İşaretleri 276
4.5. Tarihleme 280
SONUÇ 283
KAYNAKLAR 289
EKLER 295
ÖZGEÇMİŞ 308

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim **Sayfa**

Resim 2.1. Kavanoz (İstanbul Arkeoloji Müzesi) 12
Resim 2.2. İbrik (The British Museum) 12
Resim 2.3. Kavanoz (V&A Museum) 15
Resim 2.4. Kavanoz (V&A Museum) 15
Resim 2.5. Kase (Çinili Köşk Müzesi) 16
Resim 2.6. Kupa (Sadberk Hanım Müzesi) 16
Resim 2.7. Tabak (The British Museum) 18
Resim 2.8. Askı Süsü (The British Museum) 18
Resim 2.9. Tabak (Sadberk Hanım Müzesi) 21
Resim 2.10. Aslan biçimli kap (SVİKV. Koleksiyonu) 21
Resim 3.1. 1718 envanter numaralı vazonun görünüşü 23
Resim 3.2. 1714 envanter numaralı vazonun görünüşü 25
Resim 3.3. 901 envanter numaralı vazonun görünüşü 27
Resim 3.4. 909 envanter numaralı vazonun görünüşü 29
Resim 3.5. 1716 envanter numaralı vazonun görünüşü 31
Resim 3.6. 1250 envanter numaralı vazonun görünüşü 33
Resim 3.7. 1731 envanter numaralı vazonun görünüşü 35
Resim 3.8. 882 envanter numaralı vazonun görünüşü 37
Resim 3.9. 1260 envanter numaralı vazonun görünüşü 39
Resim 3.10. 880 envanter numaralı vazonun görünüşü 41
Resim 3.11. 881 envanter numaralı vazonun görünüşü 43
Resim 3.12. 1730 envanter numaralı vazonun görünüşü 45
Resim 3.13. 1729 envanter numaralı vazonun görünüşü 48
Resim 3.14. 1043 envanter numaralı vazonun görünüşü 50

Resim **Sayfa**

Resim 3.15. 879 envanter numaralı vazonun görünüşü 52
Resim 3.16. 923 envanter numaralı vazonun görünüşü 54
Resim 3.17. 1734 envanter numaralı vazonun görünüşü 56
Resim 3.18. 1740 envanter numaralı vazonun görünüşü 58
Resim 3.19. 1747 envanter numaralı vazonun görünüşü 60
Resim 3.20. 1865 envanter numaralı vazonun görünüşü 62
Resim 3.21. 1721 envanter numaralı vazonun görünüşü 64
Resim 3.22. 902 envanter numaralı tabağın görünüşü 66
Resim 3.23. 899 envanter numaralı tabağın görünüşü 68
Resim 3.24. 876 envanter numaralı tabağın görünüşü 70
Resim 3.25. 1737 envanter numaralı tabağın görünüşü 72
Resim 3.26. 1738 envanter numaralı tabağın görünüşü 74
Resim 3.27. 900 envanter numaralı tabağın görünüşü 76
Resim 3.28. 1235 envanter numaralı tabağın ön yüzünün görünüşü 78
Resim 3.29. 1235 envanter numaralı tabağın arka yüzünün görünüşü 78
Resim 3.30. 883 envanter numaralı tabağın görünüşü 80
Resim 3.31. 1741 envanter numaralı tabağın ön yüzünün görünüşü 82
Resim 3.32. 1741 envanter numaralı tabağın arka yüzünün görünüşü 82
Resim 3.33. 903 envanter numaralı tabağın görünüşü 84
Resim 3.34. 1228 envanter numaralı tabağın görünüşü 86
Resim 3.35. 1725 envanter numaralı tabağın görünüşü 88
Resim 3.36. 1726 envanter numaralı tabağın görünüşü 90
Resim 3.37. 910/1 envanter numaralı tabağın görünüşü 92
Resim 3.38. 910/2 envanter numaralı tabağın görünüşü 94
Resim 3.39. 921 envanter numaralı tabağın ön yüzünün görünüşü 96
Resim 3.40. 921 envanter numaralı tabağın arka yüzünün görünüşü 96

Resim **Sayfa**

Resim 3.41. 878 envanter numaralı tabağın ön yüzünün görünüşü 99
Resim 3.42. 878 envanter numaralı tabağın arka yüzünün görünüşü 99
Resim 3.43. 1749 envanter numaralı tabağın görünüşü 102
Resim 3.44. 1746 envanter numaralı sürahinin görünüşü 104
Resim 3.45. 1736 envanter numaralı sürahinin görünüşü 106
Resim 3.46. 1712 evanter numaralı sürahinin görünüşü 108
Resim 3.47. 1715 envanter numaralı sürahinin görünüşü 110
Resim 3.48. 1732 envanter numaralı sürahinin görünüşü 112
Resim 3.49. 1733 envanter numaralı sürahinin görünüşü 114
Resim 3.50. 1720 envanter numaralı sürahinin görünüşü 116
Resim 3.51. 1784 envanter numaralı sürahinin görünüşü 118
Resim 3.52. 1739 envanter numaralı sürahinin görünüşü 121
Resim 3.53. 738 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü 123
Resim 3.54. 738 envanter numaralı kasenin iç yüzünün görünüşü 123
Resim 3.55. 1745 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü 126
Resim 3.56. 1745 envanter numaralı kasenin iç yüzünün görünüşü 126
Resim 3.57. 2294 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü 129
Resim 3.58. 2294 envanter numaralı kasenin iç yüzünün görünüşü 129
Resim 3.59. 1722 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü 132
Resim 3.60. 1722 envanter numaralı kasenin tabanının görünüşü 132
Resim 3.61. 1723 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü 135
Resim 3.62. 1723 envanter numaralı kasenin tabanının görünüşü 135
Resim 3.63. 1748 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü 138
Resim 3.64. 1748 envanter numaralı kasenin iç yüzünün görünüşü 138
Resim 3.65. 2060 envanter numaralı kasenin görünüşü 141
Resim 3.66. 905 envanter numaralı kavanozun görünüşü 143

Resim **Sayfa**

Resim 3.67. 1045 envanter numaralı kavanozun görünüşü 145
Resim 3.68. 906 envanter numaralı kavanozun görünüşü 147
Resim 3.69. 1717 envanter numaralı kavanozun görünüşü 149
Resim 3.70. 1046 envanter numaralı kavanoz kapağının görünüşü 151
Resim 3.71. 908 envanter numaralı kavanoz kapağının görünüşü 153
Resim 3.72. 1874 envanter numaralı askı süsünün görünüşü 155
Resim 3.73. 907 envanter numaralı askı süsünün görünüşü 157
Resim 3.74. 907 envanter numaralı askı süsünün askı kısmının görünüşü 157
Resim 3.75. 1743 envanter numaralı mumluğun iç yüzünün görünüşü 159
Resim 3.76. 1743 envanter numaralı mumluğun dış yüzünün görünüşü 159
Resim 3.77. 1744 envanter numaralı mumluğun iç yüzünün görünüşü 161
Resim 3.78. 1744 envanter numaralı mumluğun dış yüzünün görünüşü 161
Resim 3.79. 1001 envanter numaralı fincanın dış yüzünün görünüşü 163
Resim 3.80. 1001 envanter numaralı fincanın iç yüzünün görünüşü 163
Resim 3.81. 986 envanter numaralı mataranın görünüşü 166
Resim 3.82. 986 envanter numaralı mataranın ağız kısmının görünüşü 166
Resim 3.83. 963 envanter numaralı pabucun görünüşü 168
Resim 3.84. 963 envanter numaralı pabucun tabanının görünüşü 168
Resim 3.85. 904 envanter numaralı apliğin görünüşü 170
Resim 3.86. 904 envanter numaralı apliğin tabanının görünüşü 170
Resim 3.87. 1229 envanter numaralı lamba askısının görünüşü 173
Resim 3.88. 1039 envanter numaralı kaidenin görünüşü 175
Resim 3.89. 1044 envanter numaralı ibriğin görünüşü 177
Resim 3.90. 1735 envanter numaralı lambanın görünüşü 179
Resim 3.91. 1735 envanter numaralı lambanın üst kısmının görünüşü 179
Resim 3.92. 1727 envanter numaralı bardağın görünüşü 181

Resim **Sayfa**

Resim 3.93. 1727 envanter numaralı bardağın kırık kısmının görünüşü 181
Resim 3.94. 1252 envanter numaralı saksının görünüşü 183
Resim 3.95. 793 envanter numaralı kandilin ağız kısmının görünüşü 185
Resim 3.96. 793 envanter numaralı kandilin üst kısmının görünüşü 187
Resim 3.97. 793 envanter numaralı kandilin genel görünüşü 187
Resim 3.98. 1249 envanter numaralı meyveliğin iç yüzünün görünüşü 187
Resim 3.99. 1249 envanter numaralı meyveliğin dış yüzünün görünüşü 187
Resim 3.100. 917 envanter numaralı darbukanın görünüşü 190
Resim 3.101. 917 envanter numaralı darbukanın çalgı kısmının görünüşü 190
Resim 3.102. 1787 envanter numaralı küpün görünüşü 192
Resim 4.1. Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu) 201
Resim 4.2. Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu) 201
Resim 4.3. Vazo (Pera Müzesi) 201
Resim 4.4. Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu) 203
Resim 4.5. Vazo (Pera Müzesi) 203
Resim 4.6. Vazo (Pera Müzesi) 203
Resim 4.7. Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu) 203
Resim 4.8. Küp (Geri Benardete Koleksiyonu) 210
Resim 4.9. Vazo (Pera Müzesi) 210
Resim 4.10. İbrik (Pera Müzesi) 210
Resim 4.11. Vazo (Pera Müzesi) 211
Resim 4.12. Vazo (Pera Müzesi) 211
Resim 4.13. Sürahi (Geri Benardete Koleksiyonu) 211
Resim 4.14. Sürahi (Pera Müzesi) 212
Resim 4.15. Vazo (Pera Müzesi) 212
Resim 4.16. Nargile (Geri Benardete Koleksiyonu) 213

Resim **Sayfa**

Resim 4.17. Sürahi (Geri Benardete Koleksiyonu) 213
Resim 4.18. Sürahi (Pera Müzesi) 213
Resim 4.19. Vazo (Pera Müzesi) 214
Resim 4.20. Tabak (Kütahya Çini Müzesi) 214
Resim 4.21. Sürahi (Pera Müzesi) 215
Resim 4.22. Sigaralık (Kütahya Çini Müzesi) 215
Resim 4.23. Saksı (Pera Müzesi) 215
Resim 4.24. Tabak (Pera Müzesi) 217
Resim 4.25. Tabak (Pera Müzesi) 217
Resim 4.26. Tabak (SVİKV. Koleksiyonu) 217
Resim 4.27. Tabak (Geri Benardete Koleksiyonu) 217
Resim 4.28. Tabak (Bursa Türk İslam Eserleri Müzesi) 224
Resim 4.29. Tabak (Geri Benardete Koleksiyonu) 224
Resim 4.30. Çini Pano (Pera Müzesi) 225
Resim 4.31. Tabak (Geri Benardete Koleksiyonu) 225
Resim 4.32. Tabak (Pera Müzesi) 226
Resim 4.33. Tabak (Pera Müzesi) 226
Resim 4.34. Tabak (Pera Müzesi) 227
Resim 4.35. Tabak (Pera Müzesi) 227
Resim 4.36. Tabak (Pera Müzesi) 228
Resim 4.37. Tabak (Kütahya Çini Müzesi) 228
Resim 4.38. Tabak (Pera Müzesi) 229
Resim 4.39. Sürahi (V&A Museum) 231
Resim 4.40. Sürahi (Özel Koleksiyon) 231
Resim 4.41. Sürahi (V&A Museum) 231
Resim 4.42. Sürahi (SVİKV. Koleksiyonu) 232

Resim **Sayfa**

Resim 4.43. Sürahi (Pera Müzesi) 232
Resim 4.44. Sürahi (Pera Müzesi) 232
Resim 4.45. Sürahi (SVİKV. Koleksiyonu) 232
Resim 4.46. Sürahi (Geri Benardete Koleksiyonu) 232
Resim 4.47. Sürahi (Pera Müzesi) 237
Resim 4.48. Kase (Pera Müzesi) 238
Resim 4.49. Kase (Geri Benardete Koleksiyonu) 239
Resim 4.50. Kase (Geri Benardete Koleksiyonu) 239
Resim 4.51. Yağ Kandili (Geri Benardete Koleksiyonu) 242
Resim 4.52. Küp (Pera Müzesi) 243
Resim 4.53. Küp (Pera Müzesi) 243
Resim 4.54. Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu) 243
Resim 4.55. Küp (Pera Müzesi) 247
Resim 4.56. Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu) 247
Resim 4.57. Kapak (Pera Müzesi) 248
Resim 4.58. Kapak (Pera Müzesi) 248
Resim 4.59. Küp (Pera Müzesi) 249
Resim 4.60. Askı Süsü (SVİKV. Koleksiyonu) 249
Resim 4.61. Askı Süsü (V&A Museum) 250
Resim 4.62. Askı Süsü (Metropolitan Museum) 250
Resim 4.63. Askı Süsü (Pera Müzesi) 252
Resim 4.64. Mumluk (Pera Müzesi) 252
Resim 4.65. Fincan (Pera Müzesi) 254
Resim 4.66. Matara (V&A Museum) 256
Resim 4.67. Matara (SVİKV. Koleksiyonu) 256
Resim 4.68. Fincan Tabağı (Çinili Köşk Müzesi) 257

Resim **Sayfa**

Resim 4.69. Küp (Pera Müzesi) 257
Resim 4.70. Aplik (Pera Müzesi) 260
Resim 4.71. Çini Pano (Pera Müzesi)) 260
Resim 4.72. İbrik (Geri Benardete Koleksiyonu) 261
Resim 4.73. İbrik (SVİKV. Koleksiyonu) 261
Resim 4.74. Bardak (Pera Müzesi) 266
Resim 4.75. Bardak (Pera Müzesi) 266
Resim 4.76. Saksı (Pera Müzesi) 268
Resim 4.77. Saksı (Geri Benardete Koleksiyonu) 268
Resim 4.78. Meyvelik (Pera Müzesi) 271
Resim 4.79. Meyvelik (Geri Benardete Koleksiyonu) 271
Resim 4.80. Darbuka (Pera Müzesi) 274
Resim 4.81. Darbuka (Geri Benardete Koleksiyonu) 274
Resim 4.82. Darbuka (Kütahya Çini Müzesi) 274
Resim 4.83. Kat. No: 49'daki Kasenin Tabanındaki Usta/Kalfa İşareti 277
Resim 4.84. Kase, İmza/İşaret 277
Resim 4.85. Kahve Fincanı, İmza/İşaret 277
Resim 4.86. Kat. No: 50'deki Kasenin Tabanındaki Usta/Kalfa İşareti 278
Resim 4.87. Kat. No: 66'daki Kahve Fincanının Tabanındaki Usta/Kalfa İşareti 278
Resim 4.88. Macunluk, İmza/İşaret 279
Resim 4.89. İmza/İşaret 279
Resim 4.90. Kat. No: 69'daki Apliğin Tabanındaki Usta/Kalfa İşareti 279

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	**Açıklamalar**
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Cm.	: Santimetre
Env. No	: Envanter Numarası
H.	: Hicri
Kat.No.	: Katalog Numarası
M.	: Miladi
Res. No.	: Resim Numarası
V&A	: Victoria and Albert

GİRİŞ

Seramik sanatı, Türk el sanatları içinde, yüzyıllar süren köklü geçmişi ve geniş kullanım alanı ile önemli bir konuma sahiptir. Göçebe insan topluluklarının yerleşik hayat düzenine geçmesiyle birlikte insanoğlu, günlük hayatta kullanabileceği objeler yapmaya ihtiyaç duymuştur. Yaklaşık olarak 8000 yıllık geçmişe sahip olan seramik, gündelik hayata ilk olarak depolama amaçlı kullanılan kap-kacak ve küplerle girmiştir (Erman, 2012: 20). Malzemesinin esnekliği ve kolay şekillendirilmesi sayesinde geniş bir kullanım alanı bulan seramik ile tüm dönemlerde çok çeşitli el sanatı ürünleri yapılmıştır.

Türk ve İslam sanatında, çini ile paralel gelişim gösteren seramik sanatı, daha önceki dönemlerde de gelişimini sürdürmesine rağmen, asıl özgün teknikler İran'da Selçuklular döneminde geliştirilmiştir. 11. yüzyılda İran Selçukluları; 12. yüzyıl ortalarından itibaren de Anadolu Selçukluları ve Beylikler tarafından üretilen nitelikli örnekler, İslam çini ve seramik sanatının Osmanlı dönemine kadar olan gelişimini gözler önüne sermektedir.[1]

Osmanlı dönemi seramik sanatı açısından önemli bir merkez olan Kütahya'da üretilen seramik eserler, halkın gündelik ihtiyaçlarına yönelik kaplar olmalarından dolayı işlev ve form bakımından zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Türkiye'de ve dünyadaki bazı müze ve özel koleksiyonlarda çok sayıda örneği bulunan Kütahya seramiklerinin büyük çoğunluğu 18. yüzyıl ile 20. yüzyılın ikinci yarısı arasına tarihlendirilen kaplardır. Bunun nedeni, 17. yüzyıla kadar seramik üretiminin asıl merkezinin İznik oluşu ve Kütahya'nın ikinci planda kalışıdır. 18. yüzyıl başında İznik atölyelerindeki seramik üretimi durduğunda, Kütahya'da üretim hızlanmıştır. Sarayın isteklerine göre üretim yapma zorunluluğu ortadan kalkan ve kendi kimliğini kazanan Kütahya seramik sanatı, bir yandan gelenekselliği sürdürürken öte yandan Osmanlı seramik sanatının önceki dönemlerinde örneğine rastlanmayan kap türleri, yeni form ve desen denemeleriyle karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmamızın konusunu, "Konya Karatay Medresesi Çini Eserleri Müzesi'ndeki Kütahya "Seramikleri" oluşturmaktadır. Osmanlı seramik sanatı içerisinde, halkın günlük

[1] Selçuklu ve Beylikler dönemi çinilerinin malzeme ve teknikleri hakkında bilgi için bkz. Çeken, M. (2007). "Selçuklu ve Beylikler Devri Çinilerinde Malzeme, Teknilk ve Fırınlara Dair Bazı Tespitler" Arık, R., Arık, O. (2007). ***Anadolu Toprağının Hazinesi Çini Selçuklu ve Beylikler Çağı Çinileri***. İstanbul*:* Kale Grubu Kültür Yayınları.

ihtiyaçlarına yönelik üretilen kaplar oluşuyla ön plana çıkan Kütahya seramikleri, tür, form ve süsleme zenginliği bakımından önemli bir yere sahiptir.

Yüksek lisans tezi olarak seçtiğimiz bu konunun önemi, Geç Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait Kütahya seramiklerinin değerlendirildiği çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olmasından ileri gelir. Ayrıca, Karatay Medresesi Çini Eserler Müzesi'ndeki Kütahya seramiklerinin incelendiği bir çalışma literatürde yer almamaktadır. Çalışmamız ile ilk kez yayınlanacak bu seramiklerin belgelenmesinin, daha sonraki sanat tarihi araştırmalarına kaynak oluşturması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızda öncelikli olarak, incelenen seramiklerdeki teknik, form, motif ve kompozisyon gibi temel noktalar üzerinden, bu seramiklerin üretildikleri dönemin üslup özelliklerinin açıklanması amaçlanmıştır. Ardından bu eserlerin farklı müze ve koleksiyonlardaki çağdaş örneklerle karşılaştırılması yoluyla, Osmanlı seramik sanatı içerisindeki yeri ve önemi aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Kütahya seramikleri her ne kadar bazı çalışmalara konu olsa da, başlı başına bu seramiklerin tanıtıldığı yayınlar oldukça sınırlıdır. Kısıtlı sayıdaki bu çalışmalarda daha çok Kütahya seramik sanatının kökeni ve gelişim süreci üstünde durulmuş[2] malzeme ve teknik konuları daha geri planda kalmıştır. Malzeme ve teknik konularındaki çalışmalar ise Cumhuriyet dönemi seramiklerine yoğunlaşmış olup[3], daha önceki dönemde üretilmiş Kütahya seramiklerinin malzeme ve tekniklerine pek değinilmemiştir (Şahin, 1965: 36). Özellikle son yıllarda yapılan bazı çalışmalarda, Sadberk Hanım Müzesi ve Pera Müzesi koleksiyonlarındaki Kütahya seramikleri kataloglar halinde tanıtılmıştır[4]. Bu çalışmalar,

[2] Ara Altun'un editörlüğünü yaptığı ***Osmanlı'da Çini ve Seramik Öyküsü****;* Ara Altun ve Belgin Demirsar Arlı'nın ***Anadolu Toprağının Hazinesi: Çini Osmanlı Dönemi;*** Garo Kürkman'ın ***Toprak, Ateş, Sır, Tarihsel Gelişimi, Atölyeleri ve Ustalarıyla Kütahya Çini ve Seramikleri****;* Gönül Öney'in ***Türk Çini Sanatı;*** Zehra Çobanlı ve Gönül Öney'in editörlüğünü üstlendiği ***Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı*** adlı kitaplar Kütahya seramik sanatı hakkında önemli bilgiler içermektedir.

[3] S. Sibel Sevim'in ***Seramik Dekorları ve Uygulama Teknikleri*** adlı kitabı; Faruk Şahin'in ***Cumhuriyet Dönemi Kütahya Çini ve Keramik Sanatı, Kütahya Çini-Keramik Sanatı ve Tarihinin Yeni Buluntular Açısından Değerlendirilmesi, Kütahya Seramik Teknolojisi ve Çini Fırınları Hakkında Görüşler, Kütahya'da Eski Bir Keramik Fırını Üzerine Notlar*** adlı makaleleri; Nursel Karaca'nın ***Çininin Sır Altındaki Serüveni*** *adlı makalesi ile* Yasemin Yarol'un ***İslam Seramiklerinde Kullanılan Fritli Hamurun İncelenmesi ve Çağdaş Formlarda Uygulanması*** adlı sanatta yeterlik tezi, Kütahya seramiklerinin malzeme ve tekniklerine ilişkin detaylı bilgiler içermektedir.

[4] John Carswell'in "Kütahya Çini ve Seramikleri" ***Sadberk Hanım Müzesi Türk Çini ve Seramikleri;*** Şebnem Akalın ve Hülya Bilgi'nin ***Yadigar-ı Kütahya;*** Hülya Bilgi'nin ***Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu Kütahya Çini ve Seramikleri;*** Sevinç Gök'ün ***Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu Kütahya Çini ve Seramikleri 2;*** Laure Soustiel'in ***Osmanlı Seramiklerinin Görkemi (XVI.-XIX. Yüzyıl) Suna-İnan***

tezimize daha çok görsel malzeme yönünden katkıda bulunmuştur. Bu yayınlar dışında incelenen kimi yayınlarda[5], tezimize konu olan eserlerle paralellik gösteren herhangi bir esere rastlanılmamıştır. Öte yandan, karşılaştırma örneklerine ulaşabilmek için Kütahya seramiklerini konu alan bazı tezlerden de faydalanılmıştır[6].

Çalışmaya konu olacak eserler belirlenirken öncelikle müze envanter defterleri incelenmiş, müzedeki tüm Osmanlı seramiklerine ait künye bilgileri kayıt altına alınmıştır. Bu inceleme sonucunda, teşhirde ve depoda farklı işlevlere sahip yaklaşık 100 adet seramik eserin bulunduğu; 18. yüzyılın başı ile ve 20. yüzyılın ikinci yarısı arasındaki tarihleri taşıdığı düşünülen bu eserlerden 79 tanesinin Kütahya üretimi olduğu kanaatine varılmıştır. Böylelikle tez kapsamına alınacak eserler, 79 adet olarak belirlenmiştir. Ardından, bu eserlerin detaylı fotoğrafları çekilmiş ve ölçümleri yapılmıştır. İncelenen seramiklerden az sayıdaki örnek teşhirde; büyük çoğunluğu ise depoda bulunmaktadır.

Çalışma sırasında kimi zaman bazı zorluklarla karşılaşılmıştır. Bunlardan biri, teşhirdeki büyük boyutlu eserleri yerinden çıkarmanın mümkün olmaması; bu nedenle fotoğraf çekimleri ile ölçümlerinin bulundukları yerde yapılmaya çalışılmasıdır. Ayrıca, çalışma koşulları elverişli olmadığından eserlerin çizimleri yapılamamıştır.

Çalışmamız, "Giriş", “Karatay Medresesi Müzesi’ne Genel Bir Bakış”, “Osmanlı Seramik Sanatına Kısa Bir Bakış”, “Katalog”, “Karşılaştırma ve Değerlendirme”, “Sonuç”, “Kaynakça” ve "Özet" başlıklı bölümlerden oluşmaktadır.

“Giriş” bölümünde, kısaca seramik sanatına ilişkin genel bilgiler, konunun seçilmesinin önemi, amacı, çalışmada izlenen yöntem ve karşılaşılan zorluklar üzerinde durulmuştur.

Kıraç ve Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonlarından adlı çalışmalarında, Kütahya seramikleri hakkında kısaca bilgi verilmiş ve adı geçen koleksiyonlara ait bazı eserler, fotoğraflarıyla birlikte tanıtılmıştır.

[5] Carswell, J., Dowsett, C. J. F. (1972). ***Kutahya Tiles and Pottery from the Armenian Cathedral of St. James***,
Jerusalem I. Oxford: Clarendon Press; Carswell, J. (1965). “A Minor Group of Late Turkish Pottery***”. Sanat Tarihi Yıllığı,*** 1964-1965, 1-15.

[6] Begüm Buğdaycı’nın Kütahya Çini Müzesi’nde Sergilenen Seramik ve Çini Eserlerin Değerlendirilmesi; Can Gökçe’nin Victoria and Albert Müzesinde Bulunan Kütahya Çini Eserlerin Kataloglanması; Ebru Köse’nin Sadberk Hanım Müzesi Teşhirindeki Sınırlı Sayıda Kütahya Çini Koleksiyonu’nun Belgelenmesi; Gamze Görgünay’ın Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi’nde Sergilenen ve Depoda Yer Alan Çini Eserlerin Katalog Çalışması; K. Gökhan Tengiz’in İstanbul Çinili Köşk Müzesi Teşhirinde Bulunan Kütahya Kullanım Çinileri ve Çanakkale Seramiklerinin Kataloglanması adlı yüksek lisans tezleri, karşılaştırmalarda faydalanılmak üzere daha çok sayıda seramik esere ulaşmak bakımından faydalı olmuştur.

Birinci bölümde “Karatay Medresesi Müzesi’ne Genel Bir Bakış” başlığı altında, çalışmaya konu olan seramik eserlerin bulunduğu Karatay Medresesi Müzesinin tarihçesine değinilmiş, daha sonra müzede bulunan eser grupları hakkında kısaca bilgi verilmiştir.

İkinci bölümde “Osmanlı Seramik Sanatına Kısa Bir Bakış” başlığı altında, Osmanlı döneminde üretilmiş İznik, Kütahya ve Çanakkale seramiklerinin genel özellikleri örneklerle açıklanmaya çalışılmıtır.

Üçüncü bölümde “Katalog” yer almaktadır. Bu bölümde, çalışmaya konu olan 79 adet eser türlerine göre sınıflandırılmıştır. Tür açısından zengin bir çeşitliliğe sahip olan bu eserler, 21 adet vazo, 18 adet tabak, 9 adet sürahi, 7 adet kase, 4 adet kavanoz, 2 adet kavanoz kapağı, 2 adet top askı süsü, 2 adet mumluk, 1 adet, fincan, 1adet matara, 1 adet pabuç, 1adet aplik, 1 adet lamba askısı, 1 adet kaide, 1 adet ibrik, 1 adet lamba, 1 adet su bardağı, 1 adet saksı, 1 adet kandil, 1 adet meyvelik, 1 adet darbuka ve 1 adet küpten oluşmaktadır. Katalogta, türlerine göre gruplandırılarak ve en kalabalık gruptan başlayarak sıralanan her bir esere ait künye bilgilerinde eserin; envanter numarası, ölçüleri, müzeye geliş tarihi, müzeye geliş şekli ile malzemesi, yapım tekniği ve süsleme tekniği belirtilmiştir. Ardından eserler biçim ve süsleme özellikleri bakımından ayrıntılı şekilde tanıtılmıştır.

Dördüncü bölümü oluşturan “Karşılaştırma ve Değerlendirme” kısmında, incelenen eserlerin tamamı, malzeme, teknik, biçim ve süsleme özellikleri bakımından öncelikle kendi içinde; daha sonra da farklı müze ve koleksiyonlarda yer alan çağdaş örnekler ile karşılaştırılarak benzer ve farklı yanlarına ilişkin değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirme ile konumuzu oluşturan seramiklerin, aynı dönemde üretilmiş diğer seramik eserlerden de yararlanarak çözümlenmesi hedeflenmiştir. Bu bölümde ayrıca katalogdaki bazı eserlerde görülen usta ve atölye işaretlerine değinilmiş; son olarak, elde edilen tüm veriler ışığında, incelenen 79 adet eserin hangi tarihlere ait olabileceği, ayrı bir başlık altında ele alınmıştır.

Tezin "Sonuç" bölümünde, inceleme, karşılaştırma ve değerlendirmeler sonucunda ulaşılan veriler aktarılmıştır.

“Kaynakça” bölümünde çalışmada yararlanılan kaynaklar alfabetik sıraya göre sıralanarak verilmiştir.

“Özet” ve “Abstract” bölümlerinde, çalışmanın konusu ana hatlarıyla Türkçe ve İngilizce olarak açıklanmıştır.

"Ekler" adlı son bölümde tablolar verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KARATAY MEDRESESİ ÇİNİ ESERLER MÜZESİNE GENEL BİR BAKIŞ

1. KARATAY MEDRESESİ ÇİNİ ESERLER MÜZESİNE GENEL BİR BAKIŞ

Medrese, Konya Alaaddin Tepesi'nin kuzey yamacındaki Akıncı Mahallesi'nde; Selçuklu Köşkü'nün kuzeyinde yer alır.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin başkenti Konya'da 13. yüzyıl, imar faaliyetlerinin hızlandığı; cami, türbe, medrese, han, hamam, hanikah ve kervansaray gibi birçok yapının inşa edildiği bir dönem olmuştur. Bu yapılardan biri olan Karatay Medresesi, 649 H./1251-1252 M. yılında II. Anadolu Selçuklu Emiri Celaleddin Karatay tarafından yaptırılmıştır[1]

Karatay Medresesi, bir fıkıh (hukuk) fakültesi olmasının yanı sıra (Önder, 1996: 164,168), hadis, usul, şeriat ve hilaf gibi dini ilimlerinde okutulduğu ileri düzeyde bir eğitim kurumudur. 13. yüzyılın ikinci yarısında; Hz. Mevlana'nın Konya'da etkin olduğu süreçte, Mevlana ile müritlerinin Karatay Medresesi'nde kitap okuduğuna ilişkin bilgilerin paylaşılması, medresedeki eğitimin çeşitliliğini göstermektedir (Şaman Doğan, 2013: 436).

Medresenin vakfiyesinin ilki 651 H./1253 M. yılında düzenlenmiş, 652 H./1254 M. ve 660 H./1261 M. yıllarında bu vakfiyeye ek yapılmıştır (Şaman Doğan, 2013: 435).

Medrese giderlerinin çoğu Konya ve çevresindeki vakıfların gelirleriyle karşılanmıştır. Zengin vakıfları sayesinde yıllarca sık sık onarım görmüş ve bakımlı halde bulundurulmuş medrese, vakıfların elden çıkmasıyla bir süre bakımsız duruma düşmüş; odalarından bir kısmı yıkılmış, bazı çinileri dökülmüştür (Önder, 1962: 134). 1955'te Çini Eserler Müzesi

[1] Karatay Medresesi, taç kapısı üzerinde yer alan tek satırlık sülüs kitabeye göre İzzeddin Keykavus döneminde yaptırılmıştır. Şaman Doğan, N. (2013). "Ortaçağ'da Anadolu'nun Eğitim Mekanları: Selçuklu Medreseleri-Darüşşifalarından Örnekler". ***Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, 28(2), 435; Kitabede Selçuklu Sultanlarının, I. Kılıç arslan'dan II. Keykavus'a kadar şeceresi verilmekte; medreseyi yaptıran Celalettin Karatay'ın ismi ise Abdullah oğlu Karatay olarak geçmektedir. Önder, M. (1996). "Konya'da Karatay Medresesi Portali Kitabeleri". ***Aslanapa Armağanı.*** Ankara: Bağlam Yayıncılık, 165.

olarak ziyarete açılan yapının, son dönemlerde geçirdiği restorasyonlarla tahrip olmuş ön ve yan mekanları kabaca tamamlanmış; sergi birimleri ve depo oluşturulmuştur.

Karatay Medresesi, kapalı medrese tipinde inşa edilmiş tek katlı ve tek eyvanlı bir yapıdır. Doğu cephedeki taç kapıdan[2] günümüzde üstü açık olan avluya, avludan ise küçük bir kapı ile medrese binasına girilir. Ortadaki sahna, batıdan beşik tonozla örtülü bir eyvan açılmakta, eyvanın sağında ve solunda ise kubbeli birer oda bulunmaktadır. Güneybatı köşedeki kubbeli oda Celaleddin Karatay'a ait türbedir. Medrese müderrisine ait diğer oda ise yıkılmıştır (Önder, 1962: 133). Üzeri büyük kubbe ile örtülü orta sahnın iki yanında üçer; eyvanın karşısında dört olmak üzere yaklaşık on kadar oda, öğrencilerin ikametine ayrılmış odalardır (Arseven, 956: 122).

Türbe hariç tüm duvar yüzeyleri ve kubbe çini mozaik bezemelerle kaplıdır. Büyük bölümü dökülmüş [3] altıgen duvar çinilerinin bazıları bitkisel, bazıları geometrik bezemelidir. Birinde ise yazılı kompozisyon görülür (Arık, 2007: 48). Kubbeye geçişi sağlayan beş dilimli pandantiflerin her bir diliminin kenarı, firuze ve mor girift süslemeli çift sıra ince bordürle kuşatılmıştır (Öney, 1994: 34). Üçgen biçimli dilimlerin her birine çini mozaik küfi yazı ile Hz. Muhammed ve dört halifenin adları (Ebubekir, Ömer, Osman, Ali); bazılarına da bunlarla birlikte Davud, Musa ve İsa yazılmıştır (Önder, 1962: 132). Kubbe kasnağında firuze kıvrık dalla bezeli zemin üstünde, örgülü ve çiçekli küfi yazıyla yazılmış ayet görülür. Kubbe içinde, koyu mor zemin üzerinde uzanan firuze renkli ışınsal hatların oluşturduğu 24 kollu yıldız biçimli rozetler tekrarlanmaktadır. Kubbe göbeğinde, küfi yazılı bordürle sınırlandırılmış aydınlık feneri yer alır.

1955'den günümüze dek müze olarak kullanılan yapıda sergilenen eserler şu şekilde gruplanabilir;

---

[2] Gök ve beyaz mermerlerle yapılmış sülüs kitabesi, mukarnas kavsaralı nişi, seçme ayet ve hadislerin yazılı olduğu panoları, meandır, kaytan örgüsü ve arabesk bezemeleri ile Selçuklu taç kapılarının en güzel örneklerinden biridir. Önder, M. (1961). ***Konya Müzesi Çini Eserler Seksiyonu (Karatay Medresesi).*** İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 5; Bu portalde, Divriği Ulu Camisi portallerinin Barok taşkınlığı yerine, sağlam formlarla öne çıkan klasik Selçuklu üslubu görülür. Aslanapa, O. (1989). ***Türk Sanatı.*** (İkinci Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi, 85.

[3] Duvarlardaki firuze renkli altıgen çinilerin üzerine altın yaldızla motiflerin işlendiği, duvarın bazı kısımlarda görülen örneklerden anlaşılmaktadır. Önder, 1996, 133; Kalan çinilerin bir çoğundaki altın yaldızlı bezemenin bir kısmı silikleşmekle birlikte epeyce korunmuştur. Arık, O. (2007), "Anadolu Selçuklu Toplum Hayatında Çini". Öney, G. ve Çobanlı, Z. (Editörler). (2007). ***Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı***. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 48.

Selçuklu Dönemi Duvar Çinileri: Konya'daki Selçuklu yapılarından kalmış duvar çinilerinden oluşan koleksiyondur. Bu çiniler arasında, çini mozaik teknikli duvar çinilerinin yanı sıra, kakma, kabartma ve oyma tekniği ile yazılmış yazılar ve motiflerle bezeli olanlar mevcuttur. Bu koleksiyonda ayrıca altı köşeli duvar çinileri bulunmaktadır.

Selçuklu Köşkü Çinileri: Sultan II. Kılıç Arslan tarafından (1156-1192) yaptırıldığı düşünülen[1] Selçuklu Köşkü civarında yapılan kazılarda[2] bulunan çinilerin oluşturduğu koleksiyondur. 1941 yılında Remzi Oğuz Arık tarafından yürütülen kazılardan çıkarılan çini ve alçı malzemeler Selçuklu saray mimarisine ışık tutan önemli bulgulardır (Erdemir, 2009, 134). Bu koleksiyonda, sır altı teknikli çinilerin yanı sıra, lüster ve minai teknikli örnekler yer almaktadır. Bu gruptaki eserlerin bezemelerinde figürler, bitkisel motifler ve kabartma yazılar görülür. Bu koleksiyonda ayrıca haçvari ve altı köşeli yıldız biçimli panolar mevcuttur.

Kubad-abad Sarayı Duvar Çinileri: Kubad-abad Saray Külliyesi kazısında ele geçirilen duvar çinileri ile alçı süslemelerin bir kısmının oluşturduğu koleksiyondur. Konya Beyşehir Gölü'nün güneybatı kıyısında yer alan Kubad-abad Saray Külliyesi, I. Alaaddin Keykubat tarafından yaptırılmış olup, Anadolu Selçuklu' dan günümüze kısmen de olsa ulaşan ve planı bilinen tek saray külliyesidir. Külliye, toplam on altı adet yapıdan oluşmaktadır. Bu yapılardan günümüze ulaşanlar arasında Büyük Saray ve Küçük Saray nispeten daha iyi durumdadır.

Kubad-abad Sarayı bilimsel araştırmalarına 1949 yılında Konya Müze Müdürü M. Zeki Oral başlamıştır. 1965-1966 yıllarında Prof. Dr. K. Otto-Dorn tarafından başlanan kazılar, 1967 'de Mehmet Önder tarafından devam ettirilmiş, ele geçirilen çini buluntuları Konya Müzesi'ne nakledilmiştir. Daha sonra kazı çalışmalarına uzun bir ara verilmiştir. 1980 yılından itibaren Prof. Dr. Rüçhan Arık tarafından kapsamlı olarak yeniden ele alınmıştır[4].

Haç ve sekiz kollu yıldız biçimli çini levhaların bezemeleri, lüster, sır altı ve mozaik teknikleri ile yapılmıştır. Bezemelerde, Orta Asya tasvir sanatının izlerini taşıyan insan, hayvan ve doğaüstü varlık figürlerinin yanı sıra, bitkisel ve geometrik motifler ile yazı kompozisyonları görülür.

[4] Kubad-abad Sarayı çinileri hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Arık, R. (2000). ***Kubad-Abad Selçuklu Sarayı ve Çinileri***. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Beylikler ve Osmanlı Dönemi Duvar Çinileri: Bu koleksiyonu oluşturan çiniler, Konya'daki muhtelif yapılara ait Beylikler dönemi (14. yüzyıl Karamanoğlu çinileri); Osmanlı dönemi (16. ve 17. yüzyıl İznik çinileri ve 18. ve 20. yüzyıllar arasına ait Kütahya çinileri) örnekleridir. Bitkisel süslemelerin çoğunlukta olduğu bu çinilerde Selçuklu döneminde görülmeyen mercan kırmızısı, mangan moru, sarı ve yeşil renkler göze çarpar.

Selçuklu ve Osmanlı Dönemi Seramikleri: Bu koleksiyonda Selçuklu dönemine ait çeşitli türlerde sırlı ve sırsız seramik örnekleri yer almaktadır. Ahlat ve Kubad abad kazılarında ortaya çıkarılan lüster teknikli seramiklerin yanı sıra Büyük Saray'dan çıkarılan sgraffito (kazıma) tekniğiyle yapılmış seramikler ve yine Kubad abad'dan gelen slip tekniğindeki parçalar bu koleksiyonu oluşturan önemli eserlerdendir. Kaplar arasında günümüze daha sağlam gelebilen ve diğerlerinden daha zengin bir çeşitliliğe sahip olanlar, sıraltı tekniğiyle yapılmış olanlardır (Erdemir, 2009: 147-148). Selçuklu seramiklerinin yanı sıra, sıraltı tekniğiyle yapılmış, çeşitli işlevlere sahip Osmanlı seramikleri (vazo, tabak, kase, sürahi, bardak, maşrapa, kandil gibi) müzede yer alan diğer bir önemli grubu oluşturur.

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DÖNEMİ SERAMİK SANATINA KISA BİR BAKIŞ

2. OSMANLI DÖNEMİ SERAMİK SANATINA KISA BİR BAKIŞ

Osmanlı seramik sanatının önde gelen iki merkezi İznik ve Kütahya'dır. Bu iki şehri, halk sanatıyla ön plana çıkmış Çanakkale izler.

Osmanlı Devleti'nin kuruluş aşamasındaki önemli merkezlerden biri olan İznik, aynı dönemde seramik sanatının da odak noktası olmuştur. 1470-1480 yılları arasında İznik'te silisli hamurdan, nitelikli bir seramik yapım tekniği geliştirilmiştir (Soustiel, 2000: 29). Böylece 15. yüzyıl sonlarında İznik atölyelerinde parlak bir dönem başlamıştır. Bu parlak dönemin yaşanmasında şüphesiz Osmanlı sarayına bağlı nakkaşların da etkisi olmuştur. Özellikle Şahkulu ve Karamemi'nin idaresinde çalışan nakkaşlarca yaratılan desenler, çini ve seramik ustaları tarafından kullanılmış; böylece ortak bir saray üslubu doğmuştur.

İznik'te üretilen seramikler[1] hamurları bakımından kırmızı hamurlu ve beyaz sert hamurlu olmak üzere başlıca iki grupta değerlendirilebilir (Altun, 2007: 318).

Kırmızı hamurlu seramikleri kendi içlerinde üç ayrı grupta incelemek mümkündür. Bunlardan ilki, astarı çizikli (sgrafitto) tekniği ile bezenmiş, çeşitli renklerle sırlanmış gruptur[1]. Bu gruptaki seramikler, Osmanlı döneminde bir süre basit günlük kullanım seramiği olarak üretilmiştir (Altun, 2007: 319).

Kazılardan, İznik'te üretilen ilk Osmanlı seramikleri olduğu anlaşılan ve 14. yüzyıl ortalarına tarihlendirilen kırmızı hamurlu seramikler, tek renkli sırla yapılmıştır. Kalehisar kazıları sonucunda, Selçuklu seramik ustalarınca da uygulandığı anlaşılan bu teknik, İznik'te 14. yüzyıl boyunca kullanılmıştır (Aslanapa, 1969: 63). Slip tekniği adı verilen bu teknikte, astarlanmış

[1] İznik seramikleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Atasoy, N., Julian, R. (1989). ***İznik Seramikleri.*** Londra: Alexandria Press; Carswell, J. (1998). ***Iznik Pottery.*** London: British Museum Press.

seramiklerin üstüne beyaz renkli ikinci bir astarla hafif kabarık bezemeler hazırlanır; daha sonra üzerlerine renkli sır sürülerek fırınlanır[2] (Aslanapa, 1993: 173).

İznik'te erken dönemde üretilmiş seramiklerin bir diğer grubunu ise ilk kez Milet'te bulunduğu için "Milet İşi" olarak tanınan, 14. yüzyılın ortası ile 15. yüzyılın başları arasına tarihlendirilen seramikler oluşturur[3]. Kırmızı kaba hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlı bu seramikler, sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Bu eserlerde genellikle, beyaz astarlı zemin üzerine kobalt mavisi renkle yapılmış bezemeler karşımıza çıkmaktadır. Kobalt mavisinin yanı sıra firuze, mor ve yeşil renkler de görülür. Bezeme programları incelendiğinde, merkezi bir motif etrafında yer alan iç içe kuşaklar, natüralist üslupta bitkisel motifler, ışınsal desenler, geometrik motifler ve Selçuklu geleneğini sürdüren hayvan motifleri göze çarpar. Çukur kaselerin çoğunlukta olduğu Milet İşi seramikler arasında, tabak, kandil gibi farklı işlevli eserler de yer almaktadır[4].

Resim 2.1[5]. Kavanoz (İstanbul Arkeoloji Müzesi)

Resim 2. 2[6]. İbrik (The British Museum)

[2] Osmanlı seramiklerinin bezeme teknikleri hakkında detaylı bilgi için bkz. Altun, A. (Editör). (1997). ***Osmanlı'da Çini ve Seramik Öyküsü.*** İstanbul: Creative Yayıncılık ve Tanıtım Ltd. Şti. ve Mısırlı Matbaacılık, 23-27; Sevim, S. S. (2015). ***Seramik Dekorlar ve Uygulama Teknikleri.*** (İkinci Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık; Demirsar Arlı, B., Altun, A. (2008). ***Anadolu Toprağının Hazinesi Çini Osmanlı Dönemi.*** İstanbul: Kale Grubu Kültür Yayınları.

[3] Prof. Dr. Oktay Aslanapa'nın 1964-1966 yıllarında yaptığı kazılardan bu seramiklerin İznik'te üretildiği ve buradan çeşitli bölgelere dağıtıldığı anlaşılmıştır. Aslanapa, O. (1993). ***Türk Sanatı El Kitabı***. Ankara: İnkılap Yayınevi, 174; Tuncay, H. (1980). ***Çinili Köşk.*** İstanbul: Yapı Kredi Bankası Yayınları, 8; Soyhan, C. (1985). Osmanlı Devri Çini ve Seramikleri. ***Antika Dergisi,*** 3, 27.

[4] Milet işi seramikler, özellikle Ankara'daki bazı camilerin duvarlarında veya mihraplarının üst kısımlarında, mimariye bağlı birer süsleme unsuru olarak da kullanılmıştır. Demiriz, Y. (1973). "Mimari Süslemede Renk Unsuru Olarak Kullanılan Keramik Çanaklar". ***Sanat Tarihi Yıllığı,*** 5, 177-178.

[5] İstanbul Arkeoloji Müzesi, Env. No: 41-1182. Kürkman, G, (2005). ***Toprak, Ateş, Sır, Tarihsel Gelişimi, Atölyeleri ve Ustalarıyla Kütahya Çini ve Seramikleri"***. İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Yayını 1, 37, res. no:49.

[6] Internet: The British Museum. Musuem Number: G.1. Web:https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details.aspx?objectId=236618 adresinden 11 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

Osmanlı döneminde Kütahya'da ilk seramik üretiminin, İznik ile aynı dönemde, yani 14. yüzyılın ortaları 15. yüzyılın başları arasında yapıldığı bilinmektedir. İznik gibi Kütahya'da da çoğunluğu kase ve tabaklardan oluşan ilk seramikler, kırmızı hamurdan yapılmış ve çömlekçi çarkında şekillendirilmiştir. Milet İşi adı verilen bu seramiklerin bezemelerinde görülen motifler, palmet, rumi, stilize çiçek, yaprak, kıvrık dallar gibi bitkisel motifler; rozet, yıldız, altıgen veya dikey hatlar gibi geometrik motifler ile kuş ve balık gibi figürlerdir (Resim 2.1).

Kütahya'da ve İznik'te üretilen ilk Osmanlı seramikleri, teknik, form ve bezemeleri bakımından benzerlikler taşımakla birlikte, bazı açılardan farklılıklar göstermektedir. Bu farklılıklardan biri, Kütahya üretimi seramiklerin sırlarında görülen küçük sır çatlaklarının, İznik seramiklerinde görülmemesidir. Öte yandan, İznik seramiklerinin erken örneklerinde görülen koyu kobalt mavisinin tonu ilerleyen dönemlerde açılırken, Kütahya seramiklerinde koyu tonda devam eder. Mangan moru rengi de Kütahya seramiklerinde İznik'e oranla daha koyu tonda; siyaha yakın şekilde kullanılmıştır. İlk Kütahya seramikleri, renk tonlarının koyuluğu ve dağılışı ile Selçuklu seramik sanatının renk anlayışını sürdürmüştür (Şahin, 1981: 263-264; Kürkman, 2005: 43). İznik ile Kütahya seramikleri arasındaki belirgin farklardan bir diğeri ise İznik fırçası daha özenli iken, Kütahya üretimi seramiklerde serbest fırça ile çizilen motiflerin de görülmesidir.

Kırmızı hamurlu seramiklerden sert beyaz hamurlu seramiklere geçiş 15. yüzyılın ortalarında Fatih döneminde gerçekleşmiştir[7]. Beyaz hamurla yapılan ve 17. yüzyılın sonlarına kadar üretimi devam eden mavi-beyaz seramiklerin, Çin porselenlerine olan hayranlıktan ötürü üretildiği düşünülmektedir. Porselene benzeyen bu seramiklerin hamurları sert, beyaz ve daha sağlam eserlerin oluşmasına imkan veren fritli hamurdur (Turan Bakır, 2007: 289). İngiltere'de Godman Koleksiyonu'nda bulunan Ermenice kitabeli ibrik (Resim 2.2) ile sürahi[8], daha çok İznik'e atfedilen mavi-beyaz seramiklerin 15 ve 16. yüzyıllarda Kütahya'da da üretildiğinin kanıtıdır.

[7] Kırmızı hamurdan, beyaz hamura geçiş, Kütahya'da da İznik ile aynı zamanda yani 15. yüzyıl ortalarında gerçekleşmiştir. 1979 yılında Kütahya'da yapılan PTT. kazısının hafriyatında ele geçirilen mavi-beyaz seramikler arasında bozuk ve yanık parçaların bulunması, yerel imalatı kanıtlar niteliktedir. Aslanapa, O. (1987). "Osmanlı Devri Keramik Sanatı". ***Antika Dergisi***, 27, 5.

[8] 1510 tarihli, Ermenice kitabeli ibriğin dip kısmında yer alan kitabede; "*Allah'ın hizmetkarı Kutahya' lı Abraham hatırasına bu yılın 959 (1510) Mart 11'inde"* yazılıdır. Aynı koleksiyonda bulunan ve 1529 yılına tarihlendirilen Ermenice kitabeli sürahinin dibindeki kitabede ise "Kütahya İşi" yazılıdır. Boyun kısmı kırık bu sürahi, mavi-beyaz seramiklerin "Haliç İşi" alt grubuna dahil edilmiştir. Demirsar Arlı, B. (1997).

Beyaz hamurlu İznik seramikleri, sanat tarihçiler tarafından tarih, renk, motif ve üslup özelliklerine göre farklı şekillerde sınıflandırılmıştır[9].

İznik'te üretilen mavi-beyaz seramiklerinin ilk grubunu, 15. yüzyılda gelişen ve 16. yüzyılın sonlarına kadar görülen Baba Nakkaş Üslubu oluşturur (Resim 2.3). Bu üslupla yapılmış seramiklerin, porseleni andıran sert ve beyaz gövdeleri vardır. Bu eserlerin renklerinde Timurlu etkisinin yanı sıra Çin porselenlerin izleri görülür. Baba Nakkaş üslubundaki seramiklerin her ne kadar Ming porselenlerinden etkilendiği varsayılsa da, bu eserlerde, özellikle Fatih döneminde Çin biçimleri ve bezemeleri nadir görülür (Atasoy, Raby, 1989: 77-79). Fatih döneminde Baba Nakkaş üslubunun en ayırt edici özellikleri, koyu kobalt mavisinin yoğun kullanımı ile boş alan bırakılmaksızın bezenen kaplardır. Bezemelerinde en çok görülen motifler, yuvarlak hatlı hatayi, rumi ve zencereklerdir. II. Beyazıd döneminde koyu kobalt mavisinin tonu daha açık bir maviye dönmüştür. Bu dönemde kap yüzeyleri, hatayi ve rumi, düğüm ve bulut motiflerinin yanı sıra, küçük boyutlu dallar, nokta ve çizgilerle hareketlendirilmiştir. Baba Nakkaş üslubunun üçüncü evresi olarak değerlendirilen I. Selim döneminde desenler, beyaz zemin üzerine kobalt mavisinin tonları ile boyanmıştır (Turan Bakır, 2007: 291).

Helezoni Tuğrakeş Üslubu olarak anılan üslup, mavi-beyaz seramiklerinin diğer bir grubunu oluşturur. Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'ne dayanarak İstanbul Haliç'te üretildikleri sanılan bu seramiklerin asıl üretim merkezi İznik'tir (Turan Bakır, 2007: 291). .Haliç İşi seramiklerde görülen renkler, beyaz zemin üzerinde kobalt mavisi tonlarının yanı sıra turkuaz, yeşil ve siyahtır. Bezeme kompozisyonu, belirli aralıklarla işlenmiş küçük çiçek ve yapraklarla bezeli uzun bir sapın, helezonlar oluşturarak tüm yüzeyi kaplaması ile meydana gelir. Helezonların birleşme noktalarında kimi zaman düğüm, kimi zaman madalyon gibi motifler görülür (Resim 2.4).

"Kütahya Çini ve Seramikleri". ***Osmanlı'da Çini ve Seramik Öyküsü.*** Ara Altun. (Editör). İstanbul: Creative Yayıncılık ve Tanıtım Ltd. Şti. ve Mısırlı Matbaacılık, 241; Öney, G. (1994). ***Türk Çini Sanatı.*** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 125.

[9] Bu konuda son yıllarda en detaylı çalışmayı yapan J. Raby'nin İznik kitabında, on-on beş yıllık zaman aralıklarına yerleştirdiği gruplar, Baba Nakkaş, Haliç İşi, Ustaların Üslubu, Çin porselenlerinden etkilenenler ve Geç Dönem mavi-beyaz seramikleri olarak sınıflandırmıştır. Turan Bakır, S. (2007). "Osmanlı Sanatında Bir Zirve İznik Çini ve Seramikleri". ***Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı***. Gönül Öney, Zehra Çobanlı. (Editörler). Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 291; N. Özkul Fındık ise İznik Tiyatrosu kazı buluntularından yola çıkarak hazırladığı kitabında benzer bir sınıflandırma yapmıştır. Fındık Özkul, N. (2001). ***İznik Roma Tiyatrosu Kazı Buluntuları (1980-1995) Arasındaki Osmanlı Seramikleri.*** Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 169-210.

Resim 2.3[10]. Kavanoz (V&A Museum)

Resim 2.4[11]. Kavanoz (V&A Museum)

Ustaların Üslubu olarak anılan ve bazı araştırmacılarca erken natüralist üslup olarak nitelendirilen üslupla bezenmiş seramiklerde, beyaz zemin üzerinde kobalt mavisinin tonları ve turkuaz renklerin kullanıldığı görülür. Bezeme programı incelendiğinde, Baba Nakkaş üslubu ile natüralist üslubun bir arada olduğu söylenebilir. Motiflerde sadeleşmiş hatayi formlarının yanı sıra, lale, karanfil, sümbül gibi çiçekler ile Çin etkili radyal desenler görülür.

16. yüzyılın ikinci yarısı ile 17. yüzyılda Kütahya'da üretilen seramiklere ilişkin fazla bilgi bulunmamakla beraber, bazı araştırmacılar 16. yüzyılda üretilmiş ve İznik'e atfedilen bazı ürünlerin aslında Kütahya yapımı olabileceğini ifade etmektedir (Carswell, 1991: 51).

İznik seramiklerinin bir diğer grubunu oluşturan Şam İşi seramikler[12], mavi-beyaz renklere mor ve yeşil tonlarının da eklenmesiyle çok renkli döneme geçişin ilk aşamasını oluşturur

[10] Internet: Victoria and Albert Museum, Museum Number: C 57-1952.
Web: http://collections.vam.ac.uk/item/O73671/jar-unknown/ adresinden 27 Aralık .2018 tarihinde alınmıştır.
[11] Internet: V&A Museum, Museum Number: C 158-1909.
Web: http://collections.vam.ac.uk/item/O87207/jar-unknown/. adresinden 19 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.
[12] Bu seramiklere benzeyen çinilerin Şam'daki mimari eserleri süslemesi sonucu, sözü edilen seramikler yanlış olarak Şam İşi olarak adlandırılmıştır. Şahin, F. (1983). ***Seramik Sözlüğü.*** İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları, 33.; Oktay Aslanapa'nın yürüttüğü İznik kazılarında ortaya çıkan bol sayıda örnek, Şam İşi olarak adlandırılan bu seramiklerin Şam'da değil İznik'te yapıldığını kanıtlamaktadır. Bakır Turan, S. (2002). "Osmanlı Döneminde Şam Üretimi Çiniler". ***Türkler***, 12, 358-365.

(Resim 2.5). Bazen tek bir üslubun bezeme özelliklerini yansıtan bu grup seramiklerde, kimi zaman farklı üslupların bir arada kullanıldığı görülür.

Resim 2. 5[13]. Kase (Çinili Köşk Müzesi)

Resim 2. 6[14]. Kupa (Sadberk Hanım Müzesi)

İznik seramik sanatının en bilinen grubunu 16. yüzyılın ikinci yarısından 17. yüzyıl ortalarına kadar üretilen Rodos İşi seramikler oluşturur. Bu seramiklerde kobalt mavisi, firuze, yeşil ve mor renklere ek olarak kabarık mercan kırmızısı görülmeye başlanır. Bu grup seramiklerin bezemelerinde, rumi ve saz üsluplarının yanı sıra, genellikle lale, gül, karanfil ve sümbül motifleri bir arada kullanıldığından bu üsluba "Dört Çiçek Üslubu" da denir (Resim 2.6). Bu çiçekler dışında, zambak, papatya, menekşe, peygamber çiçeği, bahar dalları, nar, asma, üzüm salkımları, selvi ve hançer yaprakları, bezemelerde görülen diğer bitkisel motiflerdir. 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren üretilen Rodos işi seramiklerde, natüralist üslubun en güzel örnekleri karşımıza çıkar. 17. yüzyıla tarihlendirilen Rodos işi seramiklerde sevilerek kullanılan diğer motifler, kuş ve insan figürleri, yelkenli gemi, çintemani, balık pulu ve dalga motifleridir.

17. yüzyılda İznik, seramik üretim merkezi olarak yavaş yavaş önemini yitirirken Kütahya'da üretim faaliyetleri hızlanmıştır[15]. 17 ve 18. yüzyıllara tarihlendirilen Kütahya

[13] Turan Bakır, S. (2007) "Osmanlı Sanatında Bir Zirve İznik Çini ve Seramikleri". Öney, G., Çobanlı, Z. (Editörler). (2007). ***Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı***. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 296, Res. No: 16.

[14] Turan Bakır, 2007, 303, Res. No: 18.

[15] 17. yüzyılda Kütahya çiniciliğinin ön plana çıktığı, yazılı belgelerden anlaşılmaktadır. 1607-08 tarihinde Kütahya kadısına yazılan bir fermanda, Kütahya'daki fincancılardan bahsedilmektedir. 1623 tarihli bir terekede ise Hacı Hürrem Bey'in mal varlığı arasındaki İznik tabağına 60, Çin porselenine 150, Kütahya

seramiklerinde, Kütahya'nın karakteristik rengi olan sarının yanı sıra kobalt mavisi, firuze, yeşil, mangan moru ve siyah renklerin kullanıldığı görülür.

18. yüzyılın başından itibaren Kütahya'da, halkın günlük ihtiyaçlarına yönelik vazo, kase, tabak, sürahi, şişe, kavanoz, ibrik, testi, kandil, lamba, gülabdan, bardak, matara, fincan, zarf, nargile, pabuç, askı süsü, tepsi, darbuka, mumluk, demlik, çerezlik, saksı, sigaralık, biblo gibi çeşitli işlevlere sahip kaplar ile buhurdan, kalis, askı topu (Resim 2.8) gibi dinsel objeler[16] üretilmeye başlanmıştır.

Beyaz veya krem rengi hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sır altına çok renkli bezemeli kaplarda görülen renkler, kobalt mavisi, firuze, yeşil, mangan moru [17] ile İznik seramiklerinde görülmeyen sarı [18] ve kiremit kırmızısıdır. 18. yüzyıl seramiklerinin bezemesinde rozetler, testere dişi kenarlı yaprak biçiminde madalyonlar[19] ve küçük çiçek demetleri yaygın olarak görülür (Resim 2.7).

18. yüzyıl Kütahya seramikleri fritli (silisli) hamurdan yapılmıştır. Yüzyılın başlarında daha ince olan hamur, yüzyılın sonlarına doğru kalınlaşır. Bu dönem seramiklerinde, serbest fırça darbeleri ile yapılan stilize motiflerin bir araya gelmesinden oluşan bezeme kompozisyonları görülür. 18. yüzyılın ortalarında Kütahya seramiklerinin çok çeşitli ve kaliteli örnekleriyle karşılaşırız. Bu tarihlerde ortaya çıkan sarı renk, ilk başlarda renkli sır tekniği ile bezenmiş kaplarda görülmekle birlikte sonraları yaygınlaşarak sıraltı tekniği ile bezenmiş pek çok

---

tabağına ise 500 akçe değer biçilmiştir. Bilgi, H. (2006). ***Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu Kütahya Çini ve Seramikleri.*** Katalog, İstanbul: Pera Müzesi Yayını 2, 13.

[16] Ermenice kitabelerinden kiliselerde kullanılmak üzere Ermeni ustalar tarafından yapıldığı anlaşılan ve Hristiyani konulu tasvirlerle bezeli seramik eserlerin bir çoğu 18. yüzyılın ilk yarısında üretilmiştir. Öney, G. (1994). ***Türk Çini Sanatı.*** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 248; Özellikle kiliseyi süsleme amaçlı yapılan askı toplarında seraphim figürleri görülür. Seraphim tasvirli askı süsleri için bkz. Soustiel, L. (2000). "Kütahya Şehir Sanatı". ***Osmanlı Seramiklerinin Görkemi XVI.-XIX. Yüzyıl.*** Paris: Suna ve İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayınları, 136, Res. No: 88, 89; 137, Res. No: 90.

[17] Kütahya seramiklerinde mangan moru ilk kez 1741 yılına doğru ortaya çıkmıştır. Soustiel, 2000, 117.

[18] Kütahya atölyelerinin yeniliği olan limon sarısı rengi ilk kez 1718-1719 tarihli bir duvar çinisi üzerinde görülmüştür. Soustiel, 2000, 116.

[19] Testere dişi kenarlı madalyon, kafes taramalı madalyon gibi stilize motifler Çin ve İran etkisinden kaynaklanır.

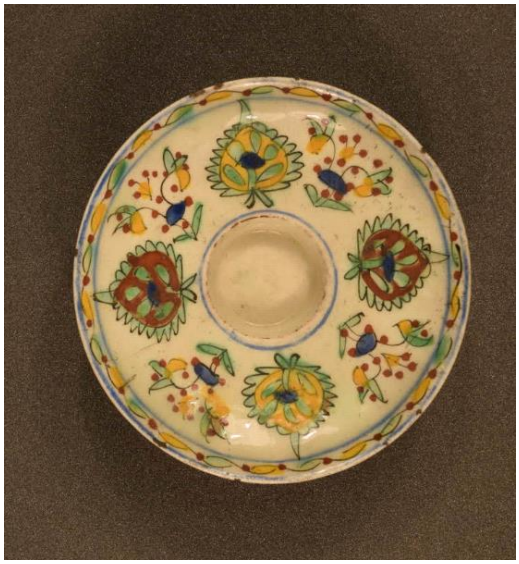

Resim 2. 7[20]. Tabak (The British (Museum)

Resim 2. 8[21]. Askı Süsü (The British Museum)

kapta karşımıza çıkar. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren seramiklerde astar kullanılmadığı, sır kalitesinin bozulduğu, motiflerin özensizleştiği, konturların gelişigüzel yapıldığı ve boyaların aktığı görülür (Çini, 2002: 24). Süsleme programlarındaki tekdüzelik bazı seramiklerin seri üretimle yapıldığını düşündürür [22].

18. ve 19. yüzyıllara tarihlendirilen Kütahya seramikleri arasında, milli giysiler içerisinde insan figürleri[23] ile süslenmiş bir grup kase ve matara dikkat çeker. Sarıklı adamların yanı sıra şalvarlı kızların görüldüğü bu seramiklerin çeyiz olarak yapılmış olması muhtemeldir (Öney, 1994: 128).

Kütahya'da nedeni bilinmeksizin 19. yüzyılın ilk yarısından sonuna kadar duraklayan seramik üretimi, 20. yüzyılın başında yeniden canlanır (Gök, 2015: 35). Bu yüzyılda üretilen seramiklerin bezemesinde görülen renkler, kobalt mavisi, firuze, sarı, mangan moru, yeşil ve değişik tonlarda kiremit kırmızısıdır. Bu döneme kadar daha çok dokuma

[20] Internet: The British Museum, Museum Number: 1949, 1115.18. Web:https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details.aspx?objectId=237103 HYPERLINK adresinden 25 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

[21] Internet: The British Museum, Museum Number: 1878, 1230.552. Web:https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/collection_object_details.aspx?objectId=239185&partId=1&searchText=k%25u00fctahya&page=1 adresinden 21 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

[22] İnsan ve kuş figürlü tabaklar ile stilize çiçeklerle bezeli ibriklerin, para ve zaman kaygısından dolayı seri üretimle yapıldığı düşünülmektedir. Soustiel, 2000, 104.

[23] Selçuklularda daha çok kullanılan figürlü bezemeler, Kütahya çini ve seramiklerinde 18. yüzyılda Ermeni sanatçıların etkisiyle sıkça kullanılmıştır. Köse, E. (2014). Sadberk Hanım Müzesi Teşhirindeki Sınırlı Sayıda Kütahya Çini Koleksiyonu'nun Belgelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 38.

sanatı motiflerinden esinlenilerek serbest fırçayla yapılan stilize motiflerin yaygın olduğu Kütahya seramiklerinde, II. Meşrutiyet dönemi ile birlikte, 16. yüzyıl İznik seramiklerinin motifleri görülmeye başlanır.

20. yüzyılın başında Kütahya'da seramik üretimine devam eden iki atölye kalmıştır. Bunlardan birincisi, 19. yüzyılın son çeyreğinde küçük bir atölye ile seramik üretimine başlayan, bir süre sonra seramiğin yanında çini de üreten Mehmet Emin Usta'nın atölyesidir. 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın ilk çeyreği arasındaki yirmi beş yıllık dönemin bu önemli sanatçısı, seramik yapımının yanı sıra, bu dönem desenlerinin de yaratıcısıdır. Mehmet Emin Usta, I. Ulusal Mimarlık akımının düşünce yapısının da etkisiyle İznik desenlerini tekrar etmiştir. Mehmet Emin Usta'nın bu tekrarı, kopya niteliğinde olmaktan ziyade İznik'in geleneksel motiflerini başka unsurlar ve motiflerle harmanlama şeklinde olmuştur (Demirsar Arlı, 1997: 263). 1925'te Mehmet Emin'in vefatı üzerine atölye Hakkı Çinicioğlu yönetimine geçmiştir (Şahin, 1988: 133). Aynı yıllarda Kütahya'da seramik üretimi yapan bir diğer atölye ise Mehmet Çini tarafından kurulan Azim Çini'dir. Bu iki atölyeden çıkan ve 1920-1930 yılları arasında üretilmiş seramikler, iri çatlaklı sırlı olup, Mehmet Emin Usta'nın desenleri ile bezenmiştir (Şahin, 1988: 135).

1940'lı yıllarda artan çini ve seramik talebi sonucunda atölyeler çoğalmış; bu atölyeler çok çeşitli formlarda seramik kaplar üretmiştir. Bezeme programı açısından önceki dönemlerin özelliklerini yansıtan bu dönem seramiklerinde iri sır çatlakları görülmez (Duymaz, 1998: 48; Şahin, 1988:138).

1950 ile 1970 yılları arasında Kütahya'da üretilen seramiklerde önemli bir yenilik göze çarpmamaktadır. Bu yıllarda daha çok önceki dönemlerin teknik, form ve süsleme programları tekrar edilmiştir.

Kütahya'da seramik üretimi açısından Cumhuriyet döneminin en parlak yılları, 1970 ile 1980 arasıdır. Hamur, sır ve renkler açısından eski dönem özelliklerini sürdüren bu dönem seramiklerinin bezeme programlarında, dönemin ustaları tarafından çizilmiş yeni desenlerin yanı sıra geleneksel motifler görülür.

Osmanlı döneminde İznik ve Kütahya'da sonra gelen seramik üretim merkezi Çanakkale'dir. Çanakkale'de 17. yüzyılın sonlarından 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar

üretilen seramikler[24] çoğunlukla kaba kırmızı hamurdan, nadiren bej hamurdan yapılmış ve sır altı tekniği ile bezenmiştir. 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyıla tarihlendirilen örneklerin çoğu ise sır üstü tekniği ile bezenmiştir (Öney, 1971: 2).

Çanakkale seramiklerinin erken örnekleri olarak tanımlanan; 17. yüzyılın sonu ve 18. yüzyıla ait örnekler ile 19. yüzyıl ve 20. yüzyılın başına ait örnekler arasında belirgin bir kalite farkı dikkat çeker (Öney, 1992: 370).

Çanakkale seramikleri üstüne genellikle fırça darbeleri ile işlenen desenler, bazen de koyu renkli konturların içleri doldurularak oluşturulur. Erken örneklerde bezemeler daha çok krem rengi kalın astar üzerine, kahverengiye çalan koyu mangan moru, turuncu, kobalt mavisi ve lacivert renklerle yapılmış olup, çoğunlukla serbest fırça darbeleriyle kontursuz olarak işlenmiştir. 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başına ait geç dönem örneklerinde ise siyaha yakın koyu mangan moru, kahverengi, sarı ve turuncu renkli sırlar kullanılmış; bezemeler kırmızı, yeşil, mavi, siyah, beyaz renklerle yapılmış; kimi zaman da üstlerine altın veya gümüş yaldız uygulanmıştır (Öney, 1992: 371).

Çanakkale seramiklerinin bezemelerinde sık görülen motifler, balıklar, kuşlar, çeşitli hayvanlar, yelkenliler, kalyonlar (Resim 2.9), camiler ve köşklerin yanı sıra, stilize çiçekler, ağaçlar, yapraklar, rozetler, benekler ve kafes desenine benzeyen motiflerdir.

Erken dönem Çanakkale seramikleri arasında iri küpler, büyük çanak ve kaseler mevcuttur. 19. yüzyılın ikinci yarısı ile 20. yüzyılın başlarında, kap tipleri ve formları çok çeşitlenir. Testi, vazo, matara, tepsi, kandil, fincan ve zarf, şamdan, saksıların yanı sıra insan hayvan biçimli kaplar (Resim 2.10), figürlü biblolar ile gaga ağızlı sürahiler, Çanakkale seramiklerinin tipik örnekleri arasında yerini alır.

Daha çok form çeşitliliği ile ön plana çıkan Çanakkale üretimi seramikler, Kütahya gibi günlük kullanıma yönelik olmaktan ziyade süs eşyası olarak tasarlanmıştır.

[24] Çanakkale seramikleri ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Ayda, D. (1997). "Çanakkale Seramikleri". ***Vakıflar Dergisi***, 26, 373-389.

Resim 2. 9[25]. Tabak (Sadberk Hanım Müzesi)

Resim 2. 10[26]. Aslan biçimli kap (SVİKV. Koleksiyonu)

[25] Sadberk Hanım Müzesi, Env. No: SHM. 9545-P.384. Soustiel, 2000,.189, Res. No: 141.
[26] SVİKV. Koleksiyonu, Türkiye Env. No: SK 199. Soustiel, 2000, 211, Res. No: 171.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KATALOG

3. KATALOG

3.1. Vazolar

Resim 3.1. 1718 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 1[1]

Envanter No : 1718

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 15,3 cm.
Ağız Çapı: 7 cm.
Gövde Çapı: 16,2 cm.
Dip Çapı: 13,2 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

[1] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A-Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe içe dönüktür.
Boyun: Oldukça kısa tutulmuş boyun kısmı, silindirik biçimlidir.
Gövde: Üst kısmı şişkin, küresel formlu gövde, aşağıya doğru hafifçe daralmaktadır.
Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Vazo, krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlı olup, sıraltı tekniği ile bezelidir. Sırı oldukça bozulmuştur. Gövdenin üst kısmında sır yoktur, kahverengiye dönüşmüş hamur görünmektedir.

C- Süsleme:

Bezemeler, kirli beyaz zemin üstüne kobalt mavisi renkle yapılmıştır. Gövdenin üst ve alt kısımlarda, kısmen bozulmuş ikişer sıra bant, tüm gövdeyi kuşatır. Orta bölümde ise, gelişigüzel yapılmış izlenimi veren kısa yatay çizgiler ve stilize motifler görülür.

Resim 3.2. 1714 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No **:** 2[2]

Envanter No **:** 1714

Türü **:** Vazo

Ölçüleri **:** Yükseklik: 17 cm.
Ağız Çapı: 10,3 cm.
Gövde Çapı: 13,6 cm.
Dip Çapı: 8,8 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme **:** Kil, sır ve boya

Yapım Tekniği **:** Çark

Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

[2] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır. Ağız kenarındaki kırıklar alçıyla tamamlanmıştır.
Gövde: Ağızdan hemen sonra hafifçe genişlemeye başlayan eliptik biçimli gövde, kaideye doğru hafifçe daralmaktadır.
Kaide: Halka biçimli kaide, taban kısmına doğru belli belirsiz genişlemektedir.

B- Hamur:

Vazo, krem rengi hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Sırda yer yer çatlamalar ve bazı yerlerde sararmalar görülür.

C- Süsleme:

Beyaz zemin üstündeki bezemeler, kobalt mavisi renkli olup, kontursuz olarak yapılmıştır. Kimi yerlerde sarı renkli ince dallar görülür.

Ağız ile gövdenin birleşme hattını, kobalt mavisi bir bant dolanır. Bu bantın biraz altında ise süslemesiz ince bir kuşak görülür.

Gövde üstünde, birbiri ile bitişik ikişer adet dairesel motif yer alır. Bu motiflerden gövdenin üst bölümünde yer alanların içi kobalt mavisi renkli, alt bölümünde yer alanların içi ise spiral kıvrımlarla kendi içine dönen iç içe daire motifleri ile bezelidir. Dairesel motiflerin ara yüzeyleri, irili ufaklı stilize yaprak motifleriyle doldurulmuş olup, bu yapraklar sarı renkli ince dallardan çıkmaktadır. Gövdenin en altında, üst kısmında olduğu gibi bezemesiz ince bir kuşak yer alır.

Kaide, kobalt mavisi bir bant ile hareketlendirilmiştir.

Resim 3.3. 901 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 3[3]

Envanter No : 901

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 27 cm.
Ağız Çapı: 10,6 cm.
Gövde Çapı: 16 cm.
Dip Çapı: 7,9 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[3] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma.

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır. Ağız kenarında iki küçük kırık mevcuttur.

Boyun: Silindirik formludur.

Gövde: Ters kesik koni biçimlidir.

Kaide: Disk şeklindedir.

B-Hamur:

Vazo krem rengi hamurlu, krem rengi astarlıdır. Şeffaf sıraltına çok renkli bezeme uygulanmıştır. Sırın ağız kenarında yer yer döküldüğü; hamurun özellikle ağız ve taban kısmında yer yer kahverengimsi bir renge dönüştüğü görülür.

C-Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, koyu yeşil, sarı, mercan kırmızısı, kiremit kırmızısı ve mangan moru renklerde olup, konturları siyahtır.

Kobalt mavisi zeminli boyunun en üst bölümünü koyu yeşil bir bant çevreler. Altında, firuze zeminli, içleri rozet çiçek, lale, palmet ve stilize yaprak motifleriyle bezeli 3 adet dilimli kartuş mevcuttur. Kartuşların aralarına birer adet yapraklı gonca motifi işlenmiştir.

Gövdenin ortasında yer alan iri kartuşlar, boyundakilerle farklı eksenler üzerine yerleştirilmiştir. Krem rengi zeminli bu kartuşların içinde firuze iri birer yaprak motifi; bu yaprakların içinde ise, merkezinde lale motifi yer alan, iki ucu palmet şeklinde şemseler vardır. İçteki şemselerden çıkan tomurcuklu dallar, dairesel bir dönüşle bu şemselerin etrafını kuşatır. Gövdenin alt kısmını, firuze zeminli, içleri palmet-rumi motifleriyle bezeli dilimli kartuşlar çepeçevre sarar.

Gövde ile kaidenin birleşme hattında, boyunun üst bölümünde görülen koyu yeşil bant tekrarlanmıştır. Kaidenin üst tarafında, kobalt mavisi üçgen motifleri yan yana sıralanmış olup, bağlantı noktalarına mangan moru renkli küçük baklava motifleri işlenmiştir. Kaidenin alt kısmına yeşil küçük baklava motifleri yerleştirilmiştir.

Resim 3.4. 909 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 4[4]

Envanter No : 909

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 74 cm.
Ağız Çapı: 22 cm.
Kaide Çapı: 13, 7 cm.
Et Kalınlığı: 0,9 cm.

Malzeme : Kil, sır ve boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[4] **Müzeye Geliş Tarihi:** 22.11.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Dışa kıvrık ağızın üstten görünüşü geniş kenarlı bir halka şeklindedir. Ağzındaki kırıklar yapıştırılmış, ayrıca alçıyla tamamlanmıştır.

Boyun: Uzun bir silindir biçimindedir. Ortasında bir profil mevcuttur.

Gövde: Ters kesik koni biçimindedir.

Kaide: Üst tarafı silindirik formlu kaidenin alt tarafı disk şeklindedir. Alt tarafının bir kenarı kısmen kırıktır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Kobalt mavisi, firuze, kırmızı, yeşil, açık sarı ve kahverengi renklerdeki bezemeleri siyah konturludur.

Beyaz zeminli boyun, iç içe geçerek tüm yüzeyi sarmaşık gibi saran rumi kıvrımları ile süslenmiş olup, kahverengi zeminli bir profille iki bölüme ayrılmıştır.

Beyaz zeminli gövde, yer yer iç içe geçerek dairesel kompozisyonlar oluşturan ve kıvrık dallarla girift şekilde birbirine bağlı rumilerle bezelidir. Kıvrık dalların üstünde küçük gonca ve tomurcuklar, rumi kıvrımlarının firuze zeminli iç dolgularında da kırmızı benekler görülür. Bazı birleşim noktalarında palmetler oluşturan rumiler, yer yer kıskaçlarla birbirine tutturulmuştur.

Krem rengi zeminli kaidenin bezemesini, gövde ile kaidenin birleşme hattından çıkan diyagonal konumlu dalların ucunda yer alan iri çarkıfelek motifleri oluşturur. Merkezlerinde birer rozet çiçek bulunan, yeşil, kırmızı ve kobalt mavisi renklerle işlenmiş bu çarkıfelekler, iri yapraklı dallarla zenginleştirilmiştir. Kaidenin alt tarafını çevreleyen firuze zeminli kuşak, araları kırmızı benekli baklava dizisi ile süslüdür.

Resim 3.5. 1716 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 5[5]

Envanter No : 1716

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 25 cm.
Ağız Çapı: 10,9 cm.
Gövde Çapı: 14 cm.
Dip Çapı: 10 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[5] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır. Ağzın bir kenarı kırıktır.

Boyun: Kısa silindir görünümündedir.

Gövde: Eliptik formludur.

Kaide: Gövde bağlantısından itibaren konik formla hafifçe daralan kaidenin alt kısmı, tabana doğru genişleyen disk formundadır.

B- Hamur:

Vazo, krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlı olup, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Süslemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı ve yeşil renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır.

Boynun zemini, kobalt mavisi renkli balık pulu deseniyle bezeli olup, üstünde simetrik işlenmiş 4 adet yeşil ve kırmızı renkli rozet çiçek görülür.

Zemini balık pulu desenli gövde üstünde, krem rengi zeminli ve yeşil konturlu, 4 adet palmet motifi mevcuttur. Bu iri palmetlerin içleri, mavi renkli palmet-lotus motifleriyle dolguludur.

Kaidenin üst kısmını diyagonal işlenmiş yapraklar ve aralarındaki goncalardan oluşan bezeme dolanır. Bu kısmın altında bezemesiz ince bir kuşak yer alır. Alt kısmı ise, aralarına küçük kırmızı benekler ile dikey çizgiler işlenmiş, kobalt mavisi renkli, üçgen formlu motifler çevrelemektedir

Resim 3.6. 1250 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 6[6]

Envanter No : 1250

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 25 cm.
Ağız Çapı: 8,8 cm.
Gövde Çapı: 11,5 cm.
Dip Çapı: 8,8 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[6] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.12.1968; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrık dalgalı kenarlıdır.

Boyun: Silindir biçimlidir.

Gövde: Armudi formludur.

Kaide: Gövdeden itibaren silindir biçimiyle devam eden kaide, aşağıya doğru yayvanlaşarak disk formunu alır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltı tekniği ile yapılmıştır. İç yüzeyi de sırlıdır. Sırın yer yer çatladığı veya döküldüğü görülür.

C- Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne, kobalt mavisi, firuze, yeşil, sarı ve kırmızı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağzın hemen altında, yeşil zeminli bantlarla sınırlanmış, kobalt mavisi baklavalarla, kırmızı beneklerin dönüşümlü sıralandığı bir kuşak yer alır. Kuşağın üst ve alt tarafına, dönüşümlü olarak sarı ve kobalt mavisi renkli oval formlar işlenmiştir.

Boyundan gövdeye geçilen bölümde, boyunda görülen yeşil bantla sınırlı kuşak ile alt ve üstündeki oval formlar aynen tekrarlanmıştır. Gövde, aynı kökten çıkarak iki yana doğru yönelen ince dallar üstünde yer alan lale, papatya, stilize çiçek ve yapraklarla bezelidir.

Gövde ile kaidenin bağlantı kısmında, boyunda ve boyundan gövdeye geçilen kısımda görülen; yeşil bantlı, baklava ve beneklerle süslü kuşak üçüncü kez tekrarlanmıştır. Kuşağın alt tarafındaki yüzeye, vazonun üst kısımlarında görülen sarı ve mavi oval formlar işlenmiş; kaidenin en alt bölümünde ise yeşil bantlı bezeme kuşağı son kez tekrarlanmıştır.

Resim 3.7. 1731 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 7[7]

Envanter No : 1731

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 23,8 cm.
Ağız Çapı: 10,8 cm.
Gövde Çapı: 13 cm.
Dip Çapı: 7,5 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[7] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrık dalgalı kenarlıdır. Bir kenarı kırıktır.

Boyun: Silindirik formludur.

Gövde: Ters kesik koni biçimindedir.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı, şeffaf sırlıdır Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağız kenarının hemen altında, aralarında uçları benekli dikey çizgiler yer alan üçgen motifleri sıralanmıştır. Bu bezemenin altında ise, aralarına kırmızı benekler yerleştirilmiş firuze yapraklarla süslü kuşak görülür. Boyunun kobalt mavisi zemini üstünde, iki adet beyaz zeminli palmet motifi yer alır. Palmetlerin içleri, yaprak formu içine işlenmiş gül motifleri ile dolgulanmıştır. Palmetlerin ara yüzeylerinde, ortada birbirleri ile birleşen, lale ve yapraklarla bezeli dallar görülür.

Boyun ile gövdenin birleşme hattında, boyunun üst tarafında görülen; benekli yaprak motifleriyle bezeli kuşak tekrarlanmıştır. Kobalt mavisi zeminli gövde üstünde, 4 adet firuze zeminli iri palmet motifi yer alır. İki yöne bakan bu palmetler, kendi içlerinden geçerek dışa doğru yönelen; dışta aşağı doğru kıvrılarak birleşen rumi ve dallarla birbirine bağlıdır. Birleşme noktalarında palmetler görülen bu motifler, dişli ve düz yapraklarla zenginleştirilmiştir.

Resim 3.8. 882 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 8[8]

Envanter No : 882

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 24,3 cm.
Ağız Çapı: 10,7 cm.
Gövde Çapı: 12,7 cm.
Dip Çapı: 8,7 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[8] **Müzeye Geliş Tarihi:** 24.08.1961; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır..

Boyun: Silindirik formludur.

Gövde: Ters kesik koni biçimlidir.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Sırda yer yer bozulmalarla birlikte kahverengimsi bir renk görülür.

C- Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, turkuaz, zümrüt yeşili, soluk kırmızı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağız kenarının altını, aralarında uçları benekli dikey çizgiler yer alan üçgen motifleri çevreler. Boyunun üst tarafındaki kuşağı, gonca ve yapraklarla bezeli kesintisiz bir kıvrık dal süsler. Bu kuşağın altında yer alan dilimli kartuşların ara yüzeylerine, stilize palmet motifleri işlenmiştir.

Boyunda yer alan dilimli kartuşlar, boyunun üst kısmındaki bezeme kuşağının ikinci kez tekrarlanmasıyla ikiye bölünmüş ve bir kısmı gövdenin üst kısmını kuşatmıştır. Kenarları kobalt mavisi bantla sınırlanmış, firuze zeminli bu kartuşların içleri palmet ve rumilerle bezelidir. Gövdenin krem rengi zemini üstünde, simetrik işlenmiş iri hatayiler yer alır. Gövdenin alt kısmını, hatayilerin de bağlı bulunduğu dallar, helezonlar oluşturarak kuşatır. Helezonların iç kısımlarına rozet çiçekler işlenmiştir.

Resim 3.9. 1260 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 9[9]

Envanter No : 1260

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 40,8 cm.
Ağız Çapı: 16,5 cm.
Gövde Çapı: 21,3 cm.
Dip Çapı: 17,4 cm.
Et Kalınlığı: 0,9 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[9] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.12.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Ağız kenarında ince bir çatlak vardır.

Boyun: Silindirik formludur.

Gövde: Kesik koni biçimindedir.

Kaide: Disk formundadır.

B- Hamur:

Vazo, krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlı olup, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, sarı, yeşil ve kırmızı renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır. Boyun ve gövdedeki bezemeler kobalt mavisi zemin üzerine, kaidedekiler krem rengi zemin üzerine yapılmıştır.

Boyunda, hançer yaprakları ile hatayilerin dönüşümlü olarak tekrarlandığı görülür. Hançer yapraklarının içi, kırmızı tomurcuk ve yapraklarla süslü bir sap çıkması ile dolguludur. Bu motiflerin dışındaki yüzeylere ise küçük rozet çiçek ve yapraklarla bezeli ince dalar işlenmiştir.

Boyundan gövdeye geçiş hattındaki kuşakta palmet motifleri sıralanmıştır**.** Gövdenin üst bölümünü, simetrik işlenmiş hançer yapraklarının yanı sıra, rozet çiçek ve yapraklarla süslü dallar kuşatır. Gövdenin iki yüzünün ortasına simetrik olarak yerleştirilmiş iki rozet ve gövdenin muhtelif yerlerindeki bazı motifler, toplam dokuz yerde, aplikasyonla yapılmış olup, hafif kabartmalıdır. Gövdenin alt bölümü, hatayiler ve bunların iki yanındaki köklerden simetrik olarak yanlara açılan rozet çiçekli ve yapraklı ince dallarla süslüdür.

Kaideyi, yeşil renkli, içleri kırmızı benekli, dilimli dairesel motifler çepeçevre sarar.

Resim 3.10. 880 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 10[10]

Envanter No : 880

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 28,1 cm.
Ağız Çapı: 12,9 cm.
Gövde Çapı: 16 cm.
Dip Çapı: 8,7 cm.
Et Kalınlığı: 0,5 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[10] **Müzeye Geliş Tarihi:** 24.08.1961; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır.

Boyun: Silindirik formludur.

Gövde: Ters kesik koni formundadır.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlı olup, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Özellikle boyun ile gövdenin üst bölümünde, sırın yer yer döküldüğü ve boyaların aktığı görülür.

C-Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, firuze, turkuaz, yeşil, sarı ve kırmızı renklerde olup, konturları siyahtır.

Ağız kenarının alt yüzeyi, araları kırmızı benekli üçgen motifleri ile süslüdür. Boyunun alt ve üst kısmında bulunan kuşakları, araları kırmızı benekli yeşil baklava motifleri kuşatır. Boyundaki bu iki kuşağın arası, hatayiler ve tomurcuk ve yapraklı dallar ile bezelidir.

Gövdenin üst tarafında, iki yandan lalelerle kuşatılmış iri hatayiler görülür. Hatayilerin arası, karanfil ve yarım rozet çiçeklerin yanı sıra, yapraklı ve tomurcuklu dallarla süslüdür. Gövdenin alt kısmında, lalelerle aynı kökten çıkarak iki yana doğru açılan irili ufaklı yapraklar mevcuttur.

Resim 3.11. 881 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 11[11]

Envanter No : 881

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 28,2 cm.
Ağız Çapı: 12,9 cm.
Gövde Çapı: 15,1 cm.
Dip Çapı: 8,5 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[11] **Müzeye Geliş Tarihi:** 24.08.1961; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır. Ağızın bir kenarında kırık vardır, diğer kenarındaki kırık ise yapıştırılmış ve alçıyla tamamlanmıştır.

Boyun: Ağızdan itibaren hafifçe daralan silindirik boyun, gövdeye doğru hafifçe genişler.

Gövde: Ters kesik koni biçimlidir.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C-Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, firuze, turkuaz, yeşil, sarı ve kırmızı renklerde olup, konturları siyahtır.

Ağız kenarının altında, araları kırmızı benekli üçgen motifleri sıralanmıştır. Boyunun alt ve üst kısmında, araları kırmızı benekli yeşil baklava motifleriyle bezeli birer kuşak yer alır. Boyundaki bu iki kuşağın arası, hatayilerin yanı sıra bu hatayilerle aynı kökten çıkarak tüm boynu kuşatan yapraklar ve tomurcuklu dallar ile bezelidir.

Gövdenin üst bölümünde iri hatayiler, iki yandan laleler ve stilize yapraklarla kuşatılmıştır. Hatayilerin arasına yer yer dişli yapraklı ve tomurcuklu ince dallar ile karanfil motifleri işlenmiştir. Gövdenin alt kısmında, lalelerle aynı kökten çıkarak iki yana doğru açılan irili ufaklı yapraklar mevcuttur.

Resim 3.12. 1730 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 12[12]

Envanter No : 1730

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 33,4 cm.
Ağız çapı: 14,5 cm.
Gövde Çapı: 17,6 cm.
Dip Çapı: 11,3 cm.
Et Kalınlığı: 0,5 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[12] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır. Ağız kenarının birkaç yerinde küçük kırıklar vardır.

Boyun: Silindir formundaki boyun, ağızdan itibaren hafif bir kavisle daraldıktan sonra, gövdeye doğru hafifçe genişler.

Gövde: Armudi biçimlidir.

Kaide: Gövdeden itibaren silindir formuna sahip olan kaide, tabana doğru yayvanlaşarak disk formuyla sonuçlanır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı vazo, sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, yeşil, kiremit kırmızısı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağız kenarının altını, yeşil renkli üçgenler ile aralarındaki dikey çizgilerden oluşan bezeme çevreler. Bu bezemenin hemen altında; araları kırmızı benekli yeşil baklava dizisi ile süslü kuşak yer alır. Bu kuşağın altında ise kenarları kırmızı bantlı, kobalt mavisi zeminli, palmet ve rumilerle bezeli dilimli kartuşlar görülür. Kartuşların ara yüzeylerine stilize yapraklar ile gonca motifleri işlenmiştir.

Boyunla gövdenin birleşme hattında, araları kırmızı benekli yeşil baklavaların yan yana sıralandığı bezeme kuşağı yer alır. Gövdenin üst bölümünde, simetrik olarak yerleştirilmiş, yapraklı ince dallarla birbirine bağlı yarım rozet çiçekler görülür. Hemen altında, birbirlerine doğru yönelen kobalt mavisi renkli iri hançer yaprakları ile bunların arasına işlenen hatayi motifleri mevcuttur. Tüm gövdeyi kuşatan bu bezemenin ara yüzeyleri, uçları palmet şeklinde sonlanan rozet, irili ufaklı dişli yapraklar ve stilize yapraklar ile doldurulmuştur. Gövdenin alt tarafını, daha küçük boyutlu hançer yaprağı ve hatayi motiflerinden oluşan bezeme kuşatır.

Gövdeden kaideye geçilen kısım, boyundan gövdeye geçişte görülen baklava desenli kuşakla vurgulanmıştır. Hemen altını, kobalt mavisi renkli üçgen dizisi çevreler. Silindirik kısmın alt tarafında, yaprak ve uzun ince üçgen formları dönüşümlü olarak tekrarlanmıştır.

Disk formundaki tabanın üst tarafı, ağız kenarının altında da görülen üçgen dizisiyle bezenmiştir.

Resim 3.13. 1729 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 13[13]

Envanter No : 1729

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 32,4 cm.
Ağız Çapı: 13,7 cm.
Gövde Çapı: 17,3 cm.
Dip Çapı: 11,4 cm.
Et kalınlığı: 0,4 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[13] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimli ağız, dışa kıvrık dalgalı kenarlıdır.

Boyun: Silindirik formludur.

Gövde: Armudi formludur.

Kaide: Gövde bağlantısından itibaren silindir formunda devam eden kaide, tabana doğru iyice yayvanlaşır ve disk biçimini alır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır, Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Boyundaki boyalarda yer yer akmalar görülür.

C- Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, firuze, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağız kenarının hemen altında, ara yüzeyleri firuze renkli stilize palmet motifleri ile bezeli, kobalt mavisi dilimli motifler sıralanmıştır. Tüm boyunu kuşatan dilimli kartuşların içinde tomurcuk ve yapraklı dallar ile yarım ve tam stilize çiçekler görülür.

Boynun gövde ile birleştiği alt bölümünü, araları kırmızı benekli baklava motifleri ile bezeli kuşak dolanır. Gövdenin üst bölümündeki iri hatayilerin arasına, kenarları testere dişi biçimli yapraklar işlenmiştir. Hemen altında, aynı tarafa doğru yönelen iri hançer yaprakları ile dönüşümlü tekrarlanarak gövdenin alt kısmını kuşatan hatayiler görülür. Gövdeden kaideye geçilen kısım, boyundan gövdeye geçişte görülen baklava desenli kuşakla vurgulanmıştır.

Kaidenin üst kısmını, uçları dönüşümlü olarak palmet şeklinde sonlanan, üst üste bindirilmiş üçgen motifleri çevreler. Ara yüzeyler ise oval formlar ile hareketlendirilmiştir. Disk şeklindeki tabanın üst yüzeyini, yan yana sıralanmış kobalt mavisi üçgen motifleri ile bunların arasında yer alan uçları kırmızı benekli kısa dikey çizgiler çepeçevre sarar.

Resim 3.14**.** 1043 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No **:** 14[14]

Envanter No **:** 1043

Türü **:** Vazo

Ölçüleri **:** Yükseklik: 24,6 cm.
Ağız Çapı: 4,6 cm.
Gövde Çapı: 16,2 cm.
Dip Çapı: 7,4 cm.
Et Kalınlığı: 1 cm.

Malzeme **:** Kil, sır, boya

Yapım Tekniği **:** Çark

Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

[14] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.09.1965; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindedir.

Boyun: Kısa silindir formundadır.

Gövde: Ters kesik koni formundadır.

Kaide: Kaidesi yoktur.

B- Hamur:

Beyaz hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Kobalt mavisi, firuze, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış bezemelerin konturları siyahtır. Kimi kısımlarında boyaların aktığı görülür.

Ağızın üst yüzeyini süsleyen beyaz zeminli dallar, boynu da kuşatarak gövdenin üst kısmına uzanmaktadır.

Gövdenin üst kısmında, sekiz kollu yıldız biçimindeki palmet geçmeden çıkan rumi kıvrımları iç içe geçerek tüm gövdeyi çepeçevre sarar. Gövdenin alt kısmı, girift düzende birbirine bağlanan palmet ve rumiler ile simetrik yerleştirilmiş dilimli stilize yapraklarla bezelidir. Üst kısımdaki yıldız biçimli palmetlerin ara yüzeylerine denk gelecek şekilde yüzeye yerleşen firuze zeminli bu yaprakların içi, bir saptan iki yana açılan küçük yapraklar ve stilize çiçeklerle süslüdür. Gövdenin dip kısmını, firuze renkli bir sıra üçgen motifi çevreler.

Resim 3.15. 879 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 15[15]

Envanter No : 879

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 32 cm.
Ağız Çapı: 13,8 cm.
Gövde Çapı: 18,4 cm.
Dip Çapı: 9 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[15] **Müzeye Geliş Tarihi:** 24.08.1961;. **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır. Ağız kenarındaki kırıklar yapıştırılmış ve alçıyla tamamlanmıştır.

Boyun: Ağızdan itibaren hafifçe daralan silindirik boyun, tekrar hafifçe genişleyerek gövdeyle birleşir.

Gövde: Ters kesik koni biçimlidir.

Kaide: Halka biçimindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlıdır. Şeffaf sıraltına bezemelidir. Tabandaki sır yüzeyinde yer yer kahverengimsi renk görülür.

C- Süsleme:

Sır altındaki bezemeler, krem rengi zemin üstüne, kobalt mavisi, firuze, koyu yeşil, kırmızı ve soluk mangan moru renklerde olup, siyah konturludur.

Boyun, küçük boyutlu selvilerin yanı sıra asma dalları ve yaprakları ile bezelidir. Selviler, boyun ile gövdenin bağlantı hattında yer alan yarım stilize çiçeklerden çıkmaktadır.

Gövdede, boyunda yer alanlar gibi yarım stilize çiçeklerden çıkan dört adet selvi motifi yer alır. Bu selvilerle aynı kökten çıkan üzüm ve yapraklarla bezeli asma dalları ile tomurcuklu dallar tüm gövdeyi kuşatmaktadır. Krem rengi zeminli dip kısmında bezemeye yer verilmemiştir.

Resim 3.16. 923 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 16[16]

Envanter No : 923

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 17,1 cm.
Ağız Çapı: 15 cm.
Gövde Çapı: 16 cm.
Dip Çapı: 7,8 cm.
Et Kalınlığı: 1 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[16] **Müzeye Geliş Tarihi:** 28.02.1962;. **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Geniş kenarlı bir halka biçimindedir.

Gövde: Ters kesik koni biçimindedir. Ağızdan gövdeye doğru uzanan kırık parçası yapıştırılmıştır.

Kaide: Kaidesi yoktur. Dip kısmı kırık olduğu için mevcut değildir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Boyaların özellikle alt kısımda yer yer aktığı görülür.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze ve kırmızı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Vazonun ağızdan tabana kadar tüm yüzeyi, dairesel dönüşler yaparak birbirine dolanan rumi ve palmetlerden oluşan kompozisyon ile bezenmiştir. Palmetler yüzeye simetrik olarak yerleştirilmiştir. Uçları belli noktalarda birleşen beyaz zemin dolgulu rumilerin yüzeylerine yer yer kırmızı benekler işlenmiştir. Vazonun alt kısmına doğru, birer stilize çiçeğin bağlı olduğu dalların, simetrik şekilde kıvrılarak iki yana doğru açıldığı görülür.

Resim 3.17. 1734 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 17[17]

Envanter No : 1734

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 54,1 cm.
Ağız Çapı: 19 cm.
Gövde Çapı: 22,1 cm.
Dip çapı: 15 cm.
Et Kalınlığı: 1 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[17] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır. Ağız kenarındaki kırıklar alçıyla tamamlanmıştır.

Boyun: Silindirik biçimlidir.

Gövde: Armudi formludur.

Kaide: Disk şeklindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Boyaların kimi yerlerde dağıldığı görülür.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, koyu yeşil, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boyun üzerinde, kobalt mavisi zeminli, içleri palmet ve rumi motifleri ile bezeli, uçları palmet şeklinde nihayetlenen oval formlu kartuşlar görülür. Bu kartuşların içinden çıkan rumi kıvrımları ara yüzeylerde, birleşme noktaları stilize yapraklarla süslü dallara dönüşür.

Kobalt mavisi zeminli, içleri hatayi, gül ve stilize yapraklı dallarla bezeli kartuşlar, aşağı doğru sarkarak gövdenin üst bölümünü sarmaktadır. Gövde üstünde, hatayi benzeri çiçeklerle, bunları çevreleyen hançer yaprakları tekrarlanmıştır. Merkezdeki hatayilerin alt ve üst kısımları, gül ve stilize çiçeklerin yanı sıra, yapraklı ve tomurcuklu dallarla süslüdür. Gövdenin alt bölümünde yer alan kobalt mavisi zeminli kartuşlar ise yine üst kısımdakilere benzer şekilde hatayi, gül, stilize çiçek ve dallarla bezelidir.

Kaidede, beyaz zeminleri çift saplı ve yapraklı iri güllerle bezeli kartuşlar sıralanmıştır. Kartuşların ara yüzeylerindeki kobalt mavisi zemine ise daha küçük boyutlu, yapraklı güller işlenmiştir.

Resim 3.18. 1740 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 18[18]

Envanter No : 1740

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 16,5 cm.
Ağız Çapı: 11,5 cm.
Gövde Çapı: 18,1 cm.
Dip Çapı: 10,3 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[18] **Müzeye Geliş Tarihi:** 26.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, belli belirsiz şekilde dışa dönüktür.

Boyun: Kısa boyun, silindir biçimindedir.

Gövde: Basık küre biçimindedir.

Kaide: Halka şeklindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Ağız kenarındaki sır yer yer bozulmuştur.

C- Süsleme:

Bezemeler, firuze, yeşil, kırmızı, kobalt mavisi ve koyu mangan moru renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boynu, bir sıra kırmızı renkli üçgen motifi ile üstten üçgenlerin ara yüzeylerine doğru yönelen ok motifleri çevreler.

Boyunla gövdenin birleştiği kısımda, diyagonal işlenmiş "S" kıvrımlı motiflerle bezeli kuşak mevcuttur. Bu kuşağın altını, her sırası farklı bir renkle boyanmış üç sıra dalga motifi dolanır. Üçüncü sıranın alt kısmını dikey çizgiler kuşatır. Gövdenin orta bölümünü, aynı yöne doğru yönelen gonca ve tomurcukların yanı sıra, düz ve dişli yapraklarla süslü dallar sarar. Dalların aralarına firuze ve kobalt mavisi renkli, irili ufaklı rozet çiçekler işlenmiştir. Gövdenin alt kısmında, üst taraftaki üç sıra dalga ve dikey çizgilerden oluşan bezeme tekrarlanmıştır.

Kaide bezemesizdir.

Resim 3.19. 1747 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 19[19]

Envanter No : 1747

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 30,1 cm.
Ağız Çapı: 8,2 cm.
Gövde Çapı: 11,5 cm.
Dip Çapı: 8,8 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[19] **Müzeye Geliş Tarihi:** 25.02.1970;. **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Boyun: Silindirik biçimlidir.

Gövde: Boyundan sonra hafifçe genişleyen gövde, kaideye doğru belli belirsiz daralarak silindir formunu andırır.

Kaide: Kaidesi yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı, şeffaf sırlıdır. Sıraltına çok renkli bezemelidir.

C- Süsleme:

Bezemeler siyah zemin üstüne, firuze, yeşil, mercan kırmızısı, kobalt mavisi, mangan moru ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boyun ve gövdenin siyah zemininin tamamı, spiral kıvrımlı küçük dairesel motiflerle dolgulanmıştır. İki adet firuze zeminli testere dişi kenarlı yaprak, boyun da dahil tüm gövde boyunca uzanır. Yaprakların içine yeşil, kobalt mavisi ve mercan kırmızısı renkli lale motifleri işlenmiştir. Bu yaprakların çevresinde yer alan ve tüm gövdeyi çepeçevre saran bahar dallarının krem renk ile vurgulanmış sapları ve çiçeklerinin çevresi, koyu renk zemin ile kontrast oluşturur.

Resim 3.20. 1865 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 20[20]

Envanter No : 1865

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 13,9 cm.
Ağız Çapı: 5,6 cm.
Gövde Çapı: 7,9 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[20] **Müzeye Geliş Tarihi:** 07.06.1972; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır. .Bir tarafı kısmen kırıktır.

Boyun: Kısa silindirik formludur.

Gövde: Ters kesik koni biçimlidir.

Kaide: Tamamen kırık olduğu için formu anlaşılamamıştır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme Programı:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, sarı ve yeşil renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boyun ve gövde, ağzın hemen altından başlayarak gövdenin en alt kısmına kadar, kobalt mavisi şeritlerle dilkey bölümlere ayrılmıştır. Dönüşümlü olarak beyaz ve firuze zeminli olarak tekrarlanan bu bölümlerde, rozet çiçek, tomurcuk ve yapraklarla süslü, düşey yönlü dallar görülür.

Resim 3.21. 1721 envanter numaralı vazonun görünüşü

Katalog No : 21[21]

Envanter No : 1721

Türü : Vazo

Ölçüleri : Yükseklik: 11,3 cm.
Ağız Çapı: 4,8 cm.
Gövde Çapı: 15,7 cm.
Dip Çapı: 2,9 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[21] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: İnce kenarlı halka biçimindedir.

Boyun: Oldukça kısa tutulmuş boyun kısmı, silindirik biçimlidir.

Gövde: İki kısımlıdır. Üst kısım basık küre, alt kısım ise üst bölümden daha küçük çapta bir yarım küre şeklindedir.

Kaide: Kısa ve ince silindir formundadır. Bir tarafında küçük bir kırık vardır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı olup, sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstündeki bezemeler, kobalt mavisi, firuze, mangan moru, yeşil ve kırmızı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boyunda bezeme yoktur.

Gövdenin tepe noktasını spiral kıvrımlı bir kuşak dolanır. Hemen altında, mangan moru zeminli, kenarları firuze bantlarla sınırlı, içleri yarım rozet çiçek ve yapraklarla bezeli beş adet dilimli kartuş görülür. Gövdenin üst bölümü, spiralli kıvrım dalların ucundaki stilize çiçek, lale, gonca ve yaprak motifleriyle sarılıdır. Alt bölümü üst bölümden, tepe noktasında tekrarı yer alan; spiral kıvrımlı kuşak ayırır. Kuşağın altındaki zeminde, üst bölüm ile aynı bezemenin tekrarlandığı görülür.

Krem rengi zeminli kaidede bezeme yoktur.

3.2. Tabaklar

Resim 3.22. 902 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 22[22]

Envanter No : 902

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 3,3 cm.
Gövde Çapı: 22 cm.
Kaide Çapı: 12,3 cm.
Et kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[22] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre formlu sığ gövdelidir. Merkezinde bir adet delik mevcuttur.

Kaide: Halka şeklindedir. Merkezinde bir adet deliği vardır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Sır altındaki bezemeler, kobalt mavisi, firuze, mercan kırmızısı ve yeşil renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Kobalt mavisi zeminli kenar bordürü, diyagonal yerleştirilmiş kısa çizgilerin arasına işlenmiş kırmızı beneklerle süslüdür.

Tabağın krem rengi zeminini, dairesel dönüş yaparak tüm yüzeyi kaplayan iki iri hatayi, bir iri şakayik ile lale, karanfil ve sümbüllerle bezeli dallar kuşatmaktadır.

Resim 3.23. 899 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No **:** 23[23]

Envanter No **:** 899

Türü **:** Tabak

Ölçüleri **:** Yükseklik: 4 cm.
Gövde Çapı: 31,5 cm.
Kaide Çapı: 18,3 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme **:** Kil, sır, boya

Yapım Tekniği **:** Çark

Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

[23] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli tabak, hafif çukur gövdelidir. Bir kenarı, bordür hizasından itibaren kırılmış olup, eksiktir. Tabağın ortasına yakın kısmında yer alan boydan boya kırık ise yapıştırılmıştır.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve beyaz astarlı olup, bezemeleri şeffaf sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Siyah konturlu bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil ve mercan kırmızısı renklerle yapılmıştır.

İki yanından yeşil bantla sınırlanmış beyaz zeminli kenar bordürü, birbirlerine rumi kıvrımlarıyla bağlanan palmet motifleri ile bezenmiştir.

Merkezdeki sekiz kollu yıldızdan gelişen ve birbiri içinden geçerek tüm yüzeyi dolduran bezeme, bir dörtgen formun üzerine, ikinci bir dörtgen formun diyagonal konumlu olarak yerleştirilmesiyle oluşan sekiz kollu yıldız görünümündedir. Yıldızların kollarında, alt kısmı lale, tepesi palmet formunda, iki yanında simetrik açılan yapraklar bulunan stilize motifler yer alır. Yıldızların, üçgen biçimli birimlerden oluşan kenar dolguları ise stilize çiçekler ve yapraklarla bezelidir.

Resim 3.24**.** 876 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No **:** 24[24]

Envanter No **:** 876

Türü **:** Tabak

Ölçüleri **:** Yükseklik: 4 cm.
Gövde Çapı: 32,1 cm.
Kaide Çapı: 20,2 cm.
Et Kalınlığı: 0,8 cm.

Malzeme **:** Kil, sır, boya

Yapım Tekniği **:** Çark

Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

[24] **Müzeye Geliş Tarihi:** 24.08.1961; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre formlu sığ gövdelidir. Kenarında iki yerde kırık vardır.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler kobalt mavisi, firuze, yeşil, soluk ve koyu tonlarda mangan moru renklerde olup, siyah konturludur.

Tabağın krem rengi yüzeyinin merkezinde, yüksek kaideli, küresel gövdeli ve iki kulplu bir vazo yer alır. Vazonun yüzeyi, ağız kısmından kaideye kadar, birleşme noktalarında palmetler oluşturan, kobalt mavisi rumilerle bezelidir. Ağız kenarından başlayan kulpları, gövdenin üstünde dairesel dönüşler yaparak birbiri içinden geçen rumî kıvrımlarına dönüşür ve tüm gövdeyi sarar. Vazonun ortasından bir kenarı testere dişi biçimli, diğer kenarı çıkıntılı iri bir yaprak çıkmaktadır. Yaprağın iki yanında, simetrik olarak yanlara açılan ve aşağı doğru sarkan lale, hatayi, sümbül ve zambaklarla bezeli dallar tüm yüzeyi kaplar. Tabağın kenarı yeşil bantla sınırlandırılmıştır.

Resim 3.25. 1737 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 25[25]

Envanter No : 1737

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 3,9 cm.
Gövde Çapı: 21 cm.
Kaide Çapı: 12 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[25] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli sığ gövdelidir.

Kaide: Halka biçimindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Sırları yer yer dökülmüştür.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, turkuaz, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Kobalt mavisi zeminin merkezinde yer alan dört kollu yıldız ile bunun etrafında gelişen palmet-rumi geçmeler, iç içe geçerek dairesel bir kompozisyon oluşturur. Ana yönlerde dört iri palmet ile ara yönlerdeki daha küçük boyutlu palmet-rumi motifleri, birbiri içine geçerek tüm yüzeyi kuşatır.

Resim 3.26. 1738 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 26[26]

Envanter No : 1738

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 3,7 cm.
Gövde Çapı: 22,1 cm.
Kaide Çapı: 13 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[26] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre formlu sığ gövdelidir.

Kaide: Halka biçimindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Sırları yer yer dökülmüştür.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, turkuaz, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Kobalt mavisi zeminin merkezinde yer alan yıldız motifinden çıkan çıkan rumi kıvrımları, iç içe geçerek dairesel bir kompozisyon oluşturur. Bu kompozisyona dahil olan dört ana yönde dört iri; dört ara yönde de daha küçük boyutlu palmet geçmeler, tüm yüzeyin bezemesini oluşturur.

Resim 3.27. 900 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 27[27]

Envanter No : 900

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 1,6 cm.
Gövde Çapı: 29,2 cm.
Kaide Çapı: 17,7 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[27] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli sığ gövdelidir. Bir kenarında kırıktan kaynaklanan eksik vardır. Ayrıca bir kısmı çatlaktır.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlıdır. Bezemeler şeffaf sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil ve mangan moru renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır.

Tabağın kenarını, zikzak şeklinde yerleştirilmiş yapraklar ve yarım stilize çiçeklerle bezeli bordür çevreler.

Tabağın beyaz zeminin orta bölümünü, “S” kıvrımlı iri hançer yaprağı kuşatır. Bu hançer yaprağı ile aynı kökten çıkan, hatayi, gül ve stilize çiçeklerin yanı sıra düz ve testere dişi kenarlı yapraklarla bezeli dallar, tabağın tüm yüzeyini kuşatır.

Resim 3.28. 1235 envanter numaralı tabağın ön yüzünün görünüşü

Resim 3.29. 1235 envanter numaralı tabağın arka yüzünün görünüşü

Katalog No : 28[28]
Envanter No : 1235
Türü : Tabak
Ölçüleri : Yükseklik: 5,5 cm.
Gövde Çapı: 32 cm.
Kaide Çapı: 18,6 cm.
Et Kalınlığı: 0,5 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Ters kesik koni biçimli çukur gövdelidir. Kenarındaki kırık alçı ile tamamlanmıştır.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlıdır. Şeffaf sıraltına çok renkli bezemelidir.

C- Süsleme:

Bezemeler kobalt mavisi, firuze, kırmızı, yeşil ve mangan moru renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır.

Kenar bordüründe, kaya- dalga motifleri görülür.

Tabağın ana süslemesini, krem rengi zemin üstünde yer alan kalyon oluştutrur. Kalyonun gövdesi bir sıra yarım daire ve bir sıra rozet çiçekle bezelidir. Direklerinin üstünde şişkin mavi-beyaz yelkenleri, dalgalanan sancak ve flamaları olan bu kalyon, denizde dalgaların üzerinde tasvir edilmiştir. Mavi renkle vurgulanmış deniz, yalnızca tabağın alt kısmında küçük bir alanda görülür. Geminin üst ve yan taraflarında, çin bulutları yer almaktadır.

[28] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.11.1967; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Arka yüzde dört adet spiral kıvrımlı dairesel motif yer alır

Resim 3.30. 883 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 29[29]

Envanter No : 883

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 2,7 cm.
Gövde Çapı: 24,2 cm.
Kaide Çapı: 15,1 cm.
Et Kalınlığı: 0,8 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[29] **Müzeye Geliş Tarihi:** 30.09.1961; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli sığ gövdelidir.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Sırın ve boyaların; özellikle firuze, sarı ve yeşil renklerin, tabağın birçok yerinde bozulduğu görülür.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, yeşil, sarı ve mangan moru renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Kenar bordürü, altlı üstü yerleştirilmiş stilize palmet motifleriyle bezelidir. Kobalt mavisi ve firuze renkli palmetlerden firuze olanların rengi sır döküldüğü için birkaç yer dışında görülememektedir.

Tabağın krem rengi zeminli orta bölümünde, aynı kökten çıkan iri hançer yaprağı ile yana doğru kıvrılan iri bir hatayi motifi yer alır. Bu motiflerin etrafını, lale, gonca ve dişli yapraklarla bezeli dallar kuşatır.

Resim 3.31. 1741 envanter numaralı tabağın ön yüzünün görünüşü

Resim 3.32. 1741 envanter numaralı tabağın arka yüzünün görünüşü

Katalog No : 30[30]
Envanter No : 1741
Türü : Tabak
Ölçüleri : Yükseklik: 4,8 cm.
Gövde Çapı: 27,1 cm.
Kaide Çapı: 12,3 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli çukur gövdelidir. Kenarında iki yerdeki kırıklar, yapıştırılmış ve alçı ile tamamlanmıştır. Ortasında üç adet delik vardır.
Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlıdır. Bezemeler şeffaf sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Kobalt mavisi zemin üzerindeki bezemeler, firuze, sarı, mangan moru renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır.

Tabağın kenarını mangan moru bir bant çevreler. Kobalt mavisi zeminin orta bölümünde, iri bir hançer yaprağı yer alır. Hançer yaprağının çevresini, onunla aynı kökten çıkan hatayi, lale, dişli yaprak ve tomurcuklarla süslü dallar kuşatır.

Arka yüzün üç yerinde, "S" kıvrımlı iki dalla kesişen; lale, tomurcuk ve yapraklarla bezeli dallar mevcuttur.

[30] **Müzeye Geliş Tarihi:** 26.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Resim 3.33. 903 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 31[31]

Envanter No : 903

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 2,8 cm.
Gövde Çapı: 21,3 cm.
Kaide Çapı: 9,8 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[31] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli sığ gövdelidir.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı olup, sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Kenarındaki sırda ufak tefek bozulmalar vardır.

C- Süsleme:

Kobalt mavisi, firuze, yeşil, mangan moru ve kırmızı renklerle yapılmış bezemelerdeki motiflerin konturları siyahtır.

Kenar bordürü, zikzak deseni oluşturan dalgalı kenarlı şeritler ve altlı üstlü yerleştirilmiş yarım stilize çiçeklerle bezelidir.

Yeşil bantla sınırlandırılmış krem rengi zeminli orta bölümde, aynı kökten çıkıp dairesel dönüş yaparak birbiri üzerinden geçen, uçlarından birbirine bitişik, kobalt mavisi ve kırmızı renkli iki adet hançer yaprağı görülür. Bir kenardaki merkezden çıkan biri yarım, diğeri tam iki adet hatayi, hançer yapraklarının arasından geçerek yukarı doğru uzanır. Hatayileri, dairesel bir dönüş yaparak kuşatan dal, irili ufaklı çiçek tomurcukları ve yapraklarla süslüdür.

Resim 3.34. 1228 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 32[32]

Envanter No : 1228

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 5,1 cm.
Gövde Çapı: 30,7 cm.
Kaide Çapı: 18,8 cm.
Et Kalınlığı: 1 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[32] **Müzeye Geliş Tarihi:** 12.11.1969: **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli çukur gövdelidir. Kenarında kırık vardır. Ayrıca gövdeden kenara doğru uzanan bir çatlak mevcuttur.

Kaide: Halka biçimindedir. Bir tarafında küçük bir kırık vardır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler kobalt mavisi, kırmızı, firuze ve açık yeşil renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

İç kenarı, yan yana dizilmiş üçgen formları ile bu formların arasındaki beneklerle bezelidir. Bir yandan kobalt mavisi, siyah ve beyaz kalın bantla; diğer yandan ise siyah ince bantla sınırlanmış bordür, birleşim noktaları dört yöne uzantılı motiflerle vurgulanmış dörtgen ve beneklerle süslüdür.

Tabağın tüm yüzeyi, rumi kıvrımlarının oluşturduğu çok sayıda dilimli dairesel motifle bezelidir. Açık yeşil zemin üstünde yer alan bu motiflerin, dokuz tanesi kırmızı, yedi tanesi kobalt mavisi, üç tanesi ise firuze zemin dolguludur. Dairesel motiflerin her birinin içi palmet ve rumi motifleri ile dolgulanmıştır.

Resim 3.35. 1725 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 33[33]
Envanter No : 1725
Türü : Tabak
Ölçüleri : Yükseklik: 2,6 cm.
Gövde Çapı: 21 cm.
Kaide Çapı: 14 cm.
Et Kalınlığı: 0,5 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

[33] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli sığ gövdelidir.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı tabağın bezemeleri sıraltına yapılmıştır. Ağız kenarındaki sırların büyük kısmı dökülmüştür.

C- Süsleme:

Kobalt mavisi, firuze, yeşil, sarı ve kırmızı renklerle işlenen motifler, siyah konturludur.

Tabağın krem rengi zemininin merkezindeki rozet çiçekten dört ana yöne doğru uzanan dalların uçlarında lale motifleri bulunur. Bu dallardan ayrıca, biri sarı, diğeri firuze olmak üzere iki rozet çiçek, yanlara doğru açılmaktadır. Kobalt mavisi zeminli, içleri tomurcuk ve yapraklı dallarla bezeli dört adet kenar dolgusunun uçları, stilize yaprak formu ile sonuçlanır. İç kısımları palmet ve rumilerle süslü olan bu yapraklar, merkezdeki rozet çiçeğe doğru simetrik şekilde yönelerek, tabak yüzeyini dört eş bölüme ayırır.

Resim 3.36. 1726 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 34[34]

Envanter No : 1726

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 2,4 cm.
Gövde Çapı: 20,8 cm.
Kaide Çapı: 13,6 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[34] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli sığ gövdelidir.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı tabağın bezemeleri sıraltı tekniği ile yapılmıştır. Ağız kenarındaki sırların büyük kısmı dökülmüştür.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil, sarı, kırmızı ve mangan moru renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır.

Tabağın krem rengi yüzeyinin merkezindeki rozet çiçekten dört ana yöne doğru uzanan tomurcuklu ve yapraklı dalların iki yanına, biri sarı diğeri mangan moru olmak üzere birer rozet çiçek işlenmiştir. Firuze zeminli, içleri tomurcuk ve yapraklı dallarla bezeli dört adet kenar dolgusunun uçları, stilize yapraklar ile sonuçlanır. İç kısımları palmet-rumi dolgulu bu yapraklar, merkezdeki rozet çiçeğe doğru simetrik şekilde yönelerek, tabak yüzeyini dört eş bölüme ayırır.

Resim 3.37. 910/1 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 35[35]

Envanter No : 910/1

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 2,4 cm.
Gövde Çapı: 22,3 cm.
Kaide Çapı: 13,2 cm.
Et Kalınlığı: 0,8 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[35] **Müzeye Geliş Tarihi:** 22.11.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre şeklinde sığ gövdelidir.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlıdır. Bezemeler şeffaf sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, yeşil ve sarı renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır.

Ağız kenarını yeşil bir bant çevreler.

Tabağın orta kısmında, dışa dönük ağızlı, aşağı doğru hafifçe genişleyen silindir gövdeli ve disk biçimli kaideli vazo yer alır. Kobalt mavisi renkli bu vazonun yüzeyi, firuze renkli palmet-rumi motifleriyle bezelidir. Vazodan çıkarak simetrik olarak yanlara açılan hatayiler ve testere dişi kenarlı yaprakların yanı sıra tomurcuklarla bezeli dallar, tabağın tüm yüzeyini kaplamaktadır.

Resim 3.38. 910/2 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 36[36]

Envanter No : 910/2

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 2,4 cm.
Gövde Çapı: 22,3 cm.
Kaide Çapı: 13,2 cm.
Et Kalınlığı: 0,8 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[36] **Müzeye Geliş Tarihi:** 22.11.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli sığ gövdelidir.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlıdır. Bezemeler şeffaf sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil, sarı ve kırmızı renklerle yapılmış olup, motifler siyah konturludur.

İç kenarını yeşil bir bant çevreler.

Tabağın krem rengi zemininin ortasında, dışa dönük ağzı, aşağı doğru hafifçe genişleyen silindir gövdesi ve disk biçimli kaidesi olan bir vazo görülmektedir. Kobalt mavisi renkli bu vazonun tüm zemini, firuze renkli palmet-rumi motifleriyle bezelidir. Vazodan çıkarak simetrik olarak yanlara açılan hatayilerin yanı sıra yukarı, yanlara ve daha çok aşağı doğru sarkan dişli yapraklar ve tomurcuklarla bezeli dallar, tabağın tüm yüzeyini kuşatmaktadır.

Resim 3.39. 921 envanter numaralı tabağın ön yüzünün görünüşü

Resim 3.40. 921 envanter numaralı tabağın arka yüzünün görünüşü

Katalog No **:** 37[37]
Envanter No **:** 921
Türü **:** Tabak
Ölçüleri **:** Yükseklik: 2,1 cm.
Gövde Çapı: 28,2 cm.
Kaide Çapı: 23,1 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre biçimli gövdenin derinliği çok azdır. İki ağız kenarında, birer adet kırıktan kaynaklı eksik parça vardır. Tabak ayrıca, dört parça halinde kırık olup, yapıştırılmıştır.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Sır, yer yer bozulmuştur.

C- Süsleme:

Kobalt mavisi, firuze, siyah, mangan moru, su yeşili ve sarı renklerle yapılmış bezemelerin konturları siyahtır.

Kenar bordürü, içleri kırmızı benekli kobalt mavisi üçgen motifleri ve bu motiflerin arasına işlenmiş yürek motifleriyle bezelidir.

Tabağı çepeçevre saran krem rengi zeminli kalın kuşağı, "S" kıvrımlı bir dal dolanmakta; bu daldan çıkan üzüm ve asma yaprakları ile stilize yapraklar, tüm kuşağı sarmaktadır.

[37] **Müzeye Geliş Tarihi:** 28.02.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Tabağın merkezinde yer alan daire şeklindeki madalyonun içinde, profilden tasvir edilmiş siyah askeri üniformalı ve kalpaklı genç bir erkek figürü görülmektedir. Figürün hemen yanına; mavi zemin üstüne imza atılmıştır. Madalyonun etrafını, firuze zeminli, kıvrık dal ve yaprakların yanı sıra iki kısımda yazı ile bezeli ince bir kuşak çevreler. Yazının üstteki bölümünde; "Kütahya Yadigarlarından" alttaki bölümünde ise; "Nazmi Bey Çini Fabrikası…1337" yazmaktadır.

Tabağın arka yüzü, mangan moru renkli mozaik benzeri desenle hareketlendirilmiştir.

Resim 3.41. 878 envanter numaralı tabağın ön yüzünün görünüşü

Resim 3.42. 878 envanter numaralı tabağın arka yüzünün görünüşü

Katalog No **:** 38[38]
Envanter No **:** 878
Türü **:** Tabak
Ölçüleri **:** Yükseklik: 4,9 cm.
Gövde Çapı: 30,4 cm.
Kaide Çapı: 15,1 cm.
Et kalınlığı: 0,5 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Derinliği çok az silindirik gövde, dışa taşkın bir kenarla son bulmaktadır. Gövdenin orta kısmında, üç adet delik vardır.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, yeşil ve sarı renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır.

Kobalt mavisi zeminli kenar bordürü, palmet-rumi geçmelerle bezelidir. İç ksımdaki firuze zeminli ince bordür ise dönüşümlü olarak tekrarlanan diyagonal konumlu yapraklar ve rozet çiçeklerle süslüdür.

Tabağın krem rengi zemininin merkezinde, çok yapraklı bir çiçek motifi yer alır. Bu çiçekten çıkan simetrik hatayi ve karanfiller, dönüşümlü olarak sıralanarak merkezdeki çiçeğin etrafında dairesel bir kompozisyon oluşturur. Yüzeyin geri kalan bölümleri, daha

[38] **Müzeye Geliş Tarihi:** 30.09.1961; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

küçük boyutlu laleler ve yapraklı dallar ile doldurulmuştur. Yanlara doğru kıvrılan yeşil renkli dallar, dişli ve düz yapraklarla süslüdür.

Tabağın dış kenarına, yedi adet spiral kıvrımlı dairesel motif işlenmiştir.

Resim 3.43. 1749 envanter numaralı tabağın görünüşü

Katalog No : 39[39]

Envanter No : 1749

Türü : Tabak

Ölçüleri : Yükseklik: 2,7 cm.
Gövde Çapı: 22,4 cm.
Kaide Çapı: 14,3 cm.
Et Kalınlığı: 0,5 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[39] **Müzeye Geliş Tarihi:** 25.02.1970; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Basık yarım küre formlu gövdenin derinliği çok azdır.
Kaide: Halka biçimlidir.

B- Hamur:
Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlı tabağın bezemeleri şeffaf sıraltına yapılmıştır. Ağız kenarında iki yerde sır dökülmüştür.

C- Süsleme:
Bezemeler, kobalt mavisi, yeşil, sarı ve siyah renklerle yapılmış olup, bordürdeki motifler siyah konturludur.

Tabağın kenarını, siyah renkli ikişer batla sınırlı, birbirine ikişer adet uzun yaprak ile bağlanmış rozet çiçeklerle bezeli bordür çevreler.

Tabağın krem rengi zemininin merkezinde, su kenarında bağdaş kurarak oturmuş bir insan figürü yer alır. Sol eli kucağında, sağ elini ve işaret parmağını omuz hizasında kaldırmış şekilde gösterilmiş bu figür, büyük gözlü, bıyıklı, orta yaşlı bir erkek figürüdür. Kolları dirsekte biten sarı bir üst giysi ve başında yeşil iri bir kavukla tasvir edilmiştir. İnsan figürünün sağ arka planında yan yana biri uzun, diğeri daha kısa iki çam ağacı görülür.

3.3. Sürahiler

Resim 3.44. 1746 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No : 40[40]
Envanter No : 1746
Türü : Sürahi
Ölçüleri : Yükseklik: 28,3 cm.
Ağız Çapı: 3,8 cm.
Gövde Çapı: 15,7 cm.
Dip Çapı: 11,2 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

[40] **Müzeye Geliş Tarihi:** 09.12.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Ağız kenarında küçük bir kırık vardır.

Boyun: Uzun ince, silindirik boyunludur.

Gövde: Armudi formludur.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir. Tabanında bir yerde boydan boya çatlak mevcuttur.

B- Hamur:

Vazo, krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Gövdenin üst kısmında bir yerde sır dökülmüştür.

C- Süsleme:

Beyaz zemin üstündeki bezemeler de, konturları da kobalt mavisi renklidir.

Ağızın alt kısmı, dairesel motiflerle hareketlendirilmiştir. Tüm boyun, dikey bölümlere ayrılmış olup, bu bölümler simetrik işlenmiş beneklerle bezelidir. Boynun alt kısmında, dairesel motiflerle bezeli bir kuşak yer alır. Bu kuşağın hemen altında, dörder benek motifi sıralanmıştır.

Boyunda yer alan dikey bölümlerin, aralarda kesik çizgilerle bölünerek devam ettiği gövde üstünde, kenarlarının bir kısmı ışınsal süslemeli, oval formlu veya daire biçimli motifler yer alır. Bu motiflerin bazılarının içi benekli, bazılarının içi ise kobalt mavisi zemin dolguludur.

Kaidede bezeme yoktur.

Resim 3.45. 1736 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No **:** 41[41]

Envanter No **:** 1736

Türü **:** Sürahi

Ölçüleri **:** Yükseklik: 23,2 cm.
Ağız Çapı: 9,7 cm.
Gövde Çapı: 14,2 cm.
Dip Çapı: 7,5 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm.

Malzeme **:** Kil, sır, boya

Yapım Tekniği **:** Çark

Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

[41] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Ağız kenarında kırıklar vardır.

Boyun: Silindirik biçimlidir.

Kulp: Boynun ortasında başlayıp gövdede biten kulp, "S" kıvrımlıdır.

Gövde: Küre biçimlidir.

Kaide: Disk şeklindedir. Kaidenin bir kenarında küçük bir kırık vardır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlıdır. Bezemeler şeffaf sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı ve açık sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boyunun üst ve alt kısımlarında, iri yarım şakayikler sıralanmış olup, bunların arasında stilize lale ve gül motifleri ile büyük ve küçük yapraklı sap çıkmaları görülür. Boyun ile gövdenin birleştiği yerde yer alan kuşak, araları kırmızı benekli yeşil baklava motifleri ile bezelidir.

Gövdenin üst bölümünde, boyundaki şakayiklerin diğer yarıları görülür. Şakayiklerin altına simetrik olarak yerleştirilmiş palmetler arasında, yapraklı ince dallara bağlı ikili lale motifleri aşağı doğru sarkmaktadır. Palmetlerin hemen altında ise simetrik hatayi motifleri yer alır. Gövdedeki boş yüzeyler, kobalt mavisi, açık sarı ve yeşil yapraklarla süslü ince dallarla doldurulmuştur.

Krem rengi zeminli kaidede herhangi bir bezeme unsuru yoktur.

Resim 3.46. 1712 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No : 42[42]

Envanter No : 1712

Türü : Sürahi

Ölçüleri : Yükseklik: 26 cm.
Ağız Çapı: 7,8 cm.
Gövde Çapı: 13,4 cm.
Kaide Çapı: 10,5 cm.
Et Kalınlığı: 0,9 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[42] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Gaga akıtacaklıdır.

Boyun: Silindirik biçimlidir.

Gövde: Kesik koni formludur.

Kaide: Halka biçimlidir.

Kulp: Gövdenin üst tarafında biten kulp, kırık olduğu için başlangıç noktası belli değildir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlı olup, bezemeleri şeffaf sırın altına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstünde yer alan bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı ve mangan moru renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağız bezemesizdir. Akıtacak kısmı, bir kenarı düz, diğer kenarı dalgalı, firuze zeminli şeritle sınırlandırılmıştır. Akıtacağın ortasına, tomurcuk ve yapraktan oluşan stilize bitkisel motif işlenmiştir.

Boynun ağız ile birleşen en üst kısmı, firuze zeminli, bir kenarı düz, diğer kenarı dalgalı yatay şeritle vurgulanmıştır. Boynun iki yüzünde de, diyagonal konumlu iri birer hançer yaprağının etrafında, lale, rozet çiçek ve yapraklarla bezeli dallar görülür.

Boyundan gövdeye geçiş hattında, siyah bantla sınırlandırılmış bir kuşak yer alır. Kobalt mavisi zeminli bantta yer yer alttaki krem renk zemin görülmektedir. Gövdenin üst bölümünde, kobalt mavisi ve kırmızı renkli, simetrik rozet çiçekler ile lale motifleri yer alır. Boyundakiler gibi diyagonal konumlu ve simetrik yerleştirilmiş iri hançer yaprakları, gövdenin en alt kısmından, en üst kısmına kadar uzanmakta; aşağı doğru kıvrılan uçlarından ise birer dişli yaprak aşağı doğru sarkmaktadır. Bu yaprakların hemen yanlarında, birer karanfil motifi görülür. Gövdenin alt tarafında, hançer yapraklarının ortasına, birer şakayik motifi işlenmiş olup, şakayiklerden çıkan laleler, hançer yaprakları ile aksi yönlü olarak kaideye doğru uzanır. Gövdenin en at kısmında, siyah bantla sınırlı, firuze zeminli ince bir kuşak yer alır.

Kaidede bezeme yoktur.

Kulbun dışa bakan yüzeyi, firuze zeminli, bir kenarı dalgalı şerit ile hareketlendirilmiştir.

Resim 3.47. 1715 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No : 43[43]

Envanter No : 1715

Türü : Sürahi

Ölçüleri : Yükseklik: 24,8 cm.
Ağız Çapı: 9,6 cm.
Gövde Çapı: 15,8 cm.
Kaide Çapı: 8,1 cm.
Et Kalınlığı: 1,1 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[43] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Boyun: Silindirik formludur.

Gövde: Küresel formludur.

Kaide: Halka şeklindedir.

Kulp: Boynun ortasından başlayıp gövdede biten kulp, "S" kıvrımlıdır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeleri sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstünde yer alan bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, sarı ve yeşil renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağızda bezeme yoktur. Ağızın hemen altına, yarım stilize çiçek motifleri işlenmiştir. Boyunun alt tarafını kuşatan kobalt mavisi zeminli, çevresi kırmızı bantlarla sınırlı, iri palmetlerin içlerine, birer palmet motifi daha işlenmiştir. Boyundan gövdeye geçiş hattında, araları kırmızı benekli yeşil baklava motifleriyle süslü bir kuşak yer alır.

Gövdeyi, kobalt mavisi zeminli ve kırmızı bantlarla sınırlı dilimli kartuşlar çepeçevre sarmaktadır. Kaideye doğru yönelen uçları palmetlerle sonuçlanan bu kartuşların her birinin içinde, iri palmet-rumi motifleri görülür. Kartuşların arasında kalan krem rengi zeminin en alt kısmına, yarımşar stilize çiçek motifleri işlenmiştir.

Kaide ve kulp üstünde bezeme yoktur.

Resim 3.48. 1732 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No : 44[44]
Envanter No : 1732
Türü : Sürahi
Ölçüleri : Yükseklik: 30,4 cm.
Ağız Çapı: 6,4 cm.
Gövde Çapı: 16,5 cm.
Kaide Çapı: 8,8 cm.
Et Kalınlığı: 1,2 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

[44] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Boyun: Uzun ve ince bir silindiri andırır. Orta kısmının biraz altında, bir profil yer alır.

Gövde: Hafif basık küre şeklindedir.

Kaide: Disk şeklindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlı olup, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Kimi yerlerinde, sır dökülmüştür.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstüne yapılmış siyah konturlu bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil, sarı ve kırmızı renklerdedir.

Ağız kenarının hemen altına, yarım tomurcuk ve yapraktan oluşan stilize motifler işlenmiştir. Bu motifler, boynun üst tarafını kuşatan çıkıntılı kenarlı yaprak motiflerinin ara yüzeylerine doğru sarkmaktadır. Boynun orta noktasının biraz altında, iki kuşak arasında bir profil yer alır. Profil ve kuşakların alt tarafında, firuze zeminli, kenarları çıkıntılı üçgenler yan yana sıralanmıştır. Üçgenlerin içlerinde ve ara yüzeylerinde, boyunun üst kısmından sarkan tomurcuk ve yapraklardan oluşan stilize motifler görülür.

Gövdenin üst kısmını, firuze zeminli, kenarları kobalt mavisi bantlarla sınırlı, içi sarı ve kırmızı renkli birer stilize motifle bezeli dilimli kartuşlar kuşatır. Gövdenin krem rengi zemini üstünde, simetrik işlenmiş iri hatayiler görülür. Bu hatayilerin ara yüzeylerinde, birer lalenin üstüne yerleştirilmiş sarı ve kırmızı çiçek yaprakları ve en üstteki üç adet iri yapraktan oluşan stilize bitki motifleri görülür. Gövdenin en altında, dört adet tomurcuk ile bunların iki yanına doğru açılan ince uzun yapraklar görülür.

Krem rengi zeminli kaidede bezeme yoktur.

Resim 3.49. 1733 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No : 45[45]

Envanter No : 1733

Türü : Sürahi

Ölçüleri : Yükseklik: 30,3 cm.
Ağız Çapı: 7 cm.
Gövde Çapı: ? cm.
Kaide Çapı: 10,4 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[45] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Boyun: Uzun, ince bir silindir görünümündedir.

Gövde: Kesik ters koni şeklindedir.

Kaide: Halka biçimlidir.

B-Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Ağız kenarındaki sır, kısmen dökülmüştür.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstündeki bezemeler, kobalt mavisi, yeşil, firuze, kiremit kırmızısı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boynun üst tarafını, kiremit kırmızısı bantla sınırlanmış üçgen motifleri çevreler. İçlerinde yarım stilize çiçek motifleri bulunan bu üçgenlerin ara yüzeylerinde, stilize palmet motifleri görülür. Bu kısmın altında, iki yatay kuşak arasında bir profil yer alır. Yatay kuşaklar, diyagonal konumlu, yeşil renkli dikey kısa çizgilerle; profil ise kobalt mavisi renkli, birbirine bitişik dairesel motiflerin oluşturduğu zincir benzeri motifle bezelidir. Boynun alt kısmında, kartuşların arasından çıkan uzun saplı hatayiler görülür. Boyundan gövdeye geçilen bölümde, kobalt mavisi zeminli, kenarları kiremit kırmızısı bantlarla sınırlı kartuşlar sıralanmıştır. Her bir kartuşun içinde birer palmet motifi yer alır. Bu bezemenin altında da yeşil baklava motifleri ile kiremit kırmızısı beneklerin dönüşümlü olarak tekrarlandığı bir kuşak görülür.

Gövdenin üst bölümünü kobalt mavisi zeminli, kenarları kiremit kırmızısı bantlarla sınırlı dilimli kartuşlar kuşatır. Kartuşların her birinin içine, palmet-rumi motifleri; krem rengi zeminli ara yüzeylerine ise gövdenin alt kısmındaki kökten çıkan iri hatayi motifleri işlenmiştir.

Kaide bezemesizdir.

Resim 3.50. 1720 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No : 46[46]

Envanter No : 1720

Türü : Sürahi

Ölçüleri : Yükseklik: 25,9 cm.
Ağız Çapı: 7,5 cm.
Gövde Çapı: 15 cm.
Kaide Çapı: 8,7 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[46] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Ağzın bir kenarında kırık vardır.

Boyun: Silindirik biçimli, uzun boyludur.

Gövde: Armudi biçimlidir.

Kaide: Disk şeklindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlıdır. Bezemeler şeffaf sıraltına yapılmıştır. Boyalar yer yer akmış ve dağılmıştır.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstünde yer alan bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağzın hemen altında, siyah bantlarla sınırlanmış, kobalt mavisi zeminli bir kuşak yer alır. Kuşağın altında, tomurcuklu kıvrık dalların arasına, diyagonal konumlu yerleştirilmiş dişli yapraklar görülür. Bu kısmın altında ise alt ve üstten kobalt mavisi bantlarla sınırlanmış, firuze zeminli bir bezeme kuşağı yer alır. Bu kuşakta, simetrik işlenmiş kırmızı beneklerle bezeli spiral kıvrımlı motif görülür.

Gövde üstünde, birbirine bakan iri hançer yaprakları görülür. Bu hançer yapraklarının arasında, gövdenin en alt tarafındaki üç farklı noktadan çıkan ve tüm gövdeyi dairesel dönüşler yaparak saran dallar görülür. Bu dallardan aşağı doğru sarkan stilize çiçekler ile iri hatayiler, gövde boyunca dönüşümlü olarak tekrarlanmıştır. Tüm gövdeyi saran; hatayi ve stilize çiçeklerin yanı sıra yaprak ve tomurcuklarla bezeli bu dalların birleştiği noktalarda palmet motifleri görülür. Gövdenin en alt kısmında yer alan dalların kökleri arasında, üç adet yarım stilize çiçek motifi yer alır.

Krem rengi zeminli kaidede bezeme yoktur.

Resim 3.51. 1784 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No : 47[47]

Envanter No : 1784

Türü : Sürahi

Ölçüleri : Yükseklik: 32,4 cm.
Ağız Çapı: 8 cm.
Gövde Çapı: 17,7 cm.
Kaide Çapı: 11 cm.
Et Kalınlığı: 0,5 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[47] **Müzeye Geliş Tarihi:** 11.11.1970; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Kesik gaga ağızlıdır. Ağız kenarında üç yerde küçük kırıklar mevcuttur.

Boyun: Orta kısmı profilli ince bir silindir biçimindedir.

Kulp: Boynun en üst noktasından başlayan kulp, "S" kıvrımı yaparak gövdenin üst tarafına bağlanır.

Gövde: Küre biçimlidir. Gövdenin bir tarafında büyük bir parçanın eksikliğinden kaynaklanan delik vardır.

Kaide: Disk şeklindedir. Kaidenin alt kısmının bir kenarında, büyükçe bir kırık, iki yerinde ise küçük kırıklar vardır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltındadır.

C- Süsleme:

Kobalt mavisi, kırmızı, firuze, yeşil ve koyu tonda mangan moru ile yapılan bezemeler, siyah konturludur.

Boynun üst tarafını, ağız kenarından aşağı doğru sarkan dilimli kartuşlar kuşatır. Kenarları kırmızı bantlarla vurgulanmış, kobalt mavisi zeminli bu kartuşların içi, rumi kıvrımları ile bezelidir. Boynun alt tarafına yakın bölümünde bulunan profilin üstünde, yeşil ve kırmızı renkli oval motifler birbirine bitişik ve dönüşümlü olarak sıralanmıştır. Bu profil, firuze renkli simetrik papatyaları ortadan ikiye böler. Boynun geri kalan tüm yüzeyini, gonca ve yapraklarla bezeli kıvrık dallar süsler.

Boyundan gövdeye geçiş hattında yer alan, altlı üstlü yerleştirilmiş üçgenlerle bezeli kuşak, gövde boyunca düşey olarak sıralanan üç adet dilimli kartuştan en üsttekini ikiye ayırır. Kırmızı bantlarla sınırlanmış bu kartuşların kobalt mavisi zeminleri, krem rengi palmet-rumi geçmelerle bezenmiştir. Gövdenin krem rengi zeminli kısımlarında, merkezde simetrik olarak işlenmiş birer papatya motifi yer alır. Bu papatyaların etrafı, gonca, rozet çiçek ve yapraklarla bezeli kıvrık dallarla süslüdür.

Kaidenin en üst kısmını, üç yatay kuşak çevreler. Birinci ve üçüncü kuşak, altlı üstlü yerleştirilmiş üçgenlerle; ortadaki kuşak, ortası kırmızı benekli dikey çizgilerin arasına

yerleştirilmiş ışınsal motiflerle bezelidir. Kaidenin alt tarafını, araları yeşil benekli, kırmızı renkli palmet motifleri çevreler.

Kulbun iki yana bakan yüzünde, rozet çiçek ve yapraklarla bezeli dal; yukarı bakan yüzünde ise kobalt mavisi renkli, diyagonal konumlu kısa çizgilerden oluşan bezeme görülür.

Resim 3.52. 1739 envanter numaralı sürahinin görünüşü

Katalog No : 48[48]

Envanter No : 1739

Türü : Sürahi

Ölçüleri : Yükseklik: 22 cm.
Ağız Çapı: 9,7 cm.
Gövde Çapı: 12,9 cm.
Dip Çapı: 8,8 cm.
Et Kalınlığı: 0,5 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[48] **Müzeye Geliş Tarihi:** 08.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Boyun: Uzun ve ince bir silindir biçimindedir.

Gövde: Armudi biçimlidir.

Kaide: Halka şeklindedir. Bir kenarında büyükçe, diğer kenarında küçük birer kırık görülür.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne yeşil, kırmızı, kobalt mavisi ve açık sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boyun ile gövdeyi tümüyle kuşatan bezeme, üstünde kırmızı büyük laleler, açık sarı küçük laleler, yeşil ince yapraklar, açık sarı dişli yapraklar ve kırmızı tomurcuklar bulunan dalların aşağı, yukarı ve yanlara doğru kıvrılarak tüm yüzeyi sarmasından oluşur. Gövdenin ortasında; biri diğerinin arka yüzüne denk gelecek şekilde simetrik işlenmiş iki adet stilize çiçek motifi yer alır.

Krem rengi zeminli kaide bezemesizdir.

3.4. Kaseler

Resim 3.53**.** 738 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü

Resim 3.54**.** 738 envanter numaralı kasenin iç yüzünün görünüşü

Katalog No **:** 49[49]
Envanter No **:** 738
Türü **:** Kase
Ölçüleri **:** Yükseklik: 7,4 cm.
Ağız Çapı: 16,7 cm.
Kaide Çapı: 7 cm.
Et Kalınlığı: 0,3 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Gövde: Ters kesik koni biçimlidir. Gövde üstünde, ağız kenarından tabana doğru inen bir çatlak mevcuttur.

Kaide: Halka biçimindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu kase, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Beyaz zemin üstündeki bezemeler, kobalt mavisi renklidir.

Kasenin dış yüzünde, ağız kenarını ince bir bant çevreler. Bantın alt tarafında, beş adet oval biçimli stilize bitki ve bu bitkilerden çıkarak tüm gövdeyi kuşatan bitkisel bezemeli dallar görülür. Gövdenin alt tarafında, içleri küçük dairesel motiflerle bezeli, çerçeveli dikdörtgen formlar sıralanmıştır.

[49] **Müzeye Geliş Tarihi:** 14.12.1955; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Kaidenin üst kısmında, birbirine paralel doğrultuda uzanan iki yatay çizgi ile sınırlanmış bezemesiz bir kuşak görülür. Kasenin tabanında ise usta işareti olması muhtemel; içi yatay ve dikey çizgilerle taramalı bir dörtgen motifi görülür (Resim 194).

Kasenin iç yüzünde ağız kenarını, kıvrık dal ve stilize yapraklarla bezeli kuşak çevreler. Dip kısmı, iç içe iki daire ile çerçevelenmiş olup, merkezinde beş yapraklı şematik bir çiçek motifi görülür. Bu çiçekten çıkan ince dalların uçlarını stilize bitkisel motifler süsler.

Resim 3.55. 1745 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü

Resim 3.56. 1745 envanter numaralı kasenin iç yüzünün görünüşü

Katalog No **:** 50[50]
Envanter No **:** 1745
Türü **:** Kase
Ölçüleri **:** Yükseklik: 7,1 cm.
Ağız Çapı: 17 cm.
Kaide Çapı: 6,2 cm.
Et Kalınlığı: 0,3 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız:. Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Ağız kenarında küçük bir kırık mevcuttur.
Gövde: Kesik ters koni şeklindedir.
Kaide: Halka biçimindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu kase, beyaz astarlıdır. Bezemeleri şeffaf sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, beyaz zemin üstüne kobalt mavisi renkle yapılmıştır.

Dış yüzde ağız kenarını, birbirine paralel doğrultuda uzanan iki ince yatay çizgi çevreler. Bu yatay çizgilerin hemen altından başlayan gövde bezemesini, beş adet dairesel biçimli stilize bitki motifi ile bunları kuşatan dalga ve benekler oluşturur. Gövdenin alt kısmı, yatay ve dikey çizgiler ve çeşitli stilize motiflerle hareketlendirilmiştir.

[50] **Müzeye Geliş Tarihi:** 09.12.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Kaide üstünde bezeme yoktur. Ancak, tabanında kobalt mavisi renkle yapılmış bir dörtgen ve bunun içinde, kendisi ve çevresi çeşitli imlerle doldurulmuş bir baklava motifini içeren; usta veya kalfa işareti olması muhtemel şekil görülür (Resim 197).

Kasenin iç yüzünde ağız kenarı, benek ve dalga motiflerinin yan yana sıralandığı kuşak ile bezelidir. Bu kuşağın hemen altında, birbirine paralel doğrultuda uzanan iki yatay çizgi ile sınırlanmış bezemesiz bir kuşak görülür. Dip kısmı, iç içe iki daire ile çerçevelenmiş olup, merkezinde şematik bir çiçek motifi yer alır. Bu çiçekten çıkan ince dallara, benekler ve stilize bitki motifleri işlenmiştir.

Resim 3.57. 2294 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü

Resim 3.58. 2294 envanter numaralı kasenin iç yüzünün görünüşü

Katalog No **:** 51[51]
Envanter No **:** 2294
Türü **:** Kase
Ölçüleri **:** Yükseklik: 13,5 cm.
Ağız Çapı: 37,2 cm.
Kaide Çapı: 16,5 cm.
Et kalınlığı: 0,5 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:
Ağız: Hafifçe dışa dönük ağzın üstten görünüşü, ince kenarlı bir halka biçimindedir.
Gövde: Basık yarım küre biçimlidir.
Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:
Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Ağız kenarındaki sır kısmen bozulmuştur.

C- Süsleme:
Bezemeler, beyaz zemin üstüne kobalt mavisi renkle yapılmıştır.

Kasenin dış yüzünde ağızın hemen altını, iki taraftan birbirine paralel doğrultuda uzanan ikişer yatay çizgi ile sınırlanmış, spiral kıvrımlı dairesel motiflerle bezeli bir kuşak çevreler. Gövdenin orta bölümünde, eş aralıklarla yerleştirilmiş iri hatayi motifleri görülür. Bu hatayilerin ara yüzeyleri, yapraklı kıvrık dallar ve stilize bitkisel motiflerle doldurulmuştur. Gövdenin alt tarafında, içleri spiral kıvrımlı motiflerle bezeli dikdörtgen formlar yan yana sıralanmıştır.

[51] **Müzeye Geliş Tarihi:** Bilinmiyor; **Müzeye Geliş Şekli:** Bilinmiyor

İç yüzün ağız kenarı, bezemesiz ince bir kuşak ile çevrelenmiştir. Kuşağın hemen altından başlayarak tabana kadar tüm iç yüzü, her birinin ucunda birer stilize çiçek motifi bulunan, spiral kıvrımlı ve yapraklı dallar sarar. İç içe iki daire ile çerçevelenmiş tabanın merkezi, stilize bitkisel motifler ve yapraklı dallar ile bezenmiştir.

Resim 3.59. 1722 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü

Resim 3.60. 1722 envanter numaralı kasenin tabanının görünüşü

Katalog No : 52[52]
Envanter No : 1722
Türü : Kase
Ölçüleri : Yükseklik: 6,8 cm.
Ağız Çapı: 12,9 cm.
Kaide Çapı: 5,2 cm.
Et kalınlığı: 0,4 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Gövde: Yarım küre görünümündedir. Ağız kenarından aşağı doğru inen çatlak, tüm gövde ve taban boyunca uzanmaktadır.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlı olup, bezemeleri şeffaf sıraltına yapılmıştır. Bezemelerin bazı yerlerinde boyaların dağıldığı görülür.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, yeşil ve kırmızı renklerle yapılmış bezemeler, siyah konturludur.

Kasenin dış yüzünde ağzın hemen altında, alttan ve üstten kobalt mavisi bantlarla sınırlanmış kuşak yer alır. Bu kuşak, aralarında oval formlu motifler bulunan birbirine bitişik baklava motifleri ile bezelidir. Kuşağın alt tarafında, alt kısmı uzatılmış yeşil renkli baklava motifleri ile kırmızı benekler üçerli gruplar halinde yan yana sıralanmıştır.

[52] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Gövdenin alt kısmında, iri yapraklar ve stilize çiçeklerle bezeli dallar, yatay yönelişle gövdeyi dolanmaktadır.

Kaidede bezemeye yer verilmemiştir.

İç yüzü bezemesizdir.

Resim 3.61. 1723 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü

Resim 3.62. 1723 envanter numaralı kasenin tabanının görünüşü

Katalog No **:** 53[53]
Envanter No **:** 1723
Türü **:** Kase
Ölçüleri **:** Yükseklik: 7,8 cm.
Ağız Çapı: 12 cm.
Kaide Çapı: 5,9 cm.
Et kalınlığı: 0,4 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız:. Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Ağız kenarındaki kırık yapıştırılmıştır.

Gövde: Yarım küre şeklindedir.

Kaide: Gövde bağlantısından itibaren silindirik formla başlayan kaide, aşağı doğru genişler ve disk şeklini alır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı olup, sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Kimi yerlerinde sırda bozulmalar mevcuttur.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, firuze, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış bezemeler, siyah konturludur.

Dış yüzde ağız kenarını kobalt mavisi bir bant çevreler. Bantın hemen altında, alttan ve üstten birer siyah yatay çizgi ile sınırlanmış kuşak yer alır. Bu kuşak, birbirlerine kırmızı beneklerle bağlanmış, kobalt mavisi ve yeşil renkli, diyagonal konumlu yapraklarla bezelidir.

[53] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Gövdenin orta kısmında iki yerde, lale, tomurcuk ve yapraklarla bezeli dalların oluşturduğu bitki öbeklerinin simetrik olarak işlendiği görülür.

Kaide bezemesizdir.

İç yüzü bezemesizdir.

Resim 3.63. 1748 envanter numaralı kasenin dış yüzünün görünüşü

Resim 3.64. 1748 envanter numaralı kasenin iç yüzünün görünüşü

Katalog No **:** 54[54]
Envanter No **:** 1748
Türü **:** Kase
Ölçüleri **:** Yükseklik: 7,9 cm.
Ağız çapı: 21,9 cm.
Kaide Çapı: 13,1 cm.
Et kalınlığı: 0,7 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönük, dilimli kenarlıdır.

Gövde: Dilimli gövde, basık yarım küre biçimindedir. Gövdenin alt kısmını, ince bir çatlak çepeçevre dolanır.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı olup, sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Bezemeler, krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, yeşil, firuze, kırmızı, sarı ve soluk mangan moru renklerle yapılmış olup, tüm motifler siyah konturludur.

Kasenin dış yüzünde ağız kenarını, siyah bantlarla sınırlanmış bezemesiz ince bir kuşak çevreler.

Sekiz dilimli gövdenin dilimleri, üstteki kuşağın altından itibaren, kobalt mavisi zeminli, içi dörtgen motifleriyle bezeli dikey şeritlerle birbirinden ayrılmıştır. Her dilimin içinde, merkezde iri bir rozet çiçek ile kendisiyle aynı kökten çıkarak etrafını kuşatan lale, tomurcuk ve yapraklarla bezeli dallar görülür.

[54] **Müzeye Geliş Tarihi:** 25.02.1970; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Kaidenin üst kısmını, iki taraftan siyah bantlarla sınırlı, içi açık firuze renkli bir kuşak çevreler. Alt kısımda ise bezeme yoktur.

Kasenin iç yüzünde, dış yüzdeki bezeme aynen tekrarlanmıştır. İki daire ile çerçevelenmiş tabanın merkezinde, aynı kökten çıkan iri bir hatayi ile lale motifi görülür. Bu motiflerin etrafı, birbirini izleyerek dairesel kompozisyon oluşturan, tomurcuklu ve yapraklı dallarla kuşatılmıştır.

Resim 3.65. 2060 envanter numaralı kasenin görünüşü

Katalog No : 55[55]
Envanter No : 2060
Türü : Kase
Ölçüleri : Yükseklik: 9,2 cm.
Ağız Çapı: 17,7 cm.
Kaide Çapı: 8,7 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

[55] **Müzeye Geliş Tarihi:** Bilinmiyor; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Gövde: Yarım küre biçimlidir.

Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve firuze sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Firuze rengi kasede bezeme yoktur.

3.5. Kavanozlar

Resim 3.66. 905 envanter numaralı kavanozun görünüşü

Katalog No : 56[56]

Envanter No : 905

Türü : Kavanoz

Ölçüleri : Yükseklik: 25,5 cm.
Ağız Çapı: 11,5 cm.
Gövde Çapı: 18,3 cm.
Dip Çapı: 9,9 cm.
Et Kalınlığı: 0,9 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[56] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Boyun: Oldukça kısa bir silindir biçimindedir.

Gövde: Basık küre biçimlidir.

Kaide: Halka biçimindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlıdır. Bezemeleri, şeffaf sıraltına yapılmıştır. Sır yüzeyinde yer yer görülen sararmaların, bazı kısımlarda kahverengimsi renge dönüştüğü görülür.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üzerindeki bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kiremit kırmızısı ve mangan moru renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boyunda bezeme yoktur.

Gövdenin üst kısmı, bir profille vurgulanmıştır. Bu profil, dalgalı kenarlı üçgenler ve bu üçgenlerin arasına yerleştirilmiş yürek motifleriyle bezelidir. Profilin hemen altından başlayan iri yarım hatayiler ve bu hatayilerden çıkan yapraklı dallar, gövdenin ortalarına doğru uzanmaktadır. Gövdenin orta kısmı, birbirine bağlı dilimli kartuşlarla bezelidir. Dört köşe noktası birer palmetle sonuçlanan kartuşların içinde, iri hatayi motifleri görülür. Gövdenin alt tarafında, üst kısmında görülen yarım hatayiler ile yapraklı dallar simetrik olarak tekrarlanmıştır.

Krem rengi zeminli kaidede bezemeye yer verilmemiştir.

Resim 3.67. 1045 envanter numaralı kavanozun görünüşü

Katalog No **:** 57[57]

Envanter No **:** 1045

Türü **:** Kavanoz

Ölçüleri **:** Yükseklik: 26 cm.
Ağız Çapı: 12,6 cm.
Gövde Çapı: 17,3 cm.
Dip Çapı: 12,8 cm.
Et Kalınlığı: 0,8 cm.

Malzeme **:** Kil, sır, boya

Yapım Tekniği **:** Çark

Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

[57] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.09.1965; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır.

Boyun: Son derece kısa bir silindir biçimindedir.

Gövde: Silindirik formludur.

Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Kırmızı hamurlu ve beyaz astarlı olup içi ve dışı şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Sır, yer yer dökülmüştür. Ağız kenarında hamurun kahverengiye çalan kırmızı rengi görülür.

C- Süsleme:

Beyaz zeminli ağız kısmında bezeme yoktur.

Boyunda, firuze zeminli, kırmızı gonca motiflerinin yanı sıra, yatay ve diyagonal konumlu olarak işlenmiş beyaz stilize yaprak motifleri ile bezeli kuşak görülür.

Kobalt mavisi zeminli gövdenin üst kısmında, firuze zeminli şemseler ve bu şemselerin içlerinde stilize yaprak ve palmet motifleri görülür. Gövdenin tüm yüzeyi, uçlarından çıkan rumi kıvrımları ile girift düzende birbirine bağlı palmetlerle süslüdür. Simetrik olarak yukarı doğru yönelen veya aşağı doğru sarkan firuze zeminli bu palmetlerden bazıları, sarı zemin dolguludur; bazılarının içi ise kırmızı beneklerle hareketlendirilmiştir. Rumilerin kimi yerlerine de kırmızı benekler işlenmiştir.

Resim 3.68. 906 envanter numaralı kavanozun görünüşü

Katalog No : 58[58]

Envanter No : 906

Türü : Kavanoz

Ölçüleri : Yükseklik: 23,5 cm.
Ağız Çapı: 11,5 cm.
Gövde Çapı: 17,9 cm.
Dip Çapı: 9,6 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[58] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962 **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır.

Boyun: Son derece kısa, silindirik biçimlidir

Gövde: Eliptik formludur.

Kaide: Disk şeklindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlı, şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Ağız, gövde ve kaidenin kimi yerlerinde sırın bozulduğu görülür.

C- Süsleme:

Bezemeler, mavi, firuze, kırmızı, yeşil, kırmızı ve soluk mangan moru renklerle yapılmış olup, konturları siyahtır.

Boynun alt tarafını, dalgalı kenarlı üçgenler ile küçük yeşil üçgenlerin dönüşümlü olarak tekrarlandığı bezeme kuşağı çepeçevre sarar.

Gövdenin üst bölümünü, yeşil ve kırmızı renkli hançer yaprakları kuşatır. Bu hançer yapraklarının içlerinde ve aralarında, aynı tarafa doğru yönelen, rozet çiçek ve güllerle bezeli dallar görülür. Gövdeyi ikiye ayıran yatay kalın kuşak, firuze zemin üstünde sıralanmış palmet-rumi geçmelerle bezenmiştir. Kuşağın alt kısmında, gövdenin üst tarafında yer alan; hançer yaprakları, gül ve rozet çiçeklerden oluşan bezeme, kaideye kadar uzanacak şekilde tekrarlanmıştır.

Krem rengi zeminli kaidede bezemeye yer verilmemiştir.

Resim 3.69. 1717 envanter numaralı kavanozun görünüşü

Katalog No : 59[59]

Envanter No : 1717

Türü : Kavanoz

Ölçüleri : Yükseklik: 20,1 cm.
Ağız Çapı: 9,8 cm.
Gövde Çapı: 13,4 cm.
Dip Çapı: 8,9 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[59] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür.

Boyun: Son derece kısa, silindirik boyunludur.

Gövde: Fıçı benzeri bombeli bir silindir şeklindedir.

Kaide: Disk biçimlidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı olup, sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Kimi yerlerde boyaların aktığı görülür. Ağız kenarının küçük bir bölümünde sır dökülmüştür. Boyun üstünde bir delik; tabanında ise çatlaklar vardır.

C- Süsleme:

Bezemeler, mangan moru, kobalt mavisi, firuze, petrol yeşili ve kırmızı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Boynun üst kısmını, ortada siyah zeminli ince bant ile altta ve üstte kobalt mavisi zeminli dalgalı kenarlı şeritlerden oluşan kuşak çevreler. Bu kuşağın alt kısmında, diyagonal konumlu yapraklar arasındaki goncalardan oluşan bezeme görülür.

Mangan moru ile renklendirilmiş balık pulu desenli gövdenin üstünde, 4 adet dilimli kartuş görülür. Krem rengi zeminli bu kartuşların kenarları, petrol yeşili renkl, bantlarla vurgulanmış olup, içlerinde palmet, hatayi ve dişli yapraklardan oluşan bezeme yer alır. Kartuşların alt ve üst kısımlarına birer tane yeşil ve kırmızı yapraklı rozet çiçek işlenmiştir.

Krem rengi zeminli kaidede herhangi bir bezeme unsuru yoktur.

3.6. Kavanoz Kapakları

Resim 3.70. 1046 envanter numaralı kavanoz kapağının görünüşü

Katalog No : 60[60]

Envanter No : 1046

Türü : Kavanoz Kapağı

Ölçüleri : Yükseklik: 11,1 cm.
Ağız Çapı: 9,4
Gövde Çapı: 13,5 cm.
Et Kalınlığı: 0,7 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[60] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.09.1965; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

A- Form:

Kulp: Kalp biçimindedir.
Gövde: Basık yarım küre görünüşündedir. Etek kısmı, dışa doğru biraz çıkıntılıdır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltı tekniği ile yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler kobalt mavisi, firuze ve kırmızı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Kulbun hemen altında, kobalt mavisi zeminli zeminli, firuze renkli bir çift profille sınırlanmış kuşak görülür. Gövdenin alt kısmını, firuze zeminli, alttan ve üstten birer çift siyah bantla sınırlanmış, kıvrık dallar ve rozet çiçeklerle bezeli kuşak çevreler. Kobalt mavisi zeminli etek kısmının kenarları, firuze renkli bantla hareketlendirilmiştir.

Resim 3.71. 908 envanter numaralı kavanoz kapağının görünüşü

Katalog No **:** 61[61]

Envanter No **:** 908

Türü **:** Kavanoz Kapağı

Ölçüleri **:** Yükseklik: 4 cm.
Gövde Çapı: 10,6 cm.
Et Kalınlığı: 0,3 cm.

Malzeme **:** Kil, sır, boya

Yapım Tekniği **:** Çark

Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

[61] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Kulp: Bombeli bir daire biçimindedir.
Gövde: Dairesel formludur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlı olup, sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstüne, mangan moru renk ile akıtma yapılarak, tanımlanamayan bir desen oluşturulmuştur.

3.7. Askı Süsleri

Resim 3.72. 1874 envanter numaralı askı süsünün görünüşü

Katalog No **:** 62[62]
Envanter No **:** 1874
Türü **:** Askı Süsü
Ölçüsü **:** Gövde çapı: 16 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

[62] **Müzeye Geliş Tarihi:** 13.04.1975; **Müzeye Geliş Yolu:** Mevlana Müzesi'nden Nakil

Eserin Tanımı:

A- Form:

Küre biçimindedir. Alt ve üst orta noktaları deliklidir. Tepedeki kancaya metal askılık takılmıştır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği le bezenmiştir.

C- Süsleme:

Beyaz zemin üstündeki bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı ve mangan moru renklerde olup, siyah konturludur.

Beyaz zeminli yüzey, kobalt mavisi ve firuze zemin dolgulu dilimli kartuşlarla bezelidir. Kartuşların içleri, palmet-rumi geçmelerle, dışlarındaki ara yüzeyler ise uzun sapların üstünde yer alan stilize lale ve gül motifleriyle süslüdür. Lalelerle güllerin aralarına kırmızı ince yapraklar serpiştirilmiştir.

Resim 3.73. 907 envanter numaralı askı süsünün görünüşü

Resim 3.74. 907 envanter numaralı askı süsünün askı kısmının görünüşü

Katalog No **:** 63[63]
Envanter No **:** 907
Türü **:** Askı Süsü
Ölçüsü **:** Gövde Çapı: 18 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:
Küre biçimli olup, iki tarafı da deliklidir. Tepedeki kancaya metal askılık takılmıştır.

B- Hamur:
Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği le bezenmiştir.

C- Süsleme:
Kobalt mavisi, firuze, kırmızı, yeşil, sarı ve mangan moru renkler kullanılarak yapılan bezemeler, siyah konturludur.

Kürenin alt ve üst kısımlarında, birer adet krem rengi zeminli, daire biçimli iri madalyon yer alır. Bu madalyonların içlerini, dairesel kompozisyonla verilmiş lale ve rozet çiçeklerin yanı sıra, mavi ve yeşil yapraklarla bezeli kıvrık dal süslemektedir. Tüm yüzey, firuze renkli balık pulu deseniyle kaplıdır. Gövdenin orta kısmına, 4 adet daire biçimli iri madalyon simetrik olarak işlenmiştir. Kobalt mavisi zeminli bu madalyonların her birinin içinde, sekiz kollu yıldızlardan gelişen bezeme görülür. Madalyonların ara yüzeylerinin alt ve üst kısımlarına, simetrik olarak birer rozet çiçek işlenmiştir.

[63] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

3.8. Mumluklar

Resim 3.75. 1743 envanter numaralı mumluğun iç yüzünün görünüşü

Resim 3.76. 1743 envanter numaralı mumluğun dış yüzünün görünüşü

Katalog No **:** 64[64]
Envanter No **:** 1743
Türü **:** Mumluk
Ölçüleri **:** Yükseklik: 5,5 cm.
Ağız Çapı: 7,2 cm.
Gövde Çapı: 12,3 cm.
Kaide Çapı: 6 cm.
Et Kalınlığı: 0,4 cm
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Ağzı ve mum yatağı, daire biçimlidir.
Gövde: Eşit büyüklükte 2 adet kesik koni biçimli parçanın birleşimi ile meydana gelmiştir.
Kaide: Yoktur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltındadır.

C- Süsleme:

Bezemeler, firuze ve zeytin yeşili renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Gövdenin krem rengi zeminli üst kısmını, içlerinde birer stilize çiçek motifi yer alan altıgen formlar çevreler. Bu formların çerçeveleri ile içlerindeki stilize çiçekler, zeytin yeşili renklidir. Altıgenlerin köşeleri, üçgen motifleriyle dolguludur. Gövdenin iç ve alt kısımları firuze renkli olup, bu kısımlarda bezeme yoktur.

[64] **Müzeye Geliş Tarihi:** 08.05.1969; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

Resim 3.77. 1744 envanter numaralı mumluğun iç yüzünün görünüşü

Resim 3.78. 1744 envanter numaralı mumluğun dış yüzünün görünüşü

Katalog No : 65[65]
Envanter No : 1744
Türü : Mumluk
Ölçüleri : Yükseklik: 5,5 cm.
Ağız Çapı: 7,9 cm.
Gövde Çapı: 13,1 cm.
Kaide Çapı: 7,2 cm.
Et kalınlığı: 0, 4 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:
Ağız: Ağzı ve mum yatağı, daire biçimlidir.
Gövde: Eşit büyüklükte iki kesik koni biçimli parçanın birleşimi ile meydana gelmiştir.
Kaide: Yoktur.

B- Hamur:
Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:
Bezemeler, firuze ve zeytin yeşili renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Gövdenin krem rengi zeminli üst kısmını, içlerinde birer stilize çiçek motifi yer alan altıgen formlar çevreler. Bu formların çerçeveleri ile iç dolgularındaki çiçekler, zeytin yeşili renklidir. Altıgenlerin köşeleri, üçgen motifleriyle dolguludur. Gövdenin iç ve alt kısımları firuze renkli olup, bu kısımlarda bezemeye yer verilmemiştir.

[65] **Müzeye Geliş Tarihi:** 08.05.1969; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

3.9. Fincan

Resim 3.79. 1001 envanter numaralı fincanın dış yüzünün görünüşü

Resim 3.80. 1001 envanter numaralı fincanın iç yüzünün görünüşü

Katalog No : 66[66]
Envanter No : 1001
Türü : Fincan
Ölçüleri : Yükseklik: 4 cm.
Ağız Çapı: 8,8 cm.
Kaide Çapı: 3,6 cm.
Et Kalınlığı: 0,3 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Ağız kenarında küçük bir kırık vardır.
Gövde: Yarım küre şeklindedir.
Kaide: Halka biçimli alçak kaidelidir. Bir tarafında küçük bir kırık mevcuttur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Beyaz zemin üstündeki bezemeler, kobalt mavisi renkle yapılmıştır.

Gövdenin dış yüzünü, ağız altından başlayarak gövdenin orta kısmına kadar uzanan üç sıra yatay dalga motifi çepeçevre sarar. Bu motiflerin altında dördüncü sıraya, yatay kısa çizgiler işlenmiştir. Dalgaların kimi yerlerine benek motifleri serpiştirilmiştir. Gövdeyi çepeçevre saran bu dalgaların arasına, 3 adet içi taramalı dairesel motif işlenmiştir. Gövdenin alt kısmında bezeme yoktur.

Kaidenin çevresini, iki yatay çizgi ile sınırlanmış bezemesiz ince bir kuşak dolanır.

[66] **Müzeye Geliş Tarihi:** 17.07.1964; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Fincanın iç yüzünün üst kısmı, birbirine paralel uzanan iki yatay çizgi ile sınırlanmış ince bir kuşak ve birkaç adet benek motifi ile hareketlendirilmiştir. Dip kısmı, iç içe iki daire ile çerçevelenmiş olup, merkezinde “Y” benzeri bir işaret görülür (Resim 198).

3.10. Matara

Resim 3.81. 986 envanter numaralı mataranın görünüşü

Resim 3.82. 986 envanter numaralı mataranın ağız kısmının görünüşü

Katalog No **:** 67[67]

Envanter No **:** 986

Türü **:** Matara

Ölçüleri **:** Yükseklik: 15,5 cm.
Ağız Çapı: 1,8 cm.
Gövde Çapı: 14,2 cm.
Gövde Kalınlığı: 5,4 cm.
Et Kalınlığı: 0,5 cm.

Malzeme **:** Kil, sır, boya

Yapım Tekniği **:** Çark

Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, hafifçe dışa dönüktür. Ağızın büyük bir kısmı kırıktır.

Boyun: Oldukça kısa tutulmuş, ince bir silindir biçimindedir.

Gövde: Daire biçimli, yassı gövdelidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve firuze sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Firuze zeminli mataranın bezemeleri, siyah renkle yapılmıştır. Gövdenin her iki yüzünün orta kısmı, bir profille daire şeklinde ayrı birer bölüme ayrılmıştır. Bu bölümler, her iki yüzde de, bir saptan çıkan yatay ve dikey çizgilerle biçimlendirilmiş stilize motiflerle bezenmiştir. Mataranın iki yüzünde de kenarlarını, stilize yapraklarla bezeli kesintisiz bir kıvrık dal çevreler.

[67] **Müzeye Geliş Tarihi:** 15.06.1964; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

3.11. Pabuç

Resim 3.83. 963 envanter numaralı pabucun görünüşü

Resim 3.84. 963 envanter numaralı pabucun tabanının görünüşü

Katalog No **:** 68[68]
Envanter No **:** 963
Türü **:** Pabuç
Ölçüleri **:** Yükseklik: 9,3 cm
Taban Boyu: 19 cm.
Taban Eni: 7,7 cm.
Et Kalınlığı: 0,3 mm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:
Çarık formludur.

B- Hamur:
Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı, firuze sırlıdır. Bezemeleri sıraltındadır.

C- Süsleme:
Firuze sıraltına siyah renkle bezenmiştir.

Pabucun üst kısmını, içleri stilize motiflerle bezeli dilimli kartuş kuşatmaktadır. Kartuşun iki yanından tabana kadar olan yüzeyde, çin bulutları, dairesel motifler, benekler ve çeşitli stilize motifler görülür.

Siyah zeminli tabanın ön kısmından yarıya kadar iki sıra halinde dizilen küçük daire motifleri, tabanın orta kısmında da yan yana 2 adet rozet çiçek formu oluşturacak şekilde sıralanmıştır. Bu daire motiflerinin altından, firuze zemin dolgusu görünmektedir.

[68] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.01.1964; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

3.12. Aplik

Resim 3.85. 904 envanter numaralı apliğin görünüşü

Resim 3.86. 904 envanter numaralı apliğin tabanının görünüşü

Katalog No : 69[69]
Envanter No : 904
Türü : Aplik
Ölçüleri : Yükseklik: 10,7 cm.
Ağız Çapı: 11,7 cm.
Kaide Çapı: 7,9 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Kare şeklindedir. İki tarafında karşılıklı olarak, ağızdan başlayıp aşağı doğru inen birer çatlak mevcuttur. Çatlakların olduğu kenarlarda, askı için açılmış olması muhtemel birer delik vardır.

Gövde: Kesik piramit görünümündedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlıdır. Bezemeleri şeffaf sıraltına yapılmıştır. Kimi yerlerinde boyaları akmıştır.

C- Süsleme:

Kobalt mavisi, firuze ve kırmızı renkler kullanılarak yapılan bezemeleri siyah konturludur. Gövdenin dört dış yüzündeki kenar ve köşeleri, rumi geçmelerle hareketlendirilmiş çerçevelerle sınırlanmıştır. Bu rumiler, alt ve üst taraflardan merkeze doğru yönelerek, her yüzün ortasında birer dilimli palmet motifi meydana getirir.

Tabanın dış yüzünde, merkezdeki sekiz kollu yıldızdan gelişen rumi kıvrımlarının birbiri içinden geçerek tüm yüzeyi doldurduğu görülür.

[69] **Müzeye Geliş Tarihi:** 19.09.1962; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

İç yüzde, ağız kenarının orta ve köşelerinden aşağı doğru sarkan, toplam sekiz adet palmet motifi görülür. Bu palmetlerden, her kenarın ortasında yer alanlar daha büyük ve dilimli; köşedekiler ise daha küçük boyutludur.

İç yüzün dibinde, bazısının uç kısımları silinmiş ışınsal bir motif görülür (Resim 201). On kollu yıldızı andıran bu motifin uçları palmetlerle nihayetlenmektedir.

3.13. Lamba Askısı

Resim 3.87. 1229 envanter numaralı lamba askısının görünüşü

Katalog No : 70[70]

Envanter No : 1229

Türü : Lamba Askısı

Ölçüleri : Gövde Çapı: 23,8 cm.
Et Kalınlığı: 1 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya, pirinç

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

[70] **Müzeye Geliş Tarihi:** Bilinmiyor; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

A- Form:

Yassı bir sekizgen biçimindedir. Merkezinde yer alan daire görünümündeki madeni kısım pirinçten yapılmış olup, ortasında çengeli bulunmaktadır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı, şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil, mangan moru, kırmızı, sarı ve kahverengi renklerle yapılmış olup, motifler siyah konturlarla sınırlıdır.

Merkezdeki madeni bölümü, bezemesiz beyaz zeminli, kobalt mavisi ve kahverengi renkli iki sıra bantla sınırlanmış sekizgen bir form çevreler. Bu formun dış kısmındaki geniş bezeme kuşağında, spiralli kıvrımlar oluşturarak tüm kuşağı dolanan, testere dişi kenarlı yapraklarla bezeli kıvrık dallar görülür. Dalların üstünde, simetrik aralıklarla dönüşümlü olarak işlenmiş palmet ve hatayi motifleri yer alır.

Arka yüzünde bezeme yoktur.

3.14. Kaide

Resim 3.88. 1039 envanter numaralı kaidenin görünüşü

Katalog No : 71[71]

Envanter No : 1039

Türü : Kaide

Ölçüleri : Yükseklik: 16 cm.
Kaide Çapı: 39 cm.
Et Kalınlığı: 0,9 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[71] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.09.1965; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Gövde: Üst kısmı kırık olan kaidenin gövdesi, konik biçimlidir. Gövde, 4 adet profille, beş yatay kuşağa ayrılmış olup, aşağı doğru iyice yayvanlaşarak halka biçimli bir tabanla son bulur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlı olup, sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, yeşil, mangan moru ve kahverengi renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

4 adet profille kademeli beş yatay kuşağa ayrılan gövdede, üstteki iki kuşak ile alttaki iki kuşak krem rengi zeminli; ortada kalan kuşak ise yeşil zeminlidir. En üsttekinde, helezonlar yaparak kuşağı çepeçevre dolanan kıvrık dallar ile bu dalları süsleyen lale, stilize çiçek ve yapraklar görülür. Üstten ikinci kuşakta, kobalt mavisi zemin dolgulu palmet motiflerinin içine işlenmiş hatayiler ile yeşil ve kahverengi küçük palmet motifleri görülür. Yeşil zeminli üçüncü kuşağı, uçları diyagonal yerleştirilmiş yaprak formu ile zincir görünümü almış kesintisiz kıvrık dal çevreler. Dördüncü kuşakta, üst üste bindirilmiş dallar ve dişli kenarlı yaprakların oluşturduğu dörtgenlerle petek görünümü almış bezeme görülür. Dalların birleşim noktalarında laleler, yaprakların birleştiği noktalarda ise rozet çiçekler yer alır. Kobalt mavisi zeminli beşinci kuşakta, gül motifleriyle dolgulu stilize palmet dizisi görülür.

3.15. İbrik

Resim 3.89. 1044 envanter numaralı ibriğin görünüşü

Katalog No : 72[72]

Envanter No : 1044

Türü : İbrik

Ölçüleri : Yükseklik: 28,5 cm.
Ağız Çapı: 4,9 cm.
Gövde Çapı: 12 cm.
Kaide Çapı: 8,8 cm.
Et Kalınlığı: 0,6 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[72] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1969; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız Kısmen kırık olan ağız kısmının üstten görünüşü, ince kenarlı bir halka biçimindedir.

Boyun: Silindirik biçimlidir. Üstten ve alttan birer profille sınırlanmıştır.

Gövde: Armudi biçimlidir.

Kaide: Disk şeklindedir. İki yerinde kırık vardır.

Emzik: Kırıktır.

Kulp: Boyunda yer alan iki profilin arasından başlayarak, gövdenin ortalarına doğru biten kulp, "S" kıvrımlıdır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstüne kobalt mavisi, firuze, kırmızı, sarı ve soluk mangan moru ile yapılan bezemeler, siyah konturludur.

Boynun üstünde yer alan iki profilin arası, hatayi motiflerinin yanı sıra tomurcuklu ve yapraklı dallarla bezelidir. Gövdeye diyagonal konumlu olarak işlenmiş kenarı çıkıntılı kartuş, alt kısmından başlayarak tüm gövdeyi kuşatır ve başlangıç noktasına yakın bir noktada daralarak sonlanır. Kenarları kobalt mavisi bantlarla sınırlı, firuze zeminli kartuşun içerisinde, boydan boya hatayi ve tomurcuklarla bezeli bir dal uzanır. Kartuşun etrafındaki zemin ise iri hatayiler, laleler ve tomurcuklu dallarla bezenmiştir.

Krem rengi zeminli kaidede bezeme yoktur.

Kulbun dışa bakan yüzü, firuze ve kobalt mavisi renkli, diyagonal konumlu çizgilerle hareketlendirilmiştir.

3.16. Lamba

Resim 3.90. 1735 envanter numaralı lambanın görünüşü

Resim 3.91. 1735 envanter numaralı lambanın üst kısmının görünüşü

Katalog No : 73[73]
Envanter No : 1735
Türü : Lamba
Ölçüleri : Yükseklik: 12,5 cm
Ağız Çapı: 4,9 cm.
Kaide Çapı: 7,8 cm.
Et Kalınlığı: 0,8 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindedir.

Gövde: İki bölümlü gövdenin üst kısmı, ağızdan sonra aşağı doğru genişleyerek, dışa taşkın bir profil ile sonlanır. Alt kısım, aşağı doğru hafifçe daralan silindir biçimindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı, şeffaf sırlıdır. Sıraltı tekniği ile bezenmiştir.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, yeşil, firuze, kırmızı ve mangan moru renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağız kenarının hemen altını, koyu yeşil zeminli, bezemesiz ince bir kuşak çevreler. Bu kuşağın alt tarafında yer alan krem rengi zeminli yüzeyi, yaprak ve goncalarla süslü kıvrık dal kuşatır. Bu bezemenin alt kısmındaki kobalt mavisi zeminli geniş kuşakta, kırmızı-beyaz diyagonal konumlu yapraklar ile dönüşümlü işlenmiş tomurcuklar görülür. En alttaki kuşakta, araları kırmızı benekli, kobalt mavisi renkli baklava motifleri ile alttan ve üstten beneklere doğru yönelen palmet motifleri görülür. Kuşakların üçü de alttan ve üstten yeşil renkli bantlarla sınırlandırılmıştır. Gövdenin krem rengi zeminli alt kısmında, bezeme yer almaz.

[73] **Müzeye Geliş Tarihi:** 04.08.1969; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

3.17. Bardak

Resim 3.92. 1727 envanter numaralı bardağın görünüşü

Resim 3.93. 1727 envanter numaralı bardağın kırık kısmının görünüşü

Katalog No **:** 74[74]
Envanter No **:** 1727
Türü **:** Bardak
Ölçüleri **:** Yükseklik: 9, 2 cm.
Ağız Çapı: 8 cm.
Kaide Çapı: 5,2 cm.
Et Kalınlığı: 0,2 cm.
Malzeme **:** Kil, sır, boya
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindedir. Ağız kenarında küçük bir kırık vardır. Ayrıca, ağızdan gövdenin ortasına doğru uzanan bir kısmı kırılmış ve yapıştırılmıştır.
Gövde: Ters kesik koni biçimindedir. Tabanının bir tarafında çatlak mevcuttur.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı, şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır. Gövde üstünde kimi yerlerde sır dökülmüştür.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstündeki bezemeler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağız kenarında kobalt mavisi zeminli ince bir kuşak yer alır. Bardağın iki yüzünde de, iki iri hatayi motifi mevcuttur. Hatayilerden birinin bir tarafı, kırılıp yapıştırılmış tarafa denk geldiği için eksiktir. Hatayilerin iki yanında, bardağın alt kısmındaki şakayik motiflerinden çıkarak iki yana açılan laleler görülür. Boş kalan yüzeyler, bu çiçeklerden çıkan dişli kenarlı yapraklarla bezenmiştir.

[74] **Müzeye Geliş Tarihi:** Bilinmiyor; **Müzeye Geliş Yolu:** Bilinmiyor

3.18. Saksı

Resim 3.94. 1252 envanter numaralı saksının görünüşü

Katalog No : 75[75]

Envanter No : 1252

Türü : Saksı

Ölçüleri : Yükseklik: 17,7 cm.
Ağız Çapı: 18 cm.
Kaide Çapı: 14 cm.
Et Kalınlığı: 0, 5 cm.

Malzeme : Kil, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[75] **Müzeye Geliş Tarihi:** 13.11.1968; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: İnce kenarlı bir halka biçimindedir. Bir tarafında küçük bir kırık vardır.

Gövde: Silindirik formlu olup, aşağı doğru hafifçe daralmaktadır. Tabanının ortasında 1,8 cm. çapında bir delik vardır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu ve krem rengi astarlıdır. Bezemeleri şeffaf sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Krem rengi zemin üstüne, kobalt mavisi, firuze, mangan moru, yeşil ve kırmızı renklerle bezenmiştir. Konturlar siyah renkle yapılmıştır.

Saksının ağız kenarından tabanına kadar tüm yüzeyi, mangan moru renkli kalın daldan çıkarak yukarı doğru yönelen ve iki yana açılan iri stilize çiçek motifleriyle bezelidir. En üst sırada yer alan çiçeklerin ara yüzeylerine çıkıntılı kenarlı büyükçe yapraklar yerleştirilmiştir. Çok sayıda firuze renkli yaprağı olan ve yıldızı andıran çiçekler, en dışta kobalt mavisi renkli dairesel motiflerle sınırlanmıştır.

3.19. Kandil

Resim 3.95. 793 envanter numaralı kandilin ağız kısmının görünüşü

Resim 3.96. 793 envanter numaralı kandilin üst kısmının görünüşü

Resim 3.97. 793 envanter numaralı kandilin genel görünüşü

Katalog No : 76[76]
Envanter No : 793
Türü : Kandil
Ölçüleri : Toplam Yükseklik: 39,3 cm.
Seramik Kısmının Yüksekliği: 21 cm.
Merkezdeki Ağızın Çapı: 4,5
Et Kalınlığı: 0,2 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya, bronz
Yapım Tekniği : Kalıplama, Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Gövde ile etrafındaki 6 adet uzantının tamamı halka biçimli ağza sahiptir.
Boyun: Merkezdeki gövdenin çevresinde 6 adet silindirik boyun bulunmaktadır.
Gövde: Lale benzeri bir görünüştedir.
Kaide: Bronz kaide, gövdeden itibaren altıgen bir formla başlamakta, uzun, ince ve profilli bir silindir biçiminde devam edip, alt kısımdaki disk biçimli geniş tabanla birleşmektedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, beyaz zemin üstüne kobalt mavisi renkle yapılmıştır.

Seramik kısım tümüyle, kobalt mavisi renk ile akıtma yapılarak bezenmiştir. Gövde ve tüm uzantıların yüzeyine tam olarak tanımlanamayan çizgisel motifler işlenmiştir. Gövde ve uzantılarının alt kısımlarında daha simetrik, üst kısımlarında ise daha girift bir süsleme görülür.

[76] **Müzeye Geliş Tarihi:** 08.07.1959; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

3.20. Meyvelik

Resim 3.98. 1249 envanter numaralı meyveliğin iç yüzünün görünüşü

Resim 3.99. 1249 envanter numaralı meyveliğin dış yüzünün görünüşü

Katalog No : 77[77]
Envanter No : 1249
Türü : Meyvelik
Ölçüleri : Yükseklik: 10,4 cm.
Ağız Çapı: 21,3 cm.
Kaide Çapı: 12,3 cm.
Et Kalınlığı: 0,8 cm.
Malzeme : Kil, sır, boya
Yapım Tekniği : Çark
Süsleme Tekniği : Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Daire biçimli ağzın kenarı fistolu bordür şeklindedir

Gövde: Hafif çukur bir daire şeklindedir.

Kaide: Gövde bağlantısından itibaren silindir biçimindeki kaidenin taban kısmı disk şeklindedir. Kaidenin bir kenarında kırık vardır.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, krem rengi astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı ve mangan moru renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

İç yüzde ağız kenarı, yan yana sıralanmış yeşil stilize yaprak ve sap çıkmaları ile bezelidir. Bu sıranın hemen altında yine yan yana sıralanmış kobalt mavisi renkli, içleri kırmızı benekli dairesel motifler görülür. Gövde, firuze zeminli iki daire ile çerçevelenmiştir. Gövdenin merkezinde, firuze renkli, altı yapraklı bir stilize çiçek yer almakta olup, bu çiçeğin içinde mangan moru yapraklı başka bir çiçek daha görülmektedir. İki çiçeğin de yapraklarına ufak palmetler işlenmiştir. Merkezdeki bu çiçeklerin etrafında, aynı tarafa

[77] **Müzeye Geliş Tarihi:** 13.07.1968; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

doğru yönelen üç iri hatayi görülür. Hatayilerden birinin üstündeki sır kısmen dökülmüştür. Hatayilerin arasında kalan krem rengi zemin, stilize çiçek ve yapraklarla bezeli ince dallarla doldurulmuştur.

Dış yüzde, gövdenin alt tarafını kobalt mavisi ve firuze yapraklı iri stilize çiçekler ile dönüşümlü işlenmiş lale, tomurcuk ve yapraklı dallar sarar.

Kaidenin silindirik formlu üst kısmında, aralarına kırmızı benekler yerleştirilmiş diyagonal konumlu yapraklarla bezeli, firuze zeminli kuşak yer alır.

Kaidenin alt kısmında, kobalt mavisi ve kırmızı renkli dilimli kenarlı üçgenler ile yeşil renkli stilize yapraklar altlı üstlü sıralanmıştır. Kaidenin en alt kısmı, kırmızı benekler ve ok motifleriyle süslüdür.

3.21. Darbuka

Resim 3.100. 917 envanter numaralı darbukanın görünüşü

Resim 3.101. 917 envanter numaralı darbukanın çalgı kısmının görünüşü

Katalog No **:** 78[78]
Envanter No **:** 917
Türü **:** Darbuka
Ölçüleri **:** Yükseklik: 19,5 cm.
Ağız Çapı: 6,8 cm.
Kaide Çapı: 19 cm.
Et Kalınlığı: 0,8 cm
Malzeme **:** Kil, sır, boya, deri
Yapım Tekniği **:** Çark
Süsleme Tekniği **:** Sıraltı

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Daire biçimindedir.

Gövde: Ağızdan itibaren silindirik şekilde başlayıp, aşağı doğru genişleyerek konik şekil alır. Üstüne deri yapıştırılmış çalgı kısmı, daire biçimlidir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, mangan moru, firuze, kobalt mavisi, yeşil renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Ağızdan çalgı kısmına doğru uzanan ve tüm gövdeyi çepeçevre kuşatan, mangan moru zeminli, kenarları firuze renkli bantla sınırlı dilimli kartuşların içi, palmet-rumi motifleriyle bezelidir. Kartuşların dışında kalan beyaz zemine, stilize bitkisel motifler işlenmiştir. Gövdenin çalgı kısmı ile birleştiği yerde bulunan mavi zeminli kuşak, karşılıklı yerleştirilmiş "S" kıvrımlı rumi motiflerinin, birbiri içinden geçerek oluşturduğu kesintisiz sarmal motif ile süslüdür.

[78] **Müzeye Geliş Tarihi:** 28.02.1962; **Müzeye Geliş Yolu:** Satın alma

3.22. Küp

Resim 3.102. 1787 envanter numaralı küpün görünüşü

Katalog No : 79[79]

Envanter No : 1787

Türü : Küp

Ölçüleri : Yükseklik: 58 cm.
Ağız Çapı: 31 cm.
Gövde Çapı: 38 cm.
Dip Çapı: 31,3 cm.
Et Kalınlığı: 2,2 cm.

Malzeme : Pişmiş toprak, sır, boya

Yapım Tekniği : Çark

Süsleme Tekniği : Sıraltı

[79] **Müzeye Geliş Tarihi:** 16.05.1971; **Müzeye Geliş Şekli:** Satın alma

Eserin Tanımı:

A- Form:

Ağız: Halka biçimindeki ağız, dışa kıvrıktır.

Gövde: Fıçı benzeri bombeli bir silindir görünümündedir.

Kaide: Disk şeklindedir.

B- Hamur:

Krem rengi hamurlu, beyaz astarlı ve şeffaf sırlıdır. Bezemeler sıraltına yapılmıştır.

C- Süsleme:

Bezemeler, kırmızı, firuze, kobalt mavisi, koyu yeşil, mangan moru ve sarı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur.

Gövdenin en üst kısmını kuşatan kobalt mavisi zeminli ince kuşağı, içi firuze ve sarı renkli stilize motiflerle bezeli, beyaz zemin dolgulu, birbirine bitişik dairesel motifler çepeçevre sarar. Gövde, en üstteki bu kuşağın altından başlayarak boydan boya dikine bölümlere ayrılmıştır. Her bölümü, firuze ve siyah renkli altıgen formların iç içe geçmesiyle oluşan zincir benzeri motifler birbirinden ayırır. En üstteki ince kuşağın altında, firuze, siyah ve beyaz renklerle işlenmiş kalın bir kuşak yer alır. Bu kuşakta, merkezdeki sekiz kollu yıldız motifinin etrafında gelişen beş kollu yıldızların oluşturduğu geometrik bezeme görülür. Bunun hemen altında, koyu yeşil zeminli, beyaz ile işlenmiş zencerek motifiyle süslü ince bir kuşak daha vardır. Bu kısmın altındaki kırmızı zemin, üst tarafta dairesel dönüşler yaparak birbirine doğru yönelen rumi kıvrımlarıyla süslüdür. Gövdeyi saran dikey birimlerin her birinin, kırmızı zeminden kaideye kadar olan kısmı, beyaz zeminli, kenarları yeşil bantlarla sınırlı birer kartuş şeklindedir. Bu kartuşların içi, girift düzende verilmiş palmet-rumi motiflerinin yanı sıra rozet çiçek, tomurcuk ve yapraklı dallarla bezelidir.

Kaidenin üst kısmını, beyaz zemin üstüne yeşil ve kırmızı renklerde yapılmış, iki farklı boyutta palmet-rumi motifleri kuşatır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

4. KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

14. ve 15. yüzyıllardan itibaren seramik üretimine başlayan, ancak, bu yüzyıllardan günümüze ulaşan örneklerin sınırlı olması veya kesin olarak Kütahya'ya atfedilememesi gibi nedenlerden ötürü daha çok 18. yüzyıl ve sonrasına ait eserleriyle ön plana çıkan Kütahya, Osmanlı seramik sanatının en önemli merkezlerindendir. Kütahya'da üretilen seramikler, malzeme, teknik, biçim ve süsleme özellikleri bakımından bir yandan İznik seramikleri ile benzerlik gösterirken öte yandan Kütahya'ya özgü yeni biçim ve kompozisyonlarla karşımıza çıkar. Türkiye'deki müze ve özel koleksiyonlarda çok sayıda örneği mevcut olan bu kapların bulunduğu koleksiyonlardan biri de Konya Karatay Medresesi Müzesi koleksiyonudur.

Konya Karatay Medresesi Çini Eserler Müzesi'ndeki Kütahya Seramikleri adlı çalışmamızda, müzenin teşhirinde ve deposunda bulunan toplam 79 adet eser tanıtılmıştır. Bu eserlerin türlerine göre dağılımı şöyledir; 21 adet vazo, 18 adet tabak, 9 adet sürahi, 7 adet kase, 4 adet kavanoz, 2 adet kavanoz kapağı, 2 adet askı süsü, 2 adet mumluk, 1 adet fincan, 1 adet matara, 1 adet pabuç, 1 adet aplik, 1 adet lamba askısı, 1 adet kaide, 1 adet ibrik, 1 adet lamba, 1 adet su bardağı, 1 adet saksı, 1 adet kandil, 1 adet meyvelik, 1 adet darbuka, 1 adet küp.

İncelenen eserlerin tamamı, malzeme, yapım tekniği, süsleme tekniği, form ve süsleme özellikleri açısından ayrı başlıklar altında öncelikle kendi içlerinde değerlendirilmiş; daha sonra kendileriyle çağdaş Kütahya seramikleri ile benzer veya farklı yanları, karşılaştırmalarla verilmeye çalışılmıştır.

4.1. Malzeme

İncelenen eserlerde benzer türde hamur, boya ve sır kullanıldığından, malzeme değerlendirmesi, tüm eser türleri için aynı başlık altında yapılmıştır.

4.1.1. Hamur

Çalışmaya konu olan, vazo, tabak, sürahi, kase, kavanoz, kavanoz kapağı, askı süsü, mumluk, fincan, matara, pabuç, aplik, lamba askısı, kaide, ibrik, lamba, su bardağı, saksı, kandil, meyvelik, darbuka ve küpten oluşan 79 adet eserin, kırmızı hamurlu tek bir örnek (Kat. No: 57) hariç 78 tanesi fritli hamurdan yapılmış olup, hamur renkleri beyaz veya krem rengidir. Eserlerin tamaınının üstüne krem rengi veya beyaz astar sürülmüştür.

Fritli hamur, az miktarda kil, öğütülmüş silika, cam ve frit karışımıyla elde edilir. Hamurun dokusu çok ince ve sıktır. Bağlayıcı olarak kullanılan sırçada, bol oranda kurşun bulunması en önemli özelliklerindendi. (Karaca, 2016, 303). Frtili hamur, saf beyaz görünümü ile astara gereksinim duymaması, sırlamaya ve bezemeye uygun zemin oluşturma özelliği ve Çin porselenlerine öykünen et kalınlığı bakımından seramik sanatçılarınca tercih edilen bir hamur olmuştur (Yarol, 2008: 12). Çok geniş bir döneme ve coğrafyaya yayılmış olan fritli hamurun reçetesi, dönemden döneme olduğu kadar, bölgeden bölgeye de farklılık gösterebilmektedir[1].

15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın başından itibaren İznik'te seramik yapımında kullanılan fritli hamurun, Kütahya'da da İznik ile çağdaş olarak üretildiği, günümüze ulaşan kitabeli örnekler ve 1979'da yapılan kazıda ele geçen buluntulardan anlaşılmaktadır (Bilgi, 2006: 11). İznikli seramik ustaları gibi Kütahyalı ustalarında kullandıkları hamur, sır ve boya formüllerini saklaması nedeniyle bu konudaki bilgiler uzun yıllar eksik kalmış veya yanlış bilgilere dayanan yayınlar yapılmıştır (Şahin, 1982: 136). Ancak, yakın dönemde yapılan bir takım çalışmalar, Kütahyalı ustaların hamur formüllerine ilişkin detaylı bilgiler vermektedir[2].

4.1.2. Boya

Çalışmamızda incelenen 79 adet eserde en yaygın kullanılan renkler, kobalt mavisi ve firuzedir. Bu iki rengi, kırmızı, yeşil, mangan moru, sarı, kahverengi ve siyah izler.

---

[1] İznik seramikleri ile Mısır ve Mezopotamya örnekleri arasındaki en büyük fark, kullanılan frittir. İznik seramiklerinde kullanılan ve kurşun-alkali adıyla tanımlanan fritli hamurların sır yüzeyinde çatlaklar görülmez. Yarol, Y. (2008). ***İslam Seramiklerinde Kullanılan Fritli Hamurun İncelenmesi ve Çağdaş Formlarda Uygulanması***, Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir, 18-20.

[2] Kütahya seramik sanatında kullanılan hamur formülleri için bkz. Şahin, F. (1982). "Kütahya Seramik Teknolojisi ve Çini Fırınları Hakkında Görüşler". ***İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı,*** 11, 137-139.

İncelenen eserlerin bezemesinde kullanılan boyalar hazırlanırken öncelikle her renk için farklı bileşenlerle hazırlanmış boya formülleri, su eklenerek porselen havanlarda veya seri üretimler için boya öğütme değirmenlerinde ezilerek[3] karıştırılır. Daha sonra hazırlanan boya karışımları, ince bez eleklerden geçirilerek kullanılacak duruma gelir. Her rengin elde edilmesi ve uygulanmasında dikkat edilmesi gereken farklı hususlar mevcuttur. Sır altı boyalarının kalitesini ve dayanıklılığını artıran önemli faktörler, boyanın bileşimi[4], birlikte kullanıldığı sırın bileşimi, pişme sıcaklığı ve fırın atmosferidir (Karaca, 2016: 311).

Desen çizimi genellikle fırça ile yapıldığından, boyalı fırçanın sırsız yüzeyde kaymasını kolaylaştırmak amacıyla, boyanın içine bir miktar organik yağ, gliserin veya terebentin eklenir. Boyalarının bisküvi üzerine uyum sağlanması için boyanın içine, boya miktarının ¼'ü kadar çamur; sıra uyum sağlaması için ise ¼'ü oranında sır ilave edilir. (Sevim, 2015: 28). Seramik tek renk yapılacak ise renklendirme, sır içine renk veren metal oksitler katılarak yapılır (Şahin, 1982: 139-140).

4.1.3. Sır

İncelenen eserlerin 76 tanesi şeffaf renksiz sırlı; 3 tanesi (Kat. No: 55, 67, 68) ise şeffaf firuze sırlıdır.

Sır, kurşun oksit, kuvars, cam ve sodanın belirli oranlarda[5] karıştırılıp, fırının ateşhane kısmındaki yalakta yaklaşık 1000°C civarında bir sıcaklıkta eritilmesi ile oluşan sırçanın, buğday unu ile karıştırılması sonucu elde edilir.

Şeffaf sıra akışkanlık kazandırmak için kurşun, mat sıra akışkanlık kazandırmak için çinko kullanılır (Altun, 1997: 16). Sırı renklendirmek için ise içine çeşitli maden oksitleri katılır[6]. Sıraltı boyaları üzerinde kullanılan sırlar, bileşimlerine göre renkler üzerinde önemli değişiklikler meydana getirir.

---

[3] Ezme işlemi, boya istenilen kıvama gelene kadar sürdürülür. Sevim, S. S. (2015). ***Seramik Dekorlar ve Uygulama Teknikleri.*** (İkinci Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, 28.
[4] Kütahya seramik sanatında kullanılan boya formülleri için bkz. Şahin, 1982, 140-143.
[5] Sır formülü için bkz. Şahin, 1982, 143.
[6] Kırmızı renk için demir oksit, kobalt mavisi, turkuaz ve yeşil tonları için bakır oksit eklenir. Altun. (Editör), 1997, 15-16.

Sır, toz haline getirildikten sonra su ilave edilerek bisküvinin yüzeyine püskürtme, daldırma veya akıtma tekniklerinden biriyle sürülür ve ikinci kez fırınlanır. 8-16 saat pişirildikten sonra yüzeyde eriyen sır, ince bir cam tabakası haline gelir ve bezemeleri korur.

19. ve 20. yüzyıllarda Kütahya'da üretilen seramiklerin en ayırıcı teknik özelliği, Kütahyalı ustaların "şahtar" dediği sır çatlaklarının bulunmasıdır. Bu çatlaklar, kullanılan hamur ve sırın genleşme katsayılarının birbirine yakın olmamasından kaynaklanır (Kum, 2000: 11).

4.2. Teknik

4.2.1. Yapım Tekniği

Çalışmamızda incelenen 79 adet eser, 1 tanesi hariç (Kat. No: 76) çarkla şekillendirilmiştir. Seramiğin çarkta şekillendirilmesi, Osmanlı döneminde tercih edilen firitli hamur nedeniyle uzun bir uğraş gerektirir. Hamurun çarkta şekillendirilebilecek hale gelmesi için öncelikle hamur karışımı hazırlanıp, su ilavesiyle birlikte çalkalama dublelerine konulur. Süspansiyon haline gelene kadar çalkalandıktan sonra elekten geçirilir. Çarkta kullanılabilmesi için fazla suyunun alınması gereken hamur, filtre presten geçirilerek bünyesindeki fazla su alınır.

Hamura şekil vermenin esas aleti olan çömlekçi çarkları, uzun bir evrim süreci geçirmiş; ayakla çevrilen geleneksel çarklar günümüzde elektrikle çalışır hale gelmiştir. Merkez kaç esasına dayanan bu sistemde, topak halindeki kil, çarkın merkezine atılarak çevrilir (Altun, 1997: 14). Çarkta şekillendirilen kil bir yandan iki elle yukarı doğru çekilirken öte yandan parmaklarla şekil verilir. Fritli hamurun çarkta şekillendirilmesiyle oluşan seramik eserler çoğunlukla çarkta ayrı ayrı parçalar halinde çevrilir ve deri sertliğine gelene kadar kurutulur. Kuruyan parçalar ile kulp, emzik gibi ekler, fritli hamurla sıvanarak birleştirilip bir süre dinlendirilir. Daha sonra, ürün henüz yaşken fırça veya püskürtme tabancası ile astarlanır. Oldukça kalın olan astarın içeriğinde silis oranı fazla olup, hamura oranla daha beyaz ve ince tanelidir. Ürün üzerine uygulanan astarın beyaz tercih edilmesinin nedeni alttaki hamurun rengini gizlemektir. Astar çekildikten sonra kuruması beklenen ürünler, 930-950 derece sıcaklığındaki fırında fırınlanır[7] (Şahin, 1982: 138-139). Bisküvi haline gelen seramikler, fırından çıkarılarak fırçalanır, yıkanıp kurutulur.

[7] Seramiğin meydana gelmesinde ve kalitesinde hamur ile birlikte en önemli etken ateştir. Seramik pişirilecek fırını yakmak ustalık gerektiren bir iştir. Fırının ateşhanesinde yavaş yavaş yakılan ateşin belirli bir düzeye

İncelenen eserlerden 1 tanesinin (Kat. No: 76) seramik kısmı, kalıplama tekniği ile ayrı ayrı şekillendirilip daha sonra birleştirilmiştir. Aynı eserin madeni alt bölümü ise çarkta şekillendirilmiştir.

4.2.2. Süsleme Tekniği

Teze konu olan eserlerin tümü sıraltı tekniği ile bezenmiştir. Sıraltı, özellikle 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı seramik sanatında en yaygın kullanılan bezeme tekniği olmuştur.

Sıraltı tekniği, ilk fırınlamadan sonra bisküvi haline gelmiş ürünün üzerine uygulanır. Motiflerle bezenen bisküvi, şeffaf sır ile sırlanırken öte yandan üzerlerine yapılacak desenlerin hazırlıkları yapılmaya başlanır. Öncelikle, yapılacak desenler kurşun kalemle parşömen kağıdına çizilir. Bu kağıdın altına, seri üretim yapılacaksa beş veya altı kağıt tutturulur. En üstteki kağıda, çizilen desenlerin konturları üstünden ince iğneyle sık olarak geçilerek, delme işlemi yapılır[8]. Diğer taraftan, bir tutam kömür tozu, ince bir tülbentin içine konularak, top şekline gelecek şekilde sıkıca bağlanır. Daha sonra, bisküvi üzerine yerleştirilmiş desen çizili kağıdın üzerinden geçirilir. Kağıt üstüne çizilmiş motiflerin konturlarındaki deliklerden aşağı akıtılan kömür tozu sayesinde, desen bisküvi üzerine aktarılmış olur (Sevim, 2015: 27-28). Desen, ürünün üstüne aktarıldıktan sonra konturlamaya geçilir[9]. Uygulanacak motife göre kırmızı, mavi veya siyah boya kullanılarak yapılan konturlar, ince başlayıp kalınlaşarak devam eder ve yine incelenerek sonlandırılır. Bundan sonra konturları çizilen desenlerin renklendirilmesine sıra gelir. Sıraltı bezemelerde, fırça dışında şablon, elek baskı, sünger veya mühür de kullanılabilir. Motiflerin hangi renklerde boyanacağına karar verildikten sonra boyaların kıvamı kontrol edilir. Boyanın kıvamı, boyanacak desene ve boyanın niteliğine göre sulu veya daha koyu olarak ayarlanır. Zemin boyama yapılacaksa, boya daha koyu kıvamlı olarak hazırlanır. Boyama işlemine geçilmeden önce, rengini kontrol etmek için boyalar ya ürünün arka tarafında, ya da müsvedde olarak kullanılan bisküvinin üstünde denenir. Boyama işlemi tamamlanan ürün, sırlanarak fırınlanır (Karaca, 2016: 310).

---

ulaştıktan sonra yakma işleminin sonlandırılması ve soğutmanın da aynı şekilde gerçekleştirilmesi gerekir. Altun. (Editör), 1997**,** 15-16.

[8] Delme işleminden desenin zarar görmemesi için bu işlem, yumuşak bir zemin üzerinde yapılmalıdır. Sevim, 2015, 27.

[9] Konturlamanın (tahrir) amacı, motiflerin sınırlarını belirlemek ve boyaların birbirine doğru akıp karışmasını önlemektir. Şahin, 1982, 139.

Eserlerden 2 tanesinde (Kat. No: 61, 76) bezemeler sıraltına akıtma tekniği[10] uygulanarak yapılmıştır. Akıtma, pişirim yapılmış ürünler üstüne astar, sır ve boyaların akıtıcı aletler yardımıyla akıtılması ile yapılan bezeme tekniğidir.

Eserlerden birinde (Kat. No: 9) bazı motiflerin aplikasyon ile yapıldığı görülür. Aplikasyon[11], süsleme amaçlı hazırlanan elemanların, ana form üstüne bir noktadan eklenmesi veya tamamen aplikasyonu şeklinde yapılabilir.

4.3. Eser Türleri

4.3.1. Vazolar

4.3.1.1. Form

Bu çalışmada 21 adet vazo incelenmiştir. Bu vazolar, ağız, boyun, gövde ve kaide bölümlerinden oluşmaktadır (Bkz. Çizelge 1.1).

Ağız: İncelenen 21 adet vazonun tamamında ağız, halka biçimlidir. Bu ağızların 1 tanesi (Kat. No: 1) içe dönük; 17 tanesi (Kat. No: 2 - 13, 15, 17 - 20) dışa kıvrık; 3 tanesi (Kat. No: 14, 16, 21) düzdür. Dışa dönük ağızların 3 tanesi (Kat. No: 6, 7, 13) ise dalgalı kenarlıdır.

Boyun: Vazolardan 3 tanesinde (Kat. No: 1, 2, 16) boyun yoktur. 18 tanesinde (Kat. No: 3-15, 17 - 21) boyun, silindir biçimlidir. Vazolardan 1 tanesinin (Kat. No: 4) silindirik boynu profillidir.

Gövde: 21 adet vazoda, biçimsel açıdan en çok çeşitlilik gösteren kısım gövdelerdir. Gövdelerden 1 tanesi (Kat. No: 1) küre; 2 tanesi (Kat. No: 2, 5) eliptik; 10 tanesi (Kat. No: 3, 4, 7, 8, 10, 11, 14 - 16, 20) ters kesik koni; 4 tanesi (Kat. No: 6, 12, 13, 17) armudi; 1 tanesi (Kat. No: 9) kesik koni; 2 tanesi (Kat. No: 18, 21) basık küre; 1 tanesi (Kat. No: 19) silindir biçimlidir. Vazo gövdeleri arasında en çok örneği olan form, ters kesik konidir.

Kaide: Vazoların 8 tanesinin (Kat. No. 1, 7, 8, 10, 11, 14, 16, 19) kaidesi yoktur. 3 tanesinin kaidesi (Kat. No: 2, 15, 18) halka biçimli; 8 tanesinin (Kat. No: 3 – 6, 9, 12, 13, 17) ise disk

[10] Akıtma tekniği hakkında detaylı bilgi için bkz. Sevim, 2015, 86-89.
[11] Aplikasyon hakkında detaylı bilgi için bkz. Sevim, 2015, 70-73.

biçimlidir. Disk biçimli 8 kaideden 3 tanesinin (Kat. No: 4, 6, 12) üst kısmı silindir, alt kısmı disk şeklindedir. 1 adet kaide (Kat. No: 21) silindir biçimlidir. Kaidelerden birinin (Kat. No: 20) biçimi, vazonun alt tarafı kırık olduğu için anlaşılamamıştır.

4.3.1.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen vazolardan bazılarının biçimsel açıdan farklı koleksiyonlardaki vazolarla ortak özellikler taşıdığı belirlenmiştir.

Eserlerimizden birine (Kat. No: 2) halka biçimli dışa kıvrık ağız, oldukça kısa tutulmuş silindirik boyun, eliptik gövde ve halka biçimli kaidesi bakımından benzeyen bir örnek, Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan ve 20. yüzyılın başına tarihlendirilen vazodur (Resim 4.1).

İncelenen vazolardan 3 tanesi (Kat. No: 6, 12, 13) ile halka biçimli dışa kıvrık ağız, silindirik boyun, armudi gövde ve üst kısmı silindirik, alt kısmı disk biçimli kaidesi bakımından paralellik gösteren bir eser (Resim 4.2) Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 20. yüzyıl tarihli vazodur.

Resim 4.1[12].Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu)

Resim 4.2[13]. Vazo (Geri Benardete Koleksyonu)

Resim 4.3[14]. Vazo (Pera Müzesi)

[12] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 59, Lot: 80. Web: http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 15 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.

[13] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 47, Lot: 56. Web:.http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 21 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.

[14] Pera Müzesi, Env. No: PMK 52. Gök, S. (2015). ***Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu, Kütahya Çini ve Seramikleri 2***, 128, Res. No: 175.

İncelenen eserlerden 5 tanesi (Kat. No: 7, 8, 10, 11, 15) ile dışa kıvrık halka biçimli ağız, silindirik boyun ve ters kesik koni biçimli gövdesi bakımından paralellik gösteren bir örnek, Pera Müzesi koleksiyonunda yer alan 20. yüzyılın ortasına tarihlendirilmiş vazodur (Resim 4.3).

Eserlerimizden birine (Kat. No: 7) dışa kıvrık dalgalı kenarlı ağzı, silindirik boynu ve ters kesik koni biçimli gövdesi bakımından benzeyen bir örnek Geri Benardete Koleksiyonu'nda bulunan, 20. yüzyıl tarihli vazodur (Resim 4.4)

Eserlerimizden biri (Kat. No: 17) halka biçimli dışa kıvrık ağzı, uzunca silindirik boynu, armudi gövdesi ve disk şeklindeki kaidesi ile Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli vazoyla (Resim 4.5) büyük benzerlik taşır.

Vazolarımızdan biri (Kat. No: 18) halka biçimli ağız, kısa silindirik boyun, basık küre biçimli gövde ve halka biçimli kaidesi yönünden, Pera Müzesi koleksiyonunda bulunan ve 20. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiş vazo (Resim 4.6) ile benzerlik taşır. İki vazonun tek farklı yanları, incelediğimiz vazonun ağzının düz; Pera Müzesi'ndeki vazonun ağzının ise belirgin şekilde dışa kıvrık olmasıdır.

Resim 4.4[15].Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu)

Resim 4.5[16].Vazo (Pera Müzesi)

Resim 4.6[17].Vazo (Pera Müzesi)

Resim 4.7[18]. Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu)

[15] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, .33, Lot: 29. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 25 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.

[16]. Pera Müzesi, Env. No: PMK 17. Gök, S. (2015). ***Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu Kütahya Çini ve Seramikleri 2***. s.129, no: 177.

[17] Pera Müzesi, Env. No: PMK 32. Gök, 2015, 144, Res. No: 203.

[18] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 152, Lot: 252. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 26 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.

Eserlerimizden biri (Kat. No: 21) halka biçimli ağzı, silindirik kısa boynu, iki kısımlı küresel gövdesi ve halka biçimli kaidesi bakımından Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 20. yüzyıl tarihli vazo (Resim 4.7) ile paralellik göstermektedir.

4.3.1.2. Süsleme

İncelenen vazolarda süslemeye oldukça önem verildiği; bezemelerin daha çok gövde ve boyun kısımlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Süslemelerde, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, yeşil, mangan moru ve sarı renklerin kullanıldığı, motifleri kontursuz olarak yapılan iki vazo hariç (Kat. No: 1, 2) vazoların tamamındaki motiflerin siyah konturlu olduğu dikkati çeker. Bezemelerde, bitkisel, geometik ve nesneli motifler görülmektedir. Vazoların gövde ve boyun kısımlarında görülen kompozisyonlarda daha ziyade bitkisel motifler ön plandadır. Gövde ve boyuna oranla daha az bezemeli olan kaidelerde ise daha çok geometrik kökenli motifler karşımıza çıkar. Kullanım sıklığı bakımından, en yaygın olan bitkisel motifleri, daha boyun ile gövdenin birleşme hattında, gövdede veya kaidede görülen geometrik motifler izler. Vazolarda seyrek görülen nesneli motiflere, yalnız iki vazomuzda bitkisel ve geometrik motiflerle birlikte yer verilmiştir (Bkz. Çizelge 2.1).

4.3.1.2.1. Bitkisel süsleme

Vazolarda en yaygın kullanılan bitkisel motifler, stilize yaprak ve kıvrık dallardır. Bu motifleri, kıvrık dalları süsleyen tomurcuklar izler. Sık karşımıza çıkan diğer motifler, rozet çiçek, palmet ve hatayilerdir. En nadir görülen motifler ise birer örnekte karşımıza çıkan asma, bahar dalı, papatya ve selvidir.

Asma: Vazolarımızdan sadece birinin (Kat. No: 15) gövdesinde görülür. Üzümlerle birlikte betimlenmiş asma yaprakları, aynı zamanda selvi ağacına dolanmış şekilde tasvir edilmiştir.

Bahar dalı: Yalnızca bir vazoda (Kat. No: 19) karşımıza çıkar. Koyu renk zemin üstünde betimlenmiş bahar dalları, vazonun tabanından ağzına kadar tüm gövdesini kuşatmaktadır. Bu dallar, kendileri gibi tüm vazo boyunca uzanan iki adet testere dişi kenarlı yaprağın etrafını sararlar.

Dişli yaprak: Vazolarımızın 6 tanesinde (Kat. No: 3, 7, 12, 13, 18, 19) görülür. Genellikle bezemeyi tamamlayıcı unsurlar olarak kullanılan bu yapraklar, vazoların herhangi bir yerinde ve her türden motifle birlikte görülebilmektedir.

Gonca: Vazolardan 5 tanesinde (Kat. No: 3, 5, 8, 18, 21) görülen gonca motifinin konumu eserden esere değişkenlik göstermektedir. Vazolarımızdan ikisinin (Kat. No: 18, 21) gövdesinde rozet çiçek, gül ve yapraklarla bezeli kıvrık dallların üstünde görülürken; diğer bir vazonun (Kat. No: 3) boynunda stilize yapraklarla bir arada; diğer ikisinde (Kat. No: 5, 8) ise yine stilize yaprakların arasında goncalar görülmektedir. Yaprakların arasında görüldüğü örneklerden birinde kaidede (Kat. No:5) diğerinde ise boyunda yer almaktadır.

Gül: 3 adet vazomuzda (Kat. No: 7, 17, 21) yer almaktadır. Vazoların birinin (Kat. No: 7) gövdesinde yer alan gül motifleri, palmetlerin iç dolgusu konumundadır. Bir diğer vazoda (Kat. No: 17) gövdenin alt kısmı ve kaide üstünde görülen güller, kartuşların içine, hatayi, stilize çiçek ve tomurcuklu dallarla bir arada işlenmiştir. Bir başka vazoda (Kat. No: 21) gövdenin alt kısmında görülen güller ise stilize çiçek ve yaprakların arasına serpiştirilmiştir.

Hançer yaprağı: Vazolarımızın 4 tanesinin (Kat. No: 9, 12, 13, 17) gövdesinin üstünde görülür. Bir vazoda (Kat. No: 9) içleri tomurcuklu dallarla dolgulanmış hançer yaprakları boyunda hatayilerin, gövdede birer rozetin iki yanını kuşatmakta; alt ve üst kısımlarında ince dallardan çıkan küçük rozet çiçekler yer almaktadır. Vazolardan bir diğerinde (Kat. No: 12) gövdenin üst kısmını dairesel dönüşler yaparak kuşatan iri hançer yaprakları; öteki vazoda (Kat. No: 13) gövdenin alt kısmındaki hatayilerin arasına yerleştirilmiştir. Bir başka vazoda (Kat. No: 17) ise hançer yaprakları, gövdenin orta bölümünde konumlanmış hatayileri iki yandan kuşatmaktadır. Bezemesinde hançer yaprağına yer verilen vazoların tümünde bu motifin hatayiler ile birlikte kullanıldığı görülür.

Hatayi: Vazolarımızdan 7 tanesinde (Kat. No: 8-13, 17) görülen hatayi motiflerinin konumları vazodan vazoya değişkenlik göstermektedir. Vazolardan 3 tanesinde (Kat. No: 9, 10, 11) hem boyun hem de gövdenin alt kısmında yer alan hatayiler; 4 tanesinde (Kat. No: 8, 12, 13, 17) sadece gövde üstünde görülmektedir. Vazoların birinde (Kat. No: 8) palmet-rumi bezemeli kartuşların; ikisinde (Kat. No: 10, 11) lale motiflerinin arasında görülen hatayiler 4 vazoda (Kat. No: 9, 12, 13, 17) hançer yaprakları ile kuşatılmıştır.

Kıvrık dal: Vazolarımızın bir çoğunda (Kat. No: 2-4, 6-11, 13-15, 17, 18, 20, 21) karşımıza çıkan bir motiftir. Vazoların üstünde, çeşitli çiçek, yaprak veya tomurcuklarla bezeli, kalın veya ince kıvrık dalların, farklı yönlere doğru yönelerek boyun veya gövdeleri kuşattığı görülür. İki vazomuzda (Kat. No: 4, 7) palmet ve rumi motifleri ile birlikte görülen kıvrık dallar diğerlerinde çeşitli çiçek, tomurcuk ve yapraklarla bezelidir. Vazolardan beşinde (Kat. No: 3, 4, 7, 8, 15) dairesel dönüşler yapan bu dallar; üç vazoda (Kat. No: 2, 19, 20) aşağı veya yukarı; ikisinde (Kat. No: 18, 21) ise yanlara doğru yönelmektedir. Bazı örneklerde (Kat. No: 6, 9, 10, 11, 13-15, 17, 20) hem aşağı ve yukarı hem de yanlara doğru yönelen dallar görülür.

Lale: Altı vazomuzun (Kat. No: 3, 6, 10, 11, 19, 21) gövdesinde görülen lale motifleri, bu vazolardan birinde (Kat. No: 3) şemselerin iç dolgusunda; bir diğerinde (Kat. No: 6) palmetlerden çıkan dalların ucunda; iki vazoda (Kat, No: 10, 11) iri hatayi motiflerinin iki yanında; başka bir vazoda (Kat. No: 19) gövde boyunca uzanan testere dişli yaprağın iç dolgusunda; bir diğer vazoda (Kat. No: 21) ise kıvrık dalların ucunda stilize çiçek ve yapraklarla biflikte görülür.

Lotus: Yalnızca bir vazomuzun (Kat. No: 5) gövdesinin üstünde, palmet motifleriyle birlikte görülür.

Palmet: Palmetler, vazolarımızın bir çoğunun (Kat. No: 3-5, 7,-9, 12-14, 16, 17) boyun, gövde veya kaidesinin üstünde, çeşitli biçimlerde görülen motiflerdendir. Vazolardan birinin (Kat. No: 3) hem boyun hem de gövdesinde yer alan kartuşların iç dolgusunda görülen palmet motifleri; bir diğer vazonun (Kat. No: 4) tüm yüzeyini kuştan rumilerin birleşme noktalarına işlenmiştir. Başka bir vazonun (Kat. No: 7) hem boynunda hem de gövdesinde, farklı boyutlarda palmet motiflerine yer verilmiştir. Gövde üstündeki palmetler, rumilerin yanı sra lale ve yapraklarla bezeli kıvrık dallarla birbirine bağlanmıştır. Vazolardan ikisinde (Kat. No: 8, 12) boyun ve gövdenin üst kısmını kuşatan kartuşların içinde rumi motifleriyle birlikte görülen palmetler; başka bir vazoda (Kat. No: 9) farklı bir konumda; boyun ile gövdenin birleşme hattındaki kuşakta yan yana sıralanmış olarak karşımıza çıkar. Bir vazonun (Kat. No: 13) kaidesinin üst kısmında yer alan palmetler, üçgen motiflerinin uçlarına işlenmiştir. Vazolardan ikisinin (Kat. No: 14, 16) gövdesinde girift şekilde rumi ve kıvrık dallarla birbirine bağlanan palmetler; diğer bir vazonun (Kat. No: 17) boynu üstünde oval formlu kartuşların içinde ve uç kısımlarında görülür.

Papatya: Vazolarımızdan sadece 1 tanesinin (Kat. No: 6) gövdesinde, yapraklarla bezeli ince kıvrık dalların üstünde görülür.

Rozet çiçek: Vazolarımızın bir çoğunda (Kat. No: 3-5, 8, 9, 12, 18- 20) farklı konumlarda görülen bir motiftir. Bir vazoda (Kat. No: 3) boynun üstünde yer alan kartuşların iç dolgusunda palmet, lale, stilize çiçek ve yaprak motifleriyle birlikte görülür. Başka bir vazonun (Kat. No: 4) kaidesinin üst kısmındaki çarkıfelek motiflerinin iç dolgusu olarak görülen rozet çiçekler; bir diğer vazonun (Kat. No: 5) boyun kısmındaki balık pulu deseninin üstüne simetrik olarak işlenmiştir. Vazolardan birinin (Kat. No: 8) gövdesinin alt kısmındaki helezonların iç taraflarında iri rozet çiçekler görülürken; başka bir vazonun (Kat. No: 9) boyun ve gövdesinin üst kısmındaki hançer yapraklarının etrafında ince dallardan çıkan küçük rozet çiçekler yer alır. Vazolardan birinin (Kat. No: 12) gövdesinin üst kısmında, ince dallarla birbirine bağlı yarım rozet çiçekler betimlenmiştir. Başka bir vazonun (Kat. No: 18) gövdesindeki yatay konumlu dalları süsleyen irili ufaklı rozet çiçekler; bir diğer vazonun (Kat. No: 20) ise gövdesine; dikey şeritlerden oluşan bölümlerin içine simetrik olarak işlenmiştir. Rozet çiçekler bu iki vazoda da (Kat. No: 18, 20) tomurcuklu ve yapraklı dallarla birlikte betimlenmiştir.

Rumi: Vazolarımızın 6 tanesinde (Kat. No: 3, 4, 7, 14, 16, 17) görülen bir motiftir. Rumiler, bir vazoda (Kat. No: 3) gövdenin alt kısmındaki kartuşların içinde palmet motifleriyle birlikte yer alır. Başka bir vazonun (Kat. No: 4) boyun ve gövdesini tümüyle kuşatan rumi kıvrımları, yer yer kıvrık dallarla birbirine bağlanmış, yer yer de kıskaçlarla tutturulmuştur. Vazolardan bir diğerinin (Kat. No: 7) gövdesinde yer verilen rumiler, palmetlerin içinden geçerek dışarı doğru kıvrılmaktadır. Vazolardan ikisinde (Kat. No: 14, 16) görülen rumi motifleri, dairesel dönüşler yaparak ve iç içe geçerek vazoların yüzeyini tümüyle sarmaktadır. Diğer bir vazonun (Kat. No: 17) boyun kısmında yer alan rumiler ise kartuşlarıniç dolgusu konumundadır.

Selvi: Vazolarımızdan sadece 1 tanesinde (Kat. No: 15) görülen selvi motifleri, gövdenin alt kısmından başlayarak en üst kısmına kadar uzanmaktadır. Bu uzun selvilerimn etrafında, asma yaprakları ve üzümler görülmektedir.

Stilize çiçek: Vazolarımızın 5 tanesinde (Kat. No: 6, 13, 14, 17, 21) karşımıza çıkan stilize çiçekler, genellikle kıvrık dalların üstünde yapraklar, tomurcuklar veya başka çiçeklerle birlikte betimlenmiştir. Bir vazonun (Kat. No: 6) gövdesinde papatya, lale ve yapraklı dalların üstünde görülen stilize çiçekler; başka bir vazonun (Kat. No: 13) boynu

üstündeki kartuşların içinde yer alır. Diğer bir vazonun (Kat. No: 14) gövdesinin alt kısmındaki stilize yaprakların içlerine işlenmiş stilize çiçek motifleri, bir başka vazonun (Kat. No: 17) gövdesinde hatayi ve gül motifleri ile birlikte görülür. Stilize çiçek motifi, bir vazonun (Kat. No: 21) gövdesinin üst kısmında ise lale, yaprak ve tomurcuklu dalların üstünde karşımıza çıkar.

Tomurcuk: Tomurcuklar, vazolarımızın bir çoğunda (Kat. No: 3, 4, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 20) kıvrık dalların üstünde çeşitli türde çiçekler ve yapraklarla birlikte karşımıza çıkan, bezemeyi tamamlayıcı motiflerdendir.

Yaprak: Vazolarımızın neredeyse tamamında (Kat. No**:** 2-7, 9-21) karşımıza çıkan, genellikle kıvrık dalları süsleyen motiflerdendir. Çeşitli türlerdeki stilize yaprak motifleri, vazolardaki bitkisel bezemelerin vazgeçilmez unsurları konumundadır.

4.3.1.2.2. Geometrik süsleme

Vazolarda en sık karşımıza çıkan geometrik motifler, üçgen, benek ve baklava motifleri iken; en seyrek görülenler, balık pulu, çarkıfelek ve yıldız motifleridir. Vazolarımızdan biri (Kat. No: 1), bitkisel veya nesneli motifler olmaksızın yalnızca geometrik motiflerle bezenmiştir.

Baklava: Vazolardan 7 tanesinde (Kat. No: 3, 4, 6, 10-13) karşımıza çıkan bir motiftir. İki vazoda (Kat. No: 3, 4) kaide üstünde üçgen veya benek motifleri ile birlikte kullanılmıştır. Bir diğer vazoda (Kat. No: 6) boyun, gövde ve kaidede görülen kuşakları süsleyen baklava motifleri, beneklerle dönüşümlü sıralanmıştır. Vazolardan dördünde (Kat. No: 10, 11, 12, 13) baklava motifleri, boynun üst ve alt kısımlarındaki kuşaklarda, beneklerle dönüşümlü olarak yer almaktadır.

Balık pulu: Vazolardan birinin (Kat. No: 5) boyun ve gövdesi tümüyle balık pulu deseniyle kaplıdır.

Bant: Vazolarımızdan dördünde (Kat. No: 1, 2, 3, 6) genellikle boyun, gövde ve kaidelerin birbirine bağlandığı kısımlarda görülür. İki vazoda (Kat. No: 1, 2) gövdenin alt ve üst kısımlarını çepeçevre saran ince yatay bantlar görülürken; başka bir vazoda boynun en üst noktası ile gövde ve kaidenin bağlantı noktasını vurgulayan iki bant görülür. Başka bir vazoda (Kat. No: 6) ise bantlar, ağız ile boynun, boyun ile gövdenin ve gövde ile kaidenin bağlantı noktalarını vurgulayan bezeme kuşakları oluşturur.

Benek: Vazolarımızın bir çoğunun (Kat. No: 4, 5, 6, 7, 9-13, 16) boyun, gövde veya kaidesinde çeştili geometrik motiflerin arasında karşımıza çıkar. Benekler, vazoların bir çoğunda (Kat. No: 4, 6, 10-13) yan yana sıralanmış baklava motiflerinin; bazılarında (Kat. No: 5, 7, 10-13) üçgen motiflerinin; birinde (Kat. No: 9) dairesel motiflerin arasında görülür. Vazolardan birinde (Kat. No: 6) ise benekler diğerlerinden farklı olarak rumi motiflerinin üstüne serpiştirilmiştir.

Çizgi: Vazolarımızın 4 tanesinde (Kat. No: 1, 5, 8, 18) farklı uzunluklarda yatay veya dikey çizgiler görülür. Vazolardan birinin (Kat. No: 1) gövdesinin üstünde yatay çizgiler görülürken; diğer bir vazonun (Kat. No: 5) kaidesinin üstünde kısa dikey çizgiler görülmektedir. Kısa dikey çizgiler, vazolardan bir diğerinde (Kat. No: 8) boynunda görülürken; başka bir vazonun (Kat. No: 18) gövdesindeki dalga motiflerinin altına işlenmiştir.

Dairesel motif: Vazolarımızın 5 tanesinde (Kat. No: 2, 6, 9, 13, 19) karşımıza çıkan dairesel motifler, vazolardan birinde (Kat. No: 2) gövdede; ikisinde (Kat. No: 9, 13) kaidede yer almaktadır. Bir diğer vazonun (Kat. No: 6) hem boyun, hem gövde, hem de kaidesi üstünde oval formlu dairesel motifler görülür. Başka bir vazoda (Kat. No: 19) ise boyun ve gövdenin üstünü tamamiyle spiral kıvrımlı dairesel motifler kuşatmaktadır.

Kartuş: Vazolarımızın 5 tanesinde (Kat. No: 3, 12, 13, 17, 21) görülen kartuşlar, üçünün (Kat. No: 12, 13, 17) boynunda; ikisinin (Kat. No: 3, 21) ise gövdesinin alt ve üst kısımlarında yer almaktadır. Bu kartuşlardan bir çoğunun (Kat. No: 3, 12, 13, 21) kenarları dilimlidir. Bir vazodaki (Kat. No: 17) kartuşlar ise ince, uzun ve oval formludur.

Şemse: Şemse motifleri, bir vazomuzda (Kat. No: 3) gövdenin neredeyse tamamını kaplayan kartuşların iç dolgusu konumundadır. Kartuşların içine yerleştirilmiş iri yaprakların merkezinde görülen bu şemselerin iki ucu palmet şeklindedir. Bu şemselerin iç kısımlarına birer adet lale motifi işlenmiştir.

Üçgen: Vazolarımızın bir çoğunda (Kat. No: 3, 5, 7, 8, 10-14, 18) görülen bir motiftir. Üçgen motifleri, vazolardan bazılarında (Kat. No: 3, 5, 13) kaidede; bazılarında (Kat. No: 7, 8, 10, 11, 12) boyunda; ağız kenarının hemen altındaki kısmda; birinde (Kat. No:14) ise gövdenin en alt kısmında yan yana sıralanmış şekilde görülmektedir. Vazolardan bir diğerinin (Kat. No: 18) boyun kısmında görülen üçgen motifleri ise diğerlerinden farklı şekilde dilimlidir.

Yıldız: Sadece bir vazomuzun (Kat. No: 14) gövdesinin üst kısmında sekiz kollu yıldız motiflerine yer verilmiştir.

4.3.1.2.3. Nesneli süsleme

İncelediğimiz eserlerde en seyrek görülen tür olan nesneli süsleme, sadece iki vazo üstünde karşımıza çıkar.

Kıskaç: Yalnızca bir vazomuzun (Kat. No: 4) gövdesinde görülen kıskaçlar, rumileriden bazılarını birbirine tutturmak için kullanılmıştır.

Ok: Vazolarımızdan birinin (Kat. No: 18) boynundaki dilimli üçgenlerin ara yüzeylerinde ok motifleri görülür.

4.3.1.2.4. Karşılaştırma örnekleri

Çeşitli müze ve koleksiyonlarda, incelediğimiz vazolardan bazıları ile benzer motif veya kompozisyona sahip farklı türlerde eserlere rastlanılmıştır.

Resim 4.8[19]. Küp (Geri Benardete Koleksiyonu)

Resim 4.9[20].Vazo (Pera Müzesi)

Resim 4.10[21].İbrik (Pera Müzesi)

[19] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 143, Lot: 234. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 28 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.
[20] Pera Müzesi, Env. No: PMK 16. Gök, 2015, 131, Res. No: 179.
[21] Pera Müzesi, Env. No: PMK 142. Gök, 2015, 74, Res. No: 91.

Eserlerimizden birinin (Kat. No: 3) üstünde görülen kartuşlar ve bu kartuşların iç dolgularındaki motifler, Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 20. yüzyılın başı tarihli küp (Resim 4.8) ile Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli sürahide (Bkz. Resim 4.44) görülen kartuşlar ve iç dolguları ile benzerlik gösterir.

Eserlerimizden biri (Kat. No: 4) ile tüm zemini dolduran rumi motifleri bakımından paralellik gösteren iki eser, Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli vazolardır (Bkz. Resim 4.3), (Resim 4.9).

Vazolarımızdan birinde (Kat. No: 5) görülen balık pulu bezemesi[22] incelediğimiz 2 adet eserde (Kat. No: 59, 63) daha mevcuttur. Balık pulu deseni ayrıca, Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ilk yarısı tarihli bardak (Bkz. Resim 4.74) ve ibrikte (Resim 4.10), 20. yüzyılın ortası tarihli sürahide (Bkz. Resim 4.44), Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 20. yüzyılın başı tarihli küpte (Resim 4.8) ve vazoda (Bkz. Resim 4.56) karşımıza çıkmaktadır.

Resim 4.11[23].Vazo (Pera Müzesi)

Resim 4.12[24].Vazo (Pera Müzesi)

Resim 4.13 [25] . Sürahi (Geri Benardete Koleksiyonu)

[22] Balık pulu, kökeninin Yu-an dönemi mavi-beyaz Çin porselenlerine dayandığı düşünülen; 16. yüzyıl İznik seramiklerinde de karşımıza çıkan bir desendir. Soustiel, 2000, 76.
[23] Pera Müzesi, Env. No: PMK 16. Gök, 2015, 139, Res. No: 195.
[24] Pera Müzesi, Env. No: PMK 116. Gök, 2015, 139, Res. No: 194.
[25] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 137, Lot: 222. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 29 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.

Vazolarımızdan birinin (Kat. No: 6) krem rengi zeminli gövdesinde görülen; lale, papatya, stilize çiçek ve yapraklarla bezeli kıvrık dallardan oluşan bezeme, alttan ve üstten geometrik bezemeli kuşaklarla sınırlanmıştır. Pera Müzesi'nde bulunan ve 20. yüzyılın ilk yarısı tarihli vazonun (Resim 4.11) krem rengi zeminli gövdesini de yapraklar ve stilze çiçeklerle bezeli kıvrık dalların kuşattığı görülür. Gövdeyi saran bu bezeme, incelenediğimiz vazoda olduğu gibi alttan ve üstten geometrik bezemeli kuşaklarla sınırlıdır. Pera Müzesi'ndeki vazonun gövdesindeki bezemenin, kataloğumuzdaki vazonun bezemesinden farklı tarafı, alt ve üst kısımlarındaki tarama çizgilerdir.

Eserlerimizden birinin (Kat. No. 8) gövdesinin üst kısmını kuşatan uçları palmetlerle sonlanan dilimli kartuşlar, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ortası tarihli vazonun gövdesinin üst kısmında da (Resim 4.12) görülmektedir. Kataloğumuzdaki vazodaki bu kartuşların içinde yer alan palmet-rumili bezemenin benzerleri, Geri Benardete Koleksiyonu'nda bulunan 20. yüzyıl tarihli sürahinin (Resim 4.13) boyun ve gövdesindeki kartuşların içinde de görülür. Aynı vazonun gövdesindeki iri hatayilerin benzerleri ise Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli sürahinin gövdesinde (Resim 4.14) karşımıza çıkar.

Resim 4.14[26]. Sürahi (Pera Müzesi)

Resim 4.15[27].Vazo (Pera Müzesi)

Vazolarımızdan biri (Kat. No: 9) ile kobalt mavisi zemin üstüne işlenmiş uzun dişli yapraklar ve stilize çiçeklerden oluşan bezeme programı bakımından paralellik gösteren bir

[26] Pera Müzesi**,** Env. No: PMK 133. Gök, 2015, 108, Res. No: 137.
[27] Pera Müzesi. Env. No: PMK 22. Gök, 2015, 126, Res. No: 171.

eser, Pera Müzesi'nde yer alan ve 20. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen vazodur (Resim 4.15).

Resim 4.16[28]. Nargile (Geri Benardete Koleksiyonu)

Resim 4.17[29]. Sürahi (Geri Benardete Koleksiyonu)

Resim 4.18[30]. Sürahi (Pera Müzesi)

Eserlerimizden 2 tanesi (Kat. No: 10, 11) ile gövdesini kuşatan iri hatayiler ve laleler bakımından benzerlik taşıyan bir örnek, Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli sürahidir (Bkz. Resim 4.43). Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilen nargilede (Resim 4.16) ve sürahide de (Resim 4.17) hatayiler ve lalelerin ön planda olduğu benzer kompozisyonlar karşımıza çıkmaktadır.

Vazolarımızdan 2 tanesinde (Kat. No: 12, 13) görülen; hatayiler ile hançer yapraklarının dönüşümlü olarak tekrarlandığı bezeme programı, Osmanlı sanatında 16. yüzyılın ilk çeyreğinden 17. yüzyılın ortalarına kadar görülen saz üslubunun izlerini taşır[31].

[28] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 75, Lot: 110. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 2 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

[29] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 115, Lot: 178. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 3 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

[30] Pera Müzesi, Env. No: PMK 136. Gök, 2015, 95, Res. No: 115.

[31] Saz üslubundaki resimler esasen, albümlerde toplanmış, siyah mürekkep ve fırça ile boyanmamış kağıtlar üzerine yapılan çalışmaları ifade eder. Bu üslupta, hatayi grubu motifler ve birbiri içine geçmiş hançer yapraklarının yanı sıra, orman hayvanları, kuşlar, zümrüdü anka kuşu ve periler gibi efsanevi yaratıklar görülür. Mahir B. (1986). "Saray Nakkaşhanesinin Ünlü Ressamı Şah kulu ve Eserleri". ***Topkapı Sarayı Müzesi Yıllığı,*** 1, 113; Saz üslubu hakkında detaylı bilgi için bkz.: Mahir, B. (2009). "Osmanlı Bezeme Sanatında Saz Üslubu". ***Hat ve Tezhip Sanatı.*** (Ali Rıza Özcan). (Editör). Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, .379-395.

Kataloğumuzdaki bu iki vazo gibi hatayi ve hançer yaprakları ile bezenmiş bir başka eser, Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli sürahidir (Resim 4.18).

Resim 4.19[32]. Vazo (Pera Müzesi)

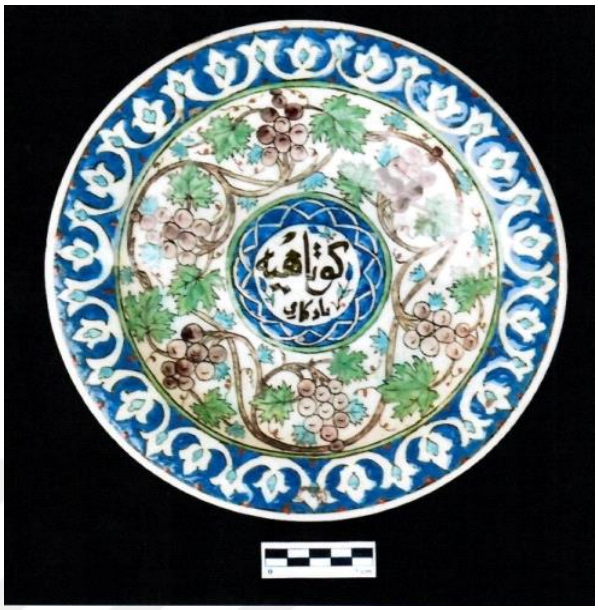

Resim 4.20 [33]. Tabak (Kütahya Çini Müzesi)

Vazolarımızdan birinde (Kat. No: 14) görülen; palmet ve rumi motifleri ile sekiz kollu yıldızlara bağlanan girift bezeme, Pera Müzesi'nde bulunan, 20. yüzyılın ortası tarihli bir vazonun (Resim 4.19) bezemesi ile benzerlik taşır.

Eserlerimizden 2 tanesinde (Kat. No 15, 37) görülen; üzüm ve asma yapraklarından oluşan bezeme, farklı türde seramik kaplarda karşımıza çıkmaktadır. Bu eserlerden ikisi; biri Pera Müzesi'nde (Bkz. Resim 4.78); diğeri Geri Benardete Koleksiyonu'nda (Bkz. Resim 4.79) yer alan 20. yüzyılın başı tarihli meyveliklerdir.

Bezeme programında üzüm ve asma yapraklarına yer verilen bir başka eser, Kütahya Çini Müzesi'nde bulunan ve 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilen tabaktır (Resim 4.20). Bu tabakta da, yukarıda sözü edilen meyveliklerde de üzümler spiral kıvrımlı dallardan sarkar şekilde betimlenmiştir. Kataloğumuzdaki vazoda ise

[32] Pera Müzesi, Env. No: PMK 38. Gök, 2015, 135, Res. No:187.
[33] Kütahya Çini Müzesi, Env. No: 1954. Buğdaycı, B. (2018). Kütahya Çini Müzesi'nde Sergilenen Seramik ve Çini Eserlerin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 107, Res. No: 125.

üzümler, selvi [34] ağacına dolanmış asmalardan [35] aşağı doğru sarkar biçimde tasvir edilmiştir.

Resim 4.21[36]. Sürahi (Pera Müzesi)

Resim 4.22[37]. Sigaralık (Kütahya Çini Müzesi)

Resim 4.23[38]. Saksı (Pera Müzesi)

Vazolarımızdan bir diğeri (Kat. No: 17), gövdesinin üst ve alt kısımlarında görülen, uçları palmetli kartuşlar ile hançer yapraklarıyla çevrelenmiş hatayilerin oluşturduğu kompozisyon bakımından Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ortası tarihli vazo (Bkz. Resim 4.4) ile benzerlik taşımaktadır. Bu iki vazonun kaidelerinde görülen bezeme, ilk bakışta birbirleri le paralellik gösterse de kartuşların biçimi bakımından birbirlerinden farklıdırlar.

Vazolarımızdan birinin (Kat. No: 18) gövdesinin alt ve üst kısımlarında görülen birkaç sıra dalga motifi ve kısa dikey çizgilerin sıralandığı bezeme, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ortası tarihli sürahinin gövdesinin (Resim 4.21) alt ve üst kısımlarında da görülür[39]. Aynı motif, Pera Müzesi'ndeki 20. yüzyılın ilk yarısı tarihli bardağın da (Bkz. Resim 4.75) alt ve üst kısmını süslemektedir. Pera Müzesi'nde yer alan sürahinin bezeme

[34] Eserlerimizden yalnızca birinde (Kat. No: 15) görülen selvi, sonsuz yaşamı simgeleyen bir motif olarak çini ve seramik sanatında tüm dönemlerde sıklıkla kullanılmıştır. Demiriz, Y. (2002). "Osmanlı Dönemi Çini Sanatı (Erken, Klasik, Geç Devirler)". ***Türkler***, 12, 355.

[35] Çini sanatında sık görülen; selvi ağacına dolanmış üzümlü asma ağaçları, muhtemelen yararının büyük olduğunu anlatmanın sembolik ifadesidir. Benzer bezeme, Eyüp Sultan Türbesi'ndeki birkaç çini panoda da görülür. Cantay, G. (2008). "Türk Süsleme Sanatında Meyve". ***Turkish Studies***, 3/5, 32.

[36] Pera Müzesi, Env. No: PMK 40. Gök, 2015, 79, Res. No: 97.

[37] Kütahya Çini Müzesi, Env. No: 2480. Buğdaycı, 2018, 131, Res. No: 142.

[38] Pera Müzesi, Env. No: PMK 522. Gök, 2015) 159, Res. No: 235.

[39] Uçlarında kısa dikey çizgiler olan bu motifi Sevinç Gök, perde motifi olarak tanımlamıştır. Gök, 2015, 79, Res. No: 97.

programı, gövdesinin orta kısmında yer alan stilize çiçek ve yapraklarla bezeli dallar bakımından da incelenen vazonun bezemesiyle benzerlik taşır.

Vazolarımızdan bir diğeri (Kat. No. 19) ile siyah zemini bakımından paralellik gösteren iki eserden biri, Kütahya Çini Müzesi'nde yer alan 20. yüzyıl tarihli sigaralık (Resim 4.22); diğeri ise Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ikinci yarısı tarihli saksıdır (Resim 4.23). Sigaralığın zemini, tıpkı incelenen vazonunki gibi spiral kıvrımlı motiflerle dolgulanmıştır. Pera Müzesi'ndeki saksının bezemesi ise koyu renk zemin üstündeki bahar dalları ile kataloğumuzdaki vazonun bezemesiyle benzerlik taşır.

4.3.2. Tabaklar

4.3.2.1. Form

İncelenen 18 adet tabak, gövde ve kaide bölümlerinden oluşmaktadır (Bkz. Çizelg**e** 1.2).

Gövde: Tabaklardan 16 tanesinin (Kat. No: 22 - 27, 29 – 37, 39) gövdesi basık yarım küre şeklindedir. Birinin (Kat. No: 28) gövdesi ters kesik koni; diğer birinin (Kat. No: 38) gövdesi ise silindirik formludur. Tabakların 14 tanesi (Kat. No: 22, 24 - 31, 33 - 39) sığ; 4 tanesi (Kat. No: 23, 28, 30, 32) ise çukur gövdelidir.

Kaide: Tabaklardan 12 tanesinin (Kat. No: 22, 24 - 26, 30, 32 - 36, 38, 39) halka biçimli kaidesi vardır. 4 tanesinde (Kat. No: 23, 27, 31, 37) kaide yoktur.

4.3.2.1.1. Karşılaştırma örnekleri

Biçimsel açıdan birbirleri ile en fazla paralellik gösteren grup olan tabaklar arasında, sayıca daha fazla olan basık yarım küre biçimli ve sığ gövdeli tabakların benzerlerinden 2 tanesi (Resim 4.24, 4.25) Pera Müzesi'nde; bir diğeri ise (Resim 4.26) SVİKV Koleksiyonu'nda bulunmaktadır.

Resim 4.24[40].Tabak (Pera Müzesi)

Resim 4.25[41].Tabak (Pera Müzesi)

Resim 4.26[42]. Tabak (SVİKV. Koleksiyonu)

Resim 4.27[43].Tabak (Geri Benardete Koleksiyonu)

Bu tabaklardan ikisi (Resim 4.24, 4.25) 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına; biri (Resim 4.26) 20. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir. Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 20. yüzyılın başı tarihli tabak (Resim 4.27) ise kataloğumuzda yer alan dört tabak (Kat. No: 23, 28, 30, 32) gibi çukur gövdelidir.

[40] Pera Müzesi, Env. No: PMK 519. Gök, 2015, 173, Res. No: 266.
[41] Pera Müzesi, Env. No: PMK 444. Gök, 2015, 174, Res. No: 267.
[42] SVİKV Koleksiyonu, Türkiye Env. No: SK 201. Soustiel, 2000, 167, Res. No: 128.
[43] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 26, Lot: 15. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 5 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

4.3.2.2. Süsleme

İncelenen 18 adet tabağın süslemelerinde, kobalt mavisi, firuze, yeşil, mangan moru, kırmızı ve sarı renklerin kullanıldığı; bezemelerdeki tüm motiflerin siyah konturlarla sınırlandığı görülür. Kompozisyonlarda, bitkisel motiflere, geometrik ve nesneli motiflerden daha çok yer verilmiştir. Tabakların tamamının iç yüzeyleri bezemeli olup, bazı tabaklarda iç yüzeylerin yanı sıra dış yüzeyin de süslendiği görülmektedir. İç yüzdeki kenar bordürlerinde daha çok geometrik motifler, orta bölümlerde ise çoğunlukla bitkisel motifler tercih edilmiştir (Bkz. Çizelge 2.2).

4.3.2.2.1. Bitkisel süsleme

18 adet tabağımızda en çok karşımıza çıkan bitkisel motifler; palmet, rumi, hatayi, kıvrık dal, tomurcuk, yaprak ve lalelerdir. Ağaç, asma, selvi ve zambak gibi motiflere ise yalnızca birer tabakta rastlanmıştır.

Ağaç: Bir tabağımızda (Kat. No: 39) arka plandaki manzaraya dahil, yan yana iki ağaca yer verilmiştir.

Asma: Tabaklarımızdan birinin (Kat. No: 37) merkezindeki insan figürünü çevreleyen kalın kuşakta, S kıvrımlı bir dalın üstüne üzümlerle birlikte işlenmiş asma yaprakları görülür.

Dişli yaprak: Kenarları dişli yapraklar, tabaklarımızdan 8 tanesinde (Kat. No: 24, 27, 29, 30, 35, 36, 38, 39) kimi zaman farklı türden çiçekler kimi zaman da tomurcuklar kimi zamanda stilize yapraklarla birlikte kıvrık dalları süslerken görülür.

Gonca: Tabaklarımızın sadece birinde (Kat. No: 29) lale ve yapraklarla bezeli kıvrık dalın üstünde küçük gonca motifleri görülür.

Gül: Sadece bir tabağımızda (Kat. No: 27), kıvrık dalları süsleyen hatayi, stilize çiçek ve yapraklarla bir arada görülür. Diğer çiçeklerden daha küçük boyutlu olan güller, profilden betimlenmiştir[44].

[44] Keramik kaplardaki güller, çoğu kez profilden çizilmişlerdir. Bu görünüşleri ile kimi zaman başka çiçeklerle karıştırılabilinirler. Ancak goncalar ile yanlarındaki yapraklar, güllerin karakteristik özelliklerini taşıdığından çiçekleri tanımlamakta yardımcı olurlar. Demiriz, Y. (1996). "Osmanlı Keramik ve Çini

Hançer yaprağı: Tabaklarımızdan 4 tanesinde (Kat. No: 27, 29, 30, 31) görülen hançer yaprakları, üçünde (Kat. No: 27, 29, 30) tabağın orta kısmını kuşatan "S" kıvrımlı bir yaprak görünümünde; birinde (Kat. No: 31) ise saplarından birbirine bağlı, karşılıklı iki yaprak şeklindedir. Hançer yapraklarıyla süslü tabakların tümünde aynı zamanda hatayi motifi de görülmektedir. Tabaklarda hançer yapraklarıyla birlikte görülen diğer motifler ise lale, gül ve stilize çiçeklerdir.

Hatayi: Tabaklarımızın bir çoğunda (Kat. No: 22, 24, 27, 29, 30, 31, 35, 36, 38) çeşitli sayılarda ve biçimlerde hatayiler görülür. Bir tabağımızda (Kat. No: 22) dairesel dönüş yapan bir kıvrık dalı süsleyen iri hatayiler, büyüklükleri bakımından birlikte betimlendikleri lale ve karanfillerle oranla daha ön planda iken; başka bir tabakta (Kat. No: 24) vazodan çıkan lale, sümbül ve zambaklarla birbirlerine yakın boyutlarda ve simetrik şekilde işlenmiştir. Diğer bir tabaktaki (Kat. No: 27) hatayi motifleri, stilize çiçeklerle birlikte, merkezdeki hançer yaprağının etrafını saran dallları süslerken; bir başkasında (Kat. No: 29) görülen hatayi, merkezde yer alan tek iri bir çiçek olarak betimlenmiştir. Hatayilerin tabaklardan ikisinde (Kat. No: 30, 31) orta kısımdaki hançer yaprağının etrafını kuşattığı görülür. Başka iki tabakta (Kat. No: 35, 36) görülen hatayiler, vazodan çıkarak tabağın tüm yüzeyini kaplayan yapraklı dalları süsler. Tabaklardan bir diğerindeki (Kat. No: 38) hattayiler, merkezdeki çiçeğin etrafında karanfillerle dönüşümlü olarak sıralanarak dairesel bir kompozisyon oluşturmuştur.

Kıvrık dal: Tabaklarda en sık karşımıza çıkan (Kat. No: 22, 24, 27, 30, 31, 35-38) bitkisel motiflerden olan kıvrık dallar, farklı türlerde çiçek, tomurcuk ve yapraklarla süslenmiş olarak betimlenmiştir. Kıvrık dallar, bir tabağımızda (Kat. No: 22) iri hatayi, şakayik, karanfil, lale ve sümbül motifleriyle; diğer bir tabağımızda (Kat. No: 27) hatayi, gül, stilize çiçek ve yapraklarla; başka bir tabağımızda (Kat. No: 30) hatayi ve lalelerle, bir tabağımızda (Kat. No: 31) ise hatayi, tomurcuk ve yapraklarla süslüdür. Hatayi, tomurcuk ve yapraklarla bezeli kıvrık dallar üç tabağımızda (Kat. No: 24, 35, 36) merkezdeki vazodan çıkarak tüm yüzeyi kuşatmaktadır. Bir tabakta (Kat. No: 37) merkezdeki insan figürünün etrafındaki kalın kuşağı dolanan S kıvrımlı dalın, üzüm ve asma yapraklarıyla bezeli olduğu görülür. Tabaklardan bir diğerinde (Kat. No: 38) merkezdeki çiçeğin etrafında dairesel kompozisyon oluşturan kvrık dal, dönüşümlü işlenmiş hatayi ve karanfillerin yanı sıra lale ve yapraklarla bezelidir.

Sanatında Gül Terminolojisi ve Tanımı". ***Prof. Dr. Şerare Yetkin Anısına Çini Yazıları.*** İstanbul: Sanat Tarihi Derneği Yayınları, 1, 49.

Lale: Tabaklardan 6 tanesinde (Kat. No: 22, 23, 24, 30, 33, 38) karşımıza çıkan lale motifi, bir tabağımızda (Kat. No: 22) hatayi, şakayik, karanfil ve sümbüllerle birlikte tabağın yüzeyini dairesel dönüşle kuşatan kıvrık dalı süsler. Diğer bir tabağın (Kat. No: 23) yüzeyini süsleyen geometrik birimlerin iç dolgusu olarak, üst kısmı palmet, alt kısmı lale formunda olan stilize motifler kullanılmıştır. Başka bir tabakta (Kat. No: 24) vazodan çıkan hatayi, sümbül ve zambaklarla bir arada olan laleler; diğer bir tabağın (Kat. No: 30) hem ön hem de arka yüzünde, hatayi, tomurcuk ve yapraklarla birlikte kıvrık dalları süslerken karşımıza çıkar. Bir tabakta (Kat. No: 33) merkezden dört yöne doğru uzanan dalların ucunda, birer rozet çiçeğin arasına yerleştirilmiş lale motifleri; diğer bir tabakta (Kat. No: 38), dairesel kompozisyonla tabağı çevreleyen kıvrık dalları karanfil ve hatayilerle birlikte süsler.

Palmet: Tabaklarımızın bir çoğunda (Kat. No: 23-26, 29, 32-36, 38) farklı şekillerde karşımıza çıkan bir motiftir. Bir tabakta (Kat. No: 23) alt kısmı lale biçimli stilize motiflerin üst kısmına yerleştirilen palmetlerin diğer iki tabakta (Kat. No: 25, 26) rumilerle birlikte oluşturduğu geçmeler, tüm yüzeyi dairesel kompozisyonla sarar. Palmet motiflerine tabaklardan ikisinin kenar bordürlerinde (Kat. No: 29, 38) yer verilmiştir. Bu tabaklardan birinde (Kat. No: 29) yan yana sıralanmış küçük boyutlu palmetler dışında başka bir motif yer almazken; daha kalın bordürlü olan diğerindeki (Kat. No: 38) palmetler, rumilerle geçmeler oluşturur. Palmetler başka bir tabakta (Kat. No: 32) rumilerle birlikte, tüm yüzeyi kaplayan dairesel madalyonların iç dolgusunu oluşturur. Palmetlerin, rumilerle bir arada kullanıldığı iki tabakta (Kat. No: 33, 34) yüzeye simetrik aralıklarla yerleştirilmiş stilize yaprak motiflerinin içleri, palmet-rumi dolguludur. Diğer üç örnekte (Kat. No: 24, 35, 36) ise rumilerin birleşme noktalarında yer alan palmet motifleri, içinden çiçekler çıkan vazoların yüzeyini süsler.

Rozet çiçek: Tabaklarımızın 4 tanesinde (Kat. No: 33, 34, 38, 39) karşımıza çıkan rozet çiçekler, iki tabağın (Kat. No: 33, 34) hem merkezinde; hem de merkezdekinin etrafına dairesel kompozisyonla sıralanmış stilize yaprakların ara yüzeylerinde görülür. Tabaklardan diğer ikisinin (Kat. No: 38, 39) ise kenar bordürlerinde stilize yapraklarla birlikte rozet çiçeklere yer verilmiştir.

Rumi: Tabaklarımızın bir çoğunda (Kat. No: 23-26, 32-36, 38) karşımıza çıkan bir motiftir. İki tabağımızda (Kat. No: 23, 32) yüzeyi kuşatan geometrik birimlerin iç dolgusu olarak görülen rumiler; üç tabakta (Kat.No: 24, 35, 36) içinden çiçekler çıkan vazoların

yüzeyini süsler. Diğer iki tabakta (Kat. No: 25, 26) merkezdeki yıldız motifi etrafında yer alan palmet-rumiler, iç içe geçerek dairesel kompozisyon oluşturur. Başka iki tabakta (Kat. No: 33,34) görülen rumiler, dört yöne doğru uzanan stilize yaprakların içini palmetlerle birlikte süsler.

Stilize çiçek: Tabaklarımızın 4 tanesinde (Kat. No: 23, 27, 31, 38) görülmektedir. Bir tabağımızda (Kat. No: 23) üçgen formlu kenar dolgularının iç kısmına işlenmiş küçük stilize çiçekler görülür. Başka bir tabakta (Kat. No: 27) iri bir hançer yaprağının etrafını, hatayi ve güllerle birlikte stilize çiçek motifleri sarar. Diğer bir tabakta (Kat. No: 31) görülen stilize çiçek motifi, hançer yaprağı ve hatayilerle birlikte, dairesel dönüş yapan bir dalı süsler. Stilize çiçek motifi, başka bir tabağın (Kat. No: 38) merkezinde, çevresi karanfil, hatayi, lale ve yapraklı dallarla süslü şekilde karşımıza çıkar.

Sümbül: Tabaklarımızdan 2 tanesinde (Kat. No: 22, 24) görülen sümbül, birinde (Kat. No: 22) hatayi, karanfil, şakayik ve lalelerle bezeli kıvrık dalların üstünde; diğerinde (Kat. No: 24) vazodan çıkarak tabağın tüm yüzeyini kuşatan hatayi, lale ve zambaklarla bezeli dalların üstünde görülür.

Tomurcuk: Tabaklarımızın 6 tanesinde (Kat. No: 30, 31, 33-36) dalların üstünde genellikle çeşitli türde çiçekler ve yapraklarla bir arada karşımıza çıkan, bitkisel bezemeyi tamamlayıcı bir motiftir.

Yaprak: Tabaklarımızın bir çoğunda (Kat. No**:** 23, 27, 31, 33, 34, 37-39) görülen ve bitkisel bezemenin vazgeçilmez unsurlarından olan stilize yapraklar, hatayi, hançer yaprağı, karanfil, lale ve üzüm gibi bitkisel motiflerin ön planda olduğu kompozisyonlarda daha geri planda kalmış; daha çok zemini doldurma amacıyla kullanılmıştır. Yaprakların diğerlerinden farklı olarak işlendiği ve daha ön plana çıkarıldığı iki tabakta (Kat. No: 33, 34) görülen yapraklar, içleri palmet ve rumi motifleriyle dolgulu stilize motifler olarak betimlenmiştir. Vazodan çıkan çiçek tasvirlerinin görüldüğü iki tabağın (Kat. No: 35, 36) bezemesinde, yaprakların, hatayilere oranla daha yopun olarak kullanıldığı dikkati çeker.

Zambak: Tabaklarımızdan birinde (Kat. No: 24) vazodan çıkan çiçek türlerinden biri olarak görülen zambaklar, vazonun ortasından çıkan iri testere dişi kenarlı yaprağın iki yanını kuşatan; hatayi, lale ve sümbüllerle bezeli dalları süslemektedir.

4.3.2.2.2. Geometrik süsleme

Tabaklarda, bitkisel motiflere oranla daha az karşımıza çıkan geometrik kökenli motiflerden en yaygın kullanılanlar; benek ve yıldız motifleri; en nadir görülenler ise çizgi, dalga ve madalyondur.

Benek: Üç tabağımızın (Kat. No: 22, 32, 37) bordüründe karşımıza çıkan benekler, bir tabakta (Kat. No: 22) diyagonal yerleştirilmiş kısa çizgilerin arasında; diğer birinde (Kat. No: 32) üçgen ve dörtgen motifleriyle birlikte; diğerinde (Kat. No: 37) ise yan yana sıralanmış üçgen motiflerinin içinde görülür.

Çizgi: Tabaklarımızdan birinin Kat. No: 22) bordüründe görülen diyagonal konumlu kısa çizgiler, tüm bordürü çepeçevre sarmaktadır.

Dairesel motif: Tabaklarımızın 2 tanesinin Kat. No: 28, 38) arka yüzünde görülen spiral kıvrımlı dairesel motifler, bir tabakta (Kat. No: 28) bordürde, diğerinde (Kat. No: 38) tabağın arka yüzünün kenarlarında yer almaktadır.

Dalga: Tabaklarımızdan birinde (Kat. No: 28) üstünde bir kalyon olan dalgalı deniz tasvir edilmiştir. Aynı tabağımızın bordüründe yer alan kaya motiflerinin arasında, simetrik olarak işlenmiş "S" kıvrımlı dalga motifleri görülür.

Dörtgen: Tabaklarımızdan 2 tanesinde (Kat. No: 23, 32) karşımıza çıkar. Bir tabağımızın merkezinde (Kat. No: 23) biri, diğerinin üstünde diyagonal olarak yerleştirilmiş iki iri dörtgen görülür. Dörtgen motifleri, diğer bir tabağın (Kat. No: 32) bordüründe üçgenler ve beneklerle bir arada işlenmiştir.

Madalyon: Bir tabağımızın (Kat. No: 37) merkezinde, içinde profilden betimlenmiş bir erkek figürü yer alan daire biçimli madalyon görülmektedir.

Üçgen: Tabaklarımızdan 2 tanesinin (Kat. No: 32, 37) bordüründe dörtgen ve benek motifleriyle bir arada karşımıza çıkar.

Yıldız: Tabaklarımızdan 3 tanesinin (Kat. No: 23, 25, 26) merkezinde, sekiz kollu yıldız motifleri görülür.

4.3.2.2.3. Nesneli süsleme

Tabaklarda, diğer türlerde karşılaşmadığımız, kalyon, sancak, flama, çin bulutu, vazo ve yürek gibi motifler karşımıza çıkar.

Çin bulutu: Kalyon tasvirli tabağımızda (Kat. No: 28) kalyonun üstünde yer alan flamaların üst kısımlarına çin bulutları işlenmiştir.

Flama: Bir tabağımızın merkezinde (Kat. No: 28) yer alan kalyonun üstünde flamalar görülmektedir.

Kalyon: Bir tabağımızda (Kat. No: 28) direklerinin üstünde şişkin mavi-beyaz yelkenleri bulunan kalyon tasvirine yer verilmiştir.

Kaya: Tabaklarımızdan birinin (Kat. No: 28) bordüründe, dalgaları simgeleyen "S" kıvrımlı motiflerin ara yüzeyi, kayalıkları simgeleyen küçük, spiral kıvrımlı motiflerle doldurulmuştur.

Sancak: Bir tabağımızın (Kat. No: 28) merkezinde yer alan kalyonun üstünde, dalgalanan sancaklar görülür.

Vazo: Tabaklarımızın 3 tanesinde (Kat. No: 24, 35, 36) görülür. Vazo motiflerinden biri (Kat. No: 24) yüksek kaideli, küresel gövdeli ve iki kulplu bir vazodur. Birbirinin aynısı olan diğer iki vazo (Kat. No: 35, 36) ise dışa dönük ağızlı, aşağı doğru hafifçe genişleyen silindirik gövdeli ve disk şeklinde kaidelidir. Vazoların üçününde yüzeyi palmet-rumi motifleriyle bezelidir.

Yürek: Tabaklarımızdan birinin (Kat. No: 37) bordüründe, yan yana sıralanmış, içleri benekli üçgen motiflerinin ara yüzeylerine, yürek motifleri işlenmiştir.

4.3.2.2.4. Figürlü süsleme

Tabaklardan 2 tanesinde (Kat. No: 37, 39) insan figürleri görülür. Birindeki (Kat. No: 37) figür, tabağın merkezindeki madayonun içinde profilden tasvir edilmiş, askeri üniformalı ve fesli genç bir erkektir. Diğer tabakta (Kat. No: 39) görülen figür ise akarsu kenarında bağdaş kurup oturmuş vaziyette betimlenmiş, kavuklu ve bıyıklı bir erkek figürüdür. Bu figür (Kat. No: 39) diğer tabaktaki (Kat. No: 37) figür gibi portre özelliği taşımaktan ziyade, çizgisel bir üslupla verilmiştir.

4.3.2.2.5. Yazı

Tabaklarımızdan birinin (Kat. No: 37) üst kısmında; "Kütahya Yadigarlarından" alt kısmında ise; "Nazmi Bey Çini Fabrikası…1337" ifadesi yer alan yazıya yer verilmiştir. "Kütahya Yadigarı" ifadesinin, yazı içeren Kütahya seramikleri arasında sıklıkla kullanıldığı bilinmektedir (Kum, 2000: 29).

4.3.2.2.6. Karşılaştırma örnekleri

Tabaklarımızın bir kısmı üstünde görülen bezemelerin motif veya kompozisyon bakımından benzerleri, bazı koleksiyonlarda yer alan çeşitli türlerden eserlerde karşımıza çıkmaktadır.

Resim 4.28[45].Tabak (Bursa Türk İslam Eserleri Müzesi)

Resim 4.29[46].Tabak (Geri Benardete Koleksiyonu)

Tabaklarımızdan birinin (Kat. No: 22) yüzeyini dairsel dönüş yaparak saran hatayi, şakayik, lale, karanfil ve sümbüllerle bezeli dallardan oluşan bezeme kompozisyonu, Bursa Türk İslam Eserleri Müzesi'nde yer alan 19. yüzyıl tarihli tabağın (Resim 4.28) bezemesi ile paralellik gösterir.

[45] Bursa Türk İslam Eserleri Müzesi, Env. No: 1605. Görgünay, G. (2011). Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde Sergilenen ve Depoda Yer Alan Çini Eserlerin Katalog Çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir, 119, Res. No: 203.

[46] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 43, Lot: 49. Web: http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 7 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

Tabaklarımızdan bir diğerinde (Kat. No: 24) görülen; vazodan çıkarak tüm zemini kaplayan çiçek tasvirlerinin yer aldığı bir başka eser, Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan ve 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilen tabaktır (Resim 4.29).

Tabaklarımızdan birinde (Kat. No: 24) görülen palmet-rumi bezemeli vazoyla[47] paralellik gösteren vazo motifleri, iki tabağımızda (Kat. No: 35, 36) daha görülür. Aynı motif, Pera Müzesi'nde bulunan 18. yüzyıl tarihli bir çini panoda da (Resim 4.30) karşımıza çıkmaktadır.

Resim 4.30[48]. Çini Pano (Pera Müzesi)

Resim 4.31[49].Tabak (Geri Benardete Koleksiyonu)

Tabaklarımızdan 2 tanesinde (Kat. No: 25, 26) merkezdeki motifin etrafını dairesel dönüş yaparak saran rumiler ile dört ana yönde yer alan palmet motiflerinden oluşan bezeme görülür. Bu bezemenin benzeri, Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilen tabakta (Resim 4.31) karşımıza çıkmaktadır.

[47] Benzer tarzda rumili vazolar, Rüstem Paşa Camisi'nin çini mihrabı ve Atik Valide Camisi'nin çinileri gibi pek çok çini bezemesinde karşımıza çıkmaktadır. Akıncı, S. H. (2009). Türk Çini Sanatında Çiçekli Vazo Tasvirli Panolar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 155, Res. No: 7a, 7b; 157, Res. No: 11a, 11b.

[48] Pera Müzesi, Env. No: PMK 445. Gök, 2015, 281, Res. No: 479.

[49] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 54, Lot: 71. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 11 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

Tabaklarımızdan diğer ikisinde (Kat. No 27, 30) merkezde yer alan "S" kıvrımlı hançer yaprağı ile bu yaprağın etrafını kuşatan çiçeklerden oluşan bezeme görülür. Buna benzer bir kompozisyona, Pera Müzesi'nde bulunan 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilen başka bir tabakta da (Resim 4.32) yer verilmiştir.

Resim 4.32[50]. Tabak (Pera Müzesi)

Resim 4.33[51].Tabak (Pera Müzesi)

Tabaklarımızdan birinde (Kat. No: 28)[52] yer alan kalyon[53] tasvirinin[54] görüldüğü bir başka örnek, Pera Müzesi'nde bulunan 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilmiş tabaktır (Resim 4.33). Pera Müzesi'ndeki tabakta görülen kalyon, hem gövdesi, hem yelkenleri bakımından kataloğumuzdaki tabaktakinden farklı olarak tasvir

[50] Pera Müzesi, Env. No: PMK 383. Gök, 2015, 168, Res. No: 256.
[51] Pera Müzesi, Env. No: PMK 384. Gök, 2015, 195, Res. No: 309.
[52] Gönül Öney 2009 tarihinde yayımlanan kitabının kataloğuna, çalışmamızda incelediğimz kalyon tasvirli tabağın fotoğrafını da dahil etmiş, ancak, tabağın üslup özelliklerine veya hangi tarihe ait olduğuna dair bilgiye yer vermemiştir. Öney, G. (2009). ***Akdenizle Kucaklaşan Osmanlı Seramikleri ve Günümüze Ulaşan Yansımaları.*** Antalya: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayını, .35, Resim No: 27. Kataloğumuzdaki kalyon tasvirli tabak ile Gönül Öney'in kataloğunda yer verdiği Kopenhag David Koleksiyonu'nda yer alan bir tabaktaki kalyon betimleri birbiri le büyük benzerlik taşımaktadır. Öney, 2009, 35, Resim No: 26; Prof. Dr. Gönül Öney'in değerli çalışmasında ayrıntılı olarak ele alınan gemili tabakların çoğu zaman tekrarlarının yapıldığı anlaşılmaktadır. Gök, 2015, 24.
[53] Osmanlı donanmasında 17. yüzyılın ortalarından itibaren kullanılmaya başlanan yelkenli gemilerin en yaygın tipi, üç direkli, iki veya üç ambarlı kalyonlar idi. Öney, 2009, .29. Kalyon tasvirli seramiklerin, Osmanlı donanmasının kadırga yapımından kalyon yapımına yöneldiği 17. yüzyılın ortası ile 19. yüzyılın sonu arasına ait ürünler olması muhtemeldir. Öney, 2009**,** 41.
[54] Gemi tasvirine yer veren seramiklerin bir dönem yoğun olarak üretildiği, günümüze ulaşan örneklerden anlaşılmaktadır. Birkaç farklı atölye tarafından üretildiği ve farklı ustaların elinden çıktığı düşünülen bu seramiklerde, aynı motiflerin aynı tipte betimlenmesi, saray atölyelerinde hazırlanan desenlerin etkisini gösterir. Öney, 2009**,** 39-40. Kalyon tasvirine yer verilen tabaklar hakkında bilgi için ayrıca bkz. Akarca, A. (1977). "Gemi Tasvirli Bir Çanakkale Tabağı ve Ressamı". ***İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı,*** 7, 1-20.

edilmiştir. Pera Müzesi'ndeki tabakta görülen kalyonun, kataloğumuzdaki tabaktaki kalyondan daha uzun bir gövdesi ve üç beyaz yelkeni vardır. Ayrıca, Pera Müzesi'ndeki tabakta yer alan kalyonun arka planını, mavi zeminle vurgulanmış deniz oluşturmaktadır. Kataloğumuzdaki tabaktaki kalyonun arka planı ise beyaz zeminli olup, mavi renkle vurgulanmış deniz, tabağımızın yalnızca alt kısmındaki küçük alanda görülmektedir. Kompozisyonu tamamlayan motifler olarak, kataloğumuzdaki tabakta çin bulutları; Pera Müzesi'ndeki tabakta ise balıklar görülmektedir.

Resim 4.34[55].Tabak (Pera Müzesi)

Resim 4.35[56].Tabak (Pera Müzesi)

Kalyon tasvirli tabağımızın bordüründe görülen kaya-dalga motifleri[57], Pera Müzesi'nde bulunan 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilmiş iki tabağın (Resim 4.32, 4.33) bordürlerinde de karşımıza çıkmaktadır.

Tabaklarımızdan ikisinde (Kat. No: 29, 31) merkezdeki hatayi ve hançer yaprağının etrafında dairesel dönüş yapan yapraklı kıvrık dallar görülür. Bu tabaklarımızla, hatayi ve hançer yaprağının etrafında dolanan kıvrık dalın dairesel kompozisyonla verilişi

[55] Pera Müzesi, Env. No: PMK 397. Gök, 2015, 183, Res. No: 286.
[56] Pera Müzesi, Env. No: PMK 390. Gök, 2015, 186, Res. No: 292.
[57] Kaya-dalga motifleri, Yuan modelinin Osmanlılar tarafından yorumlanmış şekli olup, İznik seramiklerinde de görülmektedir. Soustiel, 2000, .63; Kaya-dalga motifleriyle bezeli kenar bordürüne sahip tabaklar arasında İznik üretimi olanlara oldukça sık rastlanmaktadır. Sözü edilen tabaklardan Sadberk Hanım Müzesi ve Ömer Koç Koleksiyonu'nda yer alan örnekler için bkz. Bilgi, H. (2009). ***Ateşin Oyunu. Sadberk Hanım Müzesi ve Ömer M. Koç Koleksiyonlarından İznik Çini ve Seramikleri***. İstanbul: Mas Matbaacılık, 242, Res. No: 130; 254, Res. No: 141; 255, Res. No: 142; 342, Res. No: 205; 351, Res. No: 211.

bakımından benzerlik taşıyan bir örnek, .Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ikinci yarısı tarihli tabaktır (Resim 4.34).

Tabaklarımızdan bir diğeri (Kat. No: 32) içleri palmet ve rumi motifleriyle dolgulu birimlerin oluşturduğu geometrik kompozisyonla[58] bezelidir. Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli tabağın (Resim 4.35) bezemesi, içleri rumi dolgulu geometrik kompozisyonu bakımından bu tabağımızla paralellik gösterir.

Resim 4.36[59].Tabak (Pera Müzesi)

Resim 4.37[60].Tabak (Kütahya Çini Müzesi)

Bir diğer tabağımızın (Kat. No: 37) orta kısmında, profilden betimlenmiş bir erkek figürü yer alır. Bu tabağımızdaki gibi portre özelliği taşıyan erkek figürüne yer verilen başka bir tabak (Resim 4.36) Pera Müzesi'nde; diğer bir tabak (Resim 4.37) ise Kütahya Çini Müzesi'nde yer alır. İkisi de 20. yüzyıl tarihli bu eserlerde görülen erkek figürleri, incelediğimiz tabaktakinden farklı olarak cepheden gösterilmiştir.

Tabaklarımızdan birinin (Kat. No: 37) orta kısmında yer alan erkek figürünün çevresini kalın bir kuşak çevreler. Bu kuşağı, üzüm ve asma yapraklarıyla süslü spiral kıvrımlı bir

[58] Tabaklarımızdan birinde (Kat. No: 32) görülen geometrik kompozisyon şekilleri, 13. ve 14. yüzyıl Anadolu mimarisinde görülen altıgen ve üçgen formlu kaplamalarla gösterdikleri benzerlik bakımından, çini mozaik tekniğinin seramiklere yansımış hali olarak değerlendirilebilir. Yetkin, Ş. (1996). ***Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişimi.*** **(**2. Baskı). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 70.
[59] Pera Müzesi, Env. No: PMK 393. Gök, 2015, 195, Res. No: 310.
[60] Kütahya Çini Müzesi, Env. No: 3283. Buğdaycı, 2018, 111, Res.No: 127.

dal, çepeçevre dolanır. Aynı kıvrımlı dal, Kütahya Çini Eserler Müzesi'nde bulunan 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın baş arasına tarihli tabakta da (Resim 4.20) karşımıza çıkar.

Yazıya yer verilen tek eserimizde (Kat. No: 37) bulunan Osmanlıca "Kütahya Yadigarı" yazısına, 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilen iki adet duvar tabağında[61] daha rastlanılmıştır.

Resim 4.38[62].Tabak (Pera Müzesi)

Tabaklarımızda biri (Kat. No: 38) ile palmet-rumi bezemeli kenar bordürü, hatayi ve karanfillerin dönüşümlü tekrarlandığı dairesel kompozisyon ve yüzeyin geri kalanını dolduran bitkisel motifler bakımından bire bir benzerlik taşıyan başka bir tabak (Resim 4.38) Pera Müzesi'nde bulunmaktadır. Pera Müzesi'nde yer alan bu tabak, 20. yüzyılın ortasına tarihlendirilmiştir.

Tabaklarımızın bir diğerinde (Kat. No: 39) görülen erkek figürü, çizgisel bir üslupla betimlenmiş olup, diğer figürlü tabağımızdaki (Kat. No: 37) figür gibi portre özelliği taşımamaktadır.

[61] Buğdaycı, 2018, 104, Res. No: 121; 107, Res. No: 125.
[62] Pera Müzesi, Env. No: PMK 483. Gök, 2015, 179 Res. No: 277.

4.3.3. Sürahiler

4.3.3.1. Form

İncelenen 9 adet sürahi, ağız, boyun, gövde, kaide ve kulp bölümlerinden oluşmaktadır (Bkz. Çizelg**e** 1.3).

Ağız: Sürahilerden 8 tanesi (Kat. No. 40–46, 48) halka biçimli dışa kıvrık ağızlıdır. Biri ise (Kat. No: 47) kesik gaga ağızlıdır.

Boyun: 9 adet sürahinin tamamı (Kat. No. 40 - 48) silindirik boyunludur. Bu boyunlardan ikisi (Kat. No: 44, 54) profillidir.

Gövde: İncelenen sürahiler, gövde formları bakımından oldukça çeşitlilik göstermektedir. Gövdelerden 3 tanesi (Kat. No: 40, 46, 48) armudi; 2 tanesi (Kat. No: 41, 47) küre; 1 tanesi (Kat. No: 42) koni; 2 tanesi (Kat. No: 43, 44) basık küre; 1 tanesi (Kat. No: 45) ters kesik koni biçimlidir.

Kaide: Sürahilerden 5 tanesinin (Kat. No: 40, 42, 43, 45, 48) kaidesi halka; 4 tanesinin (Kat. No: 41, 44, 46, 47) kaidesi disk biçimlidir.

Kulp: Sürahilerden 5 tanesinin **(**Kat. No: 40, 44-46, 48) kulbu yoktur. 3 tanesinin (Kat. No: 41, 43, 47) kulbu “S” kıvrımlıdır. Birinin (Kat. No: 42) kulbu kırık olduğu için formu anlaşılamamaktadır.

4.3.3.1.1. Karşılaştırma örnekleri

Çalışmada tanıtılan sürahilerden bir kısmının biçimsel açıdan benzerleri, bazı koleksiyonlarda mevcuttur.

Sürahilerimizden ikisi (Kat. No: 41, 42) ile halka biçimli ağzı, silindirik boynu, küresel gövdesi ve "S" kıvrımlı kulbu bakımından paralellik taşıyan bir örnek, V&A Museum’da yer alan ve 18. yüzyılın ortasına tarihlendirilen sürahidir (Resim 4.39). Kataloğumuzdaki bu iki sürahi disk şeklinde kaidelere sahipken, V&A Museum’daki sürahinin kaidesi çok alçak olduğu için formu anlaşılamamaktadır.

Eserlerimizden biri (Kat. No: 42) halka biçimli ve gaga akıtacaklı ağzı, silindirik boynu ve konik gövdesi bakımından özel bir koleksiyonda yer alan ve 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilen sürahi ile benzerlik taşır (Resim 4.40).

Sürahilerimizden biri (Kat. No: 44) biçimsel olarak 16. yüzyıla tarihlendirilen İznik sürahileri ile büyük benzerlik taşır (Resim 4.41). Aynı forma sahip sürahilerin 19. yüzyılın sonundan 20. yüzyılın ikinci yarısına kadar Kütahya'da üretilmiş çok sayıda örneği mevcuttur. Bu sürahilerden SVİKV. Koleksiyonu'nda bulunan örnek (Resim 4.42) ile Pera Müzesi'nden bulunan örnek (Resim 4.43) halka biçimli ağzı, ince uzun ve profilli silindirik boynu, küresel gövdesi ve disk biçimli kaidesi bakımından, incelediğimiz sürahi ile büyük benzerlik taşır.

Resim 4.39[63]. Sürahi (V&A Museum)

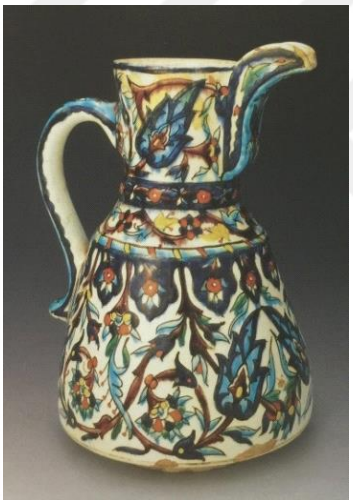

Resim 4.40[64]. Sürahi (Özel Koleksiyon)

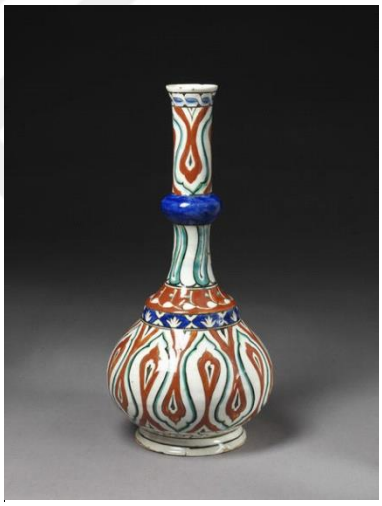

Resim 4.41[65]. Sürahi (V&A Museum)

Eserlerimizden biri (Kat. No: 45) ile halka biçimli ağzı, silindirik uzun boynu ve ters kesik koni biçimli gövdesi bakımından paralellik gösteren başka bir sürahi, SVİKV. Koleksiyonu'nda bulunan 18. yüzyılın ortası tarihli sürahidir (Resim 4.45).

[63] Internet: Victoria and Albert Museum, Museum Number: 566-1905.
Web: http://collections.vam.ac.uk/item/O205759/jug-unknown/ adresinden 18 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.
[64] Özel Koleksiyon. Kürkman, G, (2005). ***Toprak, Ateş, Sır, Tarihsel Gelişimi, Atölyeleri ve Ustalarıyla Kütahya Çini ve Seramikleri.*** İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Yayını, 1, 185, Res. No: 211.
[65] Internet: Victoria and Albert Museum, Museum Number: C.2021-1910.
Web: http://collections.vam.ac.uk/item/O86652/bottle-unknown/# adresinden t 19 Şubat 2019 arihinde alınmıştır.

Resim 4.42[66].Sürahi (SVİKV Koleksiyonu)

Resim 4.43[67].Sürahi (Pera Müzesi)

Resim 4.44[68].Sürahi (Pera Müzesi)

Eserlerimizden 2 tanesi (Kat. No: 46, 48) ile halka şeklindeki ağzı, ince silindirik boynu ve armudi gövdesi bakımından benzerlik taşıyan örneklerden biri Pera Müzesi'nde bulunan ve 20. yüzyılın ortasına tarihlendirilen sürahidir (Resim 4.44). Ağız, boyun, gövde ve kaide bakımından incelenen iki sürahinin yanı sıra Pera Müzesi'ndeki sürahiyle paralellik gösteren bir diğer eser ise Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 19. yüzyılın sonu tarihli sürahidir (Resim 4.46). İncelenen sürahilerimizden yalnızca biri (Kat. No: 48) halka biçimli kaidesi açısından bu iki sürahiye benzemektedir. Diğer sürahimiz (Kat. No: 46) disk formundaki kaidesi bakımından bu iki sürahiden farklıdır.

Resim 4.45[69].Sürahi (SVİKV. Koleksiyonu)

Resim 4.46[70].Sürahi (Geri Benardete Koleksiyonu)

[66] SVİKV. Koleksiyonu, Türkiye Env. No: SK 285. Soustiel, 2000, 164, Res. No: 123.
[67] Pera Müzesi, Env. No: PMK 57. Gök, 2015, 107, Res. No: 136.
[68] Pera Müzesi, Env. No: PMK 115. Gök, 2015, 115, Res. No: 152.
[69] SVİKV. Koleksiyonu, Türkiye Env. No: SK 290. Soustiel, 2000, 149 Res. No: 103.
[70] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 53, Lot: 69. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 22 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır..

Sürahilerimizden biri (Kat. No: 47) kesik gaga ağzı, silindirik boynu, küre biçimli gövdesi ve disk şeklinde kaidesi bakımından Pera Müzesi'nde bulunan ve 20. yüzyılın ortasına tarihlendirilen sürahinin neredeyse tıpatıp aynısıdır (Resim 4.47).

4.3.3.2. Süsleme

İncelenen 9 adet sürahinin bezemelerinde, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, yeşil, mangan moru, sarı ve kahverengi renkler kullanılmış; motifler, bir sürahi hariç (Kat. No: 40) siyah konturlarla sınırlanmıştır. Sürahilerin bezeme programları incelendiğinde; bitkisel motiflere geometrik motiflerden daha çok yer verildiği; bezemelerin daha çok boyun ve gövde üstünde yoğunlaştığı görülür. Kaideler, gövde ve boyuna göre daha sade bırakılmıştır. Sürahilerden yalnızca birinin kulp kısmı küçük bitkisel motiflerle bezenmiştir. Kulplardan diğerlerinde ise bezeme yer almamamktadır. Bitkisel motifler, sürahilerin daha ziyade gövde ve boyun kısımlarında görülürken; geometrik motifler en çok boyun ile gövdenin birleşme hattında karşımıza çıkmaktadır (Bkz. Çizelg**e** 2.3).

4.3.3.2.1. Bitkisel süsleme

Sürahilerde en çok kullanılan bitkisel motifler, palmet, kıvrık dal ve lalelerdir. En nadir görülen motifler arasında ise gül, gonca ve papatya sayılabilir.

Dişli yaprak: Sürahilerimizin üçünde (Kat. No: 42, 46, 48) görülen dişli kenarlı yapraklar bir sürahimizin (Kat. No: 42) gövdesinde hançer yapraklarının arasında şakayik ve karanfillerle bir arada, aşağı doğru sarkmış şekilde; diğer bir sürahimizin (Kat. No: 46) boyun kısmındaki kuşağın hemen altına diyagonal konumlu olarak yerleştirilmiştir. Bir sürahimizin (Kat. No: 48) ise gövdesinin alt kısmında, lalelerle bezeli kıvrık dallar üstünde, yanlara ve aşağıya doğru yönelen dişli kenarlı yapraklar mevcuttur.

Gonca: Sürahilerimizden birinin (Kat. No: 47) boyun ve gövdesinde kıvrık dalların uçlarında yaprak ve rozet çiçeklerle birlikte gönca açmış çiçekler görülür.

Gül: Sadece bir sürahimizde (Kat. No: 41) karşımıza çıkan gül motifi, boyun kısmında yer alan iri yarım şakayiklerin arasında, lale motifleri ile bir arada görülmektedir.

Hançer yaprağı: Sürahilerimizin ikisinde (Kat. No: 42, 46) görülen hançer yaprakları, bir sürahinin (Kat. No: 42) gövdesinde şakayik, karanfil ve aşağı doğru sarkan dişli yaprak

motiflerinin iki yanına; diyagonal konumlu ve simetrik olarak işlenmiştir. Diğer sürahinin (Kat. No: 46) gövdesinde, birbirine bakan iri hançer yapraklarının arasında, iri hatayiler ile dairesel dönüşler yapan dallardan aşağı sarkan stilize çiçekler dönüşümlü olarak tekrarlanmıştır.

Hatayi: Sürahilerimizin üçünde (Kat. No: 44-46) görülen hatayiler, bir sürahinin (Kat. No: 44) gövdesinde görülür. Bu hatayilerin ara yüzeylerine stilize çiçekler işlenmiştir. Bir diğer sürahinin (Kat. No: 45) gövdesinin alt kısmında, içleri palmet ve rumi süslemeli kartuşların ara yüzeylerinde görülen hatayilerin benzerleri, başka bir sürahinin (Kat. No. 46) gövdesindeki iri hançer yapraklarının arasına işlenmiştir.

Kıvrık dal: Sürahilerimizin dördünde (Kat. No: 42, 46-48) hatayi, karanfil, hançer yaprağı, stilize çiçek ve yaprak gibi bitkisel motiflerle birlikte bezemeleri tamamlayan bir motiftir.

Lale: Sürahilerimizin dördünde (Kat. No: 41, 42, 44, 48) görülen bir motiftir. Bir sürahimizin (Kat. No: 41) gövdesinde iri şakayikler ve palmetlerin arasında görülen ve aşağı doğru yönelen laleler; başka bir sürahinin (Kat. No: 42) boynunda ve gövdesinin alt kısmında yine aşağı doğru yönelmiş şekilde betimlenmiştir. Bir diğer sürahide (Kat. No: 44) laleler, üstüne sarı ve kırmızı çiçek yaprakları ile bunun da üstüne yerleştirilmiş üç adet yapraktan oluşan stilize çiçeklerin alt kısmını oluşturur. Bir sürahide (Kat. No: 48) ise aşağı, yukarı ve yanlara doğru yönelen laleler, tomurcuklu ve yapraklı kıvrık dallarla birlikte boyun ve gövdeyi tümüyle kuşatmaktadır.

Palmet: Sürahilerimizin beşinde (Kat. No: 41, 43, 45-47) karşımıza çıkan palmetler bir saürahimizin (Kat. No: 41) gövdesinde, iri şakayikler ve lalelerin ara yüzeylerinde simetrik olarak işlenmiş şekilde iken; başka üç sürahide (Kat. No: 43, 45, 47) benzer şekillerde betimlenmiş olup; boyun ve gövdede yer alan kartuşların içinde rumilerle birlikte görülür. Diğer bir sürahide (Kat. No: 46) görülen palmetler ise gövdede görülen iri hançar yapraklarının üst kısımda birbirleri ile birleştiği noktanın hemen alt tarafına işlenmiş küçük boyutlı motifler olarak betimlenmiştir.

Papatya: Sadece bir sürahimizin (Kat. No: 47) boyun ve gövde kısmında, bitkisel motiflerle doldurulmuş krem rengi zemin üstünde simetrik işlenmiş firuze renkli papatyalar görülür**.**

Rozet çiçek: İki sürahimizde (Kat. No: 42, 47) karşımıza çıkan rozet çiçekler, süürahilerden birinin (Kat. No: 42) boyun ve gövdesinde hançar yaprakları, gonca ve yapraklarla süslü kıvrık dalların muhtelif yerlerinde karşımıza çıkmaktadır.

Rumi: Sürahilerimizin üçünde de (Kat. No: 43, 45, 47) boyun ve gövdedeki kartuşların içinde palmetlerle birlikte karşımıza çıkan bir motiftir.

Sap: Sürahilerimizden sadece birinin (Kat. No: 41) boyun kısmında şakayikler ve güllerin arasında yer yer sap çıkmaları görülür

Stilize çiçek: Sürahilerimizin üçünde (Kat. No: 43, 46, 48) görülmektedir. Bir sürahimizde (Kat. No: 43) ağız kenarından aşağı doğru sarkan ve gövdenin alt kısmında yukarı doğru yönelen iki farklı tipte stilize çiçek karşımıza çıkar. Bu çiçeklerden boyunda yer alan yarım çiçek görünümünde iken, gövdenin alt kısmında yer alan, daha çok yapraklarla zenginleştirilmiş bir çiçek görünüşündedir. Başka bir sürahinin (Kat. No: 46) gövdesinin alt kısmında, diğer sürahidekilere benzer şekilde yaprakların ağırlıkta olduğu stilize çiçekler görülür. Diğer bir sürahimizin (Kat. No: 48) gövdesinde iki yerde görülen, kısmen rozet çiçeklerle beznerlik taşıyan stilize çiçekler ise lalelerle bezeli dalların arasına yerleştirilmiştir.

Şakayik: İki sürahimizde (Kat. No: 41, 42) görülen şakayikler, birinde (Kat. No: 41) hem boyun hem gövde de yer almaktadır. Boyunda yer alan şakayikler, ağız kenarından aşağı doğru sarkmakta; diğerleri ise boyun ile gövdenin birleşme hayyındaki kuşakla ikiye bölünmekte; yarısı boyunda, yarısı gövdenin üst kısmında kalmaktadır. Diğer sürahide (Kat. No: 42) yer alan şakayikler ise gövdenin alt kısmında, hançer yapraklarının arasında görülmektedir.

Tomurcuk: Sürahilerimizin üçünde (Kat. No: 42, 44, 46) çeşitli bitkisel motiflerle bezeli dalların üstünde karşımıza çıkar.

Yaprak: Sürahilerimizin üçünde (Kat. No**:** 44, 46, 47) kıvrık dalları süsleyen stilize yapraklar, bitkisel bezemelerin vazgeçilmez unsurları olarak yerini almıştır.

4.3.3.2.2. Geometrik süsleme

Sürahilerde en yaygın kullanılan geometrik motifler, benek ve kartuşlar; daha az görülenler ise baklava, dairesel motifler ile çizgilerdir., Yalnızca geometrik motiflerle bezenmiş olan

bir sürahimizde (Kat. No: 40) serbest fırça ile yapılmış geometrik motifler görülür. Oldukça stilize edilmiş bu motiflerden bir kısmı tanımlanamamıştır.

Baklava: Sürahilerimizin üçünde (Kat. No: 41, 43, 45) görülen baklava motifine, üçünde de aynı yerde ve aynı şekilde yer verildiği; turkuaz veya yeşil renkli baklavaların, boyun ile gövdenin birleşme hattını çevreleyen kuşak üstünde yan yana sıralandığı görülür.

Benek: Sürahilerimizin altısında (40, 41, 43, 45-47) görülür. Bir sürahimizin (Kat. No: 40) boyun kısmında, düşey yönlü ve simetrik şekilde sıralanmış benekler görülür. Üç sürahimizde (Kat. No: 41, 43, 45) benek motifleri, boyun ile gövdenin birleşme hattındaki kuşaklarda yer alan baklava motiflerinin arasında görülür. Benek motifinin diğerlerinden farklı şekilde karşımıza çıktığı bir örnek, sürahilerden birinin (Kat. No: 46) boyun kısmında görülür. Boyunun orta kısmını çevreleyen kuşakta görülen spiral kıvrımlı motif, beneklerle dolgulanmıştır. Bir diğer sürahinin (Kat. No: 47) kaidesinde görülen benekler, kaideyi çepeçevre saran palmet dizisinin ara yüzeylerine işlenmiş vaziyettedir.

Çizgi: Sürahilerimizin üçünde (Kat. No: 40, 45, 47) görülen bu motifler bir sürahimizin (Kat. No: 40) gövdesini dikey bölümlere ayıran kesik çizgiler şeklindedir. Diğer bir sürahideki (Kat. No: 45) çizgi motifleri, boyundaki iki kuşağı süsleyen diyagonal konumlu kısa çizgilerdir. Öteki sürahideki (Kat. No: 47) çizgiler ise kaidenin üst kısmını süsleyen kuşaklardan ortadakinde görülür. Bunlar, ortası benek ve ışınsal motiflerle bezeli, düşey yönlü kısa çizgilerdir.

Dairesel motif: Üç sürahimizde (Kat. No: 40, 45, 47) görülen dairesel motifler, sürahilerden birinin (Kat. No: 40) gövdesinde, etraflarındaki kısa çizgilerle birlikte ışınsal motifler oluşturmaktadır. Dairesel motifler, diğer iki sürahide (Kat. No: 45, 47) ise boyun kısmında yer alan profilleri süslemektedir. Birbirine bitişik biçimde yan yana sıralanmış bu motifler, profilleri çevreleyen zincir benzeri motifler meydana getirir.

Kartuş: Sürahilerimizin dördünde (Kat. No: 43-45, 47) görülen kartuşlar, bir sürahide (Kat. No: 43) boyun ve gövdeyi tümüyle kuşatmakta; ötekinde (Kat. No: 44) yalnızca gövdenin üst kısmında yer almakta; diğer ikisinde (Kat. No: 45, 47) ise boynun alt tarafı ile gövdeyi sarmaktadır. Üç sürahideki (Kat. No: 43, 45, 47) kartuşların içi palmet-rumilerle; birininki (Kat. No: 44) ise stilize motiflerle süslüdür.

4.3.3.2.3. Karşılaştırma örnekleri

Sürahilerimizden birinin (Kat. No: 47) bezeme programı ile parallelik gösteren bir diğer eser, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ortası tarihli sürahidir (Resim 4.47). Bu sürahi, içleri palmet ve rumi motifleriyle dolgulu dilimli kartuşları, simetrik işlenmiş papatya motifleri, kaidesini süsleyen palmet dizisi ve kulbun dış yüzünü süsleyen bitkisel motifler gibi birçok bezeme unsuru bakımından kataloğumuzdaki sürahiyle benzerlik taşır. Bu iki sürahinin birbirinden farklı yanı, kataloğumuzdaki sürahinin zemininin bitkisel motiflerle; Pera Müzesi'ndeki sürahinin zemininin ise küçük spiral kıvrımlı motiflerle dolgulu olmasıdır.

Resim 4.47[71]. Sürahi (Pera Müzesi)

4.3.4. Kaseler

4.3.4.1. Form

İncelenen 7 adet kase, ağız, gövde ve kaide bölümlerinden oluşmaktadır (Bkz. Çizelge 1.4).

[71] Pera Müzesi, Env. No: PMK 21. Gök, 2015, 82, Res. No: 100.

Ağız: 7 adet kasenin tamamı (Kat. No: 49-55) halka biçimli ve dışa dönük ağızlıdır. Bunlardan birinin (Kat. No: 54) ağzı, dilimli kenarlıdır.

Gövde: Kaselerden 2 tanesinin (Kat. No: 49, 50) gövdesi ters kesik koni; diğer beşinin (Kat. No: 42-46) gövdesi ise yarım küre biçimlidir.

Kaide: Kaselerden 6 tanesinin (Kat. No. 49-52, 54, 55) kaidesi halka biçimli; birininki (Kat. No: 53) ise disk şeklindedir.

4.3.4.1.1. Karşılaştırma örnekleri

Kaselerimizden bir kısmının biçimsel açıdan benzerlerine bazı koleksiyonlarda rastlanılmıştır.

Resim 4.48[72]. Kase (Pera Müzesi)

Bir kasemiz (Kat. No: 50) ile halka biçimli ağzı ve ters kesik koni biçimli gövdesi bakımından paralellik gösteren başka bir eser, Pera Müzesi'nde bulunan ve 18. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen kasedir (Resim 4.48). Bu iki eserin tek farklı yanı, kataloğumuzdaki kasenin kaidesinin halka, Pera Müzesi'ndeki kaseninkinin ise disk şeklinde oluşudur.

[72] Pera Müzesi, Env. No: PMK 3. Gök, 2015, 30, Res. No: 1.

Resim 4.49[73]. Kase (Geri Benardete Koleksiyonu)

Resim 4.50[74]. Kase (Geri Benardete Koleksiyonu)

Kaselerimizden ikisine (Kat. No: 52, 53) halka biçimli ağzı ve yarım küre biçimli gövdesi yönünden benzeyen bir örnek, Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan ve 20. yüzyılın başına tarihlendirilen kasedir (Resim 4.49). Bu kase, disk şeklindeki kaidesiyle bu kaselerimizden biri (Kat. No: 53) ile paralellik taşırken; halka biçimli kaideli diğer kasemiz (Kat. No: 52) ile farklılık gösterir.

Kaselerimizden bir diğeri (Kat. No: 54) Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan ve 20. yüzyılın başına tarihlendirilen başka bir kase (Resim 4.50) ile halka biçimli dilimli ağzı, basık yarım küre şeklindeki dilimli gövdesi ve halka biçimli alçak kaidesi bakımından neredeyse tıpatıp aynıdır.

4.3.4.2. Süsleme

İncelenen 7 adet kasenin bezemelerinde en çok kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı, sarı ve mangan moru renkler kullanılmıştır. Bezemeleri oluşturan motifler üç kasede (Kat. No: 52, 53, 54) siyah konturlarla sınırlanmış; diğer kaselerde (Kat. No: 49, 50, 51, 55) kontursuz olarak verilmiştir. Bu kaselerin bezemeleri incelendiğinde; bitkisel motiflerin geometrik motiflerden daha çok tercih edildiği görülür. Ayrıca, geometrik motiflerin kaselerde, vazo ve tabaklara oranla daha sık kullanıldığı da dikkat çekmektedir. Bezemeler daha çok dış yüzde gövde üstünde yoğunlaşırken, kaideler genellikle sade bırakılmıştır. Bazı kaselerin

[73] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 64, Lot: 91. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 25 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

[74] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 67, Lot: 97. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 25 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

dış yüzlerinin yanı sıra iç yüzleri de çeşitli bitkisel veya geometrik motiflerle bezenmiştir (Bkz. Çizelge 2.4).

4.3.4.2.1. Bitkisel süsleme

Kaselerde en çok görülen bitkisel motifler, stilize çiçek, yaprak ve kıvrık daldır. Daha az karşımıza çıkanlar ise rozet çiçek, lale ve hatayi motifleridir.

Hatayi: Kaselerimizden ikisinde (Kat. No: 51, 54) görülen bir motiftir. Hatayi motifleri, bir kasemizde (Kat. No: 51) gövdenin dış yüzünde, stilize bitkisel motiflerle bezeli kıvrık dalların arasına simetrik olarak işlenmiş şekilde görülürken; diğerinde (Kat. No: 54) kasenin iç yüzünde, tabanının merkezinde görülür. Buradaki tek hatayi, kendisiyle aynı kökten çıkan daha küçük boyutlu bir lale ile birlikte betimlenmiştir. Bu iki motifin etrafını, tomurcuklu kıvrık dallar, dairesel dönüşle kuşatmaktadır.

Kıvrık dal: Kaselerimizin biri (Kat. No: 55) hariç tamamında (Kat. No: 49-54) yer verilen bir motiftir. Kıvrık dallar, tomurcuk, stilize çiçek ve yapraklarla bezeli olarak karşımıza çıkar.

Lale: Kaselerimizden ikisinde (Kat. No: 52, 54) lale motifleri görülür. Bir kasenin (Kat. No: 52) gövdesinin orta bölümüne kıvrık dal, tomurcuk ve yapraklarla birlikte işlenmiş lale motifi; diğer kasenin (Kat. No: 54) tabanının iç yüzünde, yanında iri bir hatayi motifi ve çevresinde tomurcuklu kıvrık dallarla birlikte görülür.

Rozet çiçek: Kaselerimizden birinin (Kat. No: 45) gövdesinin dış ve iç yüzlerindeki dikey bölmelerden her birine birer adet iri rozet çiçek işlenmiştir. Bu iri çiçeklerin etrafı, lale, tomurcuk ve yapraklarla bezeli kıvrık dallarla süslüdür.

Stilize çiçek: Kaselerimizin dördünde (Kat. No: 49-52) farklı konumlarda görülen stilize çiçekler, iki örnekte (Kat. No: 49, 50) kase gövdesinin dış yüzünün orta kısmına simetrik olarak işlenmiş; diğer bir kasenin (Kat. No: 51) hem dış hem iç yüzünde, hatayiler ve yapraklarla bezeli kıvrık dalların aralarına yerleştirilmiştir. Stilize çiçekler, başka bir kasede (Kat. No: 52) ise gövdenin alt kısmını çepeçevre saran dalın üstünde, yapraklarla birlikte görülmektedir.

Tomurcuk: Kaselerimizin ikisinde (Kat. No: 53, 54) kıvrık dalların üstünde görülür.

Yaprak: Kaselerimizin bir çoğunda (Kat. No**:** 49, 51-54) stilize çiçek veya tomurcuklarla birlikte kıvrık dalları süsleyen yapraklar, bitkisel bezemelerde en çok yer verilen motiflerin başında gelir.

4.3.4.2.2. Geometrik süsleme

Kaselerde en sık görülen geometrik kökenli motifler, benek, dörtgen ve dairesel motiflerdir. Baklava, çizgi ve dalga motifleri ise yalnızca birer kasemizde karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan kaselerden ikisinde (Kat. No: 49, 50) serbest fırça tekniği ile yapılmış ve oldukça stilize olmuş geometrik motifler görülür.

Baklava: Kaselerimizin birinin (Kat. No: 52) ağız kenarını çevreleyen kuşakta, aralarına oval formlu motifler işlenmiş baklava motifleri yan yana sıralanmıştır. Öte yandan bu kuşağın alt kısmında, beneklerle dönüşümlü sıralanmış, alt tarafı uzatılmış bakalava motifleri görülür.

Benek: Kaselerimizin üçünde (Kat. No: 50, 52, 53) karşımıza çıkan benek motifleri, bir kasemizin (Kat. No: 50) hem dış hem iç yüzünde görülür. Dış yüzde, gövdenin üst kısmına serpiştirilen benek motifleri, iç yüzde dalga motifleriyle dönüşümlü olarak ağız kenarındaki kuşağı süsler. Diğer bir kasenin (Kat. No: 52) gövdesinin üst kısmında, alt tarafı uzatılmış üçer baklava ile üçer benek motifinin dönüşümlü sıralandığı görülür. Benekler, başka bir kasenin (Kat. No: 53) dış yüzünde, ağız kenarını çevreleyen kuşakta yer alan yaprakların arasına yerleştirilmiş şekilde görülür.

Çizgi: Kaselerden birinin (Kat. No: 50) gövdesinin alt kısmında, gelişigüzel yapılmış yatay ve dikey çizgiler görülür.

Dairesel motif: Kaselerimizin ikisinde (Kat. No: 49, 51) görülen dairesel motifler, bunlardan birinin (Kat. No: 49) gövdesinin alt kısmındaki dörtgen birimlerin içinde görülürken; ötekinin (Kat. No: 51) dış yüzünde ağız kenarını çevreleyen kuşakta ve gövdenin alt kısmındaki dikdörtgen formlar içerisinde, spiral kıvrımlı motifler şeklinde görülür.

Dalga: Kaselerimizin birinin (Kat. No: 50) gövdesinin üstünde görülen stilize çiçek motiflerinin ara yüzeyi, dalga ve benek motifleriyle hareketlendirilmiştir.

Dörtgen: Kaselerimizin üçünde (Kat. No: 49, 51, 54) farklı konumlarda görülen bir motiftir. İki kasemizde (Kat. No: 49, 51) çerçeveli olarak verilmiş dikdörtgen formlar, yan yana sıralanarak gövdenin alt kısmını çepeçevre sarmaktadır. Diğer bir kasemizin (Kat. No: 54) dilimli gövdesinin, içleri dörtgen motifleriyle dolgulu dikey şeritlerle bölümlere ayrıldığı görülür.

4.3.4.2.3. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen kaselerden ikisinin (Kat. No: 49, 50) beyaz zeminleri, serbest fırça tekniğiyle kobalt mavisi renkli stilize motiflerle bezenmiştir.Bu iki kasemizdeki gibi, krem rengi zemini üstüne serbest fırça tekniğiyle kobalt mavisi stilize motifler işlenmiş başka bir eser, Geri Benardete Koleksiyonu 'nda yer alan 19. yüzyılın sonu tarihli yağ kandilidir (Resim 4.51).

Kaselerimizden biri (Kat. No: 55) gibi firuze zeminli bezemesiz kapların, farklı türlerde çok sayıda benzeri mevcuttur. Bunlardan biri, Pera Müzesi'nden bulunan 20. yüzyılın ikinci yarısı tarihli vazodur[75].

Resim 4.51[76].Yağ kandili (Geri Benardete Koleksiyonu)

[75] Eser için bkz. Gök, 2015, 144, Res. No: 202.
[76] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 145, Lot: 237. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 4 Mart 2019 tarihinde alınmıştır.

4.3.5. Kavanozlar

4.3.5.1. Form

İncelenen eserler arasında 4 adet kavanoz yer almaktadır. Bu kavanozlar, ağız, boyun, gövde ve kaide bölümlerinden oluşmaktadır (Bkz. Çizelge 1.5).

Ağız: Kavanozların tamamı (Kat. No: 56 - 59) halka biçimli ve dışa kıvrık ağızlıdır.

Boyun: Kavanozların tamamı (Kat. No: 56 - 59) silindirik boyunludur.

Gövde: Bir kavanozun (Kat. No. 56) gövdesi basık küre; ikisinin (Kat. No: 57, 59) silindirik; birininki ise (Kat. No: 58) eliptik formludur.

Kaide: Kavanozlardan birinin (Kat. No. 56) kaidesi halka; ikisinin (Kat. No: 58, 59) kaidesi disk şeklindedir. Birinin (Kat. No: 57) ise kaidesi yoktur.

4.3.5.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen dört kavanoz, formları bakımından farklı koleksiyonlardaki bazı kavanozlarla benzerlik taşımaktadır.

Resim 4.52[77].Küp (Pera Müzesi)

Resim 4.53[78].Küp (Pera Müzesi)

Resim 4.54[79]. Vazo (Geri Benardete

[77] Pera Müzesi, Env. No: PMK 31. Gök, 2015, 151, Res. No: 216.
[78] Pera Müzesi, Env. No: PMK 58. Gök, 2015, 151, Res. No: 217.
[79] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 47, Lot: 57. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 5 Mart 2019 tarihinde alınmıştır.

Koleksiyonu)

Eserlerimizden biri (Kat. No: 56) halka şeklimdeki ağzı, oldukça kısa silindirik boynu, basık küre biçimli gövdesi ve halka biçimli kaidesi bakımından, Pera Müzesi'nde bulunan ve 20. yüzyılın ortasına tarihlendirilen küp (Resim 4.52) ile paralellik göstermektedir.

Bir diğer kavanozumuz (Kat. No: 58) dışa kıvrık halka biçimli ağzı, kısa silindirik boynu, eliptik gövdesi ve disk şeklindeki kaidesi bakımından, Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli küp (Resim 4.53) ile paralellik gösterir.

Kavanozlarımızdan bir diğeri (Kat. No: 59) halka şeklindeki ağzı, silindirik boynu ve silindirik gövdesi bakımından, Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan ve 20. yüzyıla tarihlendirilen vazoyla (Resim 4.54) benzerlik taşır.

4.3.5.2. Süsleme

İncelediğimiz dört kavanozun süslemelerinde, kobalt mavsi, yeşil, mangan moru, firuze, kırmızı ve sarı renkler kullanılmış olup, bezemeleri oluşturan motifler kavanozların tamamında siyah konturlarla sınırlıdır. Kavanozların bezeme programları incelendiğinde; bitkisel motiflere, geometrik motiflerden daha çok yer verildiği görülür. Bezemeler gövde üstünde yoğunlaşmış; boyun ve kaideler genellikle sade bırakılmıştır (Bkz. Çizelg**e** 2.5).

4.3.5.2.1. Bitkisel süsleme

Kavanozlarda en çok karşımıza çıkan bitkisel motifler, palmet ve stilize yaprak; en nadir görülenler ise gül ve hançer yaprağıdır.

Dişli yaprak: İki kavanozda (Kat. No: 57, 59) görülen dişli yapraklar, birinde (Kat. No: 57) şemselerin içinde yer alan palmetlerin üstüne; diğerinde (Kat. No: 59) ise kartuşların içinde üst üste işlenmiş palmet ve hatayi motiflerinin en üst kısmına yerleştirilmiştir.

Gonca: Kavanozlardan ikisinde (Kat. No: 57, 59) görülen gonca motifleri, ikisinde de boyun kısmını çevreleyen kuşakta, diyagonal konumlu yaprakların arasına yerleştirilmiştir.

Gül: Kavanozlardan birinin (Kat. No: 58) gövdesi boyunca dikey doğrultulu olarak sıralanan hançer yapraklarının arasında, aynı kökten çıkan dallar mevcuttur. Bu dallar, güller ve rozet çiçeklerle süslüdür.

Hançer yaprağı: Yalnızca bir kavanozda (Kat. No: 58) gövdenin en alt kısmından başlayarak boyna dek uzanan, simetrik işlenmiş hançer yaprakları görülür.

Hatayi: Kavanozlardan ikisinde (Kat. No: 56, 59) görülür. Birinin (Kat. No: 56) gövdesinin ortasını çepeçevre kuşatan kartuşların içlerine, birer adet iri hatayi işlenmiştir. Aynı tipte hatayiler, gövdenin üst ve alt kısımlarında ise yarımşar olarak tekrarlanmıştır.

Kıvrık dal: İki kavanozumuzda (Kat. No: 56, 58) görülür. Birinde (Kat. No: 56) gövdeyi kuşatan kartuşların ara yüzeyleri, düşey konumlu yapraklı dallarla haraketlendirmiştir. Ötekinin (Kat. No: 58) gövdesindeki hançer yapraklarının içlerinde tomurcuklu dallar; ara yüzeyleri ise rozet çiçek ve güllerle bezeli dallar görülür.

Palmet: Kavanozların üçünde (Kat. No: 57-59) karşımıza çıkan palmetler, birinde (Kat. No: 57) firuze zeminli şemselerin içinde görülür. Öte yandan, aynı kavanozun tüm gövdesi, uçlarından çıkan rumi kıvrımları ile birbirine bağlı palmet motifleriyle süslüdür. Palmet motifleri bir diğer kavanozda (Kat. No: 58) rumilerle geçmeli olarak, gövdeyi ikiye ayıran kalın yatay kuşak üstünde sıralanmıştır. Ötekinde (Kat. No: 59) ise palmetler, gövdedeki kartuşların içinde; dişli yapraklar, hatayiler ve palmetlerden oluşan motif öbeklerinin en alt kısmını oluşturur.

Rozet çiçek: Kavanozlardan ikisinde (Kat. No: 58, 59) görülen rozet çiçekler, birinde (Kat. No: 58) iri hançer yapraklarının arasını süsleyen dalları süsler. Rozet çiçekler, balık pulu desenli öteki kavanozda Kat. No: 59) ise simetrik olarak, gövdede yer alan kartuşların dört köşesine denk gelecek şekilde yerleştirilmiştir.

Rumi: Kavanozlardan ikisinde (Kat. No: 57, 58) karşımıza çıkan rumiler, birinde (Kat. No: 57) girift düzende tüm gövdeyi kuşatırken; diğer kavanozda (Kat. No: 58) yalnızca gövdeyi ikiye bölen yatay kuşakta görülür. Bu iki kavanozda da rumiler, palmetlerle birlikte verilmiştir.

Yaprak: Yaprak motiflerine kavanozların üçünde (Kat. No**:** 56, 57, 59) yer verilmiştir. Yapraklar, bir kavanozumuzun (Kat. No: 56) gövdesinde yer alan kartuşların ara yüzeyindeki dalların üstünde görülür. Diğer iki kavanozun (Kat. No: 57, 59) ise boyunlarında yer alan kuşaklarda, aralarına goncalar yerleştirilmiş diyagonal konumlu yapraklar sıralanmıştır.

4.3.5.2.2. Geometrik süsleme

Kavanozlarda en sık karşımıza çıkan geometrik motifler, kartuş ve üçgen motifleridir. Balık pulu, benek ve şemse gibi diğer geometrik kökenli motiflere ise yalnızca birer kavanozda yer verilmiştir.

Balık pulu: Kavanozlardan birinin (Kat. No: 59) tüm gövdesi balık pulu deseniyle kaplıdır.

Benek: Kavanozlardan birinde (Kat. No: 57) rumilerden bir kısmının yüzeyine benek motifleri serpiştirilmiştir.

Kartuş: Kavanozların ikisinin (Kat. No**:** 56, 59) gövdesini kuşatan kartuşların içi bir kavanozda (Kat. No: 56) hatayilerle; diğerinde (Kat. No: 59) palmet, hatayi ve dişli yapraklardan oluşan bitkisel süsleme ile dolguludur.

Şemse: Yalnızca bir kavanozumuzun (Kat. No: 57) gövdesinin üst kısmında şemselere yer verilmiştir. Bu şemselerin içinde, palmetlerin üstüne yerleştirilmiş dişli yapraklardan oluşan bitkisel süsleme görülür.

Üçgen: Kavanozlardan ikisinde (Kat. No: 56, 58) gövdenin en üst kısmındaki kuşaklar üstünde dalgalı kenarlı üçgen motifleri görülür. Bu motifler, birinde (Kat. No: 56) yürek motifleriyle dönüşümlü tekrarlanırken; diğerinde (Kat. No: 58) daha küçük boyutlu üçgen motifleriyle dönüşümlü sırlanmıştır.

4.3.5.2.3. Nesneli süsleme

Yürek: Kavanozlardan birinin (Kat. No: 56) gövdesinin en üst kısmındaki profilde, üçgen motifleriyle dönüşümlü olarak tekrarlanan yürek motifleri görülür.

4.3.5.2.4. Karşılaştırma örnekleri

Kavanozlarımızdan bazılarında yer alan bezemeler, motif veya kompozisyon bakımından çeşitli koleksiyonlaardaki küp veya vazoların bezemeleriyle paralel özellikler göstermektedir.

Kavanozlarımızdan birinde (Kat. No: 56) görülen dilimli kartuşların benzerleri, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ortası tarihli küp (Resim 4.55) ile Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 20. yüzyılın başı tarihli vazo (Resim 4.56) üstünde görülür.

Resim 4.55[80].Küp (Pera Müzesi)

Resim 4.56[81].Vazo (Geri Benardete Koleksiyonu)

Kavanozlarımızın bir diğeri (Kat. No: 57) kobalt mavisi zeminini, birbiri içinden geçerek kuşatan palmet ve rumi motifleri bakımından, Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ortası tarihli vazo (Bkz. Resim 4.19) ile benzerlik taşır.

İncelenen kavanozların sonuncusu (Kat. No: 59) balık pulu desenli zemin dolgusu, gövdesinin üst kısmını çevreleyen bezeme kuşağı, rozet çiçekleri, dilimli kartuşları ve bu kartuşların iç dolgularındaki motifler bakımından Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer alan 20. yüzyılın başı tarihli vazo (Resim 4.56) ile benzerlik taşımaktadır.

4.3.6. Kavanoz Kapakları

4.3.6.1. Form

Eserlerimiz arasındaki 2 adet kavanoz kapağı, kulp ve gövde bölümlerinden oluşmaktadır (Bkz. Çizelg**e** 1.6).

---

[80] Pera Müzesi, Env. No: PMK 34. Gök, 2015, 152, Res. No: 219.

[81] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 150, Lot: 247. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 7 Mart 2019 tarihinde alınmıştır.

Kulp: 2 kapaktan birinin (Kat. No: 60) kulbu kalp; diğerinin kulbu (Kat. No: 61) ise daire şeklindedir.

Gövde: Kapaklardan birinin (Kat. No: 60) gövdesi basık yarım küre; diğerininki (Kat. No: 61) ise dairesel formludur.

4.3.6.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen 2 adet kapaktan biri (Kat. No: 60) kalp formundaki kulbu ve basık yarım küre formlu gövdesi yönünden Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın ilk yarısı tarihli kapak (Resim 4.57) ile benzerlik taşır. İki kapak arasındaki fark, incelediğimiz kapağın dışa taşkın etek kısmıdır.

Resim 4.57[82]. Kapak (Pera Müzesi)

Resim 4.58[83]. Kapak (Pera Müzesi)

Kapaklarımızdan diğeri (Kat. No: 61) gövdesinin dairesel formu bakımından, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ilk yarısı tarihli kapakla (Resim 4.58) paralellik gösterir.

4.3.6.2. Süsleme

İncelenen iki kavanoz kapağının bezemelerinde, kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı ve mangan moru renkler kullanılmış olup, birindeki (Kat. No: 60) motifler, siyah konturlarla sınırlanmıştır. Bir kapakta (Kat. No: 60) bitkisel süsleme; diğerinde (Kat. No: 61) ise

[82] Pera Müzesi, Env. No: PMK 294. Gök, 2015, 217, Res. No: 344.
[83] Pera Müzesi, Env. No: PMK 537. Gök, 2015, 218, Res. No: 346.

herhangi bir motife yer vermeyen akıtmalı bezeme karşımıza çıkmaktadır (Bkz. Çizelge 2.6).

4.3.6.2.1. Bitkisel süsleme

Kapaklardan birinin (Kat. No: 60) alt kısmındaki kuşakta, diyagonal konumlu yapraklar ile rozet çiçeklerin dönüşümlü olarak tekrarlandığı bezeme görülür.

4.3.6.2.2. Karşılaştırma örnekleri

Kapaklarımızdan biri (Kat. No: 61) akıtmalı bezemesiyle, kataloğumuzdaki bir kandilin (Kat. No: 76) yanı sıra, Pera Müzesi'nde bulunan ve 20. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilen 2 adet küp (Resim 4.59), (Bkz. Resim 4.69) ile benzerlik gösterir.

Resim 4.59[84]. Küp (Pera Müzesi)

Resim 4.60[85]. Askı süsü (SVİKV. Koleksiyonu)

4.3.7. Askı Süsleri

4.3.7.1. Form

İncelenen 2 adet askı süsü (Kat. No: 62, 63) küre biçimlidir (Bkz. Çizelge 1.7).

[84] Pera Müzesi, Env. No: PMK 111. Gök, 2015, 156, Res. No: 227.
[85] SVİKV. Koleksiyonu, Türkiye Env. No: SK 143. Soustiel, 2000, 169, Res. No: 131.

4.3.7.1.1. Karşılaştırma örnekleri

Küre veya yumurta biçimli askı süslerinin 18. yüzyıl ile 20. yüzyılın ikinci yarısı arasındaki zaman diliminde Kütahya'da çok sayıda örneği üretilmiştir. Aralarında, kiliseleri süsleme amacıyla Ermeni ustalar tarafından yapılan örneklerine de (Resim 4.61) sıkça rastlanan bu askı süslerinin, çeşitli koleksiyonlarda çok sayıda benzeri mevcuttur.

İncelenen askı süslerinden ikisi de (Kat. No: 62, 63) küresel formları bakımından V&A Museum'da yer alan 18. yüzyıl tarihli askı süsü (Resim 4.61) ve Metropolitan Museum'da bulunan 19. yüzyıl tarihli askı süsü (Resim 4.62) ile paralellik gösterir.

Resim 4.61[86]. Askı süsü (V&A Museum)

Resim 4.62[87]. Askı süsü (Metropolitan Museum)

4.3.7.2. Süsleme

İncelenen iki askı süsünün bezemelerinde, kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı, mangan moru ve sarı renkler kullanılmış, motifler siiyah konturlarla sınırlanmıştır. Bezeme programlarında, kartuş ve madalyon gibi geometrik kökenli motifler daha geniş yer tutmakla birlikte, bitkisel motiflere de yer verilmiştir (Bkz. Çizelg**e** 2.7).

[86] Internet: V&A Museum, Museum Number. 143-1885.
Web: http://collections.vam.ac.uk/item/O90772/hanging-ornament-unknown/#. adresinden 16 Nisan 2019 tarihinde alınmıştır.
[87] Internet: Metropolitan Museum, Museum Number: 14.40.726.
Web: https://www.metmuseum.org/art/collection/search/446647. adresinden 18 Nisan 2019 tarihinde alınmıştır.

4.3.7.2.1. Bitkisel süsleme

Gül: Askı süslerinden birinde (Kat. No: 62) kartuşların ara yüzeylerinde uzun sapların uçlarında gül motifleri görülür.

Kıvrık dal: Br askı süsünün (Kat. No: 63) alt ve üst kısımlarında yer alan daire biçimli madalyonların içinde, dairesel kompozisyonla verilmiş kıvrık dal görülmektedir.

Lale: Askı süslerinin ikisinde de (Kat. No: 62, 63) lale motiflerine yer verilmiştir. Bunkardan birinde (Kat. No: 62) laleler, kartuşların ara yüzeyinde yer alan uzun saplardan bazılarının uçlarında görülür. Ötekinin (Kat. No: 63) ise alt ve üst kısımlarda görülen kıvrık dalı rozet çiçeklerle birlikte laleler süslemektedir.

Palmet: Askı süslerinden birindeki (Kat. No: 62) dilimli kartuşların iç kısımları, palmet ve rumi motifleriyle dolguludur.

Rozet çiçek: Askı süslerinden birinin (Kat. No: 63) alt ve üst kısımlarındaki dairesel madalyonların içinde yer alan kıvrık dal, rozet çiçekler ve lalelerle süslüdür.

Rumi: Bir askı süsünde (Kat. No: 62) yer alan dilimli kartuşların içi, palmet-rumi geçmelerle dolguludur.

Sap: Askı süslerinden birinde (Kat. No: 62) görülen kartuşların ara yüzeyine, uçlarında lale veya gül motifleri yer alan uzun saplar işlenmiştir.

Yaprak: İki askı süsünün de bezemesinde yer verilen bir motiftir. Birinde (Kat. No: 62) kartuşların arasındaki yüzeyde, kırmızı ince yapraklar görülür. Diğerinde (Kat. No: 63) ise alt ve üst kısımlarda yer alan kıvrık dalların üstünde rozet çiçek ve lalelerin yanı sıra mavi ve yeşil yapraklar yer alır.

4.3.7.2.2. Geometrik süsleme

Balık pulu: Askı süslerinden birinde (Kat. No: 63) madalyonlar dışındaki tüm zemin, balık pulu deseniyle kaplıdır.

Kartuş: Askı süslerinden birinde (Kat. No: 62) içleri palmet ve rumi motifleriyle dolgulu, dilimli kartuşlar görülür.

Madalyon: Askı süslerinden birinin (Kat. No: 63) alt ve üst kısımlarında birer büyük, gövdesinin orta kısmında ise daha küçük boyutlu dairesel formlu madalyonlar yer alır.

Yıldız: Askı süslerinden birinin (Kat. No: 63) gövdesinin orta kısmındaki daire biçimli madalyonların içi, sekiz kollu yıldızdan gelişen geometrik bezeme ile dolguludur.

4.3.7.2.3. Karşılaştırma örnekleri

Çeşitli koleksiyonlarda karşımıza çıkan bir kısım askı süsünde, kataloğumuzdaki iki askı süsünde görülen motiflerle paralellik gösteren motiflere rastlanılmıştır.

Askı süslerimizden biri (Kat. No: 62) içleri rumi dolgulu kartuşları bakımından Metropolitan Museum'da yer alan 19. yüzyıl tarihli askı süsü (Resim 4.62) ile benzerlik taşımaktadır. SVİKV. Koleksiyonu'ndaki 19. yüzyılın sonu tarihli bir askı süsünde (Resim 4.60) görülen madalyonların rumili iç dolguları, kataloğumuzdaki askı süsünde (Kat. No: 62) görülen kartuşların iç dolguları ile paralellik gösterir.

Pera Müzesi'nde bulunan 20. yüzyılın başı tarihli başka bir örnekte (Resim 4.63) ise kataloğumuzdaki askı süsünde (Kat. No: 62) görülen kartuşlardan daha iri ve farklı iç dolgulara sahip kartuşlar görülür.

Resim 4.63[88]. Askı süsü (Pera Müzesi)

Resim 4.64[89]. Mumluk (Pera Müzesi)

[88] Pera Müzesi, Env. No: PMK 506. Gök, 2015, 223, Res. No: 357.
[89] Pera Müzesi, Env. No: PMK 199. Gök, 2015, 220, Res. No: 350.

4.3.8. Mumluklar

4.3.8.1. Form

Eserlerimiz arasında yer alan 2 adet mumluk (Kat. No: 64, 65) formları bakımından birbirinin tıpatıp aynısıdır. Mumlukların ikisinin de ağız kısımları halka biçimli olup, gövdeleri konik formludur (Bkz. Çizelg**e** 1.8).

4.3.8.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İki mumluğumuzla form bakımından bire bir örtüşen bir örnek, Pera Müzesi Koleksiyonu'nda yer alan 20. yüzyılın ikinci yarısı tarihli mumluktur (Resim 4.64).

4.3.8.2. Süsleme

İncelenen 2 adet mumluğun (Kat. No: 64, 65) bezemeleri, firuze ve zeytin yeşili renklerle yapılmış olup, motifleri siyah konturludur. Bezeme programları bakımından, bire bir parallellik gösteren mumlukların ikisinde de gövdenin üst kısmı bezemeli, firuze zeminli alt kısmı ise bezemesizdir (Bkz. Çizelg**e** 2.8).

4.3.8.2.1. Bitkisel süsleme

Stilize çiçek: Mumluklardan ikisinin de, gövdesinin üst kısmını tümüyle kaplayan altıgen birimlerin her birinin içine birer stilize çiçek motifi işlenmiştir.

4.3.8.2.2. Geometrik süsleme

Altıgen: İki mumluğun da gövdesinin krem rengi zeminli üst kısmını, kenarları çift çizgiyle sınırlanmış, iki ucundan birbirine bağlı altıgenler çepeçevre sarmaktadır.

Üçgen: İki mumlukta da gövdenin üst kısmını süsleyen altıgenlerin araları üçgenlerle dolgulanmıştır.

4.3.8.2.3. Karşılaştırma örnekleri

İki mumluğumuzun bezemesiyle, renk, desen ve kompozisyon bakımından bire bir örtüşen bir örnek, Pera Müzesi Koleksiyonunda bulunan 20. yüzyılın ikinci yarısı tarihli mumluktur (Resim 4.64).

Resim 4.65[90]. Fincan (Pera Müzesi)

4.3.9. Fincan

4.3.9.1. Form

İncelenen eserler arasında, ağız, gövde ve kaide bölümlerinden oluşan 1 adet fincan (Kat. No. 66) yer alır. Fincanın ağız kısmı halka biçimli ve dışa dönüktür. Gövdesi yarım küre şeklinde; kaidesi ise halka biçimindedir (Bkz. Çizelge 1.9).

4.3.9.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen fincana halka şeklindeki ağzı, yarım küre biçimli gövdesi ve halka şeklindeki kaidesi bakımından benzeyen bir örnek, Pera Müzesi'nde bulunan 18. yüzyılın ikinci yarısı tarihli fincandır (Resim 4.65).

Kütahya'da, özellikle 18. yüzyılda oldukça yaygın olan fincan üretimi, bazı Kütahyalı seramik ustalarının fincancı olarak anılmasına neden olmuştur. Tarihsel süreç içerisinde çeşitli formları denenen Kütahya üretimi fincanlarda, daha çok Çin etkisi hakimdir. Bu

[90] Pera Müzesi. Env. No: PMK 340. Gök, 2015, 46, Res. No: 34.

fincanların üretiminde, Çin yapımı porselen çay fincanlarından etkilenilmiş olması muhtemeldir[91].

4.3.9.2. Süsleme

İncelenen fincanın (Kat. No: 66) bezemeleri, yalnızca kobalt mavisi renk kullanılarak yapılmıştır. Bezeme programı incelendiğinde, sadece geometrik motiflere yer verildiği görülür. Süsleme, fincanın dış yüzünde; gövde üstünde yoğunlaşmakla birlikte, iç yüzde ağız kenarını çevreleyen kuşakta, sınırlı da olsa bezemeye yer verilmiştir (Bkz. Çizelge 2.9).

4.3.9.2.1. Geometrik süsleme

Benek: İncelenen fincanın gövdesinin üst kısmını yatay şekilde dolanan dalga motiflerinin üstüne benek motifleri serpiştirilmiştir.

Çizgi: Fincanın gövdesinin üst kısmını saran dalga motiflerinin hemen altında yer alan yatay çizgi, gövdeyi çepeçevre dolanır.

Dalga: Fincanın gövdesinin üst kısmını, üç sıra dalga motifi, yatay doğrultuda çepeçevre sarar.

Dairesel motif: Gövdenin üst kısmını kuşatan dalga motiflerinin arasına, 3 adet içi taramalı dairesel motif yerleştirilmiştir.

4.3.10. Matara

4.3.10.1. Form

Eserlerimiz arasında yer alan bir matara (Kat. No: 67) ağız, boyun ve gövde bölümlerinden oluşmaktadır. Mataranın halka biçimli ve dışa dönük ağızı; oldukça kısa, silindirik bir boynu; daire biçimli yassı bir gövdesi vardır (Bkz. Çizelge 1.10).

[91] Köklü bir çay kültürüne sahip olan Çin'de 10. yüzyılda çay içmek için kaseler kullanılmıştır. Yenişehirlioğlu, F. (2012). "Fincanınızda Ne Var? Osmanlı Döneminde Günlük Yaşam, Sosyal Değişimler ve Fincan Tipleri". Avcı, A., Erkoç, S. ve Otman, E. (Editörler). ***Yemekte Tarih Var. Yemek Kültürü ve Tarihçiliği,***. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, .97-98.

4.3.10.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen mataranın form bakımından farklı koleksiyonlarda çok sayıda benzeri mevcuttur. Bunlardan biri olan V&A Museum'daki 18. yüzyılın ikinci yarısı tarihli matara (Resim 4.66) halka biçimli ağzı, kısa silindirik boynu ve daire şeklindeki yassı gövdesiyle, kataloğumuzdaki matara ile büyük benzerlik taşır.

İncelediğimiz matara ile form bakımından paralellik gösteren bir diğer örnek, SVİKV. Koleksiyonu'nda yer alan 18. yüzyılın ikinci yarısı tarihli mataradır (Resim 4.67). Bu matara, ağız, boyun ve gövdesinin biçimi bakımından, kataloğumuzdaki matarayla bire bir örtüşmektedir.

Resim 4.66[92]. Matara (V&A Museum)

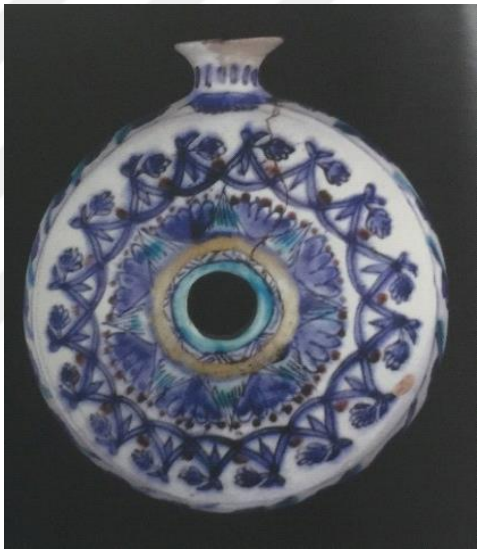

Resim 4.67[93]. Matara (SVİKV. Koleksiyonu)

4.3.10.2. Süsleme

İncelenen mataranın (Kat. No: 67) bezemeleri, firuze zemin üstüne siyah renkle yapılmıştır. Bezemeye, yalnızca gövde üstünde yer verilmiş olup, ağız ve boyun kısımları sade bırakılmıştır (Bkz. Çizelg**e** 2.10). Gövdede yer alan bezemelerin büyük çoğunluğunu, oldukça stilize edilmiş bitkisel motifler oluşturur.

[92]Internet: V&A Museum, Museum Number: 777-1892.
Web:. http://collections.vam.ac.uk/item/O86456/pilgrim-flask-unknown/. adresinden 22 Nisan 2019 tarihinde alınmıştır.
[93] SVİKV. Koleksiyonu, Env. No: 429. Bilgi, 2006,.122, Res. No: 137.

4.3.10.2.1. Bitkisel süsleme

Kıvrık dal: Mataranın her iki yüzünün kenarlarını, kesintisiz bir kıvrık dal çepeçevre sarar.
Sap: Mataranın bir profille vurgulanmış daire biçimli orta bölümünde, etrafı kısa çizgilerle bezeli düşey yönlü kısa bir sap yer alır.
Yaprak: Mataranın kenarlarını dolanan kıvrık dal, stilize yapraklarla bezelidir.

4.3.10.2.2. Geometrik süsleme

Çizgi: Her iki yüzde de, matararnın ortasında yer alan saptan çıkan yatay ve dikey kısa çizgiler, stilize bir motif meydana getirir.

4.3.10.2.3. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen mataranın iki yüzündeki kenarlarını süsleyen; stilize yapraklarla bezeli kesintisiz kıvrık dal ile paralellik gösteren bir motif, Çinili Köşk Müzesi'ndeki fincan tabağının (Resim 4.68) iç kenarında görülür. Çinili Köşk'teki bu eser, 18. yüzyılın sonu ile 19. yüzyılın başı arasına tarihlendirilmiştir.

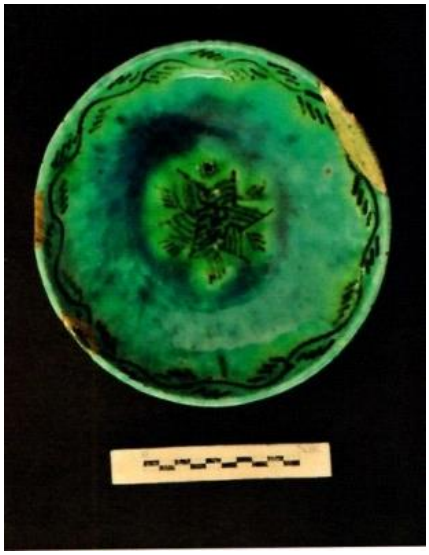

Resim 4.68[94]. Fincan tabağı (Çinili Köşk Müzesi)

Resim 4.69[95]. Küp (Pera Müzesi)

[94] Çinili Köşk Müzesi, Env. No: 41/1147. Yalçın, S. (2018). İstanbul Arkeoloji Müzeleri Çinili Köşk Müzesi'nde Bulunan 18. ve 19. Yüzyıl Kütahya Üretimli Kahve Fincanları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, 173, Res. No: 135.
[95] Pera Müzesi, Env. No: PMK 109. Gök, 2015, 155, Res. No: 226.

4.3.11. Pabuç

4.3.11.1. Form

Eserlerimiz arasında yer alan pabucun (Kat. No: 68) topuğu kısmen kırık olup, söz konusu eser yalnızca çarık formundaki gövdeden meydana gelmektedir (Bkz. Çizelg**e** 1.11).

4.3.11.2. Süsleme

İncelenen pabucun (Kat. No: 68) bezemeleri, firuze zemin üstüne siyah renkle yapılmıştır. Süslemeler, pabucun üst kısmında yoğunlaşmış olmakla birlikte, tabanı da bazı motiflerle hareketlendirilmiştir. Pabucun bezemesinde, bitkisel ve nesneli motiflere oranla daha çok geometrik motifler tercih edilmiştir (Bkz. Çizelg**e** 2.11).

4.3.11.2.1. Bitkisel süsleme

Rozet çiçek: Eserlerimiz arasında yer alan pabucun tabanına işlenen küçük daire motifleri, yan yana iki adet rozet çiçek biçimi oluşturacak şekilde dizilmiştir.

4.3.11.2.2. Geometrik süsleme

Benek: Pabucun iki yan yüzünün kimi yerlerine benek motifleri serpiştirilmiştir.

Dairesel motif: Pabucun iki yan yüzünde; üst kısımdan tabana kadar olan yüzeyde beneklerin yanı sıra yer yer dairesel motifler görülür**.**

Kartuş: Pabucun üst kısmını, içi stilize motiflerle bezeli dilimli kartuş kuşatmaktadır.

4.3.11.2.3. Nesneli süsleme

Çin bulutu: Pabucun her iki yan yüzündeki dairesel motiflerin yanında çin bulutları görülür.

4.3.12. Aplik

4.3.12.1. Form

Eserlerimiz arasında bulunan bir aplik (Kat. No: 69) ağız ve gövde kısımlarından oluşmaktadır. Apliğin ağız kısmı kare formlu; gövdesi ise kesik piramit görünümlüdür (Bkz. Çizelg**e** 1.12).

4.3.12.1.1. Karşılaştırma örnekleri

Apliğimiz ile kare formlu ağız ve kesik piramit biçimli gövdesi bakımından bire bir örtüşen bir örnek, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ikinci yarısı tarihli apliktir (Resim 4.70).

4.3.12.2. Süsleme

Apliğimizin (Kat. No: 69) bezemeleri, kobalt mavisi, firuze ve kırmızı renklerle yapılmış olup, siyah konturludur. Eserin hem dış, hem de iç yüzünde bezemeye yer verilmiştir. Süslemenin en çok yoğunlaştığı kısım gövde olmakla beraber, dış yüzün tabanı da geometrik motiflerle boş yer bırakılmaksızın bezenmiştir. Bezeme programında daha çok bitkisel motiflere yer verilmiştir (Bkz. Çizelg**e** 2.12).

4.3.12.2.1. Bitkisel süsleme

Palmet: İncelenen aplikte en sık karşımıza çıkan motif olan palmetler, apliğin hem dış hem de iç yüzlerinde görülmektedir. Dört dış yüzün dördünün de ortasında, birer dilimli palmet motifi görülür. İç yüzde ise ağız kenarının ortasından ve köşelerinden aşağı doğru sarkan toplam 8 adet palmet motifi mevcuttur. Bu motiflerden ortada yer alanlar, köşedekilerden daha büyük boyutludur.

Rumi: Eserin dış yüzünün kenarları dört yüzde de rumi geçmelerle süslüdür. Bu rumiler, yukarıdan ve aşağıdan ortaya doğru yönelerek, merkezdeki palmet motifiyle birleşir. Öte yandan, tabanın dış yüzünde, merkezdeki sekiz kollu yıldızdan gelişerek tüm tabanı kuşatan rumiler görülür.

4.3.12.2.2. Geometrik süsleme

Yıldız: Apliğin tabanının dış yüzünün merkezine sekiz kolu yıldız motifi işlenmiştir.

4.3.12.2.3. Karşılaştırma örnekleri

Apliğimizin iç yüzünün kenarlarından aşağı doğru sarkan palmetlerin hem motif, hem de bulunduğu konum bakımından benzerleri, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ikinci yarısı tarihli apliğin (Resim 4.70) iç yüzünde görülür.

Resim 4.70[96]. Aplik (Pera Müzesi)

Resim 4.71[97]. Çini pano (Pera Müzesi)

4.3.13. Lamba Askısı

4.3.13.1. Form

Eserlerimiz arasında yer alan lamba askısı (Kat. No: 70) sekizgen formlu yassı bir gövdeden oluşmaktadır (Bkz. Çizelge 1.13).

[96] Pera Müzesi, Env. No: PMK 530. Gök, 2015, 228, Res. No: 367.
[97] Pera Müzesi, Gök, 2015, 281, Res. No: 480.

Resim 4.72[98]. İbrik (Geri Benardete Koleksiyonu)

Resim 4.73[99]. İbrik (SVİKV. Koleksiyonu)

4.3.13.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen lamba askısı ile sekizgen yassı formu bakımından benzerlik gösteren bir örnek, Pera Müzesi'nde bulunan ve 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başı arasına tarihlendirilen çini panodur (Resim 4.71).

4.3.13.2. Süsleme

Lamba askımızın (Kat. No: 70) bezemeleri, kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı, sarı ve mangan moru renklerle yapılmış olup, motifleri siyah konturludur (Bkz. Çizelge 2.13).

4.3.13.2.1. Bitkisel süsleme

Dişli yaprak: Lamba askısının etrafını çevreleyen geniş bezeme kuşağında yer alan kıvrık dal, diğer motiflerin yanı sıra dişli kenarlı yapraklarla bezelidir.

Hatayi: Eseri süsleyen yapraklı kıvrık dalın üstünde, palmetlerle dönüşümlü ve simetrik olarak işlenmiş hatayiler görülür.

---

[98] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 139, Lot: 226. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 10 Mayıs 2019 tarihinde alınmıştır.

[99] SVİKV. Koleksiyonu, Türkiye Env. No: SK 160. Soustiel, 2000, 141, Res. No: 94.

Kıvrık dal: Lamba askısınının ortasında yer alan sekizgen formlu birimi, geniş bir kuşak çevreler. Bu kuşakta görülen kesintisiz kıvrık dal, spiralli kıvrımlar oluşturarak tüm kuşağı çepeçevre dolanır.

Palmet: Kıvrık dalın üstünde, hatayilerle dönüşümlü ve simetrik olarak işlenmiş palmet motifleri yer alır.

4.3.14. Kaide

4.3.14.1. Form

Eserlerimizden biri, şamdan olması muhtemel büyük boyutlu bir eserin kırık kaidesidir (Kat No: 71). Üst kısmı kırık olan bu kaide, yalnızca konik formlu ve profilli alt kısımdan ibarettir (Bkz. Çizelg**e** 1.14).

4.3.14.2. Süsleme

İncelenen kaidenin (Kat. No: 71) bezemeleri, kobalt mavisi, yeşil, mangan moru ve kahverengi renklerle yapılmış olup, motifleri siyah konturludur. Eserin yüzeyi, beş yatay kuşağa bölünmüştür. Bu kuşaklardan her birinde farklı bir kompozisyon yer almakla birlikte, en yaygın görülen motifler bitkisel motiflerdir (Bkz. Çizelg**e** 2.14).

4.3.14.2.1. Bitkisel süsleme

Dişli yaprak: Kaidenin yüzeyinde sıralanmış beş yatay kuşaktan birinci ve dördüncü kuşakta, dişli yapraklar görülür. Krem rengi zeminli birinci kuşakta görülen yapraklar, lale ve stilize çiçeklerle birlikte, kıvrık dalları süsler. Dördüncü kuşaktaki dişli yapraklar ise üst üste bindirilmiş dallarla birlikte tüm kuşak boyunca dörtgenler oluşturarak, petek görünümlü bezeme meydana getirmiştir.

Hatayi: Üstten ikinci kuşağın krem rengi zemini üstünde yan yana sıralanmış palmet motiflerinin her birinin içine hatayiler yerleştirilmiştir.

Kıvrık dal: Üstten birinci, üçüncü ve dördüncü kuşaklar, kıvrık dallarla bezenmiştir. Birinci kuşaktaki kıvrık dal, lale, stilize çiçek ve yapraklarla süslüdür. Üçüncü kuşakta,

uçlarında diyagonal konumlu yapraklar bulunan spiral kıvrımlı kesintisiz bir dal, tüm kuşağı çepeçevre sarar.

Gül: Kaidenin en alt kısmındaki kuşakta sıralanmış palmetlerin içleri, gül motifleriyle dolguludur.

Lale: Üstten birinci ve dördüncü kuşağın bezemelerinde, lale motiflerine yer verilmiştir. Birinci kuşakta, stilize çiçek ve yapraklarla birlikte kıvrık dalları süsleyen laleler; dördüncü kuşakta, petek dolgu oluşturan dalların birleşim noktalarında görülür.

Palmet: Kaideyi çevreleyen yatay kuşaklardan, üstten ikinci ile en alttaki kuşakta, palmet motifleri görülür. İkinci kuşakta yan yana sıralanmış palmetlerin içleri hatayi motifleriyle; en alttaki kuşakta yer alan palmetlerin içleri ise gül motifleriyle dolguludur.

Rozet çiçek: Petek dolgulu bezemeye yer verilen üstten dördüncü kuşakta, bu bezemeyi oluşturan yaprakların birleşerim noktalarına rozet çiçekler işlenmiştir.

Yaprak: Kaideyi süsleyen yatay kuşaklardan üstten üçüncüsünde, kıvrık dalların uçlarında diyagonal konumlu stilize yapraklar sıralanarak, zincir görünümlü bir bezeme meydana getirir.

4.3.14.2.2. Geometrik süsleme

Dörtgen: Kaidenin üstten dördüncü kuşağında yer alan dal ve yapraklar, dörtgenler oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Dörtgenlerin ortasında, dalların birleşim noktalarına işlenmiş laleler mevcuttur.

4.3.15. İbrik

4.3.15.1. Form

Eserlerimizden biri (Kat. No. 72) ağız, boyun, gövde, kaide ve kulp bölümlerinden oluşan ibriktir. İbriğin ağzı halka; boynu silindir biçiminde olup, armudi gövdelidir. Kaidesi disk şeklinde olan ibriğin, "S" kıvrımlı bir kulbu vardır. Emzik kısmı ise kırıktır (Bkz. Çizelge 1.15).

4.3.15.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İbriğimiz, halka şeklindeki ağzı, silindirik boynu, armudi gövdesi, disk şeklindeki kaidesi ve "S" kıvrımlı kulbu bakımından, Geri Benardete Koleksiyonu'nda bulunan 19. yüzyıl sonu tarihli ibriğe (Resim 4.72) oldukça benzemektedir.

Armudi gövdesi, disk şeklinde kaidesi ve "S" şeklindeki kulbu ile incelediğimiz ibrikle paralellik gösteren bir başka eser, SVİKV. Koleksiyonu'nda bulunan 18. yüzyılın ikinci yarısı tarihli ibriktir (Resim 4.73). SVİKV. Koleksiyonu'nda bulunan bu ibrik, emziği bakımından kataloğumuzdaki ibrikten farklıdır.

4.3.15.2. Süsleme

İbriğimizin (Kat. No: 72) bezemeleri, kobalt mavisi, firuze, sarı, kırmızı ve soluk tonda mangan moru renklerle yapılmış olup, motifleri siyah konturlarla sınırlanmıştır. Süslemeler, ibriğin boynundan başlayarak kaideye kadar tüm gövdesini kaplamaktadır. Gövdeyi kuşatan bezemelerde daha çok bitkisel motifler ağırlıkta olmakla birlikte, gövdeyi çepeçevre dolanan kartuş ile kulbun üstündeki çizgiler, sınırlı oranda yer verilen geometrik motifleri oluşturur (Bkz. Çizelge 2.15). .

4.3.15.2.1. Bitkisel süsleme

Hatayi: İbriğimizin boynunda ve gövdesinde çeşitli büyüklüklerde hatayi motifleri yer almaktadır. Boyunda, iki profilin arasındaki tomurcuklu dalların arasına yerleştirilen küçük boyutlu hatayilerin aynısı, alttaki profilin aşağı kısmında tekrarlanmıştır. Daha büyük boyutlu hatayilere ise gövde üstündeki kartuşun etrafında yer verilmiştir.

Kıvrık dal: Eserin boynunda ve gövdesinde görülen kıvrık dallar, tomurcuk ve yapraklarla bezelidir. Gövdeyi saran kartuşun içinde de boydan boya, hatayi ve tomurcuklarla süslü bir dal uzanır.

Tomurcuk: Boyun ve gövdede, kartuşun içinde ve dışında yer alan dallar, tomurcuklarla bezelidir.

Yaprak: Boynu süsleyen kıvrık dalın üstünde, hatayilerin yanı sıra stilize yaprak motifleri görülür.

4.3.15.2.2. Geometrik süsleme

Çizgi: İbriğimizin kulbunun dış yüzü, diyagonal konumlu kısa çizgilerle hareketlendirilmiştir.

Kartuş: Gövdeye diyagonal olarak yerleştirilmiş, ince, uzun, dikdörtgen biçimli ve kenarı çıkıntılı kartuş, gövdenin alt kısmından başlayarak tüm gövdeyi sarar ve başlangıç noktasına yakın bir yerde daralarak sonlanır.

4.3.16. Lamba

4.3.16.1. Form

Eserlerimiz arasında yer alan 1 adet lamba (Kat. No: 73) ağız, boyun ve gövdeden oluşmaktadır. Ağız kısmı, halka biçimli, yok denecek kadar kısa olan boynu silindirik formludur. İki kısımdan oluşan gövdesinin üst kısmı konik, alt kısmı ise silindirik formludur (Bkz. Çizelg**e** 1.16).

4.3.16.2. Süsleme

İncelenen lambanın (Kat. No: 73) bezemeleri, kobalt mavisi, firuze, yeşil, kırmızı ve mangan moru renklerle yapılmış; motifleri siyah konturlarla sınırlanmıştır. Bezemeler, yalnızca gövdenin üst kısmında yer almaktadır. Gövdenin alt kısmında süslemeye yer verilmemiştir. Bezemelerde daha çok bitkisel motifler tercih edilmiş; geometrik motifler ise daha sınırlı kullanılmıştır (Bkz. Çizelg**e** 2.16).

4.3.16.2.1. Bitkisel süsleme

Gonca: Lambanın gövdesinin en üst kısmında; ağız kenarının hemen altındaki kuşakta, kıvrık dalları süsleyen goncalar ve yapraklar görülür.

Kıvrık dal: Ağzın hemen alt kısmındaki krem rengi zemine işlenmiş gonca ve yapraklarla süslü kıvrık dal, gövdenin üst kısmını çepeçevre sarar.

Palmet: Gövdenin üst bölümünün en alt kısmını saran kuşakta, baklavalarla birlikte altlı üstlü yerleştirilmiş simetrik palmet motifleri görülür.

Tomurcuk: Gövdenin üst bölümünde yer alan kobalt mavisi zemin dolgulu geniş kuşakta, yan yana sıralanmış yaprak motileri görülür. Bu yaprakların her birinin arasına ise birer tomurcuk yerleştirilmiştir**.**

Yaprak: Gövdenin en üst kısmında yer alan krem rengi zeminli kuşakta, goncalarla birlikte, farklı renk, boyut ve tipte stilize yapraklarla süslü bir kıvrık dal görülür. süsler. Daha alt tarafta yer alan kobalt mavisi zeminli kuşakta görülen yapraklar ise, yan yana sıralanmış kırmızı-beyaz renkli iri yapraklardır.

4.3.16.2.2. Geometrik süsleme

Baklava: Gövdenin üst bölümünün en alt kısmını oluşturan kuşakta, yan yana sıralanmış baklava motifleri görülür.

Benek: En alttaki kuşakta sıralanmış baklavaların her birinin arasına, birer benek motifi işlenmiştir.

4.3.17. Bardak

4.3.17.1. Form

Eserlerimizden biri (Kat. No: 74) halka biçimli ağız ve ters kesik koni biçimli gövdeden oluşan bardaktır (Bkz. Çizelg**e** 1.17).

Resim 4.74[100]. Bardak (Pera Müzesi)

Resim 4.75**[101].** Bardak (Pera Müzesi)

[100] Pera Müzesi, Env. No: PMK 186. Gök, 2015, 59, Res No: 60.
[101] Pera Müzesi, Env. No: PMK 159. Gök, 2015, .56, Res. No: 55.

4.3.17.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelediğimiz bardakla, halka biçimli ağızları ve ters kesik koni biçimli gövdeleri bakımından paralellik gösteren iki eser, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ilk yarısı tarihli bardaklardır (Resim 4.74, 4.75).

4.3.17.2. Süsleme

Bardağımızın (Kat. No: 74) bezemeleri, kobalt mavisi, kırmızı, firuze ve sarı renklerle yapılmış olup, motifleri siyah konturlarla sınırlanmıştır. Süsleme, yalnızca bardağın dış yüzünde yer almaktadır. Tüm gövdeyi saran bu bezemeler, yalnızca bitkisel motiflerden oluşmaktadır (Bkz. Çizelg**e** 2.17).

4.3.17.2.1. Bitkisel süsleme

Dişli yaprak: Bardağımızın üst kısmında lalelerin, alt kısmında ise şakayiklerin yanlarına dişli kenarlı yapraklar yerleştirilmştir.

Hatayi: Bardağın iki yüzünün orta kısmına birer adet iri hatayi, simetrik olarak işlenmiştir.

Lale: Bardağın orta kısmındaki kökten çıkan laleler, iki yüzde de yanlara doğru açılarak, bardağın üst kısmına doğru uzanmaktadır.

Şakayik: Bardağın alt tarafında görülen şakayiğin hemen üstünden çıkan iki lale motifi yanlara doğru açılmaktadır.

4.3.17.2.2. Karşılaştırma Örnekleri

İncelenen bardağın üstünde görülen hatayi, şakayik ve lalelerin bir arada işlendiği kompozisyonun benzerleri, Pera Müzesi'ndeki 20. yüzyılın ortası tarihli sürahide (Bkz. Resim 4.43) ve Bursa Türk İslam Eserleri Müzesi'ndeki 19. yüzyıl tarihli tabakta (Bkz. Resim 4.28) görülür.

4.3.18. Saksı

4.3.18.1. Form

Eserlerimizden biri (Kat. No: 75) halka biçimli ağız ve silindirik gövdeden oluşan saksıdır (Çizelge 1.18).

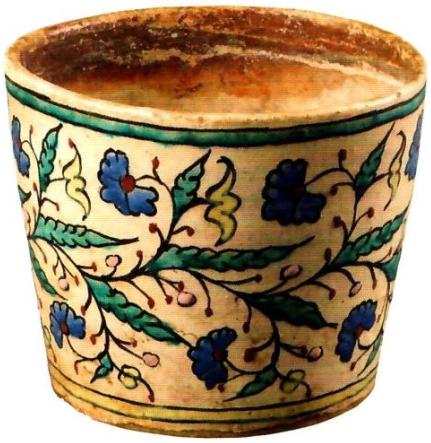

Resim 4.76[102]. Saksı (Pera Müzesi)

Resim 4.77[103]. Saksı (Geri Benardete Koleksiyonu)

4.3.18.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelediğimiz saksıyla, halka biçimli ağzı ve silindirik gövdesi bakımından paralellik gösteren 2 adet saksıdan biri (Resim 4.76) Pera Müzesi'nde; diğeri (Resim 4.77) ise Geri Benardete Koleksiyonu'nda yer almaktadır. Bu eserlerin ikisi de 20. yüzyıla tarihlendirilmiştir

4.3.18.2. Süsleme

Saksımızın (Kat. No: 75) bezemeleri, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, mangan moru ve yeşil renklerle yapılmış olup, motifleri siyah konturludur. Bezemeler, saksının yalnızca dış yüzündedir. Bezeme programında, bitkisel motiflere ağırlık verilmiş olup, geometrik kökenli dairesel motifler sadece bezemeyi tamamlayıcı unsurlar konumundadır (Bkz. Çizelge 2.18).

[102] Pera Müzesi, Env. No: PMK 365. Gök, 2015, 159, Res. No: 236.
[103] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 50, Lot: 62. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 15 Mayıs 2019 tarihinde alınmıştır.

4.3.18.2.1. Bitkisel süsleme

Kıvrık dal: Saksımızın gövdesini en alt kısımdan, en üste kadar, yukarı doğru yönelen veya iki yana doğru açılan çiçekli kalın dallar kuşatır.
Stilize çiçek: Saksının tüm gövdesini saran dalları süsleyen çiçekler, merkezdeki kırmızı dairesel motifin etrafına sıralanmış çok sayıda yapraktan oluşan; yıldız görünümlü iri çiçeklerdir.
Yaprak: İri çiçeklerin her birinin alt kısmında, dallardan iki yana açılan küçük stilize yapraklar mevcuttur. Bu yaprakların yanı sıra en üst sırada yer alan çiçeklerin ara yüzeylerine, daha büyük boyutlu ve çıkıntılı kenarlı yapraklar yerleştirilmiştir.

4.3.18.2.2. Geometrik süsleme

Dairesel motif: İri stilize çiçeklerin her biri dairesel motiflerle çevrelenmiştir.

4.3.18.2.3. Karşılaştırma örnekleri

Saksımız, tüm gövdesini kuşatan çiçekli dalları bakımından Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ikinci yarısı tarihli bir başka saksı (Bkz. Resim 4.23) ile benzerlik taşır. Bu iki saksı arasındaki fark, kataloğumuzdaki saksının yıldız benzeri çiçeklerle; Pera Müzesi'ndeki saksının ise rozet çiçek benzeri çiçekleri taşıyan bahar dallarıyla süslü olmasıdır.

4.3.19. Kandil

4.3.19.1. Form

Eserlerimiz arasında yer alan bir kandil (Kat. No: 76) seramikten yapılmış ağız, boyun, gövde bölümleri ile madeni bir kaideye sahiptir. Kandilin ağzı halka; boyunları silindir; gövdesi lale biçimindedir. Madeni kaidesi, silindirik üst kısım ile disk şeklinde alt kısmın birleşiminden ibarettir (Bkz. Çizelg**e** 1.19).

4.3.19.2. Süsleme

Kandilimizin (Kat. No: 76) beyaz zemin üstüne kobalt mavisi renkle akıtmalar yapılarak oluşturulan bezemeleri, gövde ve boyun kısımlarına eşit oranda dağıtılmıştır (Çizelge 2.19).

4.3.19.2.1. Geometrik süsleme

Çizgi: İncelenen kandil, tam olarak tanımlanamayan çizgisel motiflerle bezenmiştir. Bu motiflerden bazıları yalnızca kısa düz çizgi şeklindeyken; bazılarının ise iki yana doğru kısa uzantıları mevcuttur.

4.3.19.2.2. Karşılaştırma örnekleri

Eserlerimizden 2 tanesinde (Kat. No: 61, 76) görülen akıtmalı bezemenin benzerleri, 20. yüzyıla tarihlendirilmiş farklı türden eserlerde karşımıza çıkmaktadır. (Bkz. Resim 4.59), Bkz. Resim 4.69).

4.3.20. Meyvelik

4.3.20.1. Form

Eserlerimizden biri (Kat. No: 77) ağız, gövde ve kaideden oluşan meyveliktir. Eserin ağız kenarı, fistolu bordür şeklindedir. Derinliği az olan gövdesi, daire şeklindedir. Kaidesi ise silindirik üst kısım ile disk şeklindeki alt kısmın birleşiminden oluşmaktadır (Bkz. Çizelge 1.20).

Resim 4.78[104]. Meyvelik (Pera Müzesi)

Resim 4.79[105]. Meyvelik (Geri Benardete Koleksiyonu)

4.3.20.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelenen meyvelikle, fistolu bordür kenarlı ağzı, daire biçimli sığ gövdesi, silindirik üst kısımla disk şeklindeki alt kısmın birleşiminden oluşan kaidesi bakımından benzerlik taşıyan bir örnek, Pera Müzesi'nde yer alan 20. yüzyılın ilk yarısı tarihli meyveliktir (Resim 4.78). Geri Benardete Koleksiyonu'nda bulunan 20. yüzyılın başı tarihli diğer bir meyveliğin (Resim 4.79) taban kısmı, kataloğumuzdaki meyveliğin tabanından oldukça geniş olmakla birlikte bu iki meyvelik, ağız, gövde ve kaide biçimleri bakımından paralellik gösterir.

4.3.20.2. Süsleme

İncelenen meyveliğin (Kat. No: 77) kobalt mavisi, yeşil firuze, kırmızı ve mangan moru renklerle yapılan bezemelerinde görülen motifler siyah konturludur. Süslemeler, eserin hem iç, hem de dış yüzünde yer almaktadır. Bu bezemelerde en yoğun kullanılan motifler, bitkisel motiflerdir. Bunu geometrik motifler izler. Eserde oldukça sınırlı olmakla birlikte nesneli süslemeye de yer verilmiştir. Süslemeler, iç yüzde sadece gövdede görülürken; dış yüzde gövdenin alt tarafı, kaidenin silindirik üst kısmı ile disk biçimli alt kısmı bezemelidir. Gövdenin iç yüzünün orta bölümünde sadece bitkisel bezeme görülürken, kenar bordüründe bitkisel motiflerin yanısıra geometrik motiflere de yer verilmiştir.

[104] Pera Müzesi, Env. No: PMK 366. Gök, 2015, 209, Res.No: 328.
[105] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 48, Lot: 59. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 17 Mayıs 2019 tarihinde alınmıştır.

Gövdenin alt tarafındaki kompozisyonda bitkisel; kaidedeki bezemelerde ise hem bitkisel hem geometrik motifler tercih edilmiştir (Bkz. Çizelge 2.20).

4.3.20.2.1. Bitkisel süsleme

Hatayi: Meyveliğin iç yüzünün merkezinde yer alan iki çiçeğin etrafında, aynı yöne doğru yönelen 3 adet hatayi motifi görülür.
Kıvrık dal: Hatayilerin de bağlı olduğu kıvrık dallar, hatayiler gibi aynı tarafa doğru yönelerek şekerliğin iç yüzünü tümüyle kuşatır.
Palmet: Meyveliğin iç yüzününün merkezinde yer alan iç içe iki çiçekten ikisinin de her bir yaprağı, küçük palmet motifleriyle dolgulanmıştır.
Sap: İç yüzün ağız kenarı, yan yana sıralanmış stilize yapraklar ve bu yaprakların arasına yerleştirilmiş kısa sap çıkmalarıyla bezelidir.
Stilize çiçek: Meyveliğin iç yüzünün merkezinde, altı yapraklı, yaprakları palmet dolgulu stilize bir çiçek ile bu çiçeğin içinde daha küçük boyutlu başka bir çiçek görülür.
Tomurcuk: Meyveliğin iç ve dış yüzünü süsleyen kıvrık dalların üstünde küçük tomurcuklara yer verilmiştir.
Yaprak: Eserin birkaç farklı yerinde, stilize yaprak motiflerine yer verilmiştir. Gövdedeki stilize yapraklar, iç ve dış yüzdeki tomurcuklu dallarda görülür. Kaidedeki stilize yapraklar, silindirik formlu üst kısmın ortasında yer alan kuşakta, beneklerle dönüşümlü olarak işlenmiştir. Öte yandan, kaidenin konik formlu alt kısmını kuşatan dilimli üçgenlerin ara yüzeylerine de stilize yaprak motifleri yerleştirilmiştir.

4.3.20.2.2. Geometrik süsleme

Benek: Benek motiflerine, meyveliğin birkaç farklı yerinde yer verilmiştir. Gövdede, iç yüzün ağız kenarını çevreleyen; stilize yaprak ve sap motifli bordürden sonra ikinci sırayı, içi kırmızı benekli dairesel motiflerle bezeli bordür oluşturur. Kaidenin üst kısmını çevreleyen kuşakta görülen diyagonal konumlu yaprakların arası, kırmızı beneklerle süslüdür. Kaidenin en alt kısmındaki ok motiflerinin arasına işlenmiş kırmızı benekler ise her iki okun arasına ikişer benek düşecek şekilde yerleştirilmiştir.
Dairesel motif: Meyveliğin gövdesinin iç yüzünde yer alan dıştan ikinci bordürde, içleri benekli dairesel motiflerin yan yana sıralandığı görülür.

Üçgen: Kaidenin alt tarafını oluşturan konik formlu kısımda, dilimli üçgen motifleri yan yana sıralanmıştır.

4.3.20.2.3. Nesneli süsleme

Ok: Kaidenin en alt kısmının üst yüzünde, yan yana sıralanmış düşey yönlü ok motifleri yer alır.

4.3.21. Darbuka

4.3.21.1. Form

Eserlerimizden biri (Kat. No: 78) ağız ve gövde bölümlerinden oluşan darbukadır. Ağzı daire biçimli olan eserin gövdesinin üst kısmı silindirik, alt kısmı ise konik formludur (Bkz. Çizelg**e** 1.21).

4.3.21.1.1. Karşılaştırma örnekleri

İncelediğimiz bu darbukanın benzerlerine bazı koleksiyonlarda rastlanılmıştır. Pera Müzesi'nde (Resim 4.80), Geri Benardete Koleksiyonu'nda (Resim 4.81) ve Kütahya Çini Müzesi'nde (Resim 4.82) bulunan darbukaların üçü de 20. yüzyıla tarihlendirilmiş örneklerdir. Bu üç darbuka, kataloğumuzdaki konik gövdeli darbukadan gövde kısımlarının yarım küre biçimli oluşu ile farklılık gösterir.

Resim 4.80[106]. Darbuka (Pera Müzesi)

Resim 4.81[107]. Darbuka (Geri Benardete Koleksiyonu)

Resim 4.82[108]. Darbuka (Kütahya Çini Müzesi)

4.3.21.2. Süsleme

İncelenen darbukanın (Kat. No: 78) bezemeleri, mangan moru, firuze, kobalt mavisi ve yeşil renklerle yapılmış olup, motifleri siyah konturludur. Süslemeler, eserin gövdesinin üstünde yer almaktadır. Tüm gövdeyi kuşatan bu bezemelerde ağırlıklı olarak bitkisel motifler tercih edilmiş olup, kartuşlar dışında geometrik motife yer verilmemiştir (Bkz. Çizelg**e** 2.21).

4.3.21.2.1. Bitkisel süsleme

Palmet: Darbukamızın ağzından, aşağı; çalgı kısmına doğru uzanan kartuşların içini palmet-rumi kompozisyonları süsler.

Rumi: Darbukanın büyük bölümünü kaplayan kartuşların içi, yukarıda sözü edilen palmet ve rumi geçmelerle bezelidir. Rumi motifleri ayrıca, gövdenin çalgı kısmıyla birleşme hattındaki kuşakta, karşılıklı yerleştirilip birbiri içinden geçirilerek gövdenin alt kısmını çepeçevre kuşatan sarmal bir motif oluşturmaktadır.

Yaprak: Kartuşların beyaz zeminli ara yüzeyini süsleyen irili ufaklı stilize yapraklar, çalgı kısmına yakın bir noktada bitki öbekleri oluştur**ur.**

[106] Pera Müzesi, Env. No: PMK 19. Gök, 2015,.148, Res. No: 212.
[107] Internet: Beyaz Müzayede, Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu, 62, Lot: 67. Web: .http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf adresinden 21 Mayıs 2019 tarihinde alınmıştır.
[108] Kütahya Çini Müzesi, Env. No: 3379. Buğdaycı, 2018,.157, Res. No: 170.

4.3.21.2.2. Geometrik süsleme

Kartuş: Ağzın hemen altından başlayarak, çalgı kısmına yakın konumdaki kuşağa kadar uzanan ve tüm gövdeyi çepeçevre kuşatan dilimli kartuşların kenarları, firuze zeminli bantlarla sınırlanmıştır.

4.3.22. Küp

4.3.22.1. Form

İncelediğimiz eserler arasında, ağız, gövde ve kaide bölümlerinden oluşan bir küp (Kat. No. 79) yer alır. Bu küpün halka biçimli ağız kısmı, dışa kıvrıktır. Gövdesi silindir, kaidesi ise disk biçimindedir (Bkz. Çizelg**e** 1.22).

4.3.22.2. Süsleme

Küpümüzün (Kat. No: 79) bezemelerinde, kırmızı, kobalt mavisi, firuze, koyu yeşil ve sarı renkler kullanılmış olup, bezemeyi oluşturan motifler siyah konturlarla sınırlanmıştır. Eserin gövde ve kaidesinde yer alan bezemeler incelendiğinde, bitkisel ve geometrik motiflere hemen hemen aynı oranda yer verildiği görülmektedir (Bkz. Çizelg**e** 2.22).

4.3.22.2.1. Bitkisel süsleme

Kıvrık dal: İncelenen bu eserin gövdesinin büyük kısmını kuşatan kartuşların içinde, tomurcuk, yaprak ve küçük rozet çiçeklerle süslü kıvrık dallar görülür.
Palmet: Palmet motifleri, küpün gövdesindeki kartuşların içinde ve kaidenin üstünde rumilerle birlikte görülmektedir.
Rumi: Eserin üstünde üç farklı yerde rumi motifleri karşımıza çıkmaktadır. Gövdede, kartuşların ara yüzeylerini oluşturan kırmızı zemin üstüne işlenmiş rumiler, üst kısımda dairesel dönüşler yapmaktadır**.** Kartuşların içinde yer alan rumiler, birbirlerinin içinden geçerek palmetler ve kıvrık dallarla birlikte girift bir kompozisyon oluşturur. Kaideyi çepeçevre saran rumiler ise yine birbirine bağlanarak oluşturdukları palmetlerle bir arada verilmiştir.
Tomurcuk: Kartuşların içinde görülen kıvrık dallar, küçük rozet çiçekler ve yaprakların yanı sıra tomurcuklarla süslenmiştir.

Yaprak: Kartuşların içini kuşatan dalların kimi yerlerinde, irili ufaklı yapraklar görülür.

4.3.22.2.2. Geometrik süsleme

Altıgen: Gövdeyi boydan boya dikey bölümlere ayıran zincir benzeri motifler, siyah ve firuze renkli altıgenlerin iç içe geçirilmesiyle oluşturulmuştur.
Dairesel motif: Gövdenin en üst kısmını çepeçevre dolanan kuşakta, içleri stilize motiflerle dolgulu, birbirine bitişik dairesel motiflerin oluşturduğu bezeme görülür.
Kartuş: Gövde üstünde yer alan beyaz zeminli kartuşların kenarları, yeşil bantlarla sınırlanmıştır.
Yıldız: Gövdenin üst kısmındaki kalın kuşakta, merkezdeki sekiz kollu yıldızın etrafında gelişen beş kollu yıldız motiflerinin oluşturduğu kompozisyon yer alır.
Zencerek: Yıldızlarla bezeli kalın kuşağın hemen altındaki ince kuşakta zencerek motifi görülür.

4.4. Usta ve Kalfa İşaretleri

Garo Kürkman, usta ve kalfaların logo ve rumuzlarına ilişkin yaptığı araştırmaların sonucunda, seramikleri üreten bu kişilerin kendilerini ifade etmek için isim yazmak yerine bu sembolleri kullandığı sonucuna varmış ve bu imzaları içeren bir liste yayınlamıştır (Kürkman, 2005: 260-270). Kürkman'ın yayınladığı listede yer alan işaretlerden bazıları, çalışmamıza konu olan eserlerden birkaçında görülen işaretlerle benzerlik taşımaktadır.

Çalışmamızda tanıtılan eserlerden 4 tanesinde (Kat. No: 49, 50, 66, 69) usta ve/veya kalfa işaretleri bulunmaktadır. Bu işaretler, eserlerden ikisinde (Kat. No: 49, 50) tabanının dış yüzünde; diğer ikisinde (Kat. No: 66, 69) ise tabanının iç yüzündedir.

Resim 4.83[109]**.** Kat. No. 49'daki kasenin tabanındaki usta/kalfa işareti

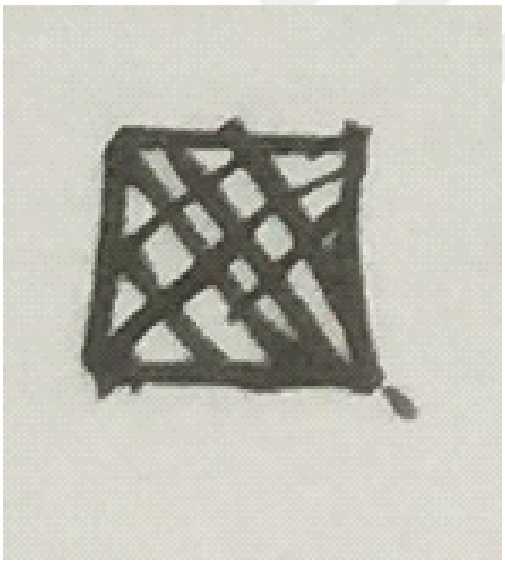

Resim 4.84[110]**.** Kase, imza/işaret

Resim 4.85[111]**.** Kahve fincanı, imza/işaret

Eserlerimizden birinde (Kat. No: 49) görülen işaret (Resim 4.83) Garo Kürkman'ın yayınladığı bir kasedeki işaret (Resim 4.84) ile benzerlik taşımaktadır.

[109] Kat. No: 49'daki Kasenin Tabanındaki Usta/Kalfa İşareti.
[110] Kase, İmza/İşaret, Siyah Boya. Kürkman, 2005, 268.
[111] Kahve Fincanı, İmza/İşaret, Siyah Boya. Kürkman, 2005, 267.

Eserlerimizden bir diğerinin (Kat. No: 50) tabanında görülen işaret (Resim 4.86) Garo Kürkman'în yayınladığı bir kahve fincanında görülen işaret (Resim 4.85) ile paralellik gösterir.

Resim 4.86[112]**.** Kat. No. 50'deki kasenin tabanındaki usta/kalfa işareti

İncelediğimiz eserler arasında yer alan kahve fincanında (Kat. No: 66) görülen işaretin (Resim 4.87) benzeri, Garo Kürkman'ın yayınladığı bir macunlukta (Resim 4.88) karşımıza çıkmaktadır.

Resim 4.87[113]**.** Kat. No. 66'daki kahve fincanının tabanındaki usta/kalfa işareti

[112] Kat. No: 50'deki Kasenin Tabanındaki Usta/Kalfa İşareti.
[113] Kat. No: 66'daki Kahve Fincanının Tabanındaki Usta/Kalfa İşareti.

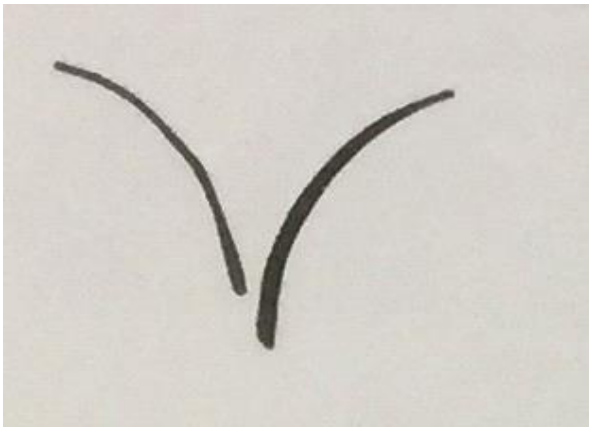

Resim 4.88[114]. Macunluk, imza/işaret

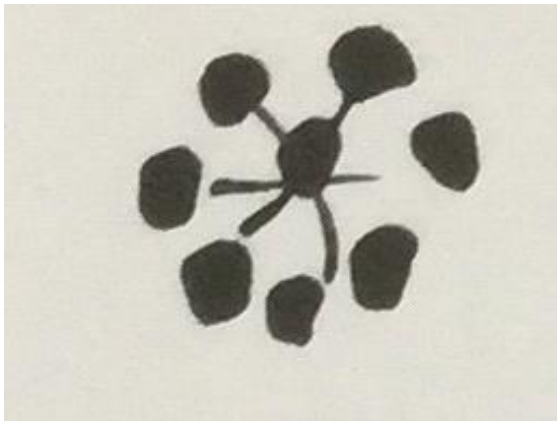

Resim 4.89[115]. İmza/işaret

İncelediğimiz apliğin (Kat. No: 69) tabanının iç yüzünde görülen işarete (Resim 4.90) benzeyen başka bir işaret (Resim 4.89) Garo Kürkman'ın yayınladığı imza ve şekiller arasında yer almaktadır.

İncelenen bu dört eserin dip kısımlarında görülen işaretlerin anlamına ilişkin somut bir belgeye ulaşılamamış olmakla birlikte, usta veya kalfalarca kullanılan bu sembollerin, Avrupa veya Çin üretimi fincanlardaki sembollerden esinlenerek oluşturulmuş olması muhtemeldir[116].

Resim 4.90[117]. Kat. No. 69'daki apliğin tabanındaki usta/kalfa işareti

İncelenen bazı yayınlarda[118] büyük çoğunluğunu fincanların oluşturduğu görülen usta veya atölye işaretli eserler, genellikle 18. yüzyıla tarihlendirilmiştir[119]. Aynı döneme ait

[114] Macunluk, İmza/İşaret, Siyah Boya. Kürkman, 2005, 268.
[115] İmza/İşaret.. Kürkman, 2005, 269.
[116] Kütahya fincanlarında sık görülen; çift çapraz kılıçtan devşirilmiş işaret, Meissen porselenlerinde de görülmektedir. Yalçın, 2018, .210.
[117] Kat. No. 69'daki Apliğin Tabanındaki Usta/Kalfa İşareti.

fincanlar arasında imzasız veya damgasız olan örneklerin varlığı, bu işaretlerin kullanılmasının geleneğe bağlı olmadığını düşündürmektedir[120].

4.5. Tarihleme

Tezimize konu olan eserlerden yalnızca birinin (Kat. No: 37) üstünde 1337 H./1918-19 M. tarihi yazılıdır. Bu eser hariç hiçbir eserimizin üstünde tarih kaydı bulunmamaktadır.

Eserlerimiz arasında yer alan bir tabakla (Kat. No: 38) form ve bezeme özellikleri bakımından bire bir örtüşen başka bir tabağa (Resim 185) Pera Müzesi koleksiyonunda rastlanmış olup, söz konusu eser 20. yüzyılın ortasına tarihlendirilmiştir[121]. Yine Pera Müzesi koleksiyonunda, iki mumluğumuzla (Kat. No: 64, 65) form ve bezeme bakımından bire bir paralellik gösteren başka bir mumluk (Resim 192) yer almaktadır. Sözü edilen bu mumluk, Sevinç Gök tarafından 20. yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmiştir[122].

Çalışmamız sırasında incelenen, İstanbul Sadberk Hanım Müzesi[123], Pera Müzesi[124], Çinili Köşk Müzesi[125], Kütahya Çini Müzesi[126] ve Bursa Türk İslam Eserleri Müzesi[127] koleksiyonlarında yer alan Kütahya seramikleri, çoğunlukla 18. yüzyılın başı ile 20. yüzyılın ikinci yarısı arasındaki zaman dilimine; V&A Museum [128], British Museum [129] ve Metropolitan Museum [130]

---

[118] Gök, S. (2015). ***Symrna (İzmir) Agorası'nda Osmanlı İzleri Kütahya Seramikleri (2007-2014 Kazı Dönemi.*** İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı; Kürkman, a.g.e., 2005; Yalçın, a.g.e., 2018.

[119] Kütahya Çini Müzesi'nde yer alan bazı fincanlar ile kırık seramik fragmanlarının 18. yüzyıla ait örnekler olduğu düşünülmektedir. Buğdaycı, 2018, 244, Res. No: 20, 251, 252; 246, Tablo: 3.

[120] Yalçın, 2018, 210.

[121] Pera Müzesi, Env. No: PMK 483. Gök, 2015, 179, Res. No: 277.

[122] Pera Müzesi, Env. No: PMK 199. Gök, 2015, 220, Res. No:350.

[123] Carswell, 1991; Köse, 2014; Soustiel, 2000.

[124] Akalın, Ş., Yılmaz Bilgi, H. (1997). ***Suna ve İnan Kıraç Koleksiyonu'nda Kütahya Seramikleri: Yadigar-ı Kütahya.*** İstanbul: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayını; Bilgi, 2006; Gök, 2015.

[125] Tengiz, G.K. (2012). İstanbul Çinili Köşk Müzesi Teşhirinde Bulunan Kütahya Yüksek Kullanım Çinileri ve Çanakkale Seramiklerinin Kataloglanması. Yayımlanmamış Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir; Yalçın, 2018.

[126] Buğdaycı, 2018.

[127] Gökçe, C. (2011). Victoria and Albert Müzesinde Bulunan Kütahya Çini Eserlerin Kataloglanması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

[128] Internet: Victoria and Albert Museum.
Web: https://www.vam.ac.uk/search?q=iznik HYPERLINK = adresinden 18.Mayıs 2019 tarihinde alınmıştır.

[129] Internet: The British Museum.
Web:https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/search.aspx?searchText=ottoman+pottery&page=6 adresinden 21 Mayıs 2019 tarihinde alınmıştır.

[130] Internet: Metropolitan Museum**.**
Web**:**https://www.metmuseum.org/art/collection/search/452854. adresinden 26 Mayıs 2019 tarihinde alınmıştır.

koleksiyonlarında yer alan Kütahya seramikleri ise genellikle 18. ve 19. yüzyıllara tarihlendirilmiş eserlerdir.

Sadberk Hanım Müzesi koleksiyonunda bulunan Kütahya seramiklerinin bir bölümünün tanıtıldığı çalışmada[131] yayınlanan eserler, 16. yüzyıl tarihli bir sürahi (Carswell, 1991: 58, K.1) hariç, 18. yüzyılın başı ile 20. yüzyılın ortası arasına tarihlendirilmiştir. Bu çalışmada, 16. yüzyıla ait olup İznik'e atfedilen çinicilik ürünlerinden bazılarının aslında Kütahya'da üretildiği ileri sürülmektedir (Carswell, 1991: 51).

Kütahya seramiklerine ilişkin yapılan çalışmalardan bir diğerinde[132]"tanıtılan toplam 277 adet eserin 180 tanesi 18. yüzyıla; geri kalan 97 tanesi ise 19. ve 20. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Bu yayında ayrıca, 15. yüzyılın sonu ile 16. yüzyılın ortası tarihli Kütahya mavi-beyaz seramikleri hakkında az çok bilgi olmasına karşın, 16. yüzyılın ikinci yarısı ve 17. yüzyılda Kütahya'da üretilen seramiklere ilişkin bilgi bulunmadığı belirtilmiştir (Bilgi, 2006: 12). 16. ve 17. yüzyıllarda üretilen Osmanlı seramiklerinin genel olarak İznik üretimi olarak kabul edildiğine değinilmiş; öte yandan 18. yüzyılın başında İznik'te üretim durma noktasına geldiğinde Kütahya'da seramik üretiminin hızlandığı ve çok çeşitli kapların ortaya çıktığı vurgulamıştır (Bilgi, 2006: 14).

Kütahya seramiklerini konu alan başka bir çalışmada[133] tanıtılan eserler, 18. yüzyılın başı ile 20. yüzyılın ortası arasına tarihlendirilmiştir. Bu çalışmada, 15. yüzyılın sonunda Çin porselenlerini taklit etmek amacıyla İznik'te yapılan silisli hamurun Kütahya'da üretilen seramiklerde de kullanıldığına; ancak, Kütahya'da çini ve seramik üretiminin esas olarak 18. yüzyıldan itibaren tanındığına dikkat çekilmiştir (Sousitiel, 2000: 103-104).

Pera Müzesi koleksiyonunda bulunan Kütahya seramiklerinin tanıtıldığı bir çalışmada[134] 539 adet eser yayınlanmıştır. Bu çalışma, 19. ve 20. yüzyıllara ait eserlerin ağırlıkta oluşuyla, Hülya Bilgi tarafından yapılan ve 18. yüzyıl eserlerinin hakim olduğu çalışmanın [135] devamı niteliğindedir. Çalışmada, Pera Müzesi koleksiyonundan seçilen bu 539 eserden 483 tanesinin 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılda üretildiği, bunlar dışında kalan eserlerin ise 31 tanesinin 18.

[131] Carswell, 1991.
[132] Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu, Kütahya Çini ve Seramikleri" adlı bu yayında, daha önce yayınlanan Yadigar-ı Kütahya" adlı kitapta tanıtılan eserler tekrar ele alınmıştır. Bilgi, 2006.
[133] Soustiel, 2000.
[134] Gök, 2015.
[135] Bilgi, 2006.

yüzyıla, 25 tanesinin ise 18. yüzyılın sonu ile 19. yüzyılın başına ait olduğunu belirtilmiştir. Ayrıca, bu rakamların, 19. yüzyılda Kütaha'daki seramik üretiminin ciddi anlamda sekteye uğradığını düşündürdüğüne dikkat çekilmiştir (Gök, 2015: 14).

Tezimize konu olan eserlerin üstünde biri hariç tarih kaydına rastlanmaması eserleri tarihleme güçlüğü doğurmaktadır. Yapım ve süsleme tekniklerinin tarihlemeye ışık tutacak açık fikirler verdiği söylenemez. Bu nedenle söz konusu eserler, öncelikle biçim ve süsleme programları açısından çağdaş Kütahya seramikleri ile karşılaştırılarak; spesifik bir tarih belirtmekten ziyade, daha geniş bir zaman dilimine tarihlenmeye çalışılacaktır. Eserlerimizin hangi tarih aralığına ait olduklarını belirlemeye çalışırken bir eserimizde (Kat. No: 37) 20. yüzyılın ilk çeyreğine ait olduğuna dair kayıt olması yol gösterici olmuştur. Öte yandan, bire bir benzerlerine Pera Müzesi koleksiyonunda restlanılan üç eserimizin (Kat. No: 38, 64, 65) Sevinç Gök tarafından 20. yüzyılın ortası ve ikinci yarısına tarihlendirildiği göz önünde bulundurulmuştur.

Usta veya atölye işareti içeren eserlerin, incelenen yayınlarda[136] daha çok 18. yüzyıl üretimi örneklerine rastlanılmakla birlikte, kataloğumuzdaki dört eserin form ve bezeme özellikleri bakımından bu tarihi destekleyecek açık fikirler verdiği söylenemez.

Eserlerimiz arasında yer alan bir kavanoz (Kat. No: 57) kırmızı hamurla yapılmış olması nedeniyle, beyaz hamurlu diğer örneklerden daha erken tarihli olabileceğini düşündürmektedir. Ancak, eserin bezemelerinde görülen limon sarısı rengi, Kütahya çini ve seramiklerinde 18. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren görülmeye başladığından sözü edilen eserin daha erken tarihli olması mümkün görünmemektedir.

Çalışmamıza konu olan eserler, incelenen diğer Kütahya seramikleri ile birlikte değerlendirildiğinde, bu eserlerin form ve bezeme özellikleri yönünden paralellikler taşıdığı görülmektedir. Bu bakımdan konumuzu oluşturan bu 79 adet eserin, 18. yüzyılın başı ile 20. yüzyılın ikinci yarısı arasındaki tarihlere ait olduğu tahmin edilmektedir. Ancak, Kütahya'da seramik üretiminin 19. yüzyılın ilk yarısından sonuna kadar duraklama yaşadığı[137] da göz önünde bulundurulduğunda, bu eserlerin büyük çoğunluğunun 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın ikinci yarısı arasındaki zaman dilimine tarihlenebileceği düşünülmektedir.

[136] Buğdaycı, 2018*;* Gök, 2015*;* Kürkman, 2005; Yalçın, 2018.
[137] 1893-1908 yılları arasında Kütahya'da valilik yapan Giritli Fuat Paşa'nın İstanbul'a gönderdiği 1907 tarihli raporda; üç yüzyıl evvel çalışmakta olan üç yüz çini atölyesi varken, 1795'te bu sayının yüze indiğini; var olan bu atölyelerin de kapanmak üzere olduğunu belirtir. Demirsar Arlı, 2007, 338.

SONUÇ

Kütahya, kimi zaman duraklamalar yaşamakla birlikte, 14. yüzyıldan günümüze dek çini ve seramik üretimini sürdüren tek merkezdir.

Konumuzu oluşturan Kütahya seramikleri, daha çok sarayın siparişleri doğrultusunda üretilen İznik seramiklerinden farklı olarak, halkın ihtiyaçları ön planda tutularak yaratılmış eserlerdir.

"Konya Karatay Medresesi Çini Eserler Müzesi'ndeki Kütahya Seramikleri" adlı çalışmamızda Kütahya'da üretilmiş 79 adet seramik esere yer verilmiştir.

Tez kapsamında incelenen; vazo, tabak, sürahi, kase, kavanoz, kavanoz kapağı, fincan, askı süsü, mumluk, matara, pabuç, aplik, lamba askısı, kaide, ibrik, lamba, su bardağı, saksı, kandil, meyvelik, darbuka ve küpten oluşan 79 adet eserin türleri göz önünde bulundurulduğunda, tamamının halkın günlük ihtiyaçları için üretilmiş olduğu söylenebilir. Bu durumun da etkisiyle söz konusu eserler, tür bakımından Kütahya seramiklerinin zengin çeşitliliğini yansıtmaktadır.

Çalışmaya konu olan eserler, kırmızı hamurlu tek bir örnek hariç, beyaz veya krem rengi fritli hamurdan yapılmıştır. Eserlerin tamamının üstüne krem rengi veya beyaz astar sürülmüştür. Bu eserlerin hamurları, çağdaş Kütahya seramiklerinin hamurlarıyla birlikte değerlendirildiğinde, benzer hamur reçetelerinin kullanıldığı söylenebilir.

İncelenen eserlerin büyük çoğunluğu şeffaf renksiz sırlı; az sayıda örnek ise şeffaf firuze sırlıdır. Bu eserlerde sır altında görülen renkler, kobalt mavisi, firuze, kırmızı, mangan moru, yeşil ve sarı ve siyahtır. Motiflerin büyük çoğunluğu siyah konturlarla sınırlandırılmıştır. Bu eserlerde görülen renkler, farklı müze ve koleksiyonlardaki seramiklerin renkleri ile karşılaştırıldığında, incelenen döneme ait Kütahya seramiklerinde ortak bir renk skalasının var olduğu dikkat çekmektedir.

Kalıplama tekniği ile yapılmış tek bir örnek hariç, incelenen tüm eserler çarkla şekillendirilmiştir. Bezeme teknikleri incelendiğinde, eserlerin tamamında sıraltı tekniğinin tercih edildiği görülür. Sıraltı tekniğinin yanı sıra az sayıda örnekte sır altına akıtma; bir

örnekte ise aplikasyon tekniklerinin uygulandığı görülür. İncelenen eserlerin tümü yapım ve süsleme teknikleri bakımından genel olarak değerlendirildiğinde, aralarında belirgin farklılıklar görülmemektedir.

Eserleri, türlerin formlarına göre kendi içlerinde gruplandıracak ve en kalabalık gruptan başlayarak inceleyecek olursak; nicelik bakımından ilk sırada olan vazoların form bakımından da en fazla çeşitlilik gösteren grup olduğu söylenebilir. Tamamı halka biçimli ağza sahip olan vazolardan, büyük çoğunluğu silindirik boyunludur. En çok farklılık gösteren kısım olan gövdeler arasında, kesik koni, ters kesik koni, basık küre, eliptik, armudi, silindirik veya küre formları görülür. Kaideler ise disk, halka veya silindir biçimlidir. Vazolardan bazılarında boyun, bazılarında ise kaide yoktur.

Tabaklar, formları bakımdan en az çeşitlilik gösteren gruptur. Gövde ve kaide kısımlarından oluşan tabakların büyük çoğunluğunda gövde, basık yarım küre şeklindedir. Az sayıda örnekte ters kesik koni veya silindir biçimli gövdeler görülür. Tabakların büyük çoğunluğu kaideli; az sayıdaki tabak ise kaidesizdir.

Form bakımından çeşitlilik gösteren bir diğer grup ise sürahilerdir. Ağız, boyun, gövde, kaide ve kulp kısımlarından oluşan sürahilerin, kesik gaga ağızlı bir örnek hariiç tamamı halka biçimli ağıza ve silindirik boyuna sahiptir. Gövdeleri bakımından oldukça çeşitlilik gösteren sürahilerde, armudi, küre, basık küre, koni ve ters kesik koni biçimli gövdeler görülür. Kaidelerden bir kısmı halka, bir kısmı disk şeklinde olan sürahilerden kulplu olanların kulbu “S” kıvrımlıdır.

Tabaklar gibi birbiriyle biçimsel açıdan parallelik gösteren bir diğer grubu kaseler oluşturur. Halka şeklinde ağızlı, halka veya disk biçiminde kaideli olan hu kaselerin gövdeleri, ters kesik koni biçimli az sayıda örnek hariç, yarım küre formludur.

Biçimsel açıdan birbirleriyle gövdeleri ve kaideleri dışında belirgin bir farklılık göstermeyen kavanozların tamamı halka biçimli ağıza ve silindirik boyuna sahiptir. Gövdeler, basık küre, silindir veya eliptik formludur. Kaidesiz bir örnek hariç diğer kaideler, halka veya disk biçimindedir.

Çalışmamıza konu olan eserler arasında, kavanoz kapakları, askı süsleri ve mumluklar, türlerine göre ikişerli gruplar oluşturmaktadır. Formları bakımından paralellik gösteren bu eserlerden kavanoz kapakları basık küre; askı süsleri küre; mumluklar ise koni biçimli gövdelere sahiptir.

Eserlerimiz arasında, yukarıda bahsi geçen türler dışında, fincan, matara, pabuç, aplik, lamba askısı, kaide, ibrik, lamba, su bardağı, saksı, kandil, meyvelik, darbuka ve küp türlerinden birer örnek yer almaktadır. Bu örneklerde de karşımıza çok çeşitli formlar çıkmaktadır.

Eserlerin formlarındaki bu çeşitlilik, Kütahya'da bir yandan geleneksel biçimlere sahip eserlerin üretimi sürerken öte yandan, halkın ihtiyaçlarına yönelik yeni türlere gereksinim duyulmasına paralel olarak yeni formların ortaya çıkmasından kaynaklanır. İncelenen eserler bu yönleriyle, dönemin seramik sanatının gelişimi ve etkilendiği sosyo-kültürel ortam hakkında da fikir sahibi olunmasını sağlar.

Konumuzu oluşturan eserler, bezeme açısından Kütahya seramiklerinin zengin motif repertuvarını gözler önüne serer. Eserlerde görülen süslemelerin türlere göre farklılık gösterdiğini söylemek güç olmakla birlikte, türlerin kendi içlerinde ortak bir bezeme üslubunun varlığından söz etmekte pek mümkün değildir. İncelenen tüm eser türlerinin süslemeleri genel olarak değerlendirildiğinde dikkati çeken ilk husus, bitkisel süslemenin, geometrik ve nesneli süslemeye oranla daha çok tercih edildiğidir. Eserlerde yer verilen bitkisel motifler arasında en yaygın görülenler, palmet, rumi ve hatayi gibi geleneksel motiflerdir. Bazı kompozisyonlarda hançer yaprakları görülürken; birçok eserde görülen dişli veya düz yapraklar, bezemelerin vazgeçilmez unsurları durumundadır. Eserleri süsleyen lale, karanfil, gül, sümbül, zambak, papatya, gonca, üzüm, asma yaprakları, selvi ve bahar dalı gibi bitkisel motiflerin bazıları natüralist üslupta; bir kısmı ise oldukça stilize edilmiş şekilde verilmiştir. Bezemeleri oluşturan tüm bu motifler birçok örnekte tomurcuk ve yapraklarla bezeli dallarla birbirine bağlıdır.

Bezemelerde en sık karşımıza çıkan geometrik motifler; çizgisel motifler ile benek, üçgen, ve baklava motifleridir. Eserlerimiz arasında, az sayıda örnek hariç başlı başına geometrik motiflerle süslenmiş bir kap yer almamakta; geometrik motiflerin genellikle bitkisel motiflerle bir arada kullanıldığı görülmektedir.

İncelenen eserlerden az sayıda örneğin bezemesinde görülen balık pulu deseni, hem İznik hem de Kütahya üretimi seramik kaplarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

Eserlerimizden ikisinde insan figürleri görülür. Bu figürlerden biri portre niteliği taşırken diğeri taşımamaktadır.

Yazı ve tarih, eserlerimizden yalnızca birinde karşımıza çıkmaktadır. Eser üstünde görülen; "Kütahya Yadigarlarından" ve "Nazmi Bey Çini Fabrikası…1337" ifadelerinden eserin 1337 H./1918/19 M. tarihinde adı geçen fabrikada üretildiği anlaşılmaktadır.

Az sayıda eserimizde karşımıza çıkan usta veya kalfa işaretlerinin, Garo Kürkman'ın yayınladığı imza ve işaretlerden bazıları ile benzerlik taşıdığı değerlendirilmekle birlikte, bu semboller hakkında başka herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

İncelenen eserlerin bezemeleri genel olarak değerlendirildiğinde, bir çoğunda İznik'in saray kalıplarına sıkı sıkıya bağlı geleneksel üslubundan uzaklaşan, daha özgür bir süsleme anlayışı görülmektedir. Eserlerin bir kısmında, İznik seramiklerinde görülen klasik motifler ile stilize edilmiş farklı motiflerin kombinasyonları görülürken; bazılarında ise yepyeni renk, motif ve desenler karşımıza çıkar. İncelenen bu kaplar üstünde görülen bitkisel motifler, üsluba bağlı olarak açık veya kapalı kompozisyonlarla, seyrek veya sıkışık olarak işlenmiştir. Bu özellik, dönemsel farklılıktan çok usta veya atölye farkından kaynaklanmış olmalıdır.

Kütayha ile İznik seramiklerinin süsleme özellikleri bakımından en ayırt edici yanlarından biri de renklerdir. Örneğin İznik'te görülen hafif kabarık mercan kırmızısının Kütahya seramiklerinde görülmemesi, Kütahya seramiklerinde görülen kırmızı rengin daha çok kiremit kırmızısı olarak karşımıza çıkması veya İznik'te görülmeyen limon sarısı renginin ilk kez Kütahya seramiklerinde karşımıza çıkması; İznik ve Kütahya seramiklerini birbirinden ayıran unsurların başında gelir. Kütahya seramiklerinde, klasik motifler ve geleneğe bağlı desen kalıplarıyla karşımıza çıkan İznik seramiklerinden farklı olarak; daha çok dokuma sanatından esinlenerek oluşturulan ve serbest fırçayla yapılmış stilize motiflerin tercih edildiği dikati çeker. Öte yandan Kütahya seramiklerinde, II. Meşrıtiyet dönemiyle birlikte İznik seramiklerinin motifleri görülmeye başlanır. Dolayısıyla Kütahya seramikleriyle İznik seramiklerini motif ve kompozisyon bakımından birkaç üslup dışında

birbirinden kesin çizgilerle ayırmak pek mümkün görünmemektedir. İncelediğimiz eserlerin bezemeleri de bu düşüncemizi doğrular niteliktedir.

Sonuç olarak, özellikle tür, form ve bezemelerinden gelişim sürecini izleyebileceğimiz Kütahya seramikleri, bir yandan seramik sanatına dair daha geniş bir bakış açısı sunarken öte yandan dönemin sosyo-kültürel yaşantısına dair fikir verir. Bu eserlerin belgelenmesi, eserlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından önemlidir.

,

KAYNAKLAR

Akalın, Ş. ve Yılmaz Bilgi, H. (1997). ***Suna ve İnan Kıraç Koleksiyonu'nda Kütahya Seramikleri: Yadigar-ı Kütahya.*** İstanbul: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayını.

Akarca, A. (1977). "Gemi Tasvirli Bir Çanakkale Tabağı ve Ressamı". ***İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı,*** 7, 1-20.

Akıncı, S. H. (2009). Türk Çini Sanatında Çiçekli Vazo Tasvirli Panolar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

Altun, A. (Editör). (1997). ***Osmanlı'da Çini ve Seramik Öyküsü.*** İstanbul: Creative Yayıncılık ve Tanıtım Ltd. Şti. ve Mısırlı Matbaacılık.

Arık, R. (2000). ***Kubad-Abad Selçuklu Sarayı ve Çinileri***. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Arık, O. (2007), "Anadolu Selçuklu Toplum Hayatında Çini". Öney, G. ve Çobanlı, Z. (Editörler). ***Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı***. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 29-69.

Arseven, C. E. (1956). ***Türk Sanatı Tarihi.*** İstanbul: M.E.B. Yayınları.

Aslanapa, 0. (1977). ***Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı***. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Aslanapa, O. (1969). "İznik Kazılarında Ele Geçen Keramikler ve Çini Fırınları". ***Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri***, 2**,** 62-73.

Aslanapa, O. (1987). "Osmanlı Devri Keramik Sanatı". ***Antika Dergisi***, 27, 4-12.

Aslanapa, O. (1989). ***Türk Sanatı.*** (İkinci Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Aslanapa, O. (1993). ***Türk Sanatı El Kitabı***. Ankara: İnkılap Yayınevi.

Atasoy, N. ve Julian, R. (1989). ***İznik Seramikleri***. Londra: Alexandria Press.

Ayda, D. (1997). "Çanakkale Seramikleri". ***Vakıflar Dergisi***, 26, 373-389.

Bakır Turan, S. (2002). "Osmanlı Döneminde Şam Üretimi Çiniler". ***Türkler***, 12, 358-365.

Barışta, Ö. (1998). ***Türk El Sanatları***. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Bayazit, M. ve Işık, İ. (2012). **"**Geçmişten Günümüze Çini Sanatı ve Kütahya Çiniciliği". Batman University International participated Science and Culture Symposium, (18-20 April 2012), ***Batman University Journal of Life Sciences,*** Volume 1, 891-898.

Bilgi, H. (2006). ***Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu Kütahya Çini ve Seramikleri.*** Katalog, İstanbul: Pera Müzesi Yayını, 2.

Bilgi, H. (2009). ***Ateşin Oyunu***. ***Sadberk Hanım Müzesi ve Ömer M. Koç Koleksiyonlarından İznik Çini ve Seramikleri***. İstanbul: Mas Matbaacılık.

Buğdaycı, B. (2018). ***Kütahya Çini Müzesi'nde Sergilenen Seramik ve Çini Eserlerin Değerlendirilmesi.*** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Cantay, G. (2008). "Türk Süsleme Sanatında Meyve". ***Turkish Studies***, 3/5, 32-64.

Carswell, J. (1965). "A Minor Group of Late Turkish Pottery***". Sanat Tarihi Yıllığı,*** 1964-1965, 1-15.

Carswell, J. (1991). "Kütahya Çini ve Seramikleri". ***Sadberk Hanım Müzesi Türk Çini ve Seramikleri***. İstanbul: Sadberk Hanım Müzesi Yayınları.

Carswell, J. (1998). ***Iznik Pottery.*** London: British Museum Press.

Carswell, J. and Dowsett, C. J. F. (1972). ***Kutahya Tiles and Pottery from the Armenian Cathedral of St. James, Jerusalem I***. Oxford: Clarendon Press.

Çeken, M. (2007). "Selçuklu ve Beylikler Devri Çinilerinde Malzeme, Teknilk ve Fırınlara Dair Bazı Tespitler" Arık, R., Arık, O. (2007). ***Anadolu Toprağının Hazinesi Çini Selçuklu ve Beylikler Çağı Çinileri***. İstanbul*:* Kale Grubu Kültür Yayınları.

Çini, R. (2002). ***Ateşin Yarattığı Sanat Kütahya Çiniciliği***. İstanbul: Celsus Yayıncılık.

Demiriz, Y. (1973). "Mimari Süslemede Renk Unsuru Olarak Kullanılan Keramik Çanaklar". ***İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı***, 5, 174-208.

Demiriz, Y. (1996). "Osmanlı Keramik ve Çini Sanatında Gül Terminolojisi ve Tanımı". ***Prof. Dr. Şerare Yetkin Anısına Çini Yazıları.*** Sanat Tarihi Derneği Yayınları, 1, İstanbul: Lebib Yalkın Yayınevi, 47-52.

Demiriz, Y. (2002). "Osmanlı Dönemi Çini Sanatı (Erken, Klasik, Geç Devirler)". ***Türkler***, 12, 350-365.

Demirsar Arlı, B. (1998). "Kütahya Çini ve Seramikleri". Ara Altun. (Editör). ***Osmanlı'da Çini ve Seramik Öyküsü***. İstanbul: Creative Yayıncılık ve Tanıtım Ltd. Şti. ve Mısırlı Matbaacılık.

Demirsar Arlı, B. (2007). "Kütahya Çiniciliği". Gönül Öney ve Zehra Çobanlı ***(***Editörler). ***Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı***.. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 329-349.

Demirsar Arlı, B. ve Altun, A. (2008). **A*nadolu Toprağının Hazinesi Çini Osmanlı Dönemi.*** İstanbul: Kale Grubu Kültür Yayınları.

Duymaz, A.Ş. (1998). "Osmanlı Devrinden Günümüze Kütahya Çini ve Seramiği II". İskender Işık ve Uğur Kut. (Editörler). ***Uluslararası Kütahya Çini Sempozyumu Bildiriler Kitabı.*** Kütahya: Ekspres Matbaası, 35-51.

Erdemir, Y. (2009). ***Karatay Medresesi Çini Eserler Müzesi.*** Konya: Konya Valiliği İl Kültür Turizm Müüdürlüğü Yayını. Bahçıvanlar Basım San. A.Ş.

Erman, D. O. (2012). "Türk Seramik Sanatının Gelişimi: Toprağın Ateşle Dansı". ***Acta Turcica,*** 4/1, 18-33.

Fındık Özkul, N. (2001). ***İznik Roma Tiyatrosu Kazı Buluntuları (1980-1995) Arasındaki Osmanlı Seramikleri.*** Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Gök, S. (2015). ***Suna ve İnan Kıraç Vakfı Koleksiyonu Kütahya Çini ve Seramikleri 2.*** Katalog, İstanbul: Pera Müzesi Yayını, 77.

Gök, S. (2015). ***Symrna (İzmir) Agorası'nda Osmanlı İzleri Kütahya Seramikleri (2007-2014 Kazı Dönemi.*** İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı Yayınları.

Gökçe, C. (2011). ***Victoria and Albert Müzesinde Bulunan Kütahya Çini Eserlerin Kataloglanması.*** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Görgünay, G. (2011). ***Bursa Türk ve İslam Eserleri Müzesi'nde Sergilenen ve Depoda Yer Alan Çini Eserlerin Katalog Çalışması.*** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Internet: Beyaz Müzayede. Geri Benardete Osmanlı Seramikleri Koleksiyonu Müzayedesi Kataloğu.Web:.http://www.beyazart.com/img/catalogs/5K2.BeyazMuzayedeKatalog1.pdf. adresinden 2 Ocak 2019 tarihinde alınmıştır.

Internet: Metropolitan Museum.Web: https://www.metmuseum.org/art/collection/search/452854. adresinden 12 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

Internet: The British Museum. Web: https://www.britishmuseum.org/research/collection_online/search.aspx?searchText=ottoman+pottery&page=6 adresinden 12 Şubat 2019 tarihinde alınmıştır.

Internet: Victoria and Albert Museum. Web: https://www.vam.ac.uk/search?q=iznik HYPERLINK = adresinden 27 Aralık 2018 tarihinde alınmıştır.

Karaca, N. (2016). "Çininin Sır Altındaki Serüveni". ***Humanitas Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi***, 4(7), 299-318.

Köse, E. (2014). ***Sadberk Hanım Müzesi Teşhirindeki Sınırlı Sayıda Kütahya Çini Koleksiyonu'nun Belgelenmesi.*** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kum, L. (2000). ***Kütahya Seramiklerinde Kompozisyon (19. Yüzyılın İkinci Yarısı-20. Yüzyılın İlk Yarısı).*** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Kürkman, G, (2005). ***Toprak, Ateş, Sır, Tarihsel Gelişimi, Atölyeleri ve Ustalarıyla Kütahya Çini ve Seramikleri***. İstanbul: Suna ve İnan Kıraç Vakfı Yayını, 1.

Mahir B. (1986). "Saray Nakkaşhanesinin Ünlü Ressamı Şah kulu ve Eserleri". ***Topkapı Sarayı Müzesi Yıllığı,*** 1, 113-130.

Mahir B. (2009). 1Osmanlı Bezeme Sanatında Saz Üslubu". Ali Rıza Özcan. (Editör). ***Hat ve Tezhip Sanatı.*** Ankara: Kültür ve Turizm BakanlIğı Yayınları, 379-394.

Önder, M. (1961). ***Konya Müzesi Çini Eserler Seksiyonu (Karatay Medresesi).*** İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Önder, M. (1962). ***Mevlana Şehri Konya (Tarihi Klavuz).*** Konya: Yeni Kitap Basımevi.

Önder, M. (1996). "Konya'da Karatay Medresesi Portali Kitabeleri." ***Aslanapa Armağanı.*** Ankara: Bağlam Yayıncılık, 163-169.

Öney G. (1971). ***Türk Devri Çanakkale Seramikleri.*** Ankara: Ajans Türk Matbaacılık Sanayi.

Öney G. (1992). ***Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları.*** Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Öney, G. (1994). ***Türk Çini Sanatı.*** İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

Öney, G. (2009). ***Akdenizle Kucaklaşan Osmanlı Seramikleri ve Günümüze Ulaşan Yansımaları***. Antalya: Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü Yayını.

Sevim, S. S. (2015). ***Seramik Dekorlar ve Uygulama Teknikleri.*** (İkinci Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Soustiel, L. (2000). ***Osmanlı Seramiklerinin Görkemi (XVI.-XIX. Yüzyıl) Suna-İnan Kıraç ve Sadberk Hanım Müzesi Koleksiyonlarından.*** Katalog. Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, 7. İstanbul: Zero Prodüksiyon.

Soyhan, C. (1985). "Osmanlı Devri Çini ve Seramikleri". ***Antika Dergisi***, 3, 26–30.

Şahin, F. (1981). "Kütahya Çini-Keramik Sanatı ve Tarihinin Yeni Buluntular Açısından Değerlendirilmesi". ***İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı***, 19-20, 259–286.

Şahin, F. (1981). ***"***Kütahya'da Eski bir Keramik Fırını Üzerine Notlar". ***Antika Dergisi***, 27, 36-41.

Şahin, F. (1982). "Kütahya Seramik Teknolojisi ve Çini Fırınları Hakkında Görüşler". ***İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı,*** 11, 133-164.

Şahin, F. (1983). ***Seramik Sözlüğü.*** İstanbul: Anadolu Sanat Yayınları.

Şahin, F. (1988). "Cumhuriyet Dönemi Kütahya Çini ve Keramik Sanatı". ***İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Yıllığı,*** 13, 131-152.

Şaman Doğan, N. (2013). "Ortaçağ'da Anadolu'nun Eğitim Mekanları: Selçuklu Medreseleri-Darüşşifalarından Örnekler". ***Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi***, 28(2), 429-443.

Tengiz, G. K. (2012). *İstanbul Çinili Köşk Müzesi Teşhirinde Bulunan Kütahya Kullanım Çinileri ve Çanakkale Seramiklerinin Kataloglanması.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Timur, M. (1987). "Metropolitan Sanat Müzesi'ndeki Türk Çini ve Seramikleri". ***Antika***, 28, 19-26.

Tuncay, H. (1980). ***Çinili Köşk*.** İstanbul: Yapı Kredi Bankası Yayınları.

Turan Bakır, S. (2007). "Osmanlı Sanatında Bir Zirve İznik Çini ve Seramikleri". Gönül Öney ve Zehra Çobanlı. (Editörler). ***Anadolu'da Türk Devri Çini ve Seramik Sanatı.*** Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 279-308.

Yalçın, S. (2018). *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Çinili Köşk Müzesi'nde Bulunan 18. ve 19. Yüzyıl Kütahya Üretimli Kahve Fincanları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Yarol, Y. (2008). *İslam Seramiklerinde Kullanılan Fritli Hamurun İncelenmesi ve Çağdaş Formlarda Uygulanması.* Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Yenişehirlioğlu, F. (2012). "Fincanınızda Ne Var? Osmanlı Döneminde Günlük Yaşam, Sosyal Değişimler ve Fincan Tipleri". Avcı, A., Erkoç, S. ve Otman, E. (Editörler). ***Yemekte Tarih Var. Yemek Kültürü ve Tarihçiliği.*** İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 91-124.

Yetkin, Ş. (1996). ***Anadolu'da Türk Çini Sanatının Gelişmesi.*** (İkinci Baskı). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

EKLER

1. FORM ÇİZELGELERİ

Çizelge 1.1. Vazolar

KAT. NO	AĞIZ	BOYUN	GÖVDE	KAİDE
1	Halka	Silindir	Küre	Yok
2	Halka	Yok	Eliptik	Halka
3	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Disk
4	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Silindir/Disk
5	Halka	Silindir	Eliptik	Disk
6	Halka/Dalgalı	Silindir	Armudi	Disk
7	Halka/Dalgalı	Silindir	Ters Kesik Koni	Yok
8	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Yok
9	Halka	Silindir	Kesik Koni	Disk
10	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Yok
11	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Yok
12	Halka	Silindir	Armudi	Silindir/Disk
13	Halka/Dalgalı	Silindir	Armudi	Silindir/Disk
14	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Yok
15	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Yok
16	Halka	Yok	Ters Kesik Koni	Yok
17	Halka	Silindir	Armudi	Disk
18	Halka	Silindir	Basık Küre	Halka
19	Halka	Silindir	Silindir	Yok
20	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Kırık
21	Halka	Silindir	Küre	Silindir

Çizelge 1.2. Tabaklar

KAT. NO.	GÖVDE	KAİDE
22	Basık Yarım Küre	Halka
23	Basık Yarım Küre	Yok
24	Basık Yarım Küre	Halka
25	Basık Yarım Küre	Halka
26	Basık Yarım Küre	Halka
27	Basık Yarım Küre	Yok
28	Ters Kesik Koni	Yok
29	Basık Yarım Küre	Yok
30	Basık Yarım Küre	Halka
31	Basık Yarım Küre	Yok
32	Basık Yarım Küre	Halka
33	Basık Yarım Küre	Halka
34	Basık Yarım Küre	Halka
35	Basık Yarım Küre	Halka
36	Basık Yarım Küre	Halka
37	Basık Yarım Küre	Yok
38	Silindir	Halka
39	Basık Yarım Küre	Halka

Çizelge 1.3. Sürahiler

KAT. NO	AĞIZ	BOYUN	GÖVDE	KAİDE	KULP
40	Halka	Silindir	Armudi	Halka	Yok
41	Halka	Silindir	Küre	Disk	S Kıvrımlı
42	Halka	Silindir	Koni	Halka	Kırık
43	Halka	Silindir	Basık Küre	Disk	S Kıvrımlı
44	Halka	Silindir/Profilli	Basık Küre	Disk	Yok
45	Halka	Silindir	Ters Kesik Koni	Halka	Yok
46	Halka	Silindir	Armudi	Disk	Yok
47	Kesik Gaga	Silindir/Profilli	Küre	Disk	S Kıvrımlı
48	Halka	Silindir	Armudi	Halka	Yok

Çizelge 1.4. Kaseler

KAT. NO.	AĞIZ	GÖVDE	KAİDE
49	Halka	Ters Kesik Koni	Halka
50	Halka	Ters Kesik Koni	Halka
51	Halka	Yarım Küre	Halka
52	Halka	Yarım Küre	Halka
53	Halka	Yarım Küre	Disk
54	Halka/Dilimli	Yarım Küre	Halka
55	Halka	Yarım Küre	Halka

Çizelge 1.5. Kavanozlar

KAT. NO	AĞIZ	BOYUN	GÖVDE	KAİDE
56	Halka	Silindir	Basık Küre	Halka
57	Halka	Silindir	Silindir	Yok
58	Halka	Silindir	Eliptik	Disk
59	Halka	Silindir	Silindir	Disk

Çizelge 1.6. Kavanoz kapakları

KAT. NO	KULP	GÖVDE
60	Kalp	Basık Yarım Küre
61	Daire	Daire

Çizelge 1.7. Askı süsleri

KAT. NO	GÖVDE
62	Küre
63	Küre

Çizelge 1.8. Mumluklar

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE
64	Daire	Kesik Koni
65	Daire	Kesik Koni

Çizelge 1.9. Fincan

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE	KAİDE
66	Halka	Yarım Küre	Halka

Çizelge 1.10. Matara

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE	KAİDE
67	Halka	Silindir	Daire

Çizelge 1.11. Pabuç

KAT. NO	GÖVDE
68	Çarık

Çizelge 1.12. Aplik

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE
69	Kare	Kesik Piramit

Çizelge 1.13. Lamba askısı

KAT. NO	GÖVDE
70	Sekizgen

Çizelge 1.14. Kaide

KAT. NO	GÖVDE
71	Kesik Koni

Çizelge 1.15. İbrik

KAT. NO	AĞIZ	BOYUN	GÖVDE	KAİDE	EMZİK	KULP
72	Halka	Silindir	Armudi	Disk	Kırık	S Kıvrımlı

Çizelge 1.16. Lamba

KAT. NO	AĞIZ	BOYUN	GÖVDE
73	Halka	Silindir	Silindir/Koni

Çizelge 1.17. Bardak

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE
74	Halka	Ters Kesik Koni

Çizelge 1.18. Saksı

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE
75	Halka	Silindir

Çizelge 1.19. Kandil

KAT. NO	AĞIZ	BOYUN	GÖVDE	KAİDE
76	Halka	Silindir	Lale	Silindir / Disk

Çizelge 1.20. Meyvelik

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE	KAİDE
77	Daire/Fistolu	Daire	Silindir/Disk

Çizelge 1.21. Darbuka

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE
78	Daire	Silindir/Koni

Çizelge 1.22. Küp

KAT. NO	AĞIZ	GÖVDE	KAİDE
79	Halka	Silindir	Disk

2.MOTİF ÇİZELGELERİ

Çizelge 2.1. Vazolar

Katalog No	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**	**11**	**12**	**13**	**14**	**15**	**16**	**17**	**18**	**19**	**20**	21
BİTKİSEL																					
Asma															X						
Bahar Dalı																			X		
Dişli Yaprak			X				X					X	X					X	X		
Gonca			X	X	X			X				X						X			X
Gül							X										X				X
Hançer Yaprak									X			X	X				X				
Hatayi								X	X	X	X	X	X				X				
Karanfil																					
Kıvrık Dal		X	X	X		X	X	X	X	X	X		X	X	X		X	X		X	X
Lale			X			X				X	X								X		X
Lotus					X																
Palmet			X	X	X		X	X	X			X	X	X		X	X				
Papatya						X															
Rozet Çiçek			X	X	X			X	X			X						X	X	X	
Rumi			X	X			X							X		X	X				
Selvi															X						
Stilize Çiçek						X							X	X			X				X
Tomurcuk			X	X					X	X	X		X		X		X			X	
Üzüm															X						
Yaprak		X	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X
GEOMETRİK																					
Baklava			X	X		X				X	X	X	X								
Balık Pulu					X																
Bant	X	X	X			X															
Benek				X	X	X	X		X	X	X	X	X			X					
Çarkıfelek				X																	
Çizgi	X				X			X										X			
Dairesel Motif		X				X			X				X						X		
Dalga																		X			
Işınsal Motif		X																			
Kartuş			X									X	X				X				X
Şemse			X																		
Üçgen			X		X		X	X		X	X	X	X	X				X			
Yıldız														X							
NESNELİ																					
Kıskaç				X																	
Ok																		X			

Çizelge 2.2. Tabaklar

Katalog No	**22**	**23**	**24**	**25**	**26**	**27**	**28**	**29**	**30**	**31**	**32**	**33**	**34**	**35**	**36**	**37**	**38**	**39**
BİTKİSEL																		
Ağaç																		X
Asma																X		
Gonca								X										
Dişli Yaprak			X			X		X	X					X	X		X	X
Gül						X												
Hançer Yaprak						X		X	X	X								
Hatayi	X		X			X		X	X	X				X	X		X	
Karanfil	X																X	
Kıvrık Dal	X					X			X	X		X	X	X	X	X	X	
Lale	X	X	X						X			X					X	
Palmet		X	X	X	X			X			X	X	X	X	X		X	
Rozet Çiçek												X	X				X	X
Rumi		X	X	X	X						X	X	X	X	X		X	
Stilize Çiçek		X				X				X							X	
Sümbül	X		X															
Tomurcuk									X	X		X	X	X	X			
Üzüm																X		
Yaprak		X				X				X		X	X			X	X	X
Zambak			X															
GEOMETRİK																		
Benek	X										X					X		
Çizgi	X																	
Dairesel Motif							X										X	
Dalga							X											
Dörtgen		X									X							
Madalyon																X		
Üçgen											X					X		
Yıldız		X		X	X													
NESNELİ																		
Çin Bulutu							X											
Flama							X											
Kalyon							X											
Kaya							X											
Sancak							X											
Vazo			X											X	X			
Yürek																X		
FİGÜRLÜ																		
İnsan																X		X
YAZILI																		
Yazı																X		

Çizelge 2.3. Sürahiler

Katalog No	40	41	42	43	44	45	46	47	48
BİTKİSEL									
Dişli Yaprak			X				X		X
Gonca								X	
Gül		X							
Hançer Yaprak			X				X		
Hatayi					X	X	X		
Karanfil			X						
Kıvrık Dal			X				X	X	X
Lale		X	X		X				X
Lotus									
Palmet		X		X		X	X	X	
Papatya								X	
Rozet Çiçek			X					X	
Rumi				X		X		X	
Sap		X							
Stilize Çiçek				X			X		X
Şakayik		X	X						
Tomurcuk			X		X		X		
Yaprak					X		X	X	
GEOMETRİK									
Baklava		X		X		X			
Çizgi	X					X		X	
Benek	X	X		X		X	X	X	
Dairesel Motif	X						X		
Kartuş				X	X	X		X	

Çizelge 2.4. Kaseler

Katalog No	49	50	51	52	53	54	55
BİTKİSEL							
Hatayi			X			X	
Kıvrık Dal	X	X	X	X	X	X	
Lale				X		X	
Rozet Çiçek						X	
Stilize Çiçek	X	X	X	X			
Tomurcuk					X	X	
Yaprak	X		X	X	X	X	
GEOMETRİK							
Baklava				X			
Benek		X		X	X		
Çizgi		X					
Dairesel Motif	X		X				
Dalga		X					
Dörtgen	X		X			X	

Çizelge 2.5. Kavanozlar

Katalog No	56	57	58	59
BİTKİSEL				
Dişli Yaprak		X		X
Gonca		X		X
Gül			X	
Hançer Yaprak			X	
Hatayi	X			X
Kıvrık Dal	X		X	
Palmet		X	X	X
Rozet Çiçek			X	X
Rumi		X	X	
Yaprak	X	X		X
GEOMETRİK				
Balık Pulu				X
Benek		X		
Kartuş	X			X
Şemse		X		
Üçgen	X		X	
NESNELİ				
Yürek	X			

Çizelge 2.6. Kavanoz kapakları

Katalog No	60	61
BİTKİSEL		
Kıvrık Dal	X	
Rozet Çiçek	X	

Çizelge 2.7. Askı süsleri

Katalog No	62	63
BİTKİSEL		
Gül	X	
Kıvrık Dal		X
Lale	X	X
Palmet	X	
Rozet Çiçek		X
Rumi	X	
Sap	X	
Yaprak	X	X
GEOMETRİK		
Balık Pulu		X
Kartuş	X	
Madalyon		X
Yıldız		X

Çizelge 2.8. Mumluklar

Katalog No	64	65
BİTKİSEL		
Stilize Çiçek	X	X
GEOMETRİK		
Altıgen	x	X
Üçgen	X	X

Çizelge 2.9. Fincan

Katalog No	66
GEOMETRİK	
Benek	X
Çizgi	X
Dairesel Motif	X
Dalga	X

Çizelge 2.10. Matara

Katalog No	67
BİTKİSEL	
Kıvrık Dal	X
Sap	X
Stilize Yaprak	X
GEOMETRİK	
Çizgi	X

Çizelge 2.11. Pabuç

Katalog No	68
BİTKİSEL	
Rozet Çiçek	X
GEOMETRİK	
Benek	X
Dairesel Motif	X
Kartuş	X
NESNELİ	
Çin Bulutu	X

Çizelge 2.12. Aplik

Katalog No	69
BİTKİSEL	
Palmet	X
Rumi	X
GEOMETRİK	
Yıldız	X

Çizelge 2.13. Lamba askısı

Katalog No	70
BİTKİSEL	
Dişli Yaprak	X
Hatayi	X
Kıvrık Dal	X
Palmet	X

Çizelge 2.14. Kaide

Katalog No	71
BİTKİSEL	
Dişli Yaprak	X
Gül	X
Hatayi	X
Kıvrık Dal	X
Lale	X
Palmet	X
Rozet Çiçek	X
Stilize Çiçek	X
Yaprak	X
GEOMETRİK	
Dörtgen	X

Çizelge 2.15. İbrik

Katalog No	72
BİTKİSEL	
Hatayi	X
Kıvrık Dal	X
Lale	X
Yaprak	X
Tomurcuk	X
GEOMETRİK	
Çizgi	X
Kartuş	X

Çizelge 2.16. Lamba

Katalog No	73
BİTKİSEL	
Gonca	X
Kıvrık Dal	X
Palmet	X
Yaprak	X
Tomurcuk	X
GEOMETRİK	
Baklava	X
Benek	X

Çizelge 2.17. Bardak

Katalog No	74
BİTKİSEL	
Dişli Yaprak	X
Hatayi	X
Lale	X
Şakayik	X

Çizelge 2.18. Saksı

Katalog No	75
BİTKİSEL	
Kıvrık Dal	X
Stilize Çiçek	X
Yaprak	X
GEOMETRİK	X
Dairesel Motif	X

Çizelge 2.19. Kandil

Katalog No	76
GEOMETRİK	
Çizgi	X

Çizelge 2.20. Meyvelik

Katalog No	77
BİTKİSEL	
Hatayi	X
Kıvrık Dal	X
Lale	X
Palmet	X
Sap	X
Stilize Çiçek	X
Yaprak	X
Tomurcuk	X
GEOMETRİK	
Benek	X
Dairesel Motif	X
Üçgen	X
NESNELİ	
Ok	X

Çizelge 2.21. Darbuka

Katalog No	78
BİTKİSEL	
Palmet	X
Rumi	X
Yaprak	X
GEOMETRİK	
Kartuş	X

Çizelge 2.22. Küp

Katalog No	79
BİTKİSEL	
Kıvrık Dal	X
Palmet	X
Rozet Çiçek	X
Rumi	X
Yaprak	X
Tomurcuk	X
GEOMETRİK	
Altıgen	X
Dairesel Motif	X
Kartuş	X
Yıldız	X
Zencerek	X

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı :İnan Ayşe Sanem
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 25.07.1978
Medeni hali : Evli
Telefon : 05306554089
e-mail : sanem-ersonmez@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi	Devam ediyor
Lisans	Hacettepe Üniversitesi	2006
Lise	Anıttepe Lisesi	1994

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2009-halen	Vakıflar Genel Müdürlüğü	Müze Araştırmacısı

Yabancı Dil
İngilizce

Yayınlar

Hobiler

Yoga yapmak, tiyatroya gitmek, resim yapmak

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR...